

Bantik: Bible for 1 John, 1 Peter, 2 Peter, Ephesians, Jude, Matthew, Philemon,
Revelation
Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format. Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>."

Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original. No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Matthew

Chapter 1

Bo'lroso'ni Yesus Kristus ¹ Buknu bo'lroso'ni Yesus Kristus, ana'ni Daud, ana'ni Abraham . ² I Abraham kasaba' i papani Ishak, i Ishak kasaba' i papani Yakup. I Yakup kasaba' i papani Yehuda bo si'de tu'a'di-kinaka'ne. ³ I Yehuda kasaba' i papani Peres bo i Zerah, i mama' sidedua kasaba' i Tamar. I Peres kasaba' i papani Hezron. I Hezron kasaba' i papani Ram. ⁴ I Ram kasaba' i papani Aminadab. I Aminadab kasaba' i papani Nahason. I Nahason kasaba' i papani Salmon. ⁵ I Salmon kasaba' i papani Boas, i mamane kasaba' i Rahab. I Boas kasaba' i papani Obed, i mamane kasaba' i Ruth. I Obed kasaba' i papani Isai. ⁶ I Isai kasaba' i papani Dika Daud. I Daud kasaba' i papani Salomo, i mamane kasaba' balruni Uria. ⁷ I Salomo kasaba' i papani Rehabeam. I Rehabeam kasaba' i papani Abia. I Abia kasaba' i papani Asa. ⁸ I Asa kasaba' i papani Yosafat. I Yosafat kasaba' i papani Yoram. I Yoram kasaba' i papani Uzias. ⁹ I Uzias kasaba' i papani Yotam. I Yotam kasaba' i papani Ahas. I Ahas kasaba' i papani Hizkia. ¹⁰ I Hizkia kasaba' i papani Manasye. I Manasye kasaba' i papani Amon. I Amon kasaba' i papani Yosia. ¹¹ I Yosia kasaba' i papani Yekhonya bo si'de kinaka-tu'a'dine, kasaba' naitoto'nu' lrou pinalro'mbo'n su Babel. ¹² Pa'lrusu'nu pinalrombo'n su Babel, I Yekhonya kasaba' i papani Sealtiel. I Sealtiel kasaba' i papani Zerubabel. ¹³ I Zerubabel kasaba' i papani Abihud. I Abihud kasaba' i papani Elyakim. I Elyakim kasaba' i papani Azor. ¹⁴ I Azor kasaba' i papani Zadok. I Zadok kasaba' i papani Akhim. I Akhim kasaba' i papani Eliud. ¹⁵ I Eliud kasaba' i papani Eleazar. I Eleazar kasaba' i papani Matan. I Matan kasaba' i papani Yakup. ¹⁶ I Yakup kasaba' i papani Yusuf, i yangkungni Maria. Bua'ni Maria i Yesus natoumata, kasaba' i Kristus. ¹⁷ Ingenebo, maya ti'a'nu bo'lroso'ni Abraham maidao si Daud kasaba' mapulro-pa su bo'lroso'ne, bo bua'ni Daud maidao su pinalro'mbo'n su Babel kasaba' mapulro-pa su ti'a'ne, bo ti'a' bua'nu pinalro'mbo'n su Babel maidao su lrou kinatoumatanni Yesus kasaba' mapulro-pa su bo'lroso'ne lagi. ¹⁸ Su galre'-galre' i, kinatoumatanni Cristo Yesus (Jesus Kristus) kasaba' o'ngkamai naituhu' su bahi'ga' iye'. Du'ngkulru'ni Maria, imamaNe (Jasus) pinadapo'te ageni Yusuf, su po'nanu' sidedua ta'yaken banu'-banua, i Maria kinati'ho'a'n himu'ngku'te bua'nu nio'nggobannu MaindotoNe. ¹⁹ Manen ingene, i bulroine, i Jusuf, toumata banar (matulridi') kasaba' doi mapai'dangnni Maria su toumata da'kelre', mante i Jusuf makako'a'tenu manulrau si Maria su kagagionu kumu'ntung (galre' mada'nga-da'nga). ²⁰ Tou ingene, sadanu i Jusuf nakapi'kihi'tenu manindenani si Maria, toumata kalrutuannu Mabu nakiti'ngkababua si sie' su ti'ndalrennu o'ngou bo nangobo': "Yusuf, ana'ni Daud, adiei tuma'ku'-ta'ku'nu manga'lra' si Maria mu'a'lri' i yangkungnu yoka Ana' su hu'a'ngnu kalrubienne kasaba' bua'nu MaindotoNe. ²¹ I sie' dongka mapatoumatanu Ana' mahu'a'nei bo panga'den a'denNe i Yesus yoka i Sie'nu dongka mapasalra'mata'nu tuma'-tu'hu'Ne bua'nu dosa-dosa nsi'de." ²² Mayane' iye' nu'a'lri' yoka mapaheme' apanu pinaba'hi'ga'tenu Mabu su lra'lra'mpangnu mababa'lro'Ne, ²³ "Selreite, babi'nei singkatau ta'yakenmai naha'me' (natiki' agenu mahu'a'nei su lralrokan) dongka humu'ngku' bo mapatoumatanu Ana' mahu'a'nei singkatau. Si'de mapasa'ba'nu adenNe I Manuel", kasaba' "Mabuduata naninage' si kite." ²⁴ Sadanu i Yusuf nakapa'ndang bua'nu tiki'ne, i sie' nantu'hu' su o'ngkamainu parenta ni tou toumata kalrutuannu Mabu si sie', bo i sie' nanga'lra' si Maria nu'a'lri' i yangkungne, ²⁵ Tou i sie' ta'yaken natiki' hahage' age'ni Maria, naidao su i sie' napatoumatatenu Ana' mahu'a'nei. Bo i Jusuf napanga'dennu adenNe i Yesus.

Chapter 2

Toumata-Toumatanu Majus (Bua'nu Lrou Sabangen) Nasu'ba si Yesus ¹ Su galre'-galre' i, sadanu i Yesus natoumatate su Betlehem, Distriknu Yudea, naitana' su lrounu Manganga'tasa' i Dika Herodes, kasaba' toumata-toumatanu Majus bua'nu Sabangen (Ti'muhu') sinainu Yerusalem. ² Si'de nakina' kasaba': Suntete' i Tou buhu' natoumata ene, kasaba' i Dikanu Yahudi ? Yoka kami' nakabuata malrampiteiNe su Sabangen (Ti'muhu') bo kami' sinainu masu'ba si Sie'." ³ Sadanu i dika Herodes nandi'ngihi' lrlirng ene', i sie' kasaba' ateine bo maya toumatanu Yerusalem ta'yate si ta'na'ne. ⁴ Senebo, i sie' napaha'nsa'nu maya makati'mbonannu mangangi'moho' bo tona'a'sa'-tona'a'sa'nu Torat bua'nu Banua ene'. I sie' nangelkrei sa'sehe' bua' nsi'de kasaba' tampa kinatoumatanni Kristus (Cristo). ⁵ Si'de nangi'ndo' si sie' kasaba': "Su Betlehem, Distriknu Yudea, yoka ene' mansu'lrungnu pinaba'lro'tenu mababa'lro' (su po'nane') kasaba': ⁶ Bo, i kau Betlehem, su tana'nu Yudea, tanga'-tangada' i kau ta'yamai naisu' su ingkakokonio bua' salra'nu si'de manganga'tasa'nu Yehuda, yoka bua'nu Betlehem dongka lrumotou makati'mbonan singkatau, kasaba' dongka mapami'a'ha'nu tuma'-tu'hu'Ku, Israel". Bukni Mikha 5: 2. ⁷ Senebo, i Herodes galre' nahilri'dung namokei toumata-toumatanu Majus, nangelkrei sa'sehe' bua' nsi'de kasaba' kagagionu lrou kinalrotouannu malrampitei Sabangen ene'. ⁸ Senebo, i sie' nangi'ngka si si'de ma'konu Betlehem bo nabahi'ga': "A'kote bo salri'sigi'te pakapi'a' kagagio ni Tou Ana' ene'. Adabo kumu' nakahu'mpaNete, dongka pakita'to'ni si sia' palretene' iya' lagi ma'ko bo masu'ba si Sie'." ⁹ Pa'lrusu'nu nakadi'ngihi' ti'ntudo'ni dika, si'de ti'mondo. Bo, selreite, i malrampitei kinabuata nsi'de su Sabangennu lrou ene' kasaba' napanusui nsi'de naidao su ka'a'kon kasaba' timanga'ng su ti'mbounu tampa pinatulrauannu Ana' ene'. ¹⁰ Sadanu si'de nakabuata tampa kinata'ngange'nnu malrampitei ene', si'de kasaba' nahimpadase'n agenu lrimi'a'ga nabaya' tumani. ¹¹ Sadanu simu' su hu'a'ngnu balrei, si'de nakadapa'ta' Ana' ene' ageni Maria, i mamaNe. Senebo si'de naisumpu'huku' bo nasu'ba si Sie'. Senebo si'de nami'ka' ho'ho'nu tatu'kusu' babi'hei bo ene' pinoso' su hibanu Ana' kasaba': Bulraon, Kamamia, bo Mur. ¹² Si'de lagi nipata'hunu'ng agenu ongou kasaba' adie'i mabalri'-balri' si Herodes, ingenebo si'de nabalri' na'konu Banua

Chapter 3

nsi'de kasaba' tima'lrede'te su dalren ba'lrine'. Parenta Maha'hi' su Mesir.¹³ Sadanu toumata-toumatanu Majus na'kote, selreite, toumata kalrutuannu Mabu nakiti'ngkababua si Jusuf su kagagionu ongoune kasaba': "Bangonte, di'ngante Ana' ene' ageni mamaNe bo pahahi'te a'konu Mesir. Patulrauken su sene' maidao su Iya' dongka mabahi'ga' si kumu' yoka i Herodes makakoatenu mandea su Ana' ene' kasaba' mapamu'no'Ne".¹⁴ Senebo, i Jusuf nabangon bo nani'ngan Ana' ene' ageni mamaNe su tolro'a'danu hibi' kasaba' na'konu tampa madau adenne Mesir,¹⁵ bo natulrau su sene' naidao su i Herodes nateite, palretene' mansu'lrung su pinaba'lro'tenu Mabu su lralra'mpangnu mababa'lro' kasaba': "Bua'nu Mesir PinokeiKu Ana'Ku". Bukni Hosea 11: 1. Pinamu'no'n Maya Ana'-Ana' Mahu'a'nei su Betlehem.¹⁶ Pa'lrusu'ne, sadanu i Herodes nakabua tou i sie' kinapu'tahe'ntenu toumata-toumatanu Majus, i sie' kasaba' natingka'upi tangada' bo nami'hei parenta kasaba' mamu'no' maya ana'-ana' mahu'a'nei buhu' natoumata su Betlehem bo su maya nakati'ku'nu distrik ene', kasaba' naihe'ken su u'kuhu'nu a'lrungnu dua taonne, naita'na' su lrou kasaba' pinaidaotenu si'de toumata-toumatanu Majus si sie'.¹⁷ Mante, nato'mpodo'temai apanu pinaidaoteni mababa'lro' Yeremia: ¹⁸ "Pai pu'lrung insau kinadi'ngihi'te su Rama, kasaba' kina'ha'e'nte bo kinalro'lro'a'ntenu ate nangkadodou. I Rahel kima'ha'-kaha'nu ana'-ana'ne, bo do'i' kalra'ya'n yoka kinata'yante nsi'de." Bukni Yeremia 31:15. Parenta Mabalri' su Israel.¹⁹ Manen ingene, sadanu i Herodes nateitemai, selreite, toumata kalrutuannu Mabu nakiti'ngkababua su hu'a'ngnu ongouni Jusuf su Mesir,²⁰ bo nabahi'ga': "Bangonte, di'ngante Ana' bo i mamaNe ma'konu tana'nu Israel yoka toumata-toumata kasaba' nanga'ntigi'tenu mamu'no si Tou Ana' ene' kasaba' nateite ha."²¹ Senebo, i sie' nabangon bo nani'ngan Ana' ene' ageni mamaNe kasaba' nabalri' na'konu tana'nu Israel.²² Tou manen ingene, sadanu iya' nakadi'ngihi' tou i Arkhelaus kasaba' namarentate su Yudea nanga'husu' si Herodes, i papane, i Jusuf kasaba' mata'ku'ken mabalri' ma'konu Yudea. Sadanu nakadea ongou, i sie' kasaba' nabalri'te na'konu Distrik Galilea.²³ I Jusuf kasaba' naisoba' bo natulraute su Banua adenne Nazareth palretene' ene' mansu'lrung su pinaba'lro'tenu si'de mababa'lro' kasaba': "I Sie' dongka sinaba' Toumatanu Nazareth."

Chapter 3

Lrlirngni Yohanes Mananaha'ni' ¹ Du'ngkulru'nu lrou-lrou ene', i Yohanes mananaha'ni' lrimotou, kasaba' napalrlirngnu Bahi'ga' Mapi'a' su atahennu Yudea. ² I sie' napaba'lro' kasaba': "Pahimbalruite yoka Komalrigi'nu Dompakon malrapa'te". ³ Yoka, i sie'nu pinaba'lro'teni Mababa'lro' Yesaya su po'nane' agenu bahi'ga': "Pai pu'lrung singkatau nango'bo'-ngo'bo' (malre'a'ng) su atahennu lraabanen kasaba': Pana'kede'te dalrennu Mabu, kalri'mu'te dalren-dalrenNe matulridi'". Bukni Yesaya 40: 3. ⁴ Bo, i Yohanes mbatangen kasaba' nagilra'ku'nu lra'ku'ne kinalri'mu' bua'nu bu'mbulru'nu Onta bo nagua'mbei bua'nu pisi'nu Onta. Kaka'nenne kasaba' kombati-kombati bo tadunu ngengeng (madu) su gagudangen. ⁵ Senebo, toumata-toumatanu Yerusalem sinaini Yohanes, kasaba' naihampei bua'nu maya distriknu Yehuda bo nakati'ku'nu Yordan. ⁶ Ingenebo, si'de sinaha'ni' ni Yohanes su Ake'nu Yordan, su ti'ndalrennu mapasaba'nu dosa-dosa nsi'de. ⁷ Mante ingene', sadanu i Yohanes nakabua nga'sa' toumatanu Farisi bo Saduki kasaba' sinai sumese'lrei su tampa panaha'ni'a'nni Yohanes, bo i sie' nabahi'ga' si si'de kasaba': "Kumu' kasaba' bo'lroso'nu ulre' kulre'hi' (beludak), isainu napata'hunu'ng si kumu' kasaba' mahahi' bua'nu haha'ngu'a'n su kasaduanen ?". ⁸ Yoka ingenebo, pangi'dopo'tenu apamai-apamai (bu'a-bu'a) kasaba' mansu'lrungnu pahimbalruyan, ⁹ bo adiei mami'kihi'-mi'kihi' mapako'bo'nu o'a' mbatangen, kasaba' : 'kami' nakabelren si Abraham, i yamanu gagudang ngkami', yoka iya' mapabahi'ga' si kumu' tou bua'nu batu-batu iye' Mabuduata makasu'kun kasaba' mapabi'a'ha'nu ana'-ana' ni Abraham ! ¹⁰ Mante, su galre'-galre' i, balri'u'ng naipo'so'te su hamunu mpu'kayu-mpu'kayu, yoka hunti'a'nu mpu'kayu ta'ya mapalro'a'ngnu bu'a mapi'a' dongka tubangen bo pama'lreng su hembangnu putung. ¹¹ Iya' tanga'-tangada' mapasaha'ni' ngkumu' agenu ake palretene' mahimbalrui, yoka i Sie'nu dongka nao su samu'diku kasaba' mangkanga'tasa' bua'nu kasu'kunku, yoka iya' ta'yamai bo'bodo'ne mami'ka' a'i'ki'nu sapatuNe. I Sie' dongka mapasaha'ni' ngkumu' agenu MaindotoNe bo agenu pu'tung. ¹² Patata'e'nnu balraka' (kepanu Gandum) kasaba' paite su lri'maNe, bo i Sie' lraginu dongka mapau'hasa'nu (mapati'mbono'nu) tampa panganggilinganNe, bo i Sie'nu lragi dongka mapaha'nsa'nu Gandum su hu'a'ngnu gonggulrang. Manen ingene, i Sie'nu lragi dongka manu'tung ke'panu Gandum (balraka') agenu pu'tung ta'yamai kapada' (kabu'no'). ¹³ Pa'lrusu'ne, i Yesus kasaba' sinai bua'nu Galilea na'konu Akenu Yordan yoka makisaha'ni' si Yohanes. ¹⁴ Su ti'mpalra'ne, i Yohanes nakakoanu mane'heng si Sie' agenu bahi'ga' kasaba': " iya'nu bo'bodo'ne saha'ni'a'nNu, tou i Kaunu nai makisaha'ni' si sia ?". ¹⁵ Senebo, i Yesus nangi'ndo' bo nabahi'ga' si sie' kasaba': "Su galre'-galre' i, pabaya'te su apanu kagagione yoka iye'tenu bo'bodo'ne mu'a'lri' si kite kasaba' mapato'mpodo'nu maya kabanaran". Bo pa'lrusu'ne, i Yohanesnu nanaha'ni' si Sie'. ¹⁶ Sangkungnu sinaha'ni'mai, i Yesus kasaba' lrimotou bua'nu hu'a'ngnu Ake, bo singkabua dompakon nabi'ka' bo i Sie' (i Yesus) nakabua Maindotonu Mabuduata ni'ntuhu' bua'nu lragi o'ngkamai tuma'-talra' ni Merpati kasaba' dimapo' su ti'mbonanNe. ¹⁷ Bo, kinadi'ngihi' pu'lrung bua'nu dompakon nabahi'ga' kasaba': "Iye'tenu Ana'Ku Kagilridi'Ku, galre' si Sie'nu Iya' makahe'ken."

Chapter 4

I Yesus Nipa'ndangni Bihisi' ¹ Senebo, i Yesus nidi'ngannu Maindoto na'konu atahennu lraabanen yoka tika'enni bihisi'. ² Sadanu i Sie' nahadan ta'ya nangi'nung bo ta'ya kima'n sangkungnu mpa'-pulro lrou bo hibi', i Sie' kasaba' himutung tangada. ³ Senebo, si nai i tou matati'ka', bo naba'hi'ga' si Yesus, kasaba': "Adabo i Kau Tanga'-tangada' Ana'nu Mabuduata, pangi'ngka'te palretene' batu-batu iye' mu'a'lri' hoti". ⁴ Mante, Iya' nangi'ndo' bo nangu'lri' "Pai naipati, Ta'ya galre' bua'nu hotimai toumata kasaba' mangi'dopo', tou hunti'a'nu bahi'ga' lrimo'a'ng bua'nu mo'hongnu Mabuduata." Buknu Pasa'u'a'n

8 : 3. ⁵ Pa'lrusu'ne ene', i bihisi' nani'ngan si Sie' na'konu Banua Lro'a'da bo namoso' si Sie' su bubungnu Sinagoganu Mabuduata, ⁶ bo naaba'hi'ga' si Sie' kasaba': " Adabo i Kau Ana'nu Mabuduata, pati'ngkana'bote a'o'Nu bua'nu ti'mboune yoka pai naipati: "Kagagioni Kau, kasaba' Mabuduata dongka mamerenta toumata-toumatanu kalrutuanNe mahogo' si Kau palretene' ti'lro'nu ta'ya maitana' su batu." Buknu Mazmur 91: 11-12. ⁷ I Yesus nangu'lri' si sie' kasaba': "Pai lagi naipati kasau, i kau adi'e'i mama'ndamg (mati'ka') su Mabuduatanu". Buknu Pasa'u'a'n 6: 16. ⁸ Masau ka'pasa'ken, i bihisi' nani'ngan si Yesus na'konu kantangnu bulrudu' mangka'lrangka' bo napakiselrei si Sie' maya komalrigi'nu dunia bo maya kapapi'a'ne, ⁹ bo nabahi'ga' si Sie' kasaba': Maya singkadunian iye' dongka bi'heiku si Kau, adabo i Kau lrumukuhu' bo masu'ba si sia'." ¹⁰ Pa'lrusu'ne ene', i Yesus nangu'lri' si sie': "Ta'lrangte i kau bihisi' ! Yoka pai naipati tou i kau galre' masu'ba-su'ba su Mabuduatanu bo galre' si Sie' su pasingkataunemai i kau mangiman." Buknu Pasa'u'a'n 6: 13. ¹¹ Sadanu ene', i bihisi' nanindenani si Sie' bo selreite nakati'ku', toumata-toumatanu kalrutuan si nao nanu'su' si Sie'. I Yesus Nana'humpun BelrenanNe su Galilea. ¹² Senebo, i Yesus nakadi'ngihi' tou i Yohanes (Mananaha'ni') nihogo'te. i Sie' kasaba' tima'Irede' na'konu Galilea. ¹³ I Sie' nanindenani Nazareth bo na'ko natulrau su Kapernaun, kasaba' su pa'nihi'nu Lrinou, su salra'nu pasada'nnu Zebulon bo Naftali ¹⁴ palretene' napahe'me'nu baba'lro' nipaidao ni Mababa'lro' Yesaya kasaba': ¹⁵ Tana'nu Zebulon bo tana'nu Naftali, su dalren ma'konu Lrinou, su si'mbaka'nu Yordan, Distriknu Galilea kasaba' banuanu diming toumata-toumatanu Yahudi, ¹⁶ Banua naiho'mpong su malri', kasaba' dongka makabua sa'hansa'ng lra'mo', bo si si'de kasaba' nabanua su Banua naisu' su hu'a'ng nu tantaon-tantaon papatei, kasaba' suaya' ene' lrimotoute. Bukni Yesaya 9: 1-2. ¹⁷ Naidao su lrou ene', i Yesus nana'humpu'ntenu mabo'ka' agenu bahi'ga', "Pahimbalruite yoka Komalrigi'nu Dompakon malrapa'te !" I Yesus Namokei Mpa' Tuma'-Tu'hu' Sa'humpu'nNe. ¹⁸ Du'ngkulru'nu i Yesus lrima'mpang su panihi'nu Lrinou Galilea, I Sie' nakabua duangkatau singkatuhang adenne i Simon kasaba' i Petrus, bo i Andreas, tuhangne, kasaga'sa'nu mapamalreng pu'koto' su Lrinou yoka mahogo' ki'nasa'. ¹⁹ Bo, i Sie' nabahi'ga' si sidedua kasaba': "Botebo tumu'hu' si Sia' yoka Iya' dongka mapakalri'mu' kumu' dua kasaba' mamu'koto' toumata." ²⁰ Sidedua nanahi'oko' nanindenani pu'koto'-pu'koto' sidedua bo timu'hu' si Sie'. ²¹ Bo, sadanu nanindenani ene', i Sie' nakabua lagi duangkatau singkatuhang ba'lrine', kasaba' i Yakobus ana'ni Zebedeus bo i Yohanes, tuhangne. Sidedua kahaga'sa' agenu i papa sidedua su hu'a'ngnu sakaen, kasaba' kahaga'sa'nu mangapi'a' pu'koto'-pu'koto' nsi'de. Bo i Sie' namokei si sidedua. ²² Bo, si'dedua nanahi'o'ko nanindenani si papa bo sakaen si'de, yoka timu'hu'te si Yesus. I Yesus Napatu'ntu' bo Napapi'a'nu Nga'sa' Sakinu Toumata. ²³ Pa'lrusu'ne ene', i Yesus timoho' nakati'ku' mayanu Distriknu Galilea, kasaba' napatu'ntu' su Sinagoga-Sinagoga nsi'de, napabo'ka' Injilnu Komalrigi', dbo napapi'a'nu maya kagagionu saki, bo maya kapidisannu nga'sa' atei toumata. ²⁴ Bo, lrlirng kagagionNe kasaba' nasamboi naidao su maya distriknu Siria. Bo, lagi si'de nani'ngan maya toumata masaki bo nuka kumaka' (o'ntoho') si Sie', naihampei su si'de niho'ho'ntenu bihisi', toumata pelrong, bo toumata panyakinu manau (epilepsi), kasaba' mayane' nipapi'a'Ne ha. ²⁵ Kasaba' bonsonnu nga'sa' toumata na'hansa' bua'nu Galilea, Dekapolis, Yerusalem, Yudea, bo si'mbakanu Yordan kasaba' timu'hu'-tu'hu' si Sie'.

Chapter 5

Babo'ka'ni Yesus su Bu'kidi' Kasaba' Tiadenannu Babi'hei ¹ Sadanu nakabua toumata da'kelre' ene', i Yesus na'bi su bu'kidi'. Bo, sadanu i Sie' himo'mpong, tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne sinai ni Sie'. ² Bo, i Sie' nami'ka' mo'hongNe bo napatu'ntu' si si'de, u'lri'Ne: ³ "Kina'mpeta'nmai toumata taulrebo su hu'a'ngnu maindoto yoka si'denu nakabelren Komalrigi'nu Dompakon. ⁴ Kina'mpeta'nmai si'de kasaba' kinasa'mpelrannu lri'mbu dalrai yoka si'de dongka lraya'n. ⁵ Kina'mpeta'nmai toumata kasaba' ateine malromei yoka si'de dongka makataguan tana' bo lrange'. ⁶ Kina'mpeta'nmai si'de mahu'tung bo mado'unu kabanaran yoka si'de dongka mabi'ha' (ta'ya mahadan hu'tung) ⁷ Kina'mpeta'nmai si'de mangilridi' yoka si'de dongka makadea gilridi' napu'a'ha'. ⁸ Kina'mpeta'nmai si'de kasaba' atei mai'moko' yoka si'de dongka makabua Mabuduata. ⁹ Kina'peta'nmai si'de nani'ngan dame yoka si'de' dongka kasaba' ana'-ana'nu Mabuduata. ¹⁰ Kina'mpeta'nmai si'de nilru'bagu' nadadi'ha su sa'i'nu kabanaran yoka si'denu makatagu'a'n Komalrigi'nu Dompakon. ¹¹ Kina'mpeta'nmai kumu' adabo pai toumata nadolra' si kumu' bo nalru'bagu' nadadi'ha si kumu', bo napasaba'nu maya apanu bahi'ga'-bahi'ga' dalrai si kumu' su kagagionu namu'taha' aden kumu' yoka Iya'. ¹² Lri'a'ga'te bo dondongte yoka tata'ndan kumu' da'kelre' su Dompakon yoka ingene lagi si'de nalru'bagu'te nadadi'ha' su mababa'lro'-mababa'lro' su po'naken kumu'." Asin bo Sa'hansa'ngnu Dunia. ¹³ Kumu' kasaba' asin (pahada') nu dunia, tou adabo asin ene' ta'yate mapahada', agenu apaken ene' mu'a'lri' pahade'n ? Tangada' ene' ta'yate sikatana'nne bo dongka lrombo su lromboi bo hoyaeu-utu'tannu toumata". ¹⁴ "Kumu' kasaba' sa'hansa'ngnu dunia. Kasaba' Banua naitotolro'te su ti'mbounu bu'kidi' tumana' su kabuanu mata toumata (ta'ya kabuni). ¹⁵ Toumata-toumata lagi ta'ya mapade'ke'nu sogu bo mapamo'so'ne su a'lrungnu lrimpu'dong, yoka galre'tebe po'so' ene' su ti'lro'nu sogu, mante ene' dongka makasu'a'ya maya apanu pai su hu'a'ngnu balrei. ¹⁶ Intabo sa'hansa'ng kumu' makasu'a'ya ti'ku'ne palretene' si'de makabua babelrenan-babelrenan mapi'a' kumu' bo mapatinanum si Yama kumu' su Dompakon". Mapahe'me' Sanihi'nu Torat bo Buknu Si'de Mababa'lro'. ¹⁷ Adi'e'i mami'ki-mi'kihi' tou Iya' sinai dongka mapalri'sa' Sa'nihi'nu Torat manga'se' mapalri'sa' buknu si'de mababa'lro'. Yoka Iya' nai ta'yamai mapalri'sa'ne tou su sa'i'ne dongka mapahe'me'ne. ¹⁸ Iya' mapasaba' su kagagione si kumu', tou manen tana' bo lrange' iye' dongka mapalrusu', tou ta'ya si insaumai bua'nu Bahi'ga' manga'se' Bo'he naipati su hu'a'ngnu Sa'nihi'nu Torat iye' kasaba' malri'sa', maidao su mayane' dongka tino'mpada'n. ¹⁹ Yoka ingenebo, i sainu mapalri'sa' insau bua'nu maya parenta-parenta kokonio iye' bo mapatu'ntu' toumata ba'lrine' kasaba' manga'lri'mu' apanu mapada'-pada'ne, i sie' dongka mu'a'lri' i tou mangkakokonio su hu'ang Komalrigi'nu Dompakon. Manen ingene, i sainu

mangalri'mu' parenta-parenta ene' bo mapatu'ntu' su ba'lrine', i sie' dongka kasaba' i tou lra'mo' su hu'a'ng Komalrigi'nu Dompakon. ²⁰ Yoka, iya' mapaidao si kumu' kasaba' adabo kabanaran kumu' ta'ya lrumembo su kabanarannu si'de papandeinu Tourat bo toumata-toumatanu Farisi (Kulre'hi'), kumu' tangada'-tangada' ta'yamai sumu' su hu'a'ngnu Komalrigi'nu Dompakon. Kagagionu Toumata Nati'ngkaupi' su Ha'nusu' Taha'na'ne. ²¹ Kumu' kasaba' nandi'ngihi'te su apanu pina'ida'o su i yopo papo'naken ngkite', kasaba' "adi'e'i mamu'no", bo "i sainu namu'no" i sie' bo'bodo'ne di'ngan (panga'do) su goguta". ²² Tou manen ingene, Iya' mapabo'ka' si kumu' kasaba' i sainu tatingka'u'pi su taha'na'ne, i sie' bo'bodo'ne pasu' su hahe'po'a'n, bo lragi i sainu nabahi'ga' su taha'na'ne kasaba': "kumu' u'to' malru'mu' ", i sie' bo'bodo'ne panga'do su Makagogutanu Agama, bo i sainu nangu'lri': " Kumu' Bodok (U'to' Baka'), i sie' dongka pamalreng su Putungnu Naraka. ²³ Yoka ingenebo, adabo kumu' mapanu'su'nu tu'mbalra' su taingannu Altar, bo kumu' makata'hunu'ng pai taha'na' mbatangen kasaba' nakapasa'lra' si kumu', ²⁴ tandenai tu'mbalra' kumu' ene' bo a'ko po'na padame agenu taha'na' kumu' ene', bo pa'lrusu' ene' dongka pabei kasau mapanu'su'nu tu'mbalra' kumu' ene'. ²⁵ Su sahi'o'kone', pada'mete agenu toumata kasaba' napanga'do kumu' sungkungnu kumu' lra'mpang-lra'mpangken nadi'nga-di'ngan agene su tolro'a'danu dalren, palretene' i tou napanga'donu ene' ta'yaken nahi'hei a'a'done si tou goguta, bo goguta ene' ta'yaken nangi'ngka algojone mahogo' bo mapahe'po' kumu' su hahe'po'a'n. ²⁶ Iya' napa'i'da'onu kagagione si kumu', palretene' kumu' ta'yaken kalro'a'ngennu doiti kasaba' baba'e'he' lrumo'a'ng bua'nu hahe'po'a'n ene'. " Toumata Nahilri'o'ng (Nasalriba) Agenu Ba'lrine'. ²⁷ "Kumu' nandi'ngihi'te apanu kasaba': Adie'i masalri'ba (mahilri'o'ng). ²⁸ Tou manen ingene, Iya' mapabo'ka' si kumu' kasaba' hunti'a'nu mahu'a'nei kasaba' nakato'ntong si tou babi'nei bo masibi'nu matiki' hahage'ne su lralrokan, i sie' kasaba' nasalri'ba'te agenu babi'nei ene' su hu'a'ngnu ateine. ²⁹ Adabo mata ku'a'ennu makabardosa si kau, ene' kasaba' sogelra'n bo lro'mbo'te. Yoka, mangkapi'a' adabo i kau kata'yannu insau bua'nu hoho'nu a'o'nu palretene' mayanu a'o'nu kasaba' dongka pama'lreng su hu'a'ngnu naraka. ³⁰ Bo, adabo lrima ku'a'ennu makabardosa si kau, ene' koto'ha'n bo lro'mbote. Yoka su pi'a'ne kumu' kata'yannu insau bua'nu ho'ho'nu a'o'nu palretene' mayanu a'o'nu kasaba' dongka pama'lre'ng su hu'a'ngnu naraka. Panga'toha'n su Kagagionu Mapo'to' (Mata'hede'). ³¹ Pinakasaba'te adabo: "I sainu mapapo'to'ni yangkungne i sie' galre'te mami'hei bo'he'nu po'to' si yangkungne ene'. ³² Tou manen ingene, Iya' mapabo'ka' si kumu' kasaba' i sainu mapata'hede'ni yangkungne, yoka diming nasalri'ba (nahi'lri'o'ng), i sie' napakalri'mu'ni yangkungne ene' nasalri'ba (nahilri'ong). Bo, i sainu maha'me' kasau agenu babi'nei kasaba' pinoto'a'nnete (nahi'lri'o'ng) ene', i sie' lragi masa'lriba' (mahi'lri'o'ng). Kagagionu Anei (Mate'ba). ³³ Ka'pasa'ken pa'ida'oku, kasaba' kumu' nandi'ngihi'te apanu pinai'da'ote si yopo kite su papo'naken, kasaba': "Adie'i mate'ba-te'ba su te'ba pu'taha', tou to'mpodai te'banu ene' su hibanu Mabu. " ³⁴ Manen ingene, Iya' mabo'ka' si kumu' kasaba': Adie'i manen ka'pasa' kumu' mate'ba, manen su sa'i'nu dompakon yoka dompakon kasaba' Ko'malrigi' nu Mabuduata, ³⁵ manga'se' su sa'i'nu tana' bo lragi yoka tana' bo lragi' kasaba' kakontoya'nnu ti'lro'Ne, manga'se' su sa'i'nu Yerusalem yoka ene' kasaba' Banuani Tou i Dika Lra'mo'. ³⁶ Adie'i lragi kumu' mate'ba su sa'i'nu ti'mbonan kumu' yoka kumu' kasaba' ta'yamai makakalri'mu' singkitingnu uta' kumu', apabo ene' mami'da (ubanen) manga'se' maitung. ³⁷ Manen ingene, intabo kakobo'a'n kumu' mapasaba'nu o'de adabo o'de manga'se' mapasaba'nu ta'ya adabo ta'ya, yoka apanu nalrembei kasaba' bua'ni tou dalrai. Kagagionu Mamo'sada'. ³⁸ Kumu' nandi'ngihi'te apanu pinakasaba' su po'naken, kasaba': "Mata Ahu'sannu Mata bo Isi' Ahu'sannu Isi' ". ³⁹ Manen ingene, iya' mapabo'ka' si kumu' kasaba' adie'i mammo'sa-mo'sada'nu dalrai, yoka adabo pai toumata nana'mpeleng pipi' ku'a'ennu, bihei (o'ngkoho') pakita'mpeleng pipi' ku'i'hi'nu lragi. ⁴⁰ Bo, adabo toumata singkatau kasaba' mapanga'do ngkumu' bo manga'lra' lra'ku' ngkumu', bihei lragi kaya malra'mbing kumu' si sie'. ⁴¹ Bo, i sainu namaksa (nanuha'pa) si kumu' kasaba' lruma'mpang su kadaunu 1 mil, intabo lru'mampang agene su kadaunu 2 mil. ⁴² Bi'heite su toumata kasaba' nano'ngko' si kumu' bo adie'i mano'mbolro' (maneheng) toumata kasaba' masibi'nu mamalrasa' bua' ngkumu'. " Manggilridi' su Seke' kumu'. ⁴³ Kumu' nakadi'ngihi'te apanu pinabo'ka' su po'nane' kasaba': "Manggilridi' su ha'nusu' sinage' ngkumu", bo Dumintingnu Seke' Ngkumu'. " ⁴⁴ Manen ingene, Iya' mabo'ka' si kumu' kasaba': manggilridi' su seke'-seke' kumu' bo mango'mpu' su toumata-toumata kasaba' nalru'baga' nadadi'ha si kumu', ⁴⁵ palretene' kumu' dongka mu'a'lri' ana'-ana'ni Yama kumu' su dompakon yoka i Sie'nu napalrotounu matalrouNe su toumata kasaba' dalrai manga'se' mapi'a', bo lragi napa'i'ntuhu'nu tahiti su toumata banar manga'se' su toumata dalrai. ⁴⁶ Yoka, adabo kumu' galre' gumilridi'nu toumata-toumata ha'nusu' gimilridi'te si kumu', yo apanu tata'ndan kade'a kumu' ? Tabo ingene lragi si'de manganga'lra' bilyet manga'lri'mu' apanu mapada'-pa'da'ne ? ⁴⁷ Bo, adabo kumu' mami'hei silri' galre' su ha'nusu' taha'na' ngkumu', yo apanu lrumembo su sene' ? Yoka tabo si'de toumata ta'yamai makakilra'lra' su Mabuduata kasaba' nangalri'mu' lragi o'ngkamai ingene ? ⁴⁸ Yoka ingenebo, kumu' galre'te mu'a'lri' kasaba' ta'ya si apkerne, o'ngkamai i Yama kumu' su dompakon kasaba' ta'yamai si apkerNe lragi."

Chapter 6

Tatu'ntuan su Mami'hei ¹ "Panegangte su hu'a'ngnu mangalri'mu' apanu ti'ntudonu agama kumu' su hibanu toumata, su kagagionu ta'ya kabua si si'de. Palretene' kumu' dongka makadea tata'ndan bua'ni Yama kumu' su dompakon. ² Yoka ingene, sadanu kumu' mami'hei babi'hei, adie'i mapakiselrei o'ngkamai kinakalri'mu'nu toumata-toumata kulre'hi' su sinagoga-sinagoga bo su dalren-dalren palretene' si'de dayo'annu toumata ba'lrine'. Iya' mapabo'ka'nu kagagione si kumu' tou si'de kasaba' nakade'ate tata'ndan batangen. ³ Tou manen ingene, sangkungnu kumu' mami'hei babi'hei, apanu bini'heitenu lrima ku'a'ennu adie'i kati'ho'a'nnu lrima ku'i'hinu, ⁴ palretene' apanu bini'heite ngkumu' su kagagionu

ta'ya kati'ho'a'nnu toumata ba'lrine', kasaba' dongka kabuani Yama kumu' su kagagionu naibun' ene' i Sie' dongka mami'hei tata'ndanne si kumu'." ⁵ Bo, sangkungnu kumu' mango'mpu', adie'i o'ngkamai toumata-toumata kulre'hi' yoka si'de masibi'nu tume'ngede' bo mango'mpu' su sinagoga-sinagoga bo su sindi'-sindihannu dalren palretene' kabuanu toumata ba'lrine'. Iya' mapabo'ka'nu kagagione si kumu', kasaba' si'de nakade'ate tanta'ndan nsi'de. ⁶ Yoka ingene, adabo kumu' mango'mpu', intabo sumu' su hu'a'ngnu patatiki'a'n kumu' bo tulrubu' haha'mpede'ne, bo mango'mpu' si Yama ngkumu' naiho'mpong su tanpa babuni'a'n, palretene' ene' dongka kabuani Yama ngkumu' bo makade'a' tata'ndanne. ⁷ Bo, sadanu kumu' mango'mpu', adie'i mapama'keni kakobo'a'n-kakobo'a'n ta'yamai si ti'a'sane, o'ngkamai kinakalri'mu'nu toumata-toumata kasaba' ta'ya makakilra'ira' su Mabuduata, yoka si'de nangatei adabo kanga'sa'nu kako'bo'a'n-kako'bo'a'n ene', si'de dongka kadi'ngihi'Ne. ⁸ Yoka ingenebo, adie'i o'ngkamai kinakalri'mu' si'de, yoka i Yama kumu' mati'ho'nu apanu de'a'e'n kumu' su po'nakennu kumu' mangkelrei si Sie'. ⁹ Intabo mango'mpu' o'ngkamai iye' kasaba': " I Yama kami' su dompakon, Nilro'a'date adenNu. ¹⁰ Naote komalrigiNu, kalri'mu'te sibi'Nu su tana' bo lragi o'ngkamai su dompakon. ¹¹ Bi'heinao si kami', su lrou iye', kaka'nen kami magana'ng. ¹² Bo, a'mpungai kinasa'ira'n-kinasa'ira'n kami', o'ngkamai kami' lragi napa'a'mpungte su toumata-toumata nakapasa'ira'te si kami'. ¹³ Bo, adie'i mani'ngan si kami' su hu'a'ngnu papa'ndangen (tati'ka'e'n), tou polro'sai kami' bua'nu dadalrai. Yoka i Kaunu I Tou Makatagan Komalrigi'nu Dompakon, bo kaha'mata', bo tinanuman maida'o su ta'ya si ka'a'kahe'ne. Amin. " ¹⁴ Adabo kumu' mapa'a'mpung kinasa'ira'n-kinasa'ira'nnu toumata ba'lrine', i Yamanu dompakon kumu' lragi dongka mapa'a'mpu'ng si kumu'. ¹⁵ Tou manen ingene, sadanu kumu' ta'yamai mapa'a'mpu'ng su kinasa'ira'n-kinasa'ira'nnu toumata ba'lrine', i Yama kumu' ta'ya lragi mapa'a'mpu'ng su kinasa'ira'n-kinasa'ira'n kumu'." Kalroinu Mahadan Kuman-Manginung. ¹⁶ Bo, sangkungnu kumu' mahadan hutung, adie'i duhu' kumu' madodou o'ngkamai toumata kulre'hi' yoka si'de kasaba' mapabalruinu duhu' nsi'de palretene' kabuanu toumata ba'lrine' kahaga'sa'nu mahadan kuman-manginung (magi'ndisi'). Iya' mapai'da'o'nu kagagione si kumu' tou si'de kasaba' nakade'a'te tata'ndanne. ¹⁷ Yoka ingenebo, kumu', sangkungnu mahadan hutung (magi'ndisi'), Iranai ti'mbonan kumu' bo u'hasa' duhu' ngkumu'. ¹⁸ palretene' gi'ndisi' hadan-hutung kumu' ta'ya kabuanu toumata ba'lrine', tou kabuani Yama kumu' bua'nu tampa nabu'ni'. Bo, i Yama kumu' dongka mam'o'sada' si kumu' bua'nu tampa nabu'ni' ene'." Paha'nsa'te Ho'ko' su Dompakon. ¹⁹ " Adie'i manu'mbun (ho'ko') ngkumu' galre' su dunia, kasaba' su tampa kaka'nennu wanei bo kahuge'ge'annu tai'nu wasei, bo su tampa dongka gogahe'n yobo te'kosa'nnu manane'koso'. ²⁰ Tou manen ingene', intabo mapaha'nsa'nu hoko' kumu' su dompakon, su tampa ta'yamai si waneine bo ta'yamai si tainu waseine bo su tampa ta'yamai si manane'koso'ne. ²¹ Yoka su apanu kinapo'so'a'nnu ho'ko' kumu', su sene lragi atei ngkumu' napo'so'. " ²² "Mata kasaba' soganu a'o' mbatangen. Adabo mata ngkumu' mapi'a', maya a'o' ngkumu' mu'a'lri' sua'ya'. ²³ Tou manen ingene, yo adabo mata ngkumu' dalrai, maya a'o' ngkumu' nahe'me'nu malri'. Yo, adabo ta'yamai si sua'ya' kabelren kumu', ene' kasaba' mangkalri' tumani ". ²⁴ "Ta'ya siinsaunumai kasaba' makasu'su' su dadua makatagan yoka i sie' galre'te madi'ntingnu singkatau bo gumilridi'nu ba'lrine' manga'se' i sie' kasaba' masususi su makatagan singkatau bo mado'ira' (mapandang enteng) su ba'lrine'. Kumu' kasaba' adie'i manu'su' su Mabuduata bo Mamon (gumilridi'nu doiti')." Kumu' Adie'i Tumaku'-Ta'ku'. ²⁵ Yoka ingenebo Iya' nabo'ka' si kumu', kasaba': adie'i tuma'ku'-ta'ku'nu i'dopo' ngkumu', bo apanu ka'nen manga'se' apanu inuman kumu'. Ingene lragi kagagionu a'o' ngkumu', kasaba' apanu panu'he' ngkumu'. Apabo i'dopo' kasaba' pai lre'mbo su katana'ne bua'nu kaka'nen, bo a'o' ngkumu' pai lre'mbo su katana'ne bua'nu lra'ku' kumu' ? ²⁶ Selreite tuma'-talra' tuma'-ta'ira' su ngang kasaba' ta'ya mati'ho'nu mapasamboinu mbene, bo lragi ta'ya mamantasa', bo lragi ta'ya mapahahi'mung su hu'a'ngnu gonggulrang, tou i Yama kumu' su dompakon, kasaba' mami'hei kaka'nen si si'de. Apabo kumu' ta'ya lrumembo su lru'a'ne paha'sa si si'de ? ²⁷ I sainu su salra' ngkumu' yoka tuma'ku'-ta'ku' kasaba' makapa'nduha'ng sindangou bua'nu u'kuhu' ngkumu' ? ²⁸ Bo, kagagionu lra'ku' ngkumu', nakudabo kumu' kumata' ? Selreite bungangnu Bakung su atahennu lra'banen, kagagionu si'de humosou, tou si'de ta'yabe mambelre' manga'se' lragi ta'ya mami'lring, ²⁹ Tou Iya' mapabo'ka' si kumu' tou i Salomo su kagagionu tinanumne kasaba' ta'yamai nagilraku' o'ngkamai insau bua'nu bungang-bungang ene'. ³⁰ Yo, adabo duku' su atahennu lra'banen, kasaba' pai su lrou iye' bo tahibi'mai nilro'mbo su hu'a'ngnu paputungan, kasaba' nigilraku'nu Mabuduata su kagagione, apabo kumu' ta'ya lrumembo bua'ne (duku'), o'deo' kumu' kasaba' ta'yamai si parca'ya ? ³¹ Yoka ene'bo, adie'i kumu' tuma'ku'-ta'ku' su kagagionu mabo'ka' kasaba': "Apanu dongka ka'ken kami' ?" manga'se' " Apanu dongka inuman kami' ?", manga'se' "Apanu dongka pagilraku' ngkami ?". ³² Yoka, Banua-Banua ba'lrine' kasaba' madade'a mayane' iye' bo i Yama kumu' su dompakon mati'ho' lragi tou kumu' kasaba' makahe'kennu mayane' ene'. ³³ Tou manen ingene, pande'a' po'na Komalrigi'nu Dompakon bo KabanaranNe, bo mayane' ene' dongka maidu'ha'ng si kumu'. ³⁴ Yo, adie'i tuma'ku'-ta'ku' su kagagionu lrou tahibi' yoka lrou tahibi' dongka pai ta'ku'ne mbatangen. "Ga'nangei Lrou Insau Agenu Kasusa'ne".

Chapter 7

Adie'i Magoguta ¹ " Adie'i magoguta palretene' kumu' kasaba' ta'ya kagoguta' lragi. ² Yoka agenu goguta' pinagoguta' ngkumu', kasaba' kumu' dongka ginoguta'n lragi, bo agenu su'ka pinama'ke ngkumu', ene' kasaba' dongka panu'ka' si kumu' lragi. ³ Bo, nakudabo kumu' makabua simpoto'nu balak su matanu sinage' ngkumu', tou ta'ya mati'ho'nu balak pai su mata mbantangen ? ⁴ Manga'se', nakudabo kumu' mabahi'ga' su sinage' ngkumu', kasaba': "Botebo iya' mapalro'a'ng si'mpoto'nu balak bua'nu matani tou sinage' ngkumu' ene', tou su po'nane' selrei po'na pakapi'a', yoka pai balak su mata mbatange'n. ⁵ A'salre' toumata kulre'hi', palro'a'ng po'na balak ene' bua'nu mata kumu', kaene'nu kumu' donngka

makabua agenu mapa'tese' mapalro'a'ng simpoto'nu balak bua'nu matanu sinage' ngkumu'.⁶ Adi'e'i mapami'hei apanu lro'a'da su kapuna-kapuna, adi'e'i lragi malro'mbo muntia ngkumu' su babi palretene' si'de ta'ya maho'ya'-ho'ya' (mangu'tutu'-u'tutu') ene' agenu ti'lro' nsi'de bo mabalri' magage'he' si kumu'.⁷ Pangkelreite, Pande'a'te, bo Panutu'te.⁷ Pangkelreite, bo apamainu ene' dongka bini'hei si kumu'. Pande'ate, bo kumu' dongka makade'a. Panutu'te, bo apamainu ene' dongka bi'kan si kumu'.⁸ Yoka, hunti'a'nu toumata mangkelrei, dongka manarima, bo i sainu mande'a' dongka makade'a, bo i sainu matutu' dongka bini'kan.⁹ Manga'se', i sai bua'nu salra' ngkumu' adabo ana'ne mangkelrei hoti, kasaba' dongka bi'han batu su ana'ne ene' ?¹⁰ Manga'se', adabo ana'ne mangkelrei ki'nasa', bo dongka bi'han u'lre' su ana'ne ene', tando' ?¹¹ Yo, adabo kumu'nu dalrai kasaba' mati'ho'nu mami'hei su ana'-ana' kumu' agenu babi'hei-babi'hei mapi'a', apabo lragi i Yama ngkumu' su dompakon, tanga'-tangada' i Sie' dongka mapami'heinu mapi'a' su si'de kasaba' nangkelre'ite si Sie'.¹² Yoka ingenebo, maya apamainu kasibi' kumu' kalri'mu'a'nnu toumata ba'lrine' si kumu', ingene lragi kumu' mangalri'mu' si si'de yoka iye'tenu ho'ho'nu Sa'nihi'nu Torat bo Buknu Si'de Mababa'lro'.¹³ Dalren Ma'konu Pangi'dopa'n.¹³ Su'te su hahampede' kasaba' mase'po' yoka malro'a'ngte hahampede' bo malru'asa'te dalren ma'konu kapapa'te'a'n, bo pai ngasa' (toumata) kasaba' sumu' su sene'.¹⁴ Yoka, mase'po'te hahampede' bo masi'ko'te dalren kasaba' ma'konu pangi'dopa'n, bo galre' kodionu makahu'mpa su ene'.¹⁵ "Manen ingene, pane'gangte su mababa'lro'-mababa'lro' mangkedo kasaba' dongka nai si kumu' agenu nagilra'ku' pisi'nu domba, tou si'de tutu'ne kasaba' serigala-serigala mangangi'nasa'.¹⁶ Galre' bua'nu bu'ane kumu' dongka makakilra'lra' si si'de. Apabo pai toumata mapaha'nsa' bu'a-bu'anu anggur bua'nu ti'ngkayuan lrada'ngen manga'se' mapaha'nsa' bu'anu mpu'kayu ara kasaba' bua'nu sasuanen-sasuanen lrada'ngen ?¹⁷ Ingene lragi, hunti'a'nu mpu'kayu mapi'a' dongka mapabo'lroso'nu bu'a mapi'a', tou mpu'kayu ta'ya mapi'a' (dalrai) kasaba' dongka mapabo'lroso'nu bu'a' ta'ya mapi'a'.¹⁸ Mpu'kayu mapi'a' ta'yamai mi'naha' mapabo'lroso'nu bu'a kasaba' ta'ya mapi'a', bo hunti'a'nu mpu'kayu ta'ya mapi'a' kasaba' ta'yamai mi'naha' mapabo'lroso'nu bu'a mapi'a'.¹⁹ Hunti'a'nu mpu'kayu ta'ya mapabo'lroso'nu bu'a mapi'a' kasaba' dongka tu'bangen bo lro'mbo su hu'a'ngnu putung.²⁰ Yo, bua'nu bu'a-bu'ane kumu' dongka makakilra'lra' si si'de.²¹ Ta'ya maya toumata nabahi'ga' si Sia', kasaba': Mabub, Mabub, dongka sumu' su hu'a'ngnu Komalrigi'nu Dompakon, tou diming i sie' kasaba' nangalri'mu' sibi'ni Yamaku su dompakon.²² Su lrou ene', nga'sa' toumata dongka mabo'ka' si Sia' kasaba': "Mabub, Mabub, apabo kami kasaba' napaba'lro'te agenu adenNu, bo nangu'se'he'te hanga'-hanga'nnu dalrai agenu adenNu, bo nangalri'mu'te nga'sa' kaha'mata agenu adenNU ?²³ Senebo, Iya' dongka makitato'n si si'de, kasaba': "Iya' ta'yamai makakilra'lra' si kumu' ! Ta'rangte bua'nu hiba'a'nKu, kumu' kasaba' manganga'lri'mu'nu kadadosan !." Mandi'ngihi' bo Mangalri'mu'.²⁴ "Yoka ingenebo, maya toumata nadadi'ngihi'te su apanu pinababo'ka'-pinababo'ka'Ku iye' bo napakalri'mu'ne, kasaba' dongka mu'a'lri' o'ngkamai toumata tuma'-timumun nama'ngon balreine' su ti'mbounu batu.²⁵ Senebo, sadanu kinatahitian bo kinasampelrannu dalrukun, bo kinapi'piha'n su balrei ene', balrei ene' kasaba' ta'ya naha'ka' yoka pinate'ngede' su ti'mbounu batu.²⁶ Bo, hunti'a'nu toumata nandi'ngihi'te su pinabo'ka'Ku iye' bo ta'ya mapakalri'mu'ne, kasaba' dongka o'ngkamai toumata bodok (u'to' malrumu') namangon balreine' su ti'mbounu lraabanen.²⁷ Sadanu, kinata'hitianmai bo kinasampelranmainu dalrukun, bo pi'pihi' madapa' su balrei ene', balrei ene' kasaba' naha'ka' (nago'gaha'), bo mangkalra'mo' kinago'gahe'nne".²⁸ Sadanu i Yesus nakasue'ite nabahi'ga'nu apamai-apamai iye', nga'sa' toumata kasaba' nakakilringan su apanu pinatu'ntu'Ne,²⁹ yoka i Sie' napatu'ntu' si si'de su kagagionu toumata manganga'tasa', bo ta'ya o'ngkamai si'de papandei-papandeinu Torat nsi'de.

Chapter 8

I Yesus Napapi'a'nu Toumata Masaki Kusta¹ Sadanu i Yesus ni'ntuhu' bua'nu bu'kidi' ene', ko'mpolro'nu toumata da'kelre' timu'hu'-tu'hu' si Sie'.² Bo, selreite, toumata masa'ki'nu kusta sinaini Sie', bo naisu'mpuhuku' su hiba'Ne, yobo nangu'lri': "Gudangne, adabo i Kau masibi', i Kau makapi'a'nu saki'ku iye'".³ Bo, i Yesus nango'ngkoho' IrimaNe agenu dinuduha'ntenu bahi'ga' kasaba': "Iya' masibi', papi'a'te". Singkahingku saki'nu kustane napi'a'.⁴ Bo, I Yesus nangu'lri' si sie' kasaba': "Panalri'sigi'te, adi'e'i kumu' mapabo'ka' apa-apanumai su toumata ba'lrine', tou a'kote bo pakiselreite'nu a'o'nu su mangangi'moho', bo pami'heitenu tu'mbalra' mantuhu' su pamarentani Musa su ti'ndalrennu makasa'hidi' si si'de". Toumata Mananu'su' Soldadon Romawi Nipapi'a'.⁵ Sadanu i Yesus simu' su Kapernaum, soldado nasikolra'nu Romawi si naiNe, nangkelrei si Sie',⁶ kasaba': Gudangne, i tou a'i'ngkaku kahaga'sa'nu lroka-lroka yoka a'o'ne lrimalraitenu saki' mangkadadi'ha su balrei.⁷ Bo, i Yesus nabo'ka' si sie' kasaba': "Iya dongka nai bo mapapi'a'ne".⁸ Senebo, i tou soldado nangi'ndo' agenu bahi'ga' kasaba': "Gudangne, iya' ta'yamai bo'bodo'ne mangi'ngka si Kau nainu balreiku, tou ingenebo galre'te pabahi'ga'nu simbo'ka'ne bo i tou a'i'ngka'ku dongka mapi'a'.⁹ Yoka, iya' lragi kasaba' galre' toumata su a'lrun'nu panga'tase'nku, bo iya' lragi nakati'mbonan soldado-soldado su a'lrun'nu parentaku. Bo adabo iya' mani'ngngka singkatau kasaba': "Tondote, i sie' galre'tebe tumondo, bo adabo iya' mangi'ngka' singkatau ba'lrine' kasaba': Naite', i sie' galre'tebe nai, bo adabo iya' mangi'ngka a'i'ngka'ku kasaba': "Kalri'mu' iye', ene' galre'tebe kalri'mu'anne".¹⁰ Sadanu i Yesus nakadi'ngihi' apanu pinaida'one, i Sie' kasaba' nakakilringan bo nabo'ka' su toumata-toumata timu'hu' ageNe kasaba': Iya' tanga'-tangada' makasaba' si kumu', tou Iya' ta'yakenmai nakadapata' kaba'gasa'nu parca'yani tou soldado iye' su salra'nu toumatanu Israel.¹¹ /v 11 Iya' mapaida'o si kumu' kasaba' ngasa' toumata dongka nai bua'nu Ti'muhu' bo Sadaen, bo humo'mpong kuman ageni: Abaram, i Ishak, bo i Yakup su hu'a'ngnu Komalrigi'nu Dompakon,¹² tou ana'-ana' dalrainu komalrigi' ene' dongka lro'mbo su hu'a'ngnu po'mpong madalrun'ng mangkalri'. Su sene dongka pai kaha' bo mapakahi'so'nu isi".¹³ Bo, i Yesus nabo'ka' si tou soldado nasikolra ene' kasaba': A'kote, palretene' ene'nu dongka

mu'a'lri' si kau mansulrung o'ngkamai su apanu parca'yanu." Bo, ta'yamai nano', i tou a'i'ngka'ne ene' kasaba' napi'a'. I itouni Petrus bo Toumata Dakelre' Kasaba' Nipapi'a'.¹⁴ Sadanu i Yesus naida'o'te su balreini Petrus, i Sie' nakabua si Itouni Petrus kahaga'sa'kennu lroka-lroka yoka a'o'ne gimih'a' (Nadadung).¹⁵ Senebo, i Yesus nanu'lri' a'o'ne ene' bo singkabua dadungnu a'o'ne nalro'mbo'. Pa'lrusu'ne ene' i sie' nabangon bo nanu'su' si Yesus.¹⁶ Sadanu humibi'temai, si'de nani'ngan si Sie' nga'sa' toumata kasaba' sinampangente agenu ma'ndoto dalrai (hanga'-hanga'n), bo i Sie' nangu'sehe' hanga'-hangan dalrai ene' agenu galre' simbo'ka', bo napapi'a'nu maya toumata masaki',¹⁷ palretene' pinato'mpodo'te apanu kasaba' pinaba'lro'teni Mababa'lro' Yesaya (su po'naken) kasaba': "I Sie'tenu nanga'lra' kalralrote'an-kalralrote'an ngkite bo nanangong maya saki' ngkite." Bukni Yesaya 53: 4. Mu'a'lri' Tuma'-Tuhu'nu Yesus.¹⁸ Su galre'-galre' i, sadanu i Yesus nakabua toumata da'kelre' su nakati'ku'Ne, i Sie' nami'hei parenta kasaba' tumondo ma'konu simbakanu Lrinou.¹⁹ Senebo, pai papandeinu Torat singkatau sinai bo nabahi'ga' si Sie' kasaba': "Metehe', iya' dongka tumu'hu' si Kau ma'konu apamainu ka'a'konNu."²⁰ Bo, i Yesus nabo'ka' si sie' kasaba': "Si'de Ruba pai lri'a'ng patulrauan si'de bo tumatalra'-tumatalra' su ngang pai sarang (padapo'n) nsi'de. Tou Ana'nu Toumata kasaba' ta'yamai si tampa pamo'so'a'n ti'mbonanNe."²¹ Su lrou ka'pasa' bua'nu si'de tuma'-tu'hu'Ne, singkatau nabahi'ga' si Sie' kasaba': "Mabu, bi'hainai po'na kalru'a'sen si sia' ma'ko bo mapalri'bi'ng si Papaku".²² Tou manen ingene, i Yesus nabahi'ga' si sie' kasaba': "Tu'hu'te ageKu, bo pabaya'te toumata natei dongka mapalri'bi'ngnu ha'nusu' toumata natei nsi'de." I Yesus Napalri'ndigi'nu Wa'gata'.²³ Bo, sadanu i Yesus na'bi su sakaen, tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne timuhu' si Sie'.²⁴ Bo, selereite, kabagainu bahu'a' nu'a'lri' su Lrinou bo sakaen ene kasaba' natulrubu'tenu balrada'. Tou manen ingene, i Yesus kahaga'sa'kennu ti'ki-ti'ki (nalranga').²⁵ Bo tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu' lrima'pa' si Yesus bo namangon si Sie' agenu bahi'ga' kasaba': "Mabu, tulrung pasalra'mata'ken kami ! Yoka kite kahaga'sa'tenu mapogo' !" ²⁶ Bo, i Sie' nabahi'ga' si si'de kasaba': "Nakudabo kumu' mata'ku', ona' kumu' ta'yamai siparca'yane ? Senebo, i Sie' time'mengede' bo nahe'ngge' pi'pihi' agenu Lrinou ene, bo lrimi'ndigi' kasau."²⁷ Pa'lrusu'ne, toumata-toumata ene' nakakilringan bo nabahi'ga' kasaba': "O'ngkamai toumata i sainu i Sie' iye', yoka pi'pihi' bo Lrinou kasaba' nantu'hu' su parentaNe ?". Duangkatau Toumatanu Gadara Nia'duku'nu Hanga'-Hanga'n Dalrai.²⁸ Sadanu i Yesus naisobamai su si'mbaka'nu Lrinou, naiho'mpong su Distrik Toumatanu Gadara, duangkatau ni'a'duku'nu hanga'-hanga'n dalrai sinaini Sie'. Si'de kasaba' lrimo'a'ng bua'nu palralribingan agenu sinongou o'ngkamai mangi'nasa' palretene' ta'yamai si toumata kasaba' makalri'mpa su dalren ene'.²⁹ Bo, selereite, si'dedua nango'mbalra'-ngo'mbalra' kasaba' "Apanu sa'ine i Kau age' ngkami, Ana'nu Mabuduata ? Apabo i Kau sinaote mandadi'ha (malruntoi) si kami' su po'nanu ta'yaken si o'lrasa'ne ?".³⁰ Bo, ta'yamai madau bua' nsi'de pai ko'mpolro'nu babi da'kelre' kahaga'sa'nu magingka'n.³¹ Bihisi'-bihisi' ene' nangkelrei si Sie' agenu bahi'ga' kasaba': "I Kau bo'bodo'ne mangu'sehe' si kami, kasaba': "I'ngka'te kami mame'ho' su hu'a'ngnu a'o'nu ko'mplro'nu babi-babi ene'. "³² Bo, i Yesus nabo'ka' si si'de kasaba': "Akote !". Senebo, si'de lrimo'a'ng bo simu' su a'o'nu babi-babi ene'. Pa'lrusu'nu ene, maya ko'mpolro'nu babi-babi ene' nati'ngkana'bo su i'hangnu Lrinou bo natei su hu'a'ngnu ake ene'.³³ Toumata-toumata ha'nusu' mapakika'n ko'mpolro'nu babi kasaba' naha'hi'te, bo simute su hu'a'ngnu Banua, bo napakasaba'nu mayane', naha'mpei su kagagionu toumata-toumata kasaba' ni'a'duku'nu bihisi' ene'.³⁴ Bo, selereite, maya ho'ho'nu Banua kasaba' lrimo'a'ng (balrei) yoka masibi'nu mahisa'bu ageni Yesus. Sadanu si'de nakabua si Yesus, si'de nangkelrei si Sie' kasaba' lrimo'a'ng bua'nu Banua (Distrik) Nsi'de.

Chapter 9

I Yesus Napa'a'mpung bo Napapi'a'nu Toumata Lralrai¹ Sadanu simu' su sakaken, i Yesus nani'mbaka' Lrinou bo naso'ba' su Banua Mbatanngen.² Bo, nakabua si'de nani'ngan toumata lralrai singkatau si Sie' kahaga'sa'kennu lroka-lroka binolreng agenu rosbang patati'ki'anne. Sadanu nakabua parca'ya nsi'de, i Yesus nabahi'ga' si tou lralrai ene' kasaba', "Pakatotogo ateinu, ana'Ku, dosanu nipa'a'mpungKute."³ Pa'lrusu'nu ene', manenpi'da papandeinu Torat nabahi'ga' su hu'a'ngnu a'tei nsi'de, kasaba': "Toumata iye' nababo'boho' !" ⁴ Manen ingene, i Yesus mati'ho'nu imun nsi'de, bo i Sie' nabo'ka' kasaba': "Nakudabo kumu' napami'kihi'nu dalrai su hu'a'ngnu a'tei ngkumu ? ⁵ Untenu malru'a'sa kasaba': "Dosa-dosanu pina'a'mpungKute", manga'se' kasaba': "Bangonte bo lra'mpangte ?" ⁶ Yoka manen ingene, palretene' kumu' mati'ho' tou su tana' bo lrange iye' kasaba' Ana'nu Toumata pai kaha'mata'Ne mapa'a'mpungnu dosa". Pa'lrusu'nu ene', i Yesus nabahi'ga' si tou lralrai ene' kasaba': "Bangonte, ki'a'ngte lralroka'nnu bo pabeite !".⁷ Singkakoa, i sie' nabangon bo nabei.⁸ Manen ingene, sadanu toumata nga'sa' nakabuamai su apanu nu'a'lri', si'de galre' nakakilringan bo natinanum su Mabuduata kasaba' nami'heite kaha'mata'Ne su toumata. I Matius Manganga'lra' Bilyet Timu'hu'te si Yesus⁹ Sadanu i Yesus name'ho'te bua'nu tampa ene', i Sie' nakabua toumata singkatau adenne i Matius kasaba' kahaga'sa'kennu ho'mpong-ho'mpong su tampa pahaha'nsa'e'nnu bilyet. Senebo i Yesus nabahi'ga' si sie', kasaba': "Tu'hu'te si Sia'." Bo, i Matius time'ngede' bo timu'hu'te si Yesus.¹⁰ Du'ngkulru'nu i Yesus himo'mpong kuma'n su hu'a'ngnu balrei ene', selreite, nga'sa' si'de manganga'lra' bilyet bo toumata-toumata bardosa sinai, bo nahahage' himo'mpong kuman ageni Yesus bo tuma'-tuhu' tuma'-tu'hu'Ne.¹¹ Bo, sadanu toumata-toumatanu Farisi nakabua su kagagione, si'de nabo'ka' su tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne kasaba': "Nakudabo i Me'tehe' ngkumu' kima'n agenu si'de manganga'lra' bilyet bo toumata-toumata bardosa ?" ¹² Manen ingene, sadanu i Yesus nandi'ngihi' apanu kagagione ene', i Sie' nabo'ka': "Si'de ha'nusu' a'o' mapi'a' mpadamen (ta'ya si saki'ne) ta'ya perlunu mangangu'ndang, tou diming toumata masa'ki'.¹³ Manen ingene', a'kote bo patu'ntu'tenu ti'a'sa'ne iye', "Yoka Iya' makakoanu gilridi'ne, bo ta'ya makakoanu babi'heine", yoka Iya' sinao ta'ya galre' mamo'kei toumata ha'nusu' banar, tou lragi naha'mpei su toumata-toumata bardosa." Maki'na' Su Kagagionu Mahadan

Hutung bo Dou. ¹⁴ Pa'lrusu'nu ene', tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'ni Yohanes (Mananaha'ni') sinaini Yesus bo naki'na' kasaba': "Nakudabo kami' bo toumata-toumatanu Farisi nahadan hutung bo dou, tou tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Nu ta'yamai nahadan hutung bo doa ?" ¹⁵ Bo, i Yesus nangi'ndo' si si'de kasaba': " Apabo si'de manani'heinu makaka'bi'ng kasaba' lrumi'mbu'nu dalrai sangkungni tou makaka'bi'ng mahu'a'neine kasaba' nahaha'ge'ken age nsi'de ? Manen ingene, dongka kasupu'a'nnu lroune kasaba' sadanu i tou makaka'bi'ng mahu'a'neine ene' kasaba' ni'a'lra'te bua' nsi'de, bo pi'lrasa'ne si'de dongka mahadan hutung bo dou." ¹⁶ Ta'ya si insaunumai toumata kasaba' mapata'mpelre'nu he'ka' buhu' su lra'ku' kahanga'n, yoka tata'mpelre' ene' dongka mapage'he'nu lra'ku' kahangan ene' bo gehe'ne dongka mangi'ba su kabagainu gehe'ne. ¹⁷ Lragi, ta'ya si insaunu toumata kasaba' na'malrui anggur bu'hu' su hu'a'ngnu tampanu anggur kahangan kinalri'mu' bua'nu pisi'nu kumakahoa. Yoka adabo ingene, tampanu anggur ene' dongka mage'he', bo anggurne dongka mabo'so', bo pisi'nu tampane dongka mahuge'ge'. Tou manen ingene, si'de kasaba' nandeso anggur bu'hu' su hu'a'ngnu tampa kasaba' kinalri'mu' bua'nu pisi'nu kumakahoa bu'hu' lragi palretene' si'dedua kasaba' ta'yamai mahudodoi (magahing)." I Yesus Napabi'a'ha' bo Napapi'a'nu Panya'ki'. ¹⁸ Kahaga'sa'nu i Yesus napabo'ka'nu apamaim apamainu iye' si si'de, singkabua i tou makati'mbonannu gahe'da sinai bo nasu'ba si Sie' agenu bahi'ga' kasaba': "Ana' babi'neiku bu'hu'mai natei. Tou manen ingene, boteken bo panga'mpete' nu lri'ma'Nu si sie', palretene' i sie' dongka mabi'a'ha'." ¹⁹ Senebo, i Yesus time'ngede' bo timu'hu' si tou toumata ene', kasaba' nadi'ngan agenu tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne. ²⁰ Bo, selreite, pai gagudang babi'nei singkatau nadadi'ha'te tumaninu sa'ki' kinabo'mbosa'nnu daha' sangkungnu mapulro-duate su taonne, kasaba' lrimapa' si Yesus bua'nu lri'kudu'Ne bo nanu'lri' po'ndolro'nu kaya' malrambingNe. ²¹ yoka babi'nei ene' nangu'lri' su a'o'ne kasaba': "Adabo katu'lri'ku po'ndolro'nu kaya' malra'mbingNe, iya' dongka mapi'a'." ²² Tou manen ingene, i Yesus lrimi'ngo' na'konu lri'kudu'Ne bo timo'ntong si tou babi'nei ene', agenu bahi'ga' kasaba': "Pakatotogo' ateinu ana'Ku, yoka parca'yanu ene' napapi'a'tenu sa'ki'nu. " Su galre'-galre' i lragi, babi'nei ene' kasaba' napi'a'te. ²³ Sadanu i Yesus naso'ba'mai su balrei makati'mbonannu pagagahe'dan ene' bo nakabua si'de manano'ngo' saso'ngo'n bo ko'mpolro'nu toumata kasaba' nakaba'nsaha' ti'ngkahi'a, ²⁴ I Sie' nabo'ka' su toumata-toumata ene' kasaba': A'kote, yoka ana' babi'nei ene' ta'yamai natei, tou galre' ti'ki'-ti'ki'ken." Bo, si'de galre' napalre'geimaini Yesus. ²⁵ Manen ingene, sadanu toumata da'kelre' ene' niu'sehe'mai pinalo'a'ng, i Yesus simu' bo nambelren lri'manu ana' ene', bo ana' babi'nei ene' kasaba' nabangon. ²⁶ Bahi'ga' iye' nailrilring su maya distrik su sene'. I Yesus Napapi'a'nu Duangkatau Toumata Buta. ²⁷ Sadanu i Yesus nati'mbusu' bua'nu tampa ene', duangkatau toumata buta timu'hu' si Sie' agenu nango'mbalra'-ngo'mbalra' kasaba': "Gilridainai kami' Ana'ni Daud". ²⁸ Senebo i Sie' simu' su balrei ene', bo si'dedua buta ene' kasaba' sinaiNe bo i Sie' naki'na si si'dedua kasaba': "Apabo kumu' mamarca'ya tou Iya' makakalri'mu' su kagagionu kaha'mata' iye' ?" Si'dedua nangi'ndo' si Sie' kasaba': Ode' (Tangada') Mabu !." ²⁹ Pa'lrusu'ne, i Yesus nanu'lri' mata nsi'de agenu bahi'ga'Ne kasaba': "Pamu'a'lri'te si kumu' mantu'hu' su parca'ya ngkumu'". ³⁰ Bo, nabi'ka'te mata nsi'de. I Yesus agenu bahi'ga' mape'ntehe' nane'poho' si si'de, kasaba': "Pakatarukira, adi'e'i pai si insaunumai bua' ngkumu' kasaba' mati'ho'nu kagagione iye'". ³¹ Manen ingene, si'de lrimo'a'ng bo napalrilringnu bahiga' kagagioni Yesus su maya distrik pai su sene'. I Yesus Napapi'a'nu Toumata Gugu. ³² Senebo sidedua toumata ene' lrimo'a'ng, selreite, toumata-toumata nani'ngan toumata gugu' (ta'ya makaba'higa') singkatau si Yesus yoka nia'duku'nu hanga'-hanga'n dalrai. ³³ Pa'lrsu'nu hanga'-hanga'n dalrai ene' niu'sehe', toumata gugu' ene' kasaba' nakabahi'ga'te. Toumata da'kelre' ene' galre' nakakilringan bo nabo'ka': "Kagagione iye' o'ngkamai ta'yakenmai kinabua su banua'nu Israel". ³⁴ Manen ingene, si'de toumata-toumatanu Farisi nabo'ka': "I Sie' nangu'sehe'te hanga'-hanga'nnu dalrai agenu manganga'tasa' hanga'-hanga'nnu dalrai (lragi)." Nga'sa' Papantase'n Tou Kodio Mamambelre'ne. ³⁵ Bo, i Yesus na'ko nani'ku' maya Banua bo banua agenu mapatu'ntu' su sinagoga-sinagoga nsi'de, bo napalrilringnu Injilnu Komalrigi', yobo napapi'a'nu maya panyaki' bo makapi'disi'. ³⁶ Sadani i Yesus nakabua toumata da'kelre' ene', ateine nadodounu gilridi' si si'de yoka si'de kasaba' nangeneite bo naitalrondeite o'ngkamai domba-domba ta'yamai si mananu'su'ne. ³⁷ Pa'lrusu'ne i Sie' nabahi'ga' su tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne, kasaba': "Tanga'-tangada', papantase'n nga'sa', tou mamambelre'-mamambelre'ne kodio". ³⁸ Yoka ingenebo, pangkelreite su Mabu kasaba' nakabelrennu papantase'n, palretene' i Sie' dongka mangi'ngka' (mapa'nga'lri'nu) mamambelre'-mamambelre' su hu'a'ngnu papantase'nNe.

Chapter 10

I Yesus nangi'ngka Tuma'-Tu'hu' Tuma'-Tu'hu'Ne ¹ Bo, i Yesus namokei mapulro-dua ngkatau tuma'-tu'hu'Ne bo nami'hei si si'de kaha'mata' humongo' bo mangu'sehe' hanga'-hanga'nnu kulre'hi' ene' bo lragi mapapi'a' maya apanu panyaki' manga'se' maya apanu makapidisi' (makasa'ki'). ² Iye'tenu adennu mapulro'-dua ngkatatu mababo'ka' ene': i Simon kasaba' i Petrus, bo i Andres tu'hangne, i Yakobus ana'ni Zabedeus, bo i Yohanes tu'hangne, ³ I Filipus bo i Bartolomeus, i Tomas, i Matius manganga'lra' bilyet, i Yakobus ana'ni Alfeus, bo i Tadeus, ⁴ I Simon toumatanu Zelot, bo i Yudas Iskariot kasaba' nasalri'ba si Yesus. ⁵ I Yesus nangi'ngka' si'de mapu'-dua mababo'ka' ene' bo namerenta si si'de kasaba': "Adi'e'i ma'konu dalrennu Bangsa-Bangsa ba'lrine' manga'se' sumu' su hu'a'ngnu Banuanu Samaria, ⁶ Tou a'kotenu si'de domba-domba kasaba' natalro'ndei (lrimo'ngko'te) su salra' tahana'nu Israel. ⁷ Bo, sangkungnu kumu' kahaga'sa'tenu lra'mpang-lra'mpang, pabo'ka'te agenu bahi'ga' kasaba': "Komalrigi'nu Dompakon Malrapa'te". ⁸ Papi'a'tenu masa'ki', pabi'a'ha'tenu toumata natei, pabalruitenu kusta, bo u'sehe' maya hanga'-hanga'nnu dalrai. Yoka kumu' kasaba' nanirimate agenu ta'ya si tata'nda'nne, ingene lragi ene' galre'te paida'o agenu ta'ya si tata'nda'nne. ⁹ Adi'e'i kumu' mani'ngan: bulraon, manga'se' bi'do, manga'se' kupang su hu'a'ngnu poroco (popoji) kumu', ¹⁰ manga'se' tas sangkungnu kumu' lruma'mpang-lra'mpang

su dalren, manga'se' mapaba'lrin mapulro'-duanu pagilraku', manga'se' manu'he'nu sandal manga'se' mani'ngan tikin yoka adabo kumu' kasaba' mamambelre' natanga'da' kumu' bo'bodo'ne makade'a' kaka'nen ngkumu'.¹¹ Bo, su Banua manga'se' su Desa su apamai kasu'a'n ngkumu', panalri'sigi' i sainu bo'bodo'ne patulra'u'an ngkumu' su sene' maidao su kumu' mati'mbusu'.¹² Sadanu kumu' sumu' su balrei ene', kasaba': pami'hei tabe'apa' (silri').¹³ Bo, adabo balrei ene' bo'bodo'ne patulra'u'an, mante dame nabaya' tumu'mpa su sene', tou adabo ta'ya bo'bodo'ne, dame nabaya' ngkumu' ene' kasaba' mabalri' si kumu'.¹⁴ Bo, i sainu kasaba' ta'ya nanirima si kumu' manga'se' ta'yamai madadi'ngihi' su bahi'ga' ngkumu', kasaba' pati'mpasa' maya abu su ti'lro' ngkumu' sadanu kumu' lrumo'a'ngmai bua'nu balrei manga'se' bua'nu Banua ene'.¹⁵ Iya' mapabo'ka'nu kagagione si kumu' kasaba' dongka naitana'mai su lrou pagagu'ta'n, kadalrainu hahe'po'a'nnu Tana' Sodom bo Gomora kasaba' ta'yamai lrumo'mbo' (mapa'da-pa'da) bua'nu hahe'po'a'n maitana' su Banua ene'.¹⁶ " Selreite, Iya' nani'ngka' si kumu' o'ngkamai domba su tolro'a'danu serigala. Ingenebo ene', kumu' galre'te matihumpandei o'ngkamai i u'lre' bo sumulrung o'ngkamai tumatalra'-tumatalra' i Marpati.¹⁷ Tou manen ingene', pane'gangte su toumata-toumata yoka si'de dongka mapaida'o (mapanga'do) ngkumu' su Sanhedrin bo kumu' dongka pa'hesa'n su sinagoga-sinagoga nsi'de.¹⁸ Bo, kumu' dongka di'ngan su hibanu si'de manganga'tasa' bo si'de dika kasaba' su sa'i'nu adenKu, yoka ene' dongka makasa'hidi' si si'de bo makasa'hidi' su bangsa-bangsa ba'lrine'.¹⁹ Manen ingene, sadanu si'de napanga'dote ngkumu', adie'i tuma'ku'-ta'ku' su apanu pangi'ndo' manga'se' su kagagionu apanu pabo'ka' kumu' yoka singkahingku' bini'heite si kumu' kasaba' apanu dongka pabahi'ga' ngkumu'.²⁰ Yoka, ta'yamai kumu'nu mabahi'ga', tou ene' dongka pabahi'ga'nu Maindoto'ni Yama ngkumu' kasaba' mapabahi'ga' su a'o' ngkumu'.²¹ Sinage' dongka' mapao'ngkoho'nu tu'hangne su papatei, bo ingene lragi i papa dongka mapao'ngkoho'nu ana'ne. Bo ana'-ana' dongka maronta su gagudang nsi'de bo mamu'no' si si'de.²² Kumu' dongka nidadi'ntingnu mayane' yoka su sa'i'nu adenKu, tou i sainu toumata kasaba' nakahalra' naida'o' su pa'lrusu'ne kasaba' dongka pasalra'mata'.²³ Sadanu si'de nalru'baga' nadadi'ha' si kumu' su hu'a'ngnu Banua insau, intabo maha'hahi' ma'konu Banua ba'lrine'. Iya' mapaida'o'nu tutu'ne si kumu' kasaba' kumu' ta'ya dongka lrumi'mpa su Banua-Banuanu Israel maida'o' su ka'a'ko'n naonu Ana'nu Toumata su kasadauanen.²⁴ Tuma'-tu'ntu' ta'ya lrumo'mbo su me'tehe'ne, ingene lragi i tou a'i'ngka' ta'ya lrumo'mbo' su makatagu'a'nne.²⁵ Kasaba' magana'ngtemai adabo i tou tuma'-tu'ntu' kasaba' mu'a'lri' o'ngkamai i tou me'tehe'ne, bo i tou a'i'ngka' dongka mu'a'lri' o'ngkamai i tou makatagu'a'nne. Adabo si'de manaba' si tou makatagu'a'n balrei ene' kasaba' i Beelzebul, yo mangkadala'ikenmai naitana' si tou ho'ho'nu taha'na'ne." Tuma'ku'te su Mabuduata tou Adi'e'i Tuma'ku'-Ta'ku' su Toumata.²⁶ " Yoka ingenebo, adie'i kumu' tumaku'-ta'ku' si si'de yoka ta'ya siapamainu natulrubu' kasaba' ta'ya lri'kase'n, manga'se' ta'ya si apamainu nabu'ni' kasaba' ta'ya kati'ho'a'n.²⁷ Apanu pinabahi'ga'Kute si kumu' su hu'a'ngnu malri', ene' dongka pabahi'ga'Ku su hu'a'ngnu sa'hansa'ng. Bo, apanu kinadi'ngihi'te ngkumu' su kagagionu pinamudung su ti'ngkahi'a' ngkumu', ene dongka palrilring (pakasaba') su ti'mbounu kokabonnu balrei ngkumu'.²⁸ Adi'e'i tuma'ku'-ta'ku' su si'de kasaba' namu'no' a'o' mbatangen, tou ta'ya makabu'no' himu'kudu', yoka galre' tuma'ku'-ta'ku' si Tou Singkatau kasaba' makabu'no' himu'kudu' manga'se' a'o' mbatangen su neraka.²⁹ Apabo dadua kimakaho'a' i Pipit kasaba' pinaba'ru' agenu lruanne insau ? Bo, ta'ya siinsaumi bua' nsi'de kasaba' mana'bo su tana' bo ta'yamai kinatato'nni Yama ngkumu'.³⁰ Manga'se', mayanu u'ta' su ti'mbonan kumu' ta'ya kahe'kenNe.³¹ Ingenebo adie'i tuma'ku'-ta'ku' yoka lruan ngkumu' lrumo'mbo su lruannu maya kangasa'nu kumakahoa' i Pipit." Mapasaba' Adenni Yesus su Hiba'nu Toumata Ba'lrine'.³² "Yo, hunti'a'nu toumata mapasaba'nu adenKu su hiba'nu toumata, dongka lragi pakasaba'Ku su hiba'ni YamaKu su dompakon.³³ Tou manen ingene, i sainu nano'ngkaha' (nahaha'ng) si Sia' su hiba'nu toumata, i sie' lragi dongkaKu to'ngkahe'n su hiba'ni YamaKu su dompakon." Sa'i'nu Kaa'ko'n nao ni Yesus.³⁴ " Adi'e'i mamiki'-mi'kihi' adabo Iya' dongka nao kasaua mani'ngan padame'a'n su tana' bo lragi. Yoka Iya' dongka nao kasau ta'ya mani'ngan padame'a'n, tou kasaba' mani'ngan tangkung".³⁵ Yoka, Iya' nao kasaba' dongka mapaha'e'nu ana' mahu'a'nei bua'ni papane bo mapaha'e'nu ana' babi'nei bua'ni mamane, bo mapaha'e'nu ana' babi'nei su kabing bua'ni itoune,³⁶ bo i tou seke' singkatau kasaba' nabo'lroso' bua'nu taha'na' mbatangen.³⁷ I sainu lrumo'mbo su manggilridi'ni papa manga'se'ni mamane' bua'nu gumilridi'Ku, kasaba' ta'ya bo'bodo'ne i sie' si Sia'. Bo, i sainu kasaba' gumilridi'nu ana' mahu'a'nei manga'se' ana' babi'nei kasaba' lrumo'mbo bua'nu gumilridi' si Sia' kasaba' i sie' ta'ya bo'bodo'ne si Sia'.³⁸ Bo, i sainu ta'ya mama'sa'n salibne bo tumu'hu' si Sia', i sie' kasaba' ta'ya bo'bodo'ne si Sia'.³⁹ I sainu mapatoto'lro'nu (ta'ya mamulre') bi'hu'a'ne kasaba' i sie' dongka kalro'mbo'nnu (kata'yan) bi'hu'a'ne, bo i sainu kalro'mbo'nnu bi'hu'a'ne yoka su sa'i'nu adenKu, kasaba' ene' dongka kade'a'ne kasau." Tata'nda'n Bua'nu Mabuduata.⁴⁰ " I sainu nanirimate si kumu', kasaba' nanirimate si Sia'. Bo, i sainu nanirimate si Sia', kasaba' i sie' nanirimate lragi si Sie'nu nangi'ngka' si Sia'.⁴¹ I sainu nanirimate su si'de mababa'lro' naihe'ken su adennu mababa'lro' ene' kasaba' dongka makade'a' tata'nda'nnu mababa'lro'. Bo, i sainu nanirimate toumata banar su he'kennu adennu toumata banar ene' kasaba' dongka manirima tata'nda'nu toumata banar.⁴² Bo, i sainu nami'hei inuman su singkatau bua' salra'nu toumata-toumata kokonio iye' manen galre' simoknu ake' madalrinding su he'ken kagagionu tuma'-tu'hu' singkatau, Iya' mapabo'ka'nu tutu'ne si kumu' kasaba' i sie' (kumu') dongka makade'a' tata'nda'ne."

Chapter 11

¹ Sadanu i Yesus nami'hei parenta su mapulro'-dua tuma'-tu'hu'Ne, i Sie' na'ko napatu'ntu' bo nabo'ka' su Banua-Banua nsi'de. I Yesus bo i Yohanes Mananaha'ni' ² Su galre'-galre' i, sadanu i Yohanes, kasaba' su hu'a'ngkennu hahe'po'a'n, nakadi'ngihi'tenu kinakalri'mu'-kinakalri'mu'ni Kristus, i sie' napanga'lri'nu lrlirring su tuma'-tu'hu' tuma'-tuhu'ne, ³ bo

nakina' si Sie' kasaba': Apabo i Kaunu dongka nao ene, manga'se' apabo kami' mahalra'ken si tou ba'lrine' ?." ⁴ I Yesus nangi'ndo' bo nabahi'ga' si si'de, kasaba': "A'kote bo paida'o'te si Yohanes (Mananaha'ni') apanu kinadi'ngihi'te bo kinabuate ngkumu' kasaba': ⁵ toumata buta simelrei, toumata pe'lrong lrima'mpangte, toumata kusta napi'a'te, toumata be'ngelre' nakadi'ngihi'te, toumata natei nabi'a'ha'te, bo toumata taulrebo' kinabi'ha'ntenu Injil. ⁶ Bo, kinaka'mpete'mai toumata kasaba' ta'ya kinatada'nKu." ⁷ Bo, pa'lrusu'nu si'de nati'mbusu'temai, i Yesus nana'humpu'ntenu nabahi'ga' su ngasa' toumata kagagioni Yohanes kasaba': "Apanu kasibi' kabua ngkumu' su atahen'nu lra'banen ? Mpu'kayu insau kahaga'sa' ko'koha'nnu pi'pihi' ? ⁸ Kumu' na'ko yoka masibi'nu sumelrei apa ? Apabo kumu' masibi'nu sumelrei toumata nagilraku'nu lra'ku' malrono' ? Yoka si'de nagagilra'ku'nu lra'ku' malrono' galre' pai su komalrigi'-komalrigi'nu di'ka. ⁹ Kumu' na'ko yoka apanu kasibi'nu selre'an kumu' ? Sibi'nu sumelrei si tou mababa'lro' insau ? Tangada', Iya' mabahi'ga' si kumu' kasaba' kalra'mo'ne lrumembo su kalra'mo'nu mababa'lro' singkatau. ¹⁰ Yoka, i sie'nu toumata kasaba' kagagione pinamo'he' su po'naken kasaba': "Selreite ! Iya' napanga'lri'tenu a'i'ngka'Ku su po'naNuken. I sie'nu dongka mapata'kede'nu dalren si Kau su hiba'anNu". Bukni Maleakhi 3: 1. ¹¹ Iya' mapabo'ka'nu tutu'ne si kumu', kasaba': su salra'nu si'de toumata naba'ntehe' bua'nu kalrubaennu babi'nei, ta'ya si insaunemainu lrumembo su kalra'mo'ni Yohanes Mananaha'ni'. Tou manen ingene, i sainu ingkakokonio su hu'a'ngnu Komalrigi'nu Dompakon, kasaba' mangka'bagai' su kabagaine. ¹² Putunu taonni Yohanes Mananaha'ni' naidao su galre'-galre' i kasaba' Komalrigi'nu Dompakon nahudodoitenu dadalrai, bo toumata-toumata matingkai (dalrai) ene' kasaba' napakalri'mu'te agenu a'i'ntoi. ¹³ Yoka, mayanu mababa'lro' bo Sa'nihi'nu Torat kasaba' napaba'lro'te naida'o' su lrou kinatoumatanni Yohanes Mananaha'ni'. ¹⁴ Bo, adabo kumu' makakoa manirima si sie', i sie'nu i Elia su kasaduanen ene. ¹⁵ I sainu pai ti'ngkahi'a' kasaba' mandi'ngihi', i sie' galre'tebe madadi'ngihi' ! ¹⁶ Manen ingene, agenu apamainu dongkaKu pahi'a'a'pisi' kagagionu kinatoumata'nnu taha'na' iye' ? Si'de ene' o'ngkamai ana'-ana' kokonio kasaba' ho'mpong-ho'mpong su tampa-tampa da'kelre', kasaba' nanga'ha' sinage' nsi'de, ¹⁷ bo nabahi'ga': "Kami' napaso'ngo'tenu sasongo'n si kumu', tou kumu' ta'ya nadansa. Kami napaka'ntartenu lri'mbu dalrai, tou kumu' ta'ya lrimo'lro' kute." ¹⁸ Yoka i Yohanes sinai kasaba' ta'yamai kima'n, bo ta'yamai nangi'nung, bo ulri' nsi'de kasaba': "i sie' niho'ho'ntenu hanga'-hanga'n dalrai". ¹⁹ Tou manen ingene, sadanu Ana'nu Toumata sinai senebo kima'n bo nangi'nung, ulri' nsi'de kasaba': "Selreite, i tou magaga'nsoko' bo tebelron, sinage' si'de manganga'lra' bilyet bo toumata-toumata bardosa." Yoka manen ingene, timumun kasaba' pinabanar (pinatulridi') agenu kalri'mu'ne. "Te'poho' su Toumata Kasaba' Ta'ya Masibi'nu Mangiman. ²⁰ Pa'lrusu'ne i Yesus nana'humpu'ntenu nahaha'ng si'de Banua-Banua kasaba' tampa pinangalri'mu'anNe nga'sa' kaha'mata' yoka si'de ta'yamai nahimbalrui. ²¹ " Nabodi'to'te i kau Khorazim, Nabodi'to'te i kau Betsaida ! Yoka, adabo kaha'mata'-kaha'mata' kasaba' nu'a'lri'te su salra' ngkumu', ingene lragi nahampe'i su Tirus bo su Sidon, si'de kasaba' nano'te nasalra'mata' agenu nagilra'ku'tenu lri'mbu dalrai bo abu. ²² Tou manen ingene, Iya' mapa'i'da'o si kumu' tou naitana'mai su lrounu pagagogutan, i Tirus bo i Sidon kasaba' dongka makapo'ha' tou diming kumu' (Khorazim bo Betsaida). ²³ Bo, kumu', Kapernaum, apabo kumu' pina'a'bi naida'o su lragi ? Tangada' ta'ya, yoka kumu' dongka pai'ntuhu' su hu'angnu dunia toumata natei, yoka adabo kaha'mata'-kaha'mata' kasaba' nu'a'lri'te su salra' ngkumu' ene' nu'a'lri' lragi su Sodom, kasaba' Banua ene' ta'yamai malri'sa' putunu lrou iye'. ²⁴ Tou manen ingene, Iya' mapabo'ka' si kumu' kasaba' su lroumainu pagagogutan, tana'nu Sodom kasaba' dongka makapo'ha' lrumembo si kumu'." Kalru'a'se'n su Toumata Kasaba' Sinaini Yesus. ²⁵ Du'ngkulru'nu ene' i Yesus nabahi'ga' kasaba': "Iya' natinanum si Kau, Yama, kasaba' Mabunu lragi bo tana', tou i Kau mapabu'ni'nu mayane' iye' bua'nu toumata-toumata tumatimumun bo papandei, bo dongka mapalri'kasa'ne su ana'-ana' kokonio". ²⁶ Ode, Yama, yoka o'ngkamai ene'tenu kasibi'nu hiba'Nu. ²⁷ Yoka mayane' kasaba' bini'hei'teni YamaKu si Sia'. Bo, ta'ya si insaunemainu toumata kasaba' makakilra'lra' su Ana', tou diming i Yama; bo lragi ta'ya si insaunemainu toumata kasaba' makakilra'lra' si Yama tou diming i Ana' bo hunti'a'nu toumata kinakako'a'teni Tou Ana' kasaba' dongka palri'kasa'Ne. ²⁸ Botebo nai si Sia', maya si'de kasaba' nangeneite bo lrimuntoite yobo nangi'dopo'tenu mabaha', bo Iya' dongka mami'hei kapapi'a'nu pandamen. ²⁹ Pamasa'ntenu baba'ha' (kuk) kasaba' pinoso'Ku, bo patu'ntu'te si Sia' yoka Iya' kasaba' atei malromei bo atei kahi'nda, bo kumu' dongka makade'a' lri'ndigi' su hu'a'ngnu himu'kudu' ngkumu'. ³⁰ Yoka, papasa'nen (gongga) pinoso'Ku ene' kasaba' malru'a'sa' bo babaha'Ku ene' kasaba' maha'n."

Chapter 12

I Yesus kasaba' Mabunu Lrou Sabat ¹ Du'ngkulru'nu ene', i Yesus lra'mpang-lra'mpang lrimi'mpa su atahennu sangkoi pinasuanen gandum naitana' su lrounu Sabat, bo tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne kasaba' mahu'tungte, bo si'de nana'humpu'ntenu nani'po' pangkoi-pangkoinu gandum, bo kina'n nsi'de. ² Tou manen ingene, sadanu toumata-toumatanu Farisi nakabuanu ene', si'de nabahiga' si Sie' kasaba': "Selrei, tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Nu nangalri'mu'te apanu ta'ya pinabanar (ta'ya mu'a'lri' kalrimu'a'n) su lrou Sabat." ³ Manen ingene, i Yesus nangu'lri' si si'de kasaba': "Apabo kumu' ta'yaken namaca' apanu kinalri'mu'ni Daud sadanu i sie' bo si'de a'i'ngka'ne kinabo'hoka'ntenu hu'tung, ⁴ kasaba' i sie' simu' su hu'a'ngnu Sinagoganu Mabuduata bo kima'n hotinu tu'mbalra' kasaba' ta'ya bo'bodo'ne kalri'mu'a'n mapakika'n si Sie', ingene lragi agenu si'de a'i'ngka'ne, apabo ene' galre' bo'bodo'ne kalri'mu'a'nnu si'de mangangi'moho' ? ⁵ Manga'se', apabo kumu' ta'yaken namaca' su hu'a'ngnu Sanihi'nu Tourat, tou su lrou Sabat, si'de mangangi'moho'nu Sinagoganu Mabuduata kasaba' nano'ngkaha' su lrou Sabat bo si'de ta'yamai sisa'lra'ne ? ⁶ Tou manen ingene, Iya' mapabo'ka' si kumu' tou mangka'lra'mo' lrumembo su kalra'mo'a'nnu Sinagoganu Mabuduata kasaba' pai susie'. ⁷ Manen ingene, adabo kumu' mati'ho'tenu ti'a'sa'ne iye' kasaba': "Iya' makako'a'nu manggilridi' bo iye' ta'yamai naihe'ken su

babi'heiKu", kumu' dongka ta'yamai mapahe'po'nu toumata kasaba' ta'ya si sa'lra'ne. ⁸ Yoka, Ana'nu Toumata kasaba' i Mabu lrounu Sabat". I Yesus Napapi'a'nu Panyaki su Lrou Sabat. ⁹ Pa'lrusu'nu nati'mbusu' bua'nu tampa ene', i Yesus naida'o' su sinagoga nsi'de. ¹⁰ Selrei, pai toumata mahu'a'nei kasaba' lri'ma ku'a'nenne lrima'lraite. Bo, si'de naki'na' si Yesus agenu bahi'ga' kasaba': "Apabo ta'ya si sa'lra'ne mapapi'a'nu panyaki' su lrou Sabat ?" palretene' si'de masi'bi'nu mapansa'lra' si Yesus. ¹¹ Bo, i Sie' nabo'ka' si si'de kasaba': " I sainu toumata su salra' ngkumu' makatagu'a'n domba insau, bo sadanu domba ene' nana'bo su hu'a'ngnu po'mpong naitana' su lrou Sabat, apabo i sie' ta'ya madadao bo mapalro'a'ngne ? ¹² Apabo ti'a'sa'nu toumata ta'ya lrumembo su ti'a'sa'nu domba ene' ? Yoka ingenebo, ta'yamai si sa'lra'ne sadanu mangalri'mu' apanu mapi'a' naitana' su lrou Sabat. " ¹⁴ Pa'lrusu'ne ene', i Yesus nabo'ka' su toumata ene' kasaba': "O'ngkohai nai lri'manu". Toumata ene' nango'ngkoho' lri'mane bo pinapi'a' tangada' o'ngkamai lri'manu toumata tu'tu' ba'lrine'. ¹³ Tou manen ingene, toumata-toumatanu Farisi nati'mbusu' bua'nu tampa ene' bo si'de nasui'nsautenu mano'ngkaha' si Sie', su kagagionu nanga'ntigi'tenu mamu'no' si Sie'. ¹⁵ Manen ingene, i Yesus, sadanu nati'ho'tenu apamainu iye', i Sie' nati'mbusu' bua'nu tampa ene'. Nga'sa' toumata timu'hu'-tu'hu' ageNe bo i Sie' napapi'a'nu maya saki' nsi'de, ¹⁶ bo napata'hundu'ng si si'de palretene' kina'supu'a'nNe ta'ya kati'ho'annu toumata ba'lrine' su sene. ¹⁷ Yoka apanu nu'a'lri' su sene' kasaba' mapahe'me'nu apamainu pinaba'lro'teni Bababa'lro' Yesaya su po'nane' kasaba': ¹⁸ "Selreite, i Tou a'i'ngkaKu pini'lre'Ku, kagilridi'Ku, kasaba' si Sie'nu bihu'a'Ku makakoa. Iya' dongka mamoso' maindotoKu si Sie', bo i Sie' dongka makitatonu katulridanne su bangsa-bangsa ba'lrine'. ¹⁹ I Sie' ta'ya namapaha', manga'se' nango'mbalra', bo ta'ya si insaunumai nakadi'ngihi' pu'lrungNe su dalren-dalren. ²⁰ Telring naba'de dongka ta'yaNe pata'dusu' (papo'to'), bo dadeke'an kodioken napada' dongka ta'ya pada'e'nNe, maida'o' su i Sie' mapau'ntungnu katulridanne, ²¹ bo su hu'a'ngnu adenNe bangsa-bangsa ba'lrine' dongka mango'lrang". Bukni Yesaya 42: 1 - 4. Kaha'mata'ni Yesus Nabolroso' bua'nu Maindotonu Mabuduata. ²² Pa'lrusu'ne ene' pai toumata singkatau kasaba' ni'aduku'nu hanga'-hanga'n ndalrai, bo nu'a'lri'te buta bo gugu', kasaba' nidi'ngan si Yesus. Bo, i Yesus napapi'a'ne mante toumata buta bo gugu' ene kasaba' nakabuate bo nakabahi'ga'te. ²³ Maya toumata su sene' nakakilrangan bo naki'na': "Apabo mi'naha' i Sie' iye' kasaba' Ana'ni Daud ?" ²⁴ Manen ingene, sadanu toumata-toumatanu Farisi nakadi'ngihi' si Sie' , si'de nabo'ka' kasaba': "Toumata iye' ta'yamai mi'naha'nu mamu'hou (mangu'sehe') su hanga'-hanga'nnu dalrai ageni Beelzebul kasaba' i tou makati'mbonannu maya hanga'-hanga'nnu dalrai. " ²⁵ I Yesus nakabi'ti' su apanu pini'kihi' nsi'de bo nabahi'ga' si si'de kasaba': " Hunti'a'nu komalrigi kasaba' natahe'-ta'hede' bo mahinti'mpalre'n agenu a'o' mbatangen, kasaba' dongka tandenan. Bo, hunti'a'nu Banua manga'se' balrei kasaba' napasa'-pasa' (natahe'-tahede') bo hinti'mpalren agenu a'o' mbatangen, kasaba' ta'yamai makasukun (makata'hang). ²⁶ Bo, adabo i bihisi' mamuhou (mangu'sehe') si bihisi', i sie' dongka mapasa'-pasa' (matahe'-ta'hede') hinti'mpalren agenu a'o' mbatangen. Adabo ingene, kakudanu komalrigi'ne kasaba' makata'hang ? ²⁷ Bo, adabo Iya' nangu'sehe' hanga'-hanga'nnu dalrai agenu Beelzebul, yo ageni sainu ana'-ana' ngkumu' kasaba' nangu'sehe' si side ? Yoka ingenebo, si'denu dongka mu'a'lri' goguta (mananu'tu') ngkumu'. ²⁸ Manen ingene, adabo agenu Maindotonu Mabuduata, Iya' mangu'sehe' maya hanga'-hanga'nnu dalrai, ti'a'sa'ne ene Komalrigi'nu Mabuduata kasaba' sinaote si kumu'. ²⁹ Manga'se', kakudanu toumata kasaba' makasu' su hu'a'ngnu balreinu toumata ma'uha' bo maha'mpasa' apamai-apamainu pai su sene' adabo i sie' ta'ya maha'pusu' po'na si tou toumata ma'uha' ene' ? Senebo, i sie' dongka makaha'mpasa' ho'ho'nu balrei ene'. ³⁰ I sainu ta'ya mahaha'ge'nu ageKu, kasaba' mani'mpalra' si Sia'. Bo, i sainumai ta'ya mapaha'hi'mung su kadi'nganenKu kasaba' dongka mapata'hede'-ta'hede'. ³¹ Yoka ingenebo, Iya' mapabo'ka' si kumu' kasaba' hunti'a'nu dosa bo do'lra'nu toumata dongka pa'a'mpung, tou do'lra' (hahi'nu) su Maindoto kasaba' ta'yamai si a'mpungne. ³² Bo, i sainu mapasaba'nu apamai mani'mpalra' su Ana'nu Toumata dongka ka'a'mpungan, tou i sainumai mabahi'ga' mani'mpalra' su MaindotoNe kasaba' ta'yamai ka'a'mpungan, apabo ene' naitana' su galre'-galre' i manga'se' naitana'ken su dongka kasaduanen." Mpukayu Kakilra'lra' bua'nu Bu'ane. ³³ " Adabo mpa'kayu ene' mapi'a', bu'ane lagi dongka mapi'a'. Manga'se', adabo mpu'kayu ene' ta'ya mapi'a', bu'ane lagi dongka ta'ya mapi'a'. Yoka, mpu'kayu kakilra'lra' bua'nu bu'ane. ³⁴ Ona', kumu' bo'lroso'nu u'lre' kulre'hi', apabo mi'naha' kumu'nu nakabelren dadalrai mapabo'ka'nu apamai-apamainu mapi'a' ? Yoka bua'nu apanu lrimo'a'ng bua'nu atei ngkumu', ene'nu pabo'ka'nu mo'hong ngkumu'. ³⁵ Toumata mapi'a' mapalro'a'ngnu apamai-apamainu mapi'a' kasaba' lrumo'a'ng bua'nu ho'ko'nu mapi'a', bo toumata dalrai kasaba' mapalro'a'ng apamai-apamainu dalrai bua'nu ho'ko'nu atei dalrai. ³⁶ Manen ingene, Iya' mapabo'ka' si kumu' tou hunti'a'nu bo'ka' ta'ya si katana'nne, pinakasaba'nu toumata, ene' dongka lrikasen su kagagionu bo'he' a'i'tu'an naitana'mai su lrounu pagagogutan. ³⁷ Yoka bua'nu bahi'ga' ngkumu', kumu' dongka pambanaran, bo lagi bua'nu bahi'ga' ngkumu', kumu' dongka he'po'an. Toumatanu Farisi bo Papandeinu Torat Kasaba' Mangkelrei Bo'basa'. ³⁸ Pa'lrusu'ne ene', manenpida papandeinu Torat bo toumata Farisi nabahi'ga' si Yesus kasaba': "Me'tehe', kami' masibi'nu sumelrei bo'basa' kasaba' bua'Nu". ³⁹ Manen ingene, i Yesus nangi'ndo' bo nabahi'ga' si si'de, kasaba': "Taha'na'-buhu' kasaba' dalrai bo nahilri'o'ng iye' mangkelrei simbo'basa'. Bo ta'yamai simbo'basa'nenu dongka bi'heiKu si si'de, tou diming bo'basa'ni Mababa'lro' i Yunus. ⁴⁰ Yoka, o'ngkamai i Yunus kasaba' nakabanuaken su hu'a'ngnu ti'a'nnu ki'nasa' bagai (Paus) sangkungnu tulru' lrou bo tulru' hibi', ingene lagi Ana'nu Toumata kasaba' dongka makabanua sangkungnu tulru' lrou bo tulru' hibi' su hu'a'ng ti'a'nnu tana'. ⁴¹ Toumata-toumatanu Ninewe dongka tume'ngede' mahahage' agenu tahana' bu'hu' iye' naitana'mai su lrou pagagogutan bo dongka mapahe'po' nsi'de yoka si'de kasaba' ta'yamai nahimbalrui sadanu nakadi'ngihi'te babo'ka'ni Yunus. Bo, selrei, i Tou Mangkalra'mo' lru'membo' si Yunus kasaba' pai su sie'. ⁴² I Boki bua'nu Sandangen dongka pabi'a'ha' bo pasupu' (paha'hi'mung) agenu ko'mpolro' bu'hu'nu taha'na' iye' su lrounu pagagogutan bo dongka he'po'a'n yoka su po'nane' i sie' kasaba' sinai bua'nu po'ndolro'nu tana' bo lrangi nadadi'ngihi' timumunni Salomo. Bo, selrei, i Tou Mangkalra'mo' bua'ni Salomo kasaba' pai su sie'.

Bodito'nu Balrei Ta'ya Pinatulrauan.⁴³ "Sadanu hanga'-hanga'n dalrai lrimo'a'ng bua'nu toumata daalrai ene', i sie' lrimi'mpa su tampa-tampa ta'ya kaa'ken yoka masibi'nu tumanga'ng, tou ta'ya nakahu'mpa.⁴⁴ Senebo, i sie' nangu'lri' kasaba': "Iya' dongka mabei kasau su balreiku, su tampa pinalro'a'ngenu." Bo, sadanu o'lrasa'nete, i sie' nakadapata' balrei ene' ta'ya si ho'ho'ne (pampang), agenu sinaha'te bo tini'mono'te.⁴⁵ Senebo, hanga'-hanga'n dalrai ene' na'ko nande'a bo nani'ngan pi'tu' hanga'-hanga'n ba'lrine' kasaba' mangka'dalrai bua'ni tou nakadi'ngan, bo si'de simu' nadi'nga'-di'ngan bo nabanua su sene'. Su pa'lrusu'ne, kagagioni tou niaduku'nu ene' kasaba' nu'alri' ingkadalai bua'nu po'nane'. Ingene lragi kagagionu dongka mu'a'lri' su taha'na' kasaba' dalrai iye'. "Taha'na'ni Yesus Tu'tu'ne.⁴⁶ Sangkungnu i Yesus kahaga'sa'kennu bahi'-bahi'ga' agenu toumata da'kelre', selrei, pai tu'a'diNe bo i mamaNe kahaga'sa'nu tenge'-tengede' su lro'a'ngne, yoka makako'a'nu mabo'ka' ageNe.⁴⁷ Toumata singkatau nangu'lri' si Sie' kasaba': "Selrei, i mama bo tu'a'di-tu'a'diNu tange'-tengede' su lro'a'ngne, yoka masibi'nu mabahi'ga' ageNu".⁴⁸ Manen ingene, i Yesus nangi'ndo' su toumata nakasaba' si Sie' ene' kasaba': "I sainu i mamaKu bo i sainu kinaka'-tu'a'diKu ?"⁴⁹ Bo, i Sie' naha'na' (nanonde) lrimaNe su tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne, i Yesus nabo'ka' kasaba': "Iye'tenu i mamaKu bo kinaka'-tu'a'diKu !"⁵⁰ Yoka i sainu mangalri'mu' sibi'ni YamaKu su dompakon, i sie'nu tu'hangKu mahu'a'nei bo tu'hangKu babi'nei, bo i sie'nu i mamaKu".

Chapter 13

Si'ndigi'nu Masasuan¹ Su lrou ene', i Yesus lrimo'a'ng bua'nu balrei bo na'ko himo'mpong su pandihi'nu lrouhu'.² Bo, toumata da'kelre' naha'nsa si Sie'. Ingenebo, i Sie' na'bi su sakaen bo himo'mpong, bo maya toumata da'kelre' ene' tenge'-tengede' su pandihi'nu lrinou'.³ Bo, i Sie' nangu'lri' kanga'sa'nu apamai si si'de su kagagionu si'ndigi', babo'ka'Ne kasaba': "Pai masasuan singkatau na'ko napasamboinu mbene,⁴ bo sadanu i sie' nasasuan (napasamboi), manenpi'da mbene kasaba' nana'bo su pandihi'nu dalren, bo kumakahoa-kumakahoa sinai bo kiman mbene ene naida'o' su nasuei.⁵ Mbene ba'lrine' nana'bo su palraese', kasaba' ta'ya si tana'ne magana'ng, bo nanahi'oko' himosou manen tana'ne kasaba' ta'ya makapalra' (madalrung)'⁶ Manen ingene, sadanu matanulrou lrimotou, sasuan ene' kasaba' kinasagaden agenu i'ha'nu sa'hansa'ng. Bo, yoka kasaba' ta'yamai si ha'mu'ne, sasuan ene' himangu.⁷ Mbene ba'lrine' nana'bo su salra'nu tingkayuan lradangen, bo tingkayuan lradangen ene' kasaba' himosou, bo nalri'mpi' sasuan tutu'ne ene'.⁸ Manen ingene, mbene ba'lrine' kasaba' nana'bo su tana' mapi'a' bo napabo'lroso'nu bu'ane, kasaba': maha'tusu' su kipi'ne, nung pulro' su kipi'ne, bo tulru' mpulro' su kipi'ne.⁹ "I sainu pai ti'ngkahia', intabo i sie' mandi'ngihi'." I Yesus Nangajar (Napatu'ntu') Agenu Si'ndigi'.¹⁰ Bo, tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'ni Yesus lrimapa' bo naki'na' si Sie' kasaba': "Nakudabo i Kau nabahi'ga' si si'de su kagagionu bahi'ga' si'ndigi' ?"¹¹ I Yesus nangi'ndo' si si'de kasaba': "Si kumu' bini'heite kodounu makati'ho' su' kagagionu babu'nian su Komalrigi'nu Dompakon, tou diming si si'de.¹² Yoka, i tou toumata makatagu'an, i sie'nu dongka bi'han bo makadea da'kelre'. Manen ingene', i sainu ta'ya makatagu'an, kasaba' apanu paite si sie', ene' dongka a'lra'en.¹³ Yoka ingenebo, iya' nabahi'ga' si si'de agenu bahi'ga' si'ndigi' yoka sadanu si'de kasaba' nakabuate, si'de ta'yamai makabua, bo sadanu si'de nakadi'ngihi'te, si'de ta'yamai makadi'ngihi' bo makasi'lrigi'.¹⁴ Ha'nusu' si si'de, ene' pinato'mpodo'tenu baba'lro'ni Yesaya kasaba': "Agnu ti'ngkahi'a kumu' dongka mandi'ngihi', tou ta'yamai makasi'lrigi'ne. Bo, agenu mata kumu' dongka makabua, tou ta'yamainu makasalri'sigi'ne."¹⁵ Yoka ateinu bangsa iye' kasaba' kimapa'lra'te, ti'ngkahi'a nsi'de dimo'do'tenu madadi'ngihi', bo si'de nanu'lrubu'te mata nsi'de. Yoka adabo ta'yamai ingene', si'de tantu makabua agenu mata nsi'de, bo makadi'ngihi' agenu ti'ngkahia nsi'de, bo makasi'lrigi' agenu ate nsi'de, mante si'de mahimbalurui mabei si Sia' bo dongka papi'a'Ku. Bukni Yesaya 6: 9 - 10.¹⁶ Tou manen ingene, kina'kampete'mai mata ngkumu' yoka makabua bo ti'ngkahi'a ngkumu' yoka makadi'ngihi'.¹⁷ Iya' mapaba'hi'ga'nu tu'tu'ne si kumu' kasaba': nga'sa'nu mababa'lro' bo toumata-toumata banar masibi'nu makabua su apanu kinabuate ngkumu', tou ta'yamai makabuanu ene, bo lragi masibi'nu mandi'ngihi' su apanu kinadi'ngihi'te ngkumu', tou ta'yamai makadi'ngihi'nu kagagione. Salri'sigi' Kagagionu Si'ndigi'nu Masasuan.¹⁸ "Yoka ingenebo, padadi'ngihi' ti'a'sa'nu si'ndigi' kagagionu masasuan (masasamboi).¹⁹ Sadanu toumata nakadi'ngihi'te bahi'ga'nu Komalrigi' bo ta'ya makasi'lrigi'ne, i tou dalrai kasaba' sinai bo naha'mpasa' apanu nisasuante su hu'a'ngnu ateinu toumata ene'. Iye'tenu toumata kasaba' ateine kinasasuanentenu mbene su pandihi'nu dalren.²⁰ Kagagionu mbene kinasuan su tampa-tampa palraese', kasaba' kagagionu toumata nakadi'ngihi'te Bahi'ga'nu Mabu bo padalrese' nanirimane agenu lri'aga,²¹ tou mbene ene' ta'ya napahosounu hamu' madalrung su hu'a'ngnu a'o'ne bo nakabanua ta'ya nataha'ng. Bo, sadanu i sie' kinarimbasmay mangase' kinasampelra'ntemai'nu i'dopo' madadi'ha yoka su sa'i'nu Bahi'ga' ene', i sie' galre'-galre' naisumpu'huku' (nana'bo).²² Mbene nana'bo su tolro'a'danu tingkayuan lradangen kasaba' i tou toumata nakadi'ngihi'tenu Bahi'ga' (kaolro') ene', tou senebo kinabo'hokantenu talrounu dunia bo kina'a'kalre'ntenu ho'ko' kasaba' nanese'ge'te Bahi'ga' ene' palretene' ta'yamai napalro'a'ngnu bu'ane.²³ Manen ingene, mbenenu toumata kasaba' naisuan su tana' mapi'a', ene'tenu toumata nakadi'ngihi'tenu Bahi'ga' ene' bo nakasi'lrigi'ne. I sie'nu tanga'-tangada' napalro'a'ngnu bu'ane bo nakapa'ntasa' su kanga'sa'nu: maha'tusu' (100) su kipi'ne, nung-pulro' (60) su kipi'ne, bo tulru'-mpulro' (30) su kipi'ne." Si'ndigi' Kagagionu Duku Kakota'e'n bo Gandum.²⁴ I Yesus napai'da'onu si'ndigi' ba'lrine' si si'de agenu bahi'ga'Ne kasaba': "Komalriginu Dompakon ene' kasi'ndigi' su o'ngkamai toumata napasamboitenu mbene mapi'a' su sangkoi nsi'de.²⁵ Tou sadanu toumata-toumata kahaga'sa'kennu tiki'-tiki', seke' nsi'de sinai bo napasamboi lragi mbenenu du'ku kako'a'ten su salra'nu mbenenu gandum, bo nani'nden. ²⁶ Sadanu sasuan tu'tune' himosoumai bo napalro'a'ngtenu bu'ane, ingene lragi mbenenu du'ku kako'a'ten kasaba' himosou nadi'nga'-di'ngan.²⁷ Senebo, a'i'ngka'-a'i'ngka'ni tou makatagu'a'n sangkoi ene' sinai bo naki'na' si sie' kasaba': "Gudangne, dimingbo i kau napasamboinu mbene mapi'a' su sangkoinu ? Yo, bua' nunte himosou sasuanu du'ku kako'a'ten ene' ?"²⁸ I

Sie' nangi'ndo' si si'de kasaba: " I tou seke' singkataunu napasamboine". Senebo, a'i'ngka'-a'i'ngka' ene' nabo'ka' si sie' kasaba: "Apabo i kau masibi' adabo kami ma'ko bo mapaha'nsa'nu du'ku kakoa'ten ene' ?" ²⁹ Tou manen ingene, i tou makatagu'a'n ene' nangi'ndo' kasaba: "Adi'e'i ! Yoka' sangkungnu kumu' mapaha'nsa'nu du'ku-du'ku kako'aten ene', kumu' lagi dongka makabu'bulru' sasuanu gandum. ³⁰ Pabaya'te sidedua humosou madi'nga'-di'ngan maida'o su o'lrasa'mainu papantasen. Bo, sadanu mamantasa'temai, iya' dongka mangi'ngka' su si'de masasuan (masasamboi) kasaba: "Su sa'humpu'nnemai, paha'nsa' po'na maya du'ku-du'ku kako'aten ene' bo a'i'ki'an su ko'mpolro'ne yoka tutu'ngan. Senebo paha'nsa' maya papantasennu gandum bo ene' di'ngan su hu'a'ngnu gonggulrangku". Komalrigi'nu Mabuduata O'ngkamai Mbenenu Sesawi bo Hapang. ³¹ Pa'lrusu'nu ene' i Yesus napaida'o'nu bahi'ga' si'ndigi' ba'lrine' si si'de agenu bo'ka'Ne kasaba: "Komalriginu Dompakon ene' o'ngkamai mbenenu Sesawi ni'a'lra'nu toumata bo pinasamboi su sangkoine. ³² Mbene ene kasaba' i'ngkakokonio bua'nu maya kagagionu mbene, tou sadanu himosoutemai, i sie' kasaba' lrumembo su kabagainu maya sasuanennu sangkoi ba'lrine' su sene', bo pi'lrasa'ne lrimamo' nu'a'lri' mpu'kayu palretene' tuma'-talra' tuma'-talra' su ngang sinai bo dimapo' su panga'-panga'ne." ³³ Senebo i Yesus napaida'onu si'ndigi' ba'lrine' si si'de kasaba: "Komalriginu Dompakon ene' o'ngkamai Hapang, ni'a'lra'nu babi'nei singkatau bo pino'so' su papukulra'nnu tu'lru' nsu'ka'nu topong, naida'o su maya papu'kulra'ne ene' nahilrau agenu hapang. ³⁴ Maya apamainu ene' i Yesus napabo'ka' su toumata da'kelre' agenu si'ndigi'-si'ndigi, bo I Sie' ta'ya nabahi'ga' si si'de agenu bahi'ga' kasaba' diming si'ndigi'. ³⁵ Palretene' ene' kasaba' napato'mpodo'nu apamainu pinaba'lro'tenu si'de mababa'lro' su po'nane', kasaba: " Iya dongka mami'ka' mohongku agenu si'ndigi'-si'ndigi' , Iya' dongka mapabahi'ga'nu apamai apamainu nabu'ni' bua'kennu sa'humpunnu dunia kinalri'mu". Buknu Mazmur 78: 2. Si'ndigi'nu Du'ku Kako'aten su Sangkoi (Lridi'). ³⁶ Pa'lrusu'nu ene, i Yesus nani'ndenana toumata da'kelre' ene' bo simu' su hu'a'ngnu balrei. Bo, tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne sinaini Sie' bo nabahi'ga' kasaba: "Panalri'sigi'ken si kami' kagagionu si'ndigi'nu du'ku kako'aten-kako'aten su sangkoi." ³⁷ Bo, i'ndo'Ne si si'de kasaba: "Toumata napasam'boinu mbene mapi'a' adenNe Ana'nu Toumata, bo ³⁸ sangkoi ene' kasaba' dunia iye'. Mbene mapi'a' kasaba' ana'-ana'nu Komalrigi', bo du'ku kako'aten kasaba' ana'-ana'ni tou dalrai, ³⁹ bo i tou seke' napasam'boine ene' kasaba' i bihisi', bo o'lrasa'nu papantase'n kasaba' po'ndolro'nu dunia, bo si'de mamama'ntasa' ene' kasaba' si'de toumatanu kalrutuan. ⁴⁰ Pi'lrasa'ne, o'ngkamai ha'nsa'nu du'ku kako'aten dongka tutu'ngan su pu'tung, ingene lraginu dongka mu'a'lri' su po'ndolro'nu dunia. ⁴¹ Ana'nu Toumata dongka mangi'ngka' toumata-toumatanu kalrutuanNe, bo si'de dongka mapaha'nsa'nu maya apamainu batu katada'n agenu toumata-toumata kasaba' nanga'lri'mu'te dada'lrai su hu'a'ngnu komalrigi'Ne (Kerajaan 100 Tahun Milenium), ⁴² bo dongka pamalre'ng su hu'a'ngnu pornonu pu'tungnu neraka. Su tampa ene' dongka pai gu'a'ngnu lro'lro' (kaha') bo isi mahingka'hi'so'. ⁴³ Pa'lrusu'nu ene', toumata-toumata banar dongka sumuaya' o'ngkamai matanulrou su hu'a'ngnu Komalrigi'ni Yama Nsi'de. I sainu pai ti'ngkahi'a, intabo i sie' mandinghi'. " Komalrigi'nu Dompakon O'ngkamai Ho'ko' Nalribing (su tana') bo Munti'a. ⁴⁴ "Komalrigi'nu Dompakon kasaba' o'ngkamai ho'ko' natumbu'n su hu'a'ngnu tana', kinade'a'nu toumata, senebo pinabu'ni'ne kasau su sangkoi. Bo, su lri'a'ganemai, i sie' na'ko naba'lru'nu maya a'pede'ne, bo doiti'ne ene' pinalru'a'ne sangkoi ene'. ⁴⁵ Ka'pasa'kenmai, Komalrigi'nu Dompakon kasaba' o'ngkamai i tou mababa'lru' na'ko nande'a' munti'a' masa'kata'. ⁴⁶ Sadanu i sie' nakahu'mpa'mainu munti'a' insau kasaba' lru'a'ne malragada', i sie' na'ko naba'lru'nu maya a'pede'ne bo lra'bu'ne ene' pinalru'a'ne munti'a' ene'." Komalrigi'nu Dompakon O'ngkamai Pu'koto' Kasaba' Naheme'nu Ki'nasa'. ⁴⁷ "Ingene lagi, Komalrigi'nu Dompakon kasaba' O'ngkamai pu'koto' pinamalre'ng su hu'a'ngnu lra'odo, bo nakada'ku' su kanga'sa'nu kagagionu ki'nasa'. ⁴⁸ Sadanu pu'koto' ene' naheme'mai, ene' nihi'udu' nsi'de su salroyon bo himo'mpong, yoka mapaha'nsa'nu ki'nasa'-ki'nasa' ha'nusu' mapi'a' su hu'a'ngnu bi'ka'-bi'ka' babagai, tou si'de lagi kasaba' napalro'mbo'nu ki'nasa'-ki'nasa' ta'ya mapi'a' (dalrai). ⁴⁹ Yo, ene'tenu dongka mu'a'lri' su po'ndolro'nu kapa'lrusa'nnu dunia. Si'de toumatanu kalrutuan dongkan lrumo'a'ng bo mapaha'e'nu toumata-toumata dalrai bua'nu toumata-toumata banar, ⁵⁰ bo mapama'lre'ng toumata-toumata dalrai ene' su hu'a'ngnu pornonu putung. Su tampa ene' dongka pai lro'lro' bo gu'a'ng yobo kahi'so'nu isi. ⁵¹ Apabo kumu' nakasi'lrigi'tenu mayane' iye' ? Si'de nangi'ndo' si Sie', kasaba: "Ode". ⁵² Bo, i Yesus nabahi'ga' si si'de kasaba: " Ingenebo, hunti'a' papandeinu Torat kasaba' nu'a'lri'te tuma'-tu'hu'nu Komalriginu Dompakon, i sie' o'ngkamai i tou makatagu'an balrei yoka i sie' napalro'a'ngtenu ho'ko' bu'hu' bo ho'ko' kahanga'n bua'nu komalrigi'ne." I Yesus Nito'ngkaha' bua'nu Banua KinatoumatanNe. ⁵³ Sadanu i Yesus nakasueite napaida'o'nu bahiga'-bahi'ga' si'ndigi' ene', i Sie' nati'mbusu' bua'nu tampa ene'. ⁵⁴ Bo, sadanu Iya' naida'ote su Banua kasaba' kinatoumatanNe, i Sie' napatu'ntu' su sinagoga-sinagoga nsi'de palretene' si'de makakilringan bo mabo'ka': " Bua' nunte Toumata iye' kasaba' nakabelren tumatimumun bo kaha'mata'-kaha'mata' iye' ?" ⁵⁵ Apabo i Sie' iye' kasaba: ana'ni tou mangangalri'mu' parkakasnu tahakayu ? Apabo i mama'Nenu kasaba' i Maria, bo tu'adi'-tu'adi'Nenu kasaba: i Yakobus, i Yusuf, i Simon, bo i Yudas ? ⁵⁶ Apabo tu'adi'-tu'adi'Ne ha'nusu' babi'nei kasaba' pai su salra'ngkite ? Yo, bua' nunte Toumata iye' kasaba' nakade'a' apamainu mayanu' kaha'mata' iye' ?" ⁵⁷ Bo, si'de kasaba' kinao'pasa'Ne (kinado'nsolro'nu bahi'ga'Ne). Manen ingene, i Yesus nabahi'ga' si si'de kasaba: " I tou mababa'lro' singkatau ta'yamai silri'an su banuane manga'se' su balrei mbatangen, tou diming su banua ba'lrine'." ⁵⁸ Bo, Iya' ta'ya napakalri'mu' kanga'sa'nu kaha'mata' su sene yoka kinata'yannu iman nsi'de.

Chapter 14

I Herodes Nakadi'ngihi' Lrilringnu Kagagioni Yesus ¹ Du'ngkulru'nu ene', i Herodes, kasaba i Dikanu Distrik, nakadi'ngihi' lrilring-lrilringnu kagagioni Yesus. ² Bo, i sie' nabahi'ga' su a'i'ngka'-a'i'ngka'ne kasaba: " Iye'tenu i Yohanes Mananaha'ni'.

I sie' nabi'a'ha'te bua'nu salra'nu toumata natei yoka ene'nu kaha'mata'-kaha'mata' iye' kasaba' nambelre su hu'a'ngnu a'o'Ne." Kagagionu Papateini Yohanes Mananaha'ni'. ³ Yoka, i Herodes kasaba' naho'go'te si Yohanes, i sie' nii'ki' bo pinasu' su hahe'po'an yoka i Herodias, i yangkungni Filipus, tu'hangni Herodes. ⁴ Yoka i Yohanes kasaba' nabahi'ga' si sie' kasaba': "Ta'ya banar i kau makatagu'a'n si Herodias." ⁵ Bo, manen i Herodes masibi'nu mamu'no' si Yohanes, i sie' mata'ku' su toumata da'kelre' yoka si'de nakahe'ken' tou i Yohanes kasaba' mababa'lro'nu Mabu. ⁶ Tou manen ingene, sadanu naitana'mai su lrou kinatoumatanni Herodes, ana' babineini Herodias nanayang (nadansa) su hiba' nsi'de, bo ene' nakapi'a' mpanamen atei'ni Herodes, ⁷ palretene' i sie' mate'ba' kasaba' mami'hei apamainu maya pangkelre'anni tou babi'nei manguda ene'. ⁸ Senebo agenu pinaksani mamane', i tou mabi'nei manguda ene' nabo'ka', bi'heite si sia' su sie', kasaba' ti'mbonanni Yohanes Mananaha'ni' su ti'mbounu baki". ⁹ Manen atei'ni dika nadodou, tou i sie' kina'ki'tenu te'ba'ne bo lragi ene' pinabahi'ga'ne su hiba'nu toumata-toumata kima'n agene, i sie' kasaba' nami'hei parenta palretene' ene' galre'tebe bi'hei. ¹⁰ I sie' nangi'ngka' mangoto'ho' ti'mbonanni Yohanes su hu'a'ngnu hahe'po'an. ¹¹ Bo, ti'mbonanni Yohanes pinoso' su baki' bo nidi'ngan bini'hei si tou babi'nei manguda ene' bo ene' pinaida'one simamane'. ¹² Pa'lrusu'ne, tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'ni Yohanes sinai nanga'lra' a'o'ne, bo nilribing nsi'de. Senebo, si'de na'ko nakasaba' si Yesus. Lri'ma Hoti bo Dadua Ki'nasa' Pinakika'n su Lri'ma Hibu Toumata. ¹³ Sadanu i Yesus nakadi'ngihi'mai nu ene', i Sie' nati'mbusu' bua'nu tampa ene' agenu saka'en, na'konu tampa malrana' ta'ya si toumata ba'lrine'. Bo, sadanu toumata-toumata nakadi'ngihi' su kagagionu, si'de kasaba' natatu'hu' si Sie' agenu lrima'mpang bua'nu Banua-Banua nsi'de. ¹⁴ Sadanu i Yesus naisoba'mai, i Sie' nakabua ko'mpolro'nu toumata nga'sa', bo atei'ne nadodounu gilridi' si si'de, bo i Sie' napapi'a'nu saki' nsi'de. ¹⁵ Sadanu matanulrou sumada'mai, si'de tuma'-tu'hu' sinaini Yesus bo naki'na' kasaba': "Tampa iye' malrana' bo matanulrou kahaga'sa'tenu humibi'. I'ngka'te toumata da'kelre' ene' pati'mbusu' ma'konu banua-banua palretene' si'de dongka malru'a'n kaka'nen batangen su banua-banua ene'." ¹⁶ Manen ingene, i Yesus nangulri' si si'de kasaba': "Si'de ta'ya bo'bodo'ne pati'mbusu'. Kumu'nu mapakika'n si si'de." ¹⁷ I'ndo' si'de si Sie' kasaba': "Su sie' kami' galre' pai lri'ma hoti bo ki'nasa' dadua". ¹⁸ Bo, i Sie' nangu'lri' si si'de kasaba': "Di'ngannai ene' si Sia'". ¹⁹ Senebo i Sie' nangi'ngka toumata da'kelre' ene' humo'mpong su duku', bo ni'a'lra'Ne lri'ma hoti bo ki'nasa' dadua ene' agenu timanga'da lragi, i Sie' nami'hei silri'nu ti'a'denan bo napamasa'-masa'nu hoti ene'. Pa'lrusu'ne ene', i Sie' nami'hei ene' su tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne, bo pinatati'aha'nu tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne su toumata da'kelre' ene'. ²⁰ Bo, si'de mayane' kima'n naida'o su nabi'ha' ha (naheme). Senebo si'de napaha'nsa'nu papoto'an-papoto'an nalrembei, kasaba' mapulro'-duaken su balre'ne naheme'. ²¹ Bo, ti'a'nu si'de kimaka'n o'ngkamai lri'ma hibu toumata mahu'anei, ta'ya naihe'ken' si'de babi'nei bo ana'-ana' nsi'de. I Yesus Lrima'mpang su Ti'mbounu A'ke. ²² I Yesus nanahi'oko' nangi'ngka tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne simu' su saka'en bo napamo'na nsi'de namu'ndalra' nani'mbaka' su tasi' ene', sangkungnu' i Sie' nangi'ngka toumata da'kelre' ene' pati'mbusu'te (pabeite). ²³ Bo, pa'lrusu'nu i Sie' napabeinu toumata da'kelre' ene', i Sie' su pasingkataumai na'bi su ti'mbounu bulrudu' bo nango'mpu naida'o su babolroute. ²⁴ Manen ingene, saka'en sinake'anu tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne kasaba' simengko' madaute bua'nu salroyon, kahaga'sa'tenu mahikalri'u yoka kinahu'mpagentenu balrada' bo nahinti'mpalrentenu pi'pihi' (wagata). ²⁵ Bo, naitana'mai su pukulru' pa'nu hibi' ene', i Sie' natatu'hu' si si'de agenu lra'mpang-lra'mpang su ti'mbounu tasi. ²⁶ Sadanu si'de tuma'-tu'hu'Ne nakabua si Sie' lra'mpang-lra'mpangte su ti'mbounu tasi, si'de kinabo'ho'kantenu ta'ku' bo nangu'lri' "Ene' Himukudu'!". Senebo si'de nango'mbalra'-ngo'mbalra' yoka mata'ku'te. ²⁷ Tou manen ingene, i Yesus pada'lrese' nabo'ka' si si'de kasaba': "Totogai atei ngkumu'! Iye' Iya', adie'i tuma'ku'-ta'ku'." ²⁸ Bo, i Petrus nabo'ka' si Sie' kasaba': "Mabu, adabo ene' tanga'-tangada' i Kau, i'ngka'nai iya' ma'koni Kau su ti'mbounu tasi". ²⁹ I Yesus nangi'ndo' kasaba': "Botete!". Senebo i Petrus timu'mpa bua'nu saka'en bo lrimao' su ti'mbounu tasi, na'koni Yesus. ³⁰ Manen ingene, sadanu i sie' nakabua balrada', i sie' tima'ku' bo kahaga'sa'tenu tumagong. I sie' nango'mbalra': "Oh Mabu, tulrungainai iya'!". ³¹ I Yesus padalrese' nango'ngkoho' lri'maNe, namelre'n si Petrus, bo naba'hi'ga' kasaba': "I kaunu ta'yamai namarca'ya tangada', nakudabo i kau kima'ta'?" ³² Sadanu si'dedua simakei su sakaen, pi'pihi' kasaba' na'ngkede'. ³³ Senebo, si'de (mayane') su hu'a'ngnu saka'en nasu'ba si Yesus bo nabahi'ga' kasaba': "Tanga'-Tangada', i Kau kasaba' Ana'nu Mabuduata!". I Yesus Napapi'a'nu Toumata-Toumata Masaki'. ³⁴ Pa'lrusu'nu nani'mbaka', si'de naida'ote su tana'nu Genesaret. ³⁵ Sadanu toumata-toumata su tampa ene' nakakilra'lra'mai si Sie, si'de napalrilring bahi'ga' su maya distriknu tampa ene' bo nani'gan maya toumata masaki' si Yesus. ³⁶ Si'de nakitato'n si Yesus palretene' mu'a'lri' manu'lri' po'ndolro'nu kaya malrambingNe, bo maya toumata kasaba' nanu'lri' lra'ku'Ne nu'a'lri' napi'a'.

Chapter 15

Sa'nihi'nu Mabuduata bo A'data'nu Toumata ¹ Pa'lrusu'ne ene', manenpi'da toumatanu Farisi bo papandeinu Torat bua'nu Yerusalem sinaini Yesus bo nabahi'ga' kasaba': ² Nakudabo tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Nu nano'ngkaha' su a'data'nu gagudang po'na ? Yoka, si'de ta'yamai nangu'hasa' lri'ma sadanu kuma'n hoti !" ³ Bo, i Yesus nangi'ndo' agenu bahi'ga' si si'de kasaba': "Bo, nakudabo kumu' nano'ngkaha' su parentanu Mabuduata su sa'i'nu a'data' ngkumu' ? ⁴ Yoka Mabuduata nangu'lri' kasaba': "Panilri' si papa bo si mama ngkumu'. bo isainu nabo'boho' si papa managa'se' si mama ngkumu', kasaba' dongka he'po'annu papatei". ⁵ Manen ingene, kumu' nabo'ka': "I sainumay mabahi'ga' si papa manga'se' si mamane kasaba': "Apamainu babi'hei bini'hei si kumu' ene' kasaba' pinatu'mbalra'te su Mabuduata," ⁶ i sie' ta'yate bo'bodo'ne mani'lri' si papa manga'se' si mamane. Palretene', kumu' mapalri'sa' bahi'ga'nu Mabuduata su sa'i'nu a'data' ngkumu'. ⁷ Kumu', toumata-toumata kulre'hi', tangada' ta'ya si sa'lrane apanu pinaba'lro'teni Yesaya su kagagio ngkumu'

kasaba': ⁸ Bangsa iye' mani'lri' si Sia' agenu mo'hong nsi'de, tou atei nsi'de kasaba' madau bua'ni Iya'. ⁹ Bo, ta'yamai si katana'nne nsi'de masu'ba si Sia' yoka si'de mapatu'ntu' parenta-parentanu toumata." ¹⁰ Bo, i Yesus namokei toumata da'kelre' bo nabahi'ga' kasaba': "Di'ngihai bo silrigaite ! ¹¹ Diming apanu sumu' su hu'a'ngnu ti'a'n kasaba' mapasu'lremoko'nu toumata, tou apanu lrumo'a'ng bua'nu mo'hongne, ene'nu mapasu'lremoko' su toumata." ¹² Pa'lrusu'ne ene', tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'ni Yesus sinai bo naki'na' si sie' kasaba': "Apabo i Kau mati'ho' tou toumata-toumatanu Farisi natingkau'pi sadanu nakadi'ngihi' apanu pinakitato'n ene' ?" ¹³ Manen ingene', i Yesus nangi'ndo' agenu bahi'ga' kasaba': "Hunti'a'nu sasuan ta'ya sinuanni YamaKu kasaba' su dompakon, dongka bubulra'n agenu maya ha'mu'-ha'mu'ne. ¹⁴ Pabaya'te si'de. Si'de kasaba' mapati'ntudo-mapati'ntudo buta bua'nu toumata-toumata buta. Bo, adabo toumata buta mapati'ntudo su toumata buta, si'dedua dongka mana'bo su po'mpong madi'nga-di'ngan." ¹⁵ I Petrus nabo'ka' si Sie' kasaba': " Pasa'lrisigi'ken nai si'ndigi' ene' si kami'." ¹⁶ I Yesus nangu'lri': "Apabo kumu' ta'yakenmai makasa'lrisigi' lragi ? ¹⁷ Apabo kumu' ta'ya mati'ho' tou maya apamainu sumu' su hu'a'ngnu mo'hong dongka mi'ntuhu' su hu'a'ngnu ti'a'n bo dongka palro'mbo su ka'kusu' ? ¹⁸ Tou manen ingene, apanu lrumo'a'ng bua'nu mo'hon nabo'lroso' bua'nu atei, bo ene'nu makasu'lremoko' a'o'nu toumatama. ¹⁹ Yoka bua'nu atei lrimotou i'mun-i'mun dalrai, pamamu'no'n, pahilri'o'ngan, dosa-dosanu seks, panekosa'n, sahi'di mangkedo, bo hahi'nu (bahi'ga' gau). ²⁰ Apamai apamainu iye'tenu makasu'lremoko' su toumata, yoka kuma'n agenu ta'yamai mangu'hasa' lri'ma ene' ta'ya makasu'lremoko' su toumata". I Yesus Natulrung Si Tou Babi'neinu Kanaan. ²¹ Pa'lrusu'nu ene', i Yesus nati'mbusu' bua'nu tampa ene' bo na'konu Distriknu Tirus bo Sidon. ²² Bo, i tou babi'neinu Kanaan bua'nu Distrik ene' sinai bo nakakui: " Gilridainai iya' Mabu, kasaba' Ana'ni Daud ! Yoka ana'ku babi'nei kinaho'ho'ntenu hanga'-hanga'nnu dalrai bo mangkadadi'ha." ²³ Tou manen ingene, i Yesus ta'yamai nami'hei simbo'ka' si tou babi'nei ene'. Bo, tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne sinai bo nanesege' si Sie' agenu bahi'ga' kasaba': "Ingka'te i sie' pati'mbusu' yoka i sie' tumana' su mango'mbalra'-ngo'mbalra' su lri'kudu' ngkite". ²⁴ Senebo, i Sie' nangi'ndo'agenu bahi'ga' kasaba': " Iya' galre' nii'ngka' su domba-domba kasaba' nalro'mbote bua'nu tahana'nu Israel." ²⁵ Pa'lrusu'nu ene', i tou babi'nei ene' lrimapa' bo naisu'mpuhuku' su hiba'ni Yesus, agenu bahi'ga' kasaba': "Mabu, tulrungainai iya' !" ²⁶ Manen ingene, i Yesus nangi'ndo' agenu bahi'ga' kasaba': " Ta'ya mapi'a' (bo'bodo'ne) manga'lra' hoti apedenu ana'-ana'nu Israel bo pama'lreng su kapuna-kapuna". ²⁷ I tou babi'nei ene' nangi'ndo' kasaba': "Tangada' Mabu, yoka kapuna-kapuna ene' kumaka'n lrembei-lrembeinu hoti kasaba' nana'bo bua'nu salrangani tou makatagu'a'nne". ²⁸ Pa'lrusu'ne ene', i Yesus nabahi'ga' si sie' kasaba': " Selrei babi'nei, parca'yanu mangkalra'mo' ! Nu'a'lri'te si kau o'ngkamai su apanu kasibi'nu". Singkakoa, ana' babi'nei ni tou babi'nei ene' kasaba' napi'a'. I Yesus Napapi'a'nu Ngasa' Toumata. ²⁹ I Yesus nati'mbusu' bua'nu tampa ene', bo nanu'suhu' pandihi'nu Danou Galilea. Bo, sadanu na'bi su ti'mbounu bu'kidi', i Sie' himo'mpong su sene'. ³⁰ Senebo, ko'mpolro' lra'mo'nu toumata sinai si Sie' nani'ngan toumata-toumata kasaba': pelrong, apker, buta, gugu', bo toumata da'kelre' ba'lrine'. Senebo, si'de napalroka toumata-toumata ene' su ti'lro'ni Yesus bo pinapi'a'Ne ha, ³¹ palretene' toumata da'kelre' ene' pasikakilringa'nmai sadanu si'de nakabua: si tou gugu' nabahi'ga'te, si tou apker napi'a'te, si tou pelrong lrima'mpangte, bo si tou buta nakabuata. Bo, si'de napatinanum su Mabuduanu Israel. I Yesus Napakika'n Ti'a'nu Toumata Lrume'mbo su Mpa'-Hibu Ngkatau. ³² Senebo, I Yesus namokei tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne bo nabahi'ga' kasaba': " Iya' gumilridi' tangada' su toumata-toumata ene' yoka si'de timuhu'-tu'hu'te si Sia' sangkungnu tulru' lroute bo kinasueantenu kakanen. Bo, Iya' do'i' mapabei si si'de agenu kahutuman palretene' si'de ta'ya mapalao su tolro'a'danu dalren. ³³ Pa'lrusu'nu ene', si'de tuma'-tu'hu'Ne nabahi'ga' si Sie' kasaba': " Bua' nunte kite dongka makade'a hoti nga'sa' su tampa ta'yamai si toumata iye' kasaba' mapabi'ha' kanga'sa'nu toumata iye'." ³⁴ I Yesus naki'na' si si'de kasaba': " Pida kanga'sa'nu hoti pai si kumu' ?" Si'de nangi'ndo' kasaba': " Pi'tu', bo manenpi'da ki'nasa' kokonio". ³⁵ Senebo, i Yesus namarenta toumata da'kelre' ene' kasaba' humo'mpong su tana'. ³⁶ Pa'lrusu'ne ene', i Sie' nanga'lra' mayanu pi'tu' hoti agenu ki'nasa'-ki'nasa' ene. Bo, sadanu nami'hei tabeapa, i Sie' napamasa'-masa'ne, bo bini'hei su tuama'-tu'hu'Ne, bo ene' pinaida'o nsi'de su toumata da'kelre' ene'. ³⁷ Si'de mayane' kima'n bo nabi'ha'. Senebo, si'de napaha'hi'mungken papoto'a'n-papoto'a'n nalrembei, kasaba': Pi'tu'kennu balre' nahe'me'. ³⁸ Si'de ha'nusu' kima'n kasaba': "Mpa'-hibu ha'nusu' mahu'a'nei, ta'ya naisu' su babi'nei bo ana'-ana'. ³⁹ Senebo i Sie' nangi'ngka' toumata da'kelre' ene pabeite. I Yesus sima'kei su saka'en bo na'konu Distriknu Magadan.

Chapter 16

Toumatanu Farisi bo Toumatanu Saduki Namanda'ng si Yesus ¹ Pa'lrusu'nu ene', toumata-toumatanu Farisi bo Saduki sinai mamanda'ng (manuka') si Yesus. Si'de nangelkrei mante i Yesus mapakiselrei si si'de kasaba' bo'basa' insau bua'nu dompakon. ² Manen ingene, i'ndo'ni Yesus kasaba': "O'lrasa'nu humibi'mai, kumu' mangu'lri' "Cuaca matingkasa' yoka lragi himendengte". ³ Bo, su tahibi' madalrimai, "Lrou iye' dongka mami'pihi' madapa' yoka lragi mahendeng bo malri'." Kumu' mati'ho' kagagionu mapasisei (mapaha'e) duhu'nu lragi, tou ta'yamai makapasiseinu bo'basa'-bo'basa' po'ndolro'nu dunia. ⁴ Taha'na-bu'hu' dalrai bo mahilri'ong iye' kasaba' mangkelrei bo'basa' insau, tou ta'ya siinsaumainu bo'basa' bini'hei si si'de, tou diming bo'basa'ni Mababa'lro' i Yunus." Senebo, i Sie' nanindenani si si'de. Mapasa'lrisigi' Kagagionu Hapa'ngnu Toumata Farisi bo Saduki. ⁵ Sadanu tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'ne nasobamai su simbakanu lrinou, si'de nakalrupa nani'ngan hoti. ⁶ Bo, i Yesus nabo'ka' si si'de kasaba': "Patesai pakapi'a' bo panega'ng su hapa'ngnu toumata-toumata Farisi bo si'de Saduki." ⁷ Bo, si'de nana'humpu'ntenu mapabahi'ga'nu kagagione su salra'nu ha'nusu' nsi'de agenu bahi'ga' "yoka kite iye' ta'ya nani'ngan hoti". ⁸ Manen ingene, i Yesus mati'ho'nu apamainu ene' bo nabo'ka' kasaba': "Ona', kumu' toumata ta'yamai naganang parca'yane, nakudabo kumu' mahimbo'ka'ente su ha'nusu' ngkumu' su

kagagionu yoka ta'ya nani'ngan hoti ?" ⁹ Apabo kumu' ta'yakenmainu makasi'lrigi' bo lragi ta'ya makata'hunungnu galre' lri'ma hoti kasaba' napakika'nnu lri'ma-hibu ngkatau, bo pida'mainu ba'lre'ken kasaba' nalrembei pinahahi'mung ngkumu ? ¹⁰ Manga'se', galre' pi'tu' hoti kasaba' pinakika'n su mpa'-hibu' ngkatau, bo kasaba' pida'mbalre'ken nalrembei pinaha'hi'mung ngkumu' ? ¹¹ Kakudanu kagagio ngkumu' kasaba' ta'yamai makasi'lrigi' tou Iya' ta'yamai kahaga'sa'nu mabahi'ga' si kumu' su kagagionu hoti ? Tou manen ingene, kumu' galre'te panega'ng su hapa'ngnu toumata-toumata Farisi bo si'de Saduki. ¹² Pa'lrusu'nu ene', si'de kasaba' nakasi'lrigi'te tou i Sie' ta'ya napabo'ka'nu panega'ng su hapa'ngnu hoti tu'tu'ne, tou manega'ng su tatun'tu'annu toumata-toumata Farisi bo si'de Saduki. I Yesus Kasaba' i Mesias. ¹³ Sadanu i Yesus naida'o'mai su Distriknu Galilea, i Sie' naki'na' su tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne kasaba': " Mantuhu' su babo'ka'nu toumata, i sainu kasaba' Ana'nu Toumata ene' ?" ¹⁴ Si'de nangi'ndo': " Manenpida nangu'lri' si Kau kasaba' i Yohanes Mananaha'ni', ba'lriine' nakasaba' i Kau i Elia, bo ba'lrine' lragi nabgu'lri' i Kau i Yeremia, manga'se' su salra'nu si'de mababa'lro'. " ¹⁵ Senebo, i Yesus naki'na' si Petrus kasaba': " Tou manen ingene, mantuhu' si kau Petrus, i sainu Iya' iye' ?" ¹⁶ I Simon Petrus nangi'ndo' kasaba': " I Kau kasaba' i Mesias, Ana'nu Mabuduata kasaba' i Tou Bi'a'ha' !." ¹⁷ I Yesus nabahi'ga' si sie' kasaba': "Kina'mpete'mai i kau, i Simon ana'ni Yunus, yoka ta'ya sibi'nu lre'oso' bo da'ha' napasaba'nu iye' si kau, yoka ene' nabo'lroso' bua'ni YamaKu su dompakon. ¹⁸ Bo, Iya' lragi mangu'lri' si kau kasaba' adenno i Petrus. Yoka su ti'mbounu batu iye', Iya' dongka mamangon tuma'-tu'hu'nu gahe'daKu bo haha'mpede'-haha'mpede'nu Hades kasaba' ta'yamai makapakudane. ¹⁹ Iya' dongka mami'hei si kau kasaba' kakunsi-kakunsinu Komalrigi'nu Dompakon. Bo, apamainu ka'i'ki'nu su tana' bo lragi, ene' dongka lragi ka'i'ki' su dompakon. Bo, apamainu kapo'lroso'nu su tana' bo lragi, ene' dongka lragi mapo'lroso' su dongpakon." ²⁰ Senebo, i Yesus napata'hunu'ng su tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne palretene' si'de adi'e'i makasaba' su pasingkataumai tou i Sie'nu kasaba' i Mesias. I Yesus Mapabo'ka'nu Kagagionu PapateiNe. ²¹ Maida'o' su lrou ene', i Yesus nana'humpu'ntenu makiselrei su tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne tou i Sie' galre'tebe ma'konu Yerusalem bo mabu'sanu dadi'ha su nga'sa' apamai bua'nu si'de gagudang-gagudangnu Farisi, mangangi'moho'-mangangi'moho' makati'mbonan manga'se' papandei-papandeinu Torat, senebo buno'n bo dongka mabi'a'ha' kasau su lrou katulru'ne. ²² Pa'lrusu'nu ene', i Petrus nangi'ntoi si Yesus agenu nane'poho'si Sie' kasaba': "Mabu, adabo bo'bodo'ne Mabuduata mapada'uni Kau bua'nu apamainu ene' ! Yoka apamainu iye' kasaba' ta'yamainu mu'a'lri' si Kau." ²³ Tou manen ingene, i Yesus lrimingo' ko lri'kudu' bo nahe'ngge' si Petrus, kasaba': " Ta'lrangte i kau bua'nu duhu'Ku...bihisi' ! I kau kasaba' batu-katada'n si Sia' yoka su pi'kihi'nu i kau ta'ya nantu'hu' su apamai-apamai bua'nu Mabuduata, tou diming su apamai-apamai bua'nu toumata." ²⁴ Senebo i Yesus nabo'ka' su tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne kasaba': " Adabo painu masibi' tumu'hu' si Sia', i sie' galre'te mapalri'sa'nu sibi' mbatangen, mama'sa'n salibne, bo tumu'hu' si Sia'. ²⁵ Yoka i sainu masibi'nu mapasa'lramata'nu hi'mukudu' mbatangen kasaba' dongka kata'yannu bihu'a'ne. Tou manen ingene, i sainu kata'yannu himikudu'ne yoka su sa'i'nu kagagioKu, i sie' kasaba' dongka makatagu'a'ne kasau. ²⁶ Apanu u'ntungne adabo kumu' kasaba' makatagu'a'n su maya ho'ho'nu dunia, tou p'ilrasa'ne dongka kata'yannu hi'mukudu'ne ? Manga'se', apamainu dongka kabi'heinu toumata singkatau yoka panga'husu' su kata'yannu hi'mukudu'ne ? ²⁷ Yoka, Ana'nu Toumata dongka nao (kasau) su hu'a'ngnu tinanumannu YamaNe agenu si'de toumatanu kalrutuanNe bo si'de kasaba' dongka mamo'sada' su hunti'a'nu toumata mansulrungnu kinakalri'mu' nsi'de. ²⁸ Iya' mapabahi'ga'nu tu'tu'ne si kumu', yoka manenpi'da toumata kasaba' tenge'-tengede'ken su sie' kasaba' bi'a'ha'ken yoka si'de dongka makabua si Tou Ana'nu Toumata kasaba' nao su hu'a'ngnu Komalrigi'Ne. "

Chapter 17

I Yesus Natingkababua Ageni Musa bo I Elia ¹ Pa'lrusu'nu nung lroumai, i Yesus nanga'ha' si Petrus, si Yakobus, bo si Yohanes tu'hangni Yakobus, yobo nani'ngan si si'de na'bi su kantangnu bulrudu' malrangkasa' pai su sene'. ² Senebo, a'o'ni Yesus nahimbalurui su hongo'-hongo'an nsi'de. Duhu'Ne suma'hansa'ng o'ngkamai matanulrou bo lra'ku'Ne nambi'da o'ngkamai bida'nu sa'hansa'ng. ³ Bo, selrei, nakiti'ngkababua si si'de kasaba' i Musa bo i Elia, kahaga'sa'nu bahi'-bahi'ga' ageni Yesus. ⁴ I Petrus nabo'ka' si Yesus kasaba': "Mabu, mante pi'a'ne yoka kite pai su sie', bo iya' dongka mamangon tatulru' sasulrung (gonggulrang)su sie' kasaba': insau si Kau, insau si Musa, bo insau si Elia." ⁵ Sadanu i Petrus kahaga'sa'kennu bahi'-bahi'ga, singkabua suayanu binaba nanulrubu' si si'de, bo selrei, pai pulrung bua'nu binaba ene' agenu babo'ka'en kasaba': " Iye'tenu Ana'Ku kagilridiKu, si Sie'nu Iya' makako'a. Padadi'ngihi' si Sie'." ⁶ Sadanu tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne nakadi'ngihi' si Sie', si'de naisumpu'huku' agenu duhu' nsi'de su tana' bo tima'ku' tumani. ⁷ Manen ingene, i Yesus sinai bo nanu'lri' si si'de agenu bahi'ga'Ne kasaba': " Te'ngede'te bo adi'e'i tuma'ku'-ta'ku'. ⁸ Sadanu si'de nangi'a'ng duhu' nsi'de, si'de ta'te nakabua i sainu pai su sene', tou diming i Yesus su pasingkataumai. ⁹ Sadanu si'de ni'ntuhu'mai bua'nu bulrudu' ene', i Yesus namerenta si si'de agenu bahi'ga'Ne kasaba': "Adi'e'i mapabo'ka'nu apamainu kinabuate ngkumu' su sie' su toumata singkataumai naida'o su lrou Ana'nu Toumata kasaba' pinabi'a'ha'mai bua'nu salra'nu tounatei." ¹⁰ Bo, tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne naki'na si Sie' kasaba': "Nakudabo papandei-papandeinu Torat nabo'ka' tou i Elia dongka nai su papo'naNe ?" ¹¹ I Yesus nangi'ndo' kasaba': "I Elia tangada' sinao su po'nane' bo dongka mapato'mpodo'nu mayane'. ¹² Manen ingene, Iya' mabo'ka' si kumu' tou i Elia kasaba' sinaite, tou si'de ta'yamai nakakilra'lra' si sie' bo napakalri'mu'ne nantu'hu' si sibi' nsi'de. Ingene lragi Ana'nu Toumata dongka lrubage'n madadi'ha' su lri'ma nsi'de". ¹³ Pa'lrusu'nu ene', si'de tuma'-tu'hu'Ne buhu' nakasi'lrigi' tou i Sie' nabo'ka' si si'de su kagagioni Yohanes Mananaha'ni'. Ana' Singkatau Dongka Pamulre' (Polrosa'n) Bua'nu Hanga'-Hanga'n Dalrai. ¹⁴ Sadanu i Yesus bo tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne nabalri' su toumata da'kelre' ene', i tou mahu'a'nei singkatau sinaini Yesus bo

naisu'mpuhuku' si hibaNe agenu bahi'ga' kasaba': ¹⁵ "Mabu, gilridainai ana'ku yoka i sie' kinabo'ho'kantenu saki (mati-mati ayang) bo nadadi'ha'te tumani. I sie' madimatenu mana'bo su hu'a'ngnu putung bo su hu'a'ngnu ake. ¹⁶ Iya' nani'ngante si sie' su tama'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Nu, tou si'de ta'yamainu nakapi'a'ne." ¹⁷ I Yesus nangi'ndo' kasaba': "Ona...kumu' kasaba' taha'na' buhu' ta'yamai namarca'ya bo lrimeng'kote ! Pidanu lroumai Iya' dongka mahaha'ge'ken age ngkumu' ? Pidanu lroumai Iya' galre'te manabar si kumu' ? Di'ngannai ana' ene' si Sia'." ¹⁸ Senebo i Yesus nahengge' si tou hanga'-hanga'n dalrai ene' naida'o' su i sie' lrimo'a'ng bua'nu ana' mahu'ane' ene', bo su galre'-galre' i ana' ene' kasaba' napi'a'. ¹⁹ Pa'lrusu'nu ene' si'de tuma'-tu'hu'Ne sinaini Yesus sadanu toumata ba'lrine' nati'mbusu'temai ageNe, bo naki'na' kasaba': "Nakudabo kami' ta'yamai maka'u'sehe' si tou hanga'-hanga'nnu dalrai ene' ?" ²⁰ Bahi'ga'Ne si si'de kasaba': "Yoka parca'ya kumu' kokonio. Iya mapabo'ka'nu tutu'ne si kumu' kasaba' adabo kumu' makatagu'a'n parca'ya o'ngkamai kabagainu mbenenu sesawi, mante kumu' makaba'hi'ga' su bulrudu' iye' kasaba': "Pame'ho'te bua'nu tampane iye' ma'konu tampa ba'lrine' !" bo bulrudu ene' dongka mape'ho'. Ta'ya siapamainu ta'ya mi'naha' si kumu'. ²¹ [Manen ingene, kagagioni tou hanga'-hanga'n dalrai iye' dongka ka'u'sehe' agenu o'mpu bo maha'da'n hutung"] I Yesus Nabahi'ga' su Kagagionu PapateiNe. ²² Sadanu i Yesus bo tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne kahaga'sa'kenu nako'mpolro' su distriknu Galilea, i Sie' nabo'ka' si si'de kasaba': "Ana'nu Toumata dongka o'ngkoho' (bi'hei) su lri'manu toumata, ²³ bo si'de dongka mamu'no si Sie', bo i Sie' dongka pabi'a'ha' kasau naitana'mai su lrou katulru'ne." Bo, si'de tuma'-tu'hu'Ne kasaba' nadodou atei nsi'de. Tatu'ntu'a'nnu Mama'ehe' Bilyet. ²⁴ Sadanu si'de naida'o'te su Kapernaum, si'de manganga'lra' bilyetnu 2 dirham sinaini Petrus bo naki'na' kasaba': " Apabo i me'tehe' ngkumu' ta'ya nama'ehe' bilyet 2 dirham ?" ²⁵ I Petrus nangindo': "Ode". Sadanu i sie' simu' su hu'a'ngnu balrei, i Yesus nabahi'ga' po'na si sie' kasaba': "Kakuda su pi'kihi'nu Simon ? Bua'ni sainu si'de dika-dikanu dunia kasaba' manga'lra' ongkos bo bilyet ? Apabo bua'nu ana'-ana' mbatangen manga'se' bua'nu toumata ba'lrine' ?" ²⁶ Sadanu i Petrus nangi'ndo' kasaba': "Bua'nu toumata ba'lrine', i Yesus nabo'ka' si sie': "Adabo ingene, ana'-ana'ne kasaba' napo'lroso'te. ²⁷ Tou manen ingene, palretene' kite ta'ya makati'ngku' pandamen nsi'de, a'kotenu lrinou bo pango'pasa' su sene. A'lra'te ki'nasa' kina'o'pasa' su sa'humpu'nne bo sadanu i kau mami'ka' mo'hongne, i kau dongka makadapata' gobang insau. A'lra'te doiti ene' bo bi'hei si si'de, su sa'i'nu si Sia' bo si kau lragi".

Chapter 18

I Sainu Ingkalra'mo' Su Hu'a'ngnu Komalriginu Dompakon ? ¹ Du'ngkulru'nu ene', tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne kasaba' sinaini Yesus bo naki'na': "I sainu Inkalra'mo' su hu'a'ngnu Komalriginu Dompakon ? " ² Senebo, i Yesus namokei ana' kokonio singkatau bo pinoso'Ne su tolro'a'da nsi'de, ³ bo nabahi'ga' kasaba': "Iya' mangu'lri'nu tu'tu'ne si kumu', adabo kumu' ta'ya mahimbalrui bo mu'a'lri' o'ngkamai ana'-ana' iye', kumu' ta'yamai sumu' su hu'a'ngnu Komalriginu Dompakon. ⁴ I sainu mapahi'ndanu a'o'ne o'ngkamai i tou ana' iye' kasaba' ingkalra'mo' su hu'a'ngnu Komalriginu Dompakon. ⁵ Bo, i sainu nanirima si tou ana' kokonio iye' su sa'i'nu adenKu, i sie' kasaba' nanirimate si Sia'." Ti'ntudo' Tumalrede' Bua'nu Makana'bo su Dosa. ⁶ "Tou manen ingene, i sainu mapasa'lriba'nu singkatau bua' salra'nu ana'-ana' kokonio kasaba' namarca'yate si Sia' iye', pi'a'ne si sie' adabo i sie' i'ki'a'nnu talri' bo paha'pusu' agenu batu bagai (ba'baha') yobo pamalreng su lra'o'do a'kene' ingkadalarung". ⁷ Nabodi'tote' dunia yoka masasa'lriba'-masasa'lriba' (mababo'dito') kasaba' paite su hu'a'ngne ! Yoka, mapaku'lrehi' galre'tebe mualri', tou i tou mapakalri'mu'ne kasaba' mangkabo'dito'te. ⁸ Adabo lri'manu manga'se' ti'lro'nu kasaba' mapakalri'mu'nu su dosa, ene' pi'a'ne kotoha'n bo lro'mbote. Yoka pi'a'ne i kau sumu' su dompakon agenu lri'ma po'kolro' manga'se' pelrong apabo i kau nakatagu'a'n lri'ma dadua bo ti'lro' dadua tou pi'lrasa'ne i kau dongka lro'mbo su hu'a'ngnu pu'tungnu naraka kasaba' ta'yamai si a'ngkede'ne. ⁹ Adabo matanu kasaba' makabardosa si kau, ene' pi'a'ne sogelra'n bo lro'mbo. Yoka pi'a'ne kumu' sumu' su dompakon agenu mata nabu'tate, manga'se' makatagu'a'n mata dadua tou pi'lrasa'ne dongka lro'mbo su hu'a'ngnu pu'tungnu naraka." ¹⁰ " Pama'tese'te pakapi'a', adi'e'i kumu' mamandang enteng (ta'ya mamu'no su he'kenne) su singkataumai bua'nu ana'-ana' kokonio iye'. Yoka, Iya' mapabahi'ga' si kumu' kagagionu toumata-toumatanu kalrutuan su dompakon kasaba' madimatenu tumo'ntong-to'ntong duhu'ni YamaKu su hu'a'ngnu dompakon", ¹¹ [Yoka, Ana'nu Toumata kasaba' sinaote napasalra'mata'tenu toumata bardosa (nalro'mbo')] Si'ndigi' Kagagionu Domba Nalro'mbo. ¹² Yo kakudanu mantu'hu' su pi'kihi' ngkumu' ? Adabo singkatau kasaba' makatagu'a'n maha'tusu'nu (100) domba, tou insau su salra' nsi'de kasaba' lrimengko'te, apabo i tou makatagu'a'n ene' ta'ya manulrau siou mpulro'-siounu domba-domba ene' bo ma'ko mande'a si tou insau kasaba' lrimeng'kote' ene' ? ¹³ Bo, adabo i sie' nakahu'mpa'te si tou nalro'mbo ene', Iya' tanga'-tangada' mapabo'ka' si kumu' kasaba' i sie' lrimi'a'ga' tumani ni tou lrimeng'kote' ene' adabo pahasa' su he'kennu siou-mpulro'-siounu domba kasaba' ta'ya lrimeng'ko' ene'. ¹⁴ Ingene lragi, sibi'ni Yama ngkumu' su dompakon kasaba' i Sie' galre'te makahe'kennu mapasalra'mata' adabo pai singkatau bua'nu salra'nu ana'-ana' kokonio iye' kasaba' mapogo'. " Mapati'mumu'n su Toumata Nakapasa'lrate. ¹⁵ " Adabo tu'hang ngkumu' nabardosate, a'ko bo pakiselrei apanu kinasa'lrane su ha'nusu' kumudua ngkatau. Adabo i sie' madadi'ngi' si kau, i kau kasaba' nakade'a'ken si tou tu'hangnu ene'. ¹⁶ Tou manen ingene, adabo i sie' kasaba' ta'yamai madadi'ngi' si kau, i kau panga'ha' singkatau manga'se' duangkatau toumata ba'lrine' agenu palretene' agenu mo'hongnu sahi'di' duangkatau manga'se' tulru'ngkatau, hunti'a'nu apamainu pinabo'ka' kasaba' pangatase'n. ¹⁷ Adabo i sie' nano'ngkaha' madadi'ngi' si si'de, ene' galre'tebe paida'o' su ho'ho'nu gahe'da. Bo, adabo i sie' tumana' su mano'ngkaha' su apanu pinabo'ka'tenu ho'ho'nu gahe'da, pabayate i sie' kasaba' nu'a'lri'te o'ngkamai bangsa-bangsa ba'lrine' bo o'ngkamai si'de manganga'lra' bilyet. ¹⁸ Iya' mapabo'ka'nu tu'tu'ne si kumu' tou apanu kinaha'pusu'te ngkumu' su tana bo lragi kasaba' ene' dongka kaha'pusu' su dompakon. Bo, apanu

pinolro'so'te ngkumu' su tana' bo lrange', ene' kasaba' dongka polro'sa'n lagi su dompakon".¹⁹ Ka'pasa'ken, Iya' mangu'lri' si kumu' tou adabo pai duangkatau su salra' ngkumu' kasaba' natibatute su atei su apanu pangkelre'a'n sidedua su tana' bo lrange', ene' kasaba' dongka mu'alri' si sidedua yoka bini'heiteni YamaKu bua'nu dompakon.²⁰ Yoka, su tampa kasaba' pai duangkatau manga'se' tulru'ngkatau naha'nsa' nadingan yoka mapanu'su'nu adenKu, Iya' kasaba' pai su tolro'a'da nsi'de. Si'ndigi' Kagagionu Mapa'ampung.²¹ Pa'lrusu'nu ene', i Petrus sinaini Yesus bo naki'na' kasaba': "Mabu, su pida'nu di'ma'ne iya' bo'bodo'ne mapa'ampung su tu'hangku sadanu i sie' nanga'lri'mu'te dosa si sia' ? Apabo maida'o' su pi'tu' ngkipi' ?"²² I Yesus nangi'ndo' si sie' kasaba': "Iya' ta'ya nangu'lri' si kumu' maida'o' su pi'tu' ngkipi' tou maida'o' su pi'tu'-pulro' su kipi'ne bo kipi'a'nken su pi'tu' ngkipi'".²³ Yoka ingenebo, Komalrigi'nu Dompakon pinasi'ndigi' o'ngkamai i tou dika singkatau kasaba' nahi'hahe'ken agenu si'de a'i'ngka'ne.²⁴ Sadanu i sie' nana'humpu'ntenu mahi'hahe'ken, toumata nakabala'sa' (nangu'tang) su kanga'sa'nu mapulro'-hibu (10.000) su talentane kasaba' pinokei (nidi'ngan) su hiba'ne.²⁵ Yoka i sie' kasaba' ta'yate makaba'ehe', i tou makatagu'a'ne nami'hei parenta palretene' i sie' paba'lru' ageni yangkung bo ana'-ana'ne, yobo maya apanu a'pede'ne, bo ene' dongka pama'ehe' (panubu'su') su mayanu binalra'sa'ne (utangne).²⁶ Mante, i tou a'i'ngka' ene' naisumpuhuku' bo nasu'bate si tou makatagu'a'ne, bo'ka'ne kasaba': "Panabarken si sia' yoka iya' dongka mama'ehe' mayanu binalra'sa'ku si kau."²⁷ Pa'lrusu'nu ene', i tou makatagu'an si tou a'i'ngka' ene' kasaba' ateine nadodounu gilridi', bo napamolro'so'tenu utangne yobo lagi napami'heitenu a'a'ampung su apanu binalra'sa'ne ene.²⁸ Tou manen ingene, sadanu i tou a'i'ngka' ene' lrimo'a'ngmai bua'nu hahe'po'a'n bo nahisabu agenu a'i'ngka' ba'lrine' kasaba' nakaba'lra'sa' maha'tusu' (100) su dinar si sie', i sie' naho'go' si sie' agenu nangi'mbisi' he'he'ni tou a'i'ngka' ene' bo nabo'ka' kasaba': "Ba'ehai kasau doiti binalra'sa'nu si sia'".²⁹ Mante, i tou a'i'ngka' nakaba'lra'sa' ene' naisu'mpuhuku'te agenu ngkelre'an si sie' kasaba': "Panabar po'na si sia' yoka iya' dongka mapangu'lre' (mama'ehe') maya apanu bi'nalra'sa'ku si kau."³⁰ Tou manen ingene, i sie' nano'ngkaha' bo napahe'po'ni tou sinage'ne ene' su hahe'po'an naida'o' su i sie' nakaba'ehe' mayanu binalra'sa'ne.³¹ Sadanu a'i'ngka'-a'i'ngka' ba'lrine' nakabua apanu kinalri'mu'ne ene', atei nsi'de nadodou ingenebo si'de na'ko napa'ida'o' si tou makatagu'a'ne kasaba' maya apanu kinakalri'mu'ne.³² Pa'lrusu'nu ene', i tou makatagu'a'n namokei si tou a'i'ngka' sa'humpu'ne bo nabo'ka' si sie' kasaba': "I kau a'i'ngka' dalrai. Iya' napa'a'ampungtenu (napalri'sa'tenu) maya' apanu bi'nalra'sa'nu si sia' yoka i kau tumana' su mangkelreinu makitu'lrunge si sia'".³³ Apabo i kau' kasaba' ta'yamai si gilridi' su ha'nusu' sinage'nu a'i'ngka' mbatangen, o'ngkamai su apanu lagi iya' nami'heite gilridi' si kau ?"³⁴ Bo, i tou makatagu'anne, agenu hahangu'a'nnete, nami'hei si sie' su si'de malralru'bag'a' naida'o' su i sie' nama'ehe'te kasau maya apanu bi'nalra'sa'ne si sie'.³⁵ I YamaKu su dompakon kasaba' dongka lagi mangalri'mu' o'ngkamai mapada'-pada'nu apamainu kinalri'mu'te kumu' su ha'nusu'nu tu'hang ngkumu', adabo kumu' kasaba' ta'ya mapa'a'ampung su tu'hang ngkumu' bua'nu hu'a'ngnu atei ngkumu'."

Chapter 19

Tatu'ntu'annu Mata'hede'¹ Sadanu i Yesus nakasueite nabahi'ga'nu babo'ka'en-babo'ka'en iye', i Sie' nani'ndenani Galilea bo na'konu Distriknu Yudea, kasaba' su si'mbaka'nu Ake'nu Yordan.² Bo, ko'mpolro' lra'mo'nu toumata da'kelre' kasaba' timuhu'-tu'hu' si Sie', bo i Sie' napapi'a' nsi'de su sene'.³ Manenpi'de toumatanu Farisi sinaini Yesus yoka manu'ka' (mama'ndang) si Sie' agenu bahi'ga' kasaba': "Apabo ta'ya sina'lra adabo mahu'ane' mapata'hede'ni yangkungne agenu apamai apamainu sa'i'ne ?"⁴ Senebo, i Yesus nangi'ndo' agenu bahi'ga' kasaba': "Apabo kumu' ta'ya nama'ca' tou i Sie'nu napaku'a'lri' nsi'de bua'nu sa'humpu'nnu papo'naken napakalri'mu' nsi'de kasaba' mahu'a'nei bo babi'nei,⁵ bo i Sie'nu lagi nabahi'ga' kasaba': "Ingenebo mahu'a'nei galre'te mani'ndenani si papa bo si mamane', bo mu'a'lri' tibatu ageni yangkungne, bo si'dedua ene' dongka mu'a'lri' a'o' singkatau ?"⁶ Senebo, sidedua ta'yatemainu kasaba' dadua, tou nu'a'lri'te a'o' singkatau. Ingenebo, apanu nipasu'insa'utenu Mabuduata, kasaba' ta'ya mu'alri' paha'enu toumata".⁷ Si'de nabo'ka' si Yesus, kasaba': "Nakudabo i Musa nami'hei parenta agenu nami'hei bo'he'nu ta'hede' bo mapata'hede'ni yangkung ?"⁸ I Yesus nabahi'ga' si si'de kasaba': "Yoka su sa'i'nu kalranu'nu atei ngkumu', i Musa nami'hei kalru'ase'ne si kumu' mapata'hede'ni yangkung ngkumu'. Tou manen ingene, bua'nu sa'humpu'ne kasaba' ta'yamai ingene."⁹ Bo, Iya' mangu'lri' si kumu' kasaba': "i sainu mapata'hede'ni yangkungne su diming sa'i'nu salri'ba (nahilri'o'ng), bo i sie' maha'me' kasau agenu babi'nei ba'lrine', i sie' kasaba' mahi'lri'o'ng (mangalri'mu' zinah)."¹⁰ Tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne nabahi'ga' si Sie' kasaba': "Adabo o'ngkamainu iye'nu kagagioni bulroi bo i yangkungne, pi'a'ne naha' ta'ya maha'me'".¹¹ Manen ingene, i Yesus nabahi'ga' si si'de kasaba': "Ta'ya mayanu toumata kasaba' makasi'lrigi'nu bahi'ga' iye', tou diming su ha'nusu'nu si'de kasaba' bini'ha'nKute si'lrigi'ne."¹² Yoka, pai ha'nusu'nu toumata kasaba' ta'yamai maha'me' yoka si'de naba'ntehe'te ingene bua'kennu kalrubae'ni mama nsi'de, bo pai ha'nusu' toumata ta'yamai maha'me' yoka si'de pinaba'nto'tenu toumata ba'lrine', bo pai lagi ha'nusu' toumata kasaba' ba'nto' yoka napaba'nto'nu a'o' mbatangen, yoka su sa'i'nu Komalrigi'nu Dompakon. Adabo i sainu kasaba' nakatarima apamainu iye', pabayate i sie'nu manarimane ". I Yesus bo Ana'-Ana' Kokonio.¹³ Pa'lrusu'nu ene', manenpi'da' ana' kokonio nidi'ngan si Sie' palretene' i Sie' mapaka'mpete'nu lri'ma'ne su ana'-ana' ene' bo mango'mpu' si si'de. Tou manen ingene, tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne nane'poho' su toumata-toumata kokonio ene'.¹⁴ Manen ingene, i Yesus nabo'ka' kasaba': "Pabaya'te ana'-ana' kokonio ene'. Adi'e'i malrabe'-lrabe' si si'de naini Iya' yoka Komalriginu Dompakon kasaba' Kinakatagu'a'nnenu toumata-toumata o'ngkamai su kagagionu ana'-ana' kokonio iye'".¹⁵ Pa'lrusu'ni Yesus nanga'mpete'nu lri'ma'ne su ana'-ana' ene', i Sie' kasaba' nati'mbusu' bua'nu tampa ene. Su Kagagionu Mande'a I'dopo' Su Ta'ya si A'kaha'ne.¹⁶ Senebo, sinai singkatau si Yesus bo naki'na' kasaba': "Me'tehe', mapi'a' apamainu galre'te kalri'mu'a'nku palretene' iya' makade'a' i'dopo' ta'ya si

a'kaha'ne ?" ¹⁷ Bo, i Yesus nangi'ndo' si tou toumata ene' kasaba': "Nakudabo i kau maki'na'nu apamainu mapi'a' ? Yoka galre' pai Singkataunu mapi'a'. Manen ingene, adabo i kau masibi'nu sumu' su hu'a'ngnu i'dopo' ta'yamai si a'kaha'ne, i kau galre'te mantu'hu' su parenta-parenta ene'." ¹⁸ Toumata ene' naki'na' kasau si Yesus, kasaba': "I tou Parenta unte ?" I'ndo'ni Yesus kasaba': "Adi'e'i mamu'no', adi'e'i mahi'lri'ong (masa'lriba' su kabing), adi'e'i mane'koso'-ne'koso', adi'e'i mami'hei sahi'di mangkedo, ¹⁹ pani'lri' si papanu bo si mamanu', bo gilridai su ha'nusu' toumata o'ngkamai gumilridi'nu o'a' mbatangen." ²⁰ Toumata dodio' (mangu'da'ken) ene' nabo'ka' si Sie' kasaba': "Maya apamainu ene' nikantu'hu'kute, yo apakennu ta'ya sito'mpodo'ne ?" ²¹ I Yesus nabahi'ga' si sie' kasaba': "Adabo i kau masibi'nu to'mpodo'ne, a'kote bo paba'lru'te maya apanu kinatagu'a'ennu. Senebo, ene' dongka bi'hei su hanusu' toumata taulrebo', kaenenu i kau dongka makade'a' i'dopo' su dompakon, yobo botebo' tumu'hu' si Sia'." ²² Manen ingene, sadanu i tou toumata dodio'ken ene' nakadi'ngihi'mai su apanu pinabo'ka'Ne, i sie' na'ko nani'ndenane agenu ate'i nadodou, yoka i sie' kasaba' mangkaho'ko'. ²³ Yo, i Yesus nabo'ka' su tama'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne kasaba': "Iya' mangu'lri'nu tu'tu'ne si kumu' tou masu'kada' su toumata maho'ko' sumu' su hu'a'ngnu Komalrigi'nu Dompakon. ²⁴ Ka'pasa'ken Iya' mengu'lri' si kumu' tou kasaba' mangkalru'a'sa'nu kumakahoa o'ngkamai Onta insau sumu' su po'mpongnu dadahu'ng adabo pasi'hei su suka'nu toumata maho'ko' sumu' su hu'a'ngnu Komalrigi'nu Mabuduata." ²⁵ Sadanu si'de tuma'-tu'hu'Ne nakadi'ngihi' su apanu pinabo'ka'Ne ene', si'de kasaba' nakakilringan tumani, bo nabo'ka' kasaba': "Adabo ingene, i sainu dongka pasala'mata' ?" ²⁶ Senebo i Sie' timo'ntong si si'de bo nabo'ka' kasaba': "Su pi'kihi'nu toumata iye', ene' ta'yamai mi'naha', tou su pi'kihi'nu Mabuduata, mayane' ene' galre'te mi'naha'". ²⁷ Pa'lrusu'nu ene', i Petrus nabahi'ga' si Sie' kasaba': "Selreite, kami' nani'ndenane mayane' bo timu'hu'-tu'hu'te si Kau. Yo, apanu dongka kade'a' ngkami ?" ²⁸ Bo, i Yesus nabahi'ga' si si'de kasaba': "Iya' mangu'lri'nu kagagione si kumu' tou kumu'nu ha'nusu' tuma'-tu'hu' si Sia' su hu'a'ngnu dunia bu'hu' (Kerajaan 100 tahun Milenium di Bumi), sadanu Ana'nu Toumata kasaba' hi'mompongte su Dompakonnu kalra'mo'Ne (Tahta Kerajaan Milenium), kumu' lagi dongka humo'mpong su mapulro'-duanu dompakonNe yoka mapagoguta su mapulro'-dua Tanaha'nu Israel. ²⁹ Bo, hunti'a'nu toumata kasaba' nani'ndenane: balreine, tu'hangne mahu'a'nei, tu'hangne babi'nei, i papane, i mamane, bo ana'-ana'ne manga'se' sangkoine yoka su sa'i'nu adenKu kasaba' dongka makade'a' babi'hei su maha'tusu'nu kipi'ne bo dongka makade'a' i'dopo' (ko'ti) su ta'yamai si a'kaha'ne. ³⁰ Tou manen ingene, nga'sa' toumata kinahe'kenken su sa'humpu'nne kasaba' dongka mu'a'lri' kahe'ken su samudine, bo kinahe'kenken su samudine kasaba' dongka mu'a'lri' su papo'nane'."

Chapter 20

Si'ndigi' Kagagionu Si'de Mamambelre' Sangkoinu Anggur ¹ " Yoka, Komalrigi'nu Dompakon kasaba' o'ngkamai si tou makatagu'a'n sangkoi kasaba' su mahi'malrouken na'kote nande'a' si'de mamambe'lre'nu sangkoinu anggurne. ² Sadanu i sie' napata'dusu'tenu baba'ehe'ne (tata'nda'ne) si si'de kasaba' naitana' sidinar silrou, i sie' nangi'ngka'mai si'de mambelre' su sangkoinu anggurne. ³ Bo, su hahama'nu pu'kulru' tatu'lru' mahi'malroumai i sie' na'ko bo nakabua mamambelre' ba'lrine' kahaga'sa'nu tenge'-tengede' su tampa pahisabua'nu toumata kasaba' ta'ya sibelrenan. ⁴ Senebo, i sie' nabo'ka' si si'de kasaba': "Kumu' lagi naha' a'kotenu sangkoinu anggurku bo kumu' dongka makade'a' tatanda'n bo'bodo'ne bi'heiku si kumu'." Bo, si'de lagi na'ko nambelre'. ⁵ Ka'pasa'ken, su hahama'nu pukulru' nung madalri'mai bo pu'kulru' siou madalri'mai, i sie' na'ko bo nanga'lri'mu' su apamainu mapada'-pada'. ⁶ Bo, su hahama'nu pukulru' mapulro'-sa, i sie' na'ko bo nakade'aken mamambelre' ba'lrine' kahaga'sa'nu tenge'-tengede'ken lagi (ta'ya sibelrenan), bo i sie' nabo'ka' si si'de kasaba': "Nakudabo kumu' galre' napate'ngede'mai su sangkungnu lrou iye' yoka ta'ya siinsaumainu mapambelre' ngkumu' ?" ⁷ Si'de nangi'ndo' si sie' kasaba': "Yoka ta'yakenmai si insaunu mapambe'lre' si kami'." Senebo i tou makatagu'a'n sangkoi ene' naboka' si si'de kasaba': "Kumu' a'kote lagi pambelre' su sangkoinu anggurku." ⁸ Sadanu lrou sumada'temai, i tou makatagu'a'n sangkoi ene' nabo'ka' su tuma'-tu'hu'nu mambabe'lre'ne kasaba': "Pokeitenai mayanu si'de mamambe'lre' ene' bo bi'heite tata'nda'n ns'i'de su kagagionu ti'a'en kasaba' manu'suhu' bua'ni tou mambabelre' su samu'di'ne naida'o si tou mamambelre' su sa'humpu'nne." ⁹ Sadanu si'de pinata'nda'n bua'nu pu'kulru' mapulro'sa'ne sinai, hunti'a' ns'i'de bineha'n su he'kennu sindinar lagi. ¹⁰ Sadanu si'de ha'nusu' pinatata'nda'n su sa'humpu'nne sinai, pini'kihi' ns'i'de, si'de dongka makade'a' tata'nda'n mangkanga'sa' kasaba' lru'membo su tata'ndannu ha'nusu' mamambelre' su samu'di'ne. Tou pi'lrasa'ne, hunti'a' si'de kasaba' galre' lagi nakade'a' tata'nda'nu sindinar (1 dinar). ¹¹ Sadanu manirimamainu tata'nda'ne, si'de kasaba' namapa'ha' (namrotes) si tou makatagu'a'n sangkoi. ¹² Si'de nangu'lri' kasaba': "Toumata-toumata hanusu' nambelre' su he'kennu galre' sinjam, nakudabo si'de nakade'a' tata'nda'nu mapada'-pada'nu tata'nda'n ngkami', sadanu kami' nambelre' nabu'sa' bo kinahe'gentenu i'ha'nu matalrou sangkungnu silrou." ¹³ Tou manen ingene, i tou makatagu'a'n sangkoi ene' nangi'ndo' agenu bahi'ga' su singkatau bua'nu salra' ns'i'de kasaba': "Nage, iya' ta'yamai si sa'lane si kumu'. Apabo kumu' kasaba' ta'ya mantu'hu'su apanu tata'nda'n pinata'dusu'te ngkite kasaba' sindinar silrou ?" ¹⁴ Alra'te tata'nda'n a'pede' kumu' bo a'kote, tou iya' kasaba' nami'hei tata'nda'n su ha'nusu' mambabe'lre' samudi iye', kasaba' mapada'-pada'nu tata'nda'n ngkumu'. ¹⁵ Apabo iya' ta'ya pinabanar (ta'yamai si sa'lane) yoka mangalri'mu' apanu pahikudaku naitana' su manga'tasa' mayanu a'pede'ku ? Manga'se', apabo mata ngkumu' dalrai bo yoka iya'nu mapi'a' ?" ¹⁶ Yoka i tou su samu'di'ne dongka mu'a'lri' si tou sa'humpu'nne, bo i tou sa'humpu'nne dongka mu'alri' si tou samu'di'ne. "I Yesus Nangi'ba'kennu Nabahi'ga'nu Kagagionu PapateiNe. ¹⁷ Sadanu i Yesus ma'komainu Yerusalem, i Sie' nani'ngan mapulro'-duanu tuma'-tuhu'Ne kasaba' ta'ya singkadi'nganen. Sangkungnu su tolro'a'danu dalren, i Sie' nabo'ka' si si'de kasaba': ¹⁸ "Selreite, kite kahaga'sa'tenu sumu' su Yerusalem bo

Ana'nu Toumata dongka bi'hei su mangangi'moho'-mangangi'moho' makati'mbonan bo papandei-papandeinu Torat. Si'de dongka mapahe'po'Ne agenu papatei.¹⁹ Senebo, si'de dongka mami'hei si Sie' su bangsa-bangsa ba'lrine' bo kasaba' dongka: hahinu'a'n, pahesa'n, bo mapagantongNe su salib. Bo, su lrou katu'lru'mai, i Sie' kasaba' dongka pabi'a'ha' kasau." Pangkelreanni Mamanu Ana'-Ana'ni Zebedeus.²⁰ Pa'lrusu'nu ene', i mamanu ana'-ana'ni Zebedeus nadi'nga'-di'ngan agenu ana'-ana'ne kasaba' sinaini Yesus bo naisumpuhuku' agenu ngkelreannu apamai si Sie'.²¹ Bo, i Yesus naki'na' si sie' kasaba': "Apanu kasibi'nu ?". I sie' nangi'ndo' kasaba': " Bihainai parenta palretene' ana'ku duangkatau dongka humo'mpong masihe'i su hu'a'ngnu Komalrigi'Nu, singkatau humo'mpong su ku'a'nenNu bo singkatau humo'mpong su ku'ih'i'Nu."²² Tou manen ingene, i Yesus nangi'ndo' kasaba': "I kau ta'yamai makasi'Irigi' su apamainu pangkelre'annu. Apabo kumu' makapo'ha' su manginung bua'nu "cawan" kasaba' dongka inumanKu ?" Si'de nangi'ndo' si Yesus kasaba': " Ode,...kami makapo'ha'."²³ I Yesus nabo'ka' si si'de kasaba': "Kumu' tangada' dongka manginung bua'nu CawanKu, tou i sainu humo'mpong su ku'a'nenKu manga'se' su ku'ih'i'Ku, ene kasaba' ta'ya pangatase'n si sia', yoka i sainu maiho'mpong su ku'a'nen manga'se' su ku'ih'i'Ku, ene' dongka pana'kede' (pasadia) ni YamaKU".²⁴ Sadanu mapulro' tuma'-tu'hu' ba'lrine' nakadi'ngihi' apanu pinangkelre'a'nne, si'de kasaba' matingkoupi' su duangkatau sinage' nsi'de ene'.²⁵ Manen ingene, i Yesus namokei si si'de bo nabahi'ga' kasaba': " Kumu' mati'ho'te tou si'de manganga'tasa'nu bangsa-bangsa ba'lrine' namerentate si si'de, bo toumata-toumata lra'mo' nsi'de napato'ndo'tenu a'toho' si si'de."²⁶ Bo'bodo'ne ta'ya ingene' a'toho'ne su salra' ngkumu', yoka i sainu masibi'nu mu'a'lri' lramo' su salra' ngkumu', i sie' galre'te po'na mu'a'lri' mananu'su' ngkumu'.²⁷ Bo, i sainu masibi'nu mu'alri' sa'humpu'nne su salra' ngkumu', i sie' galre'te po'na mu'a'lri' a'i'ngka' ngkumu',²⁸ O'ngkamai Ana'nu Toumata sinaotenu dunia kasaba' ta'yamai sinalranga'nnu toumata, tou su pi'lrasa'ne sinao nanalranga' bo nami'hei bihu'a'Ne yoka mapasalra'mata'nu nga'sa' toumata." Duangkatau Toumata Buta Pinapi'a'Ne.²⁹ Bo, sadanu si'de nani'ndenante Yerikho, ko'mpolro'nu toumata da'kelre' kasaba' timu'hu'-tu'hu' si Sie'.³⁰ Bo, duangkatau toumata buta kahaga'sa'nu ho'mpong-ho'mpong su pandihi'nu dalren, sadanu sidedua nakadi'ngihi' tou i Yesus dongka lru'mimpa' su sene', si'dedua nango'mbalra' kasaba': "Mabu, Ana'ni Daud, gilridainai kami' !".³¹ Toumata da'kelre' ene' nane'po'ho' si si'dedua palretene' si'dedua kumu'ntung. Tou manen ingene, si'dedua nangi'ba'-ngiba' nangombalra agenu mangkalre'a'ngne kasaba': "Mabu, Ana'ni Daud, gilridainai kami' !".³² Senebo, i Yesus timanga'ng bo namokei si si'dedua. I Sie' nabo'ka' kasaba': "Apanu kasibi'nu kalrimu'a'nKu si kumu' ?"³³ Si'dedua nangi'ndo' si Sie' kasaba': "Mabu, kami' masibi' adabo mata ngkami' mabi'ka'".³⁴ I Yesus kasaba' ateine kimoho'a'nu gilridi' si si'dedua, bo nanulri' mata nsi'dedua, kasaba' singkahingku' mata nsi'dedua nabi'ka' kasau, bo si'dedua timu'hu'-tu'hu' si Yesus.

Chapter 21

I Yesus Nihala'en O'ngkamai i Tou Madika Singkatau¹ Sadanu si'de malrapa'tenu Yerusalem bo nasupu'tesu Betfage, su Bu'kidi'nu Zaitun, i Yesus nangi'ngka' duangkatau tuma'-tu'hu'Ne;² Agenu bahi'ga'Ne si si'dedua kasaba': "A'kotenu banua (desa) pai su kasaduanen kumu', bo kumu' dongka makadapata' Keledai insau kahaga'sa'nu ni'iki' agenu ana'ne su sene. Polro'sa'i a'i'ki'ne ene' bo di'ngannai Keledai dadua ene' si Sia'.³ Adabo pai toumata mapabo'ka'nu apamai si kumu', kumu' galre'te mangu'lri' kasaba': "Mabunu mapamakene', bo i Sie' dongka galre'-galre' mapasaulre'ne."⁴ Apamainu iye' kasaba' mapato'mpodo'nu apatenu pinaba'lro'nu mababa'lro' su po'nane' :⁵ "Pabo'ka'te su boki'nu Sion, kasaba': "Selereite, i Dika kumu' sinaite ngkumu', i Sie' ateine kahi'nda, simakei su Keledai Insau, agenu Keledai ana'ne mangudaken, ana'ni tou Keledai lralrudanen". Bukni Zakharia 9: 9. ⁶ Tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne timo'ndo' bo nangalri'mu' o'ngkamai su apanu pinarentate'ni Yesus si si'de. ⁷ Si'de nani'ngan Keledai agenu ana'ne ene', bo su lri'kudu'nu Keledai dadua ene' ni'a'mpahe'n agenu kaya malra'mbing nsi'de, palretene' i Yesus himo'mpong su ti'mboune. ⁸ Lrobo-lrobonu toumata da'kelre' ene' napa'a'mpaha'nu maya kaya malra'mbing nsi'de su dalren, bo toumata sangka' nango'toho' panga'-panga'nu mpukayu, bo pinasalru'a'ndang su dalren. ⁹ Nga'sa' toumata lrima'mpang su po'naNe bo su samu'di'Ne, nango'mbalra'-ngo'mbalra' kasaba': "Dayou (Hosana) su Ana'ni Daud !" "Kina'mpeta'nmai i Sie' kasaba' Sinai su Adennu Mabu. Dayou su tampa Ingkalra'ngkasa' !" Buknu Mazmur 118: 25-26. ¹⁰ Sadanu i Yesus simu' su Yerusalem, maya Banua su ti'ku'ne natata'hibi'. Si'de naki'na' kasaba': " I sai i Sie' iye' ?"¹¹ Bo, toumata da'kelre' ene' nangi'ndo' kasaba': " I Sie' kasaba' i Mababa'lro' Yesus, bua'nu Nazaret su Distriknu Galilea." I Yesus Nangu'saha' Sinagoganu Mabuduata.¹² Senebo, i Yesus simu' su Sinagoganu Mabuduata bo nangu'sehe' toumata-toumata kahaga'sa'nu mahimbalru'a'n su sinagoganu Mabuduata, i Sie' kasaba' napahi'kalri'u' meja-mejanu panganga'husa'n do'iti bo haho'mpongan-haho'mpongan (bangku-bangku) mababa'lru'nu tuma'-talra' tuma'-talra' tarkuku. ¹³ I Sie' nabo'ka' si si'de kasaba': " Paite naibo'he', balreiKu dongka panga'de'n su balreinu o'mpu', " tou kinalri'mu'te ngkumu' nu'a'lri' da'humu'nu si'de maha'hampa'sa'".¹⁴ Bo, toumata buta agenu toumata lralrai sinaini Yesus su sinagoganu Mabuduata, bo pinapi'a'Ne si'dedua. ¹⁵ Manen ingene, sadanu si'de mangangi'moho' makati'mbonan bo papandeinu Torat nakabuate kaha'mata'-kaha'mata' nikalri'mu'teni Yesus bo nakabuate lagi si tou ana'-ana' nango'mbalra'-ngo'mbalranu: "Dayou su Ana'ni Daud", si'de natingkaupi. ¹⁶ Senebo, si'de naki'na' si Yesus kasaba': " Apabo i Kau nakadi'ngihi'te su apanu pinabo'ka'nu ana'-ana' iye' ?"¹⁷ Bo, i Yesus nangi'ndo' si si'de kasaba': "Ode. Apabo kumu' ta'yaken namaca' hohonu baba'lro' su po'naken kasaba': "Bua'nu mo'hongnu ana'-ana' huhu' natoumata bo ana'-ana' kahaga'sa'kennu manu'su si mamane, i Kau napata'kede'tenu dayou su A'o' Mbatangen ?".¹⁸ Pa'lrusu'nu ene', i Yesus nani'ndenani si si'de bo lrimo'a'ng bua'nu Banua ene' na'konu Betania bo natulrau sihibi' su sene'. I Yesus Napakiselrei Kaha'mata'nu Parca'ya. ¹⁹ Su galre'-galre' i, naitana'ken su mahi'malrou, sadanu i Yesus nabeite na'konu Banua, i Sie' kasaba' mahu'tungte. ²⁰ Bo, sadanu nakabuamai mpu'ngkayunu Ara su

pandihinu dalren, kasaba' ta'yamai napalro'a'ngnu bu'ane, sumea su galre' daung-daungne ha. Bo, i Sie' nabahi'ga' su mpu'kayu ene' kasaba': "i kau ta'yate makapabo'lroso'nu bu'ane bua'nu sini bo tamai !" Ta'yamainu nano', mpu'kayunu Ara ene' kasaba' himangu'.²⁰ Sadanu tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne nakabua apamainu iye', si'de galre' nakakilring-kilringan su pasingkataumai bo naki'na' kasaba': "Nakudabo mpu'kayunu Ara ene' himangu' su singkahi'ngku'nemai lragi ?"²¹ Bo, i Yesus nangi'ndo' si si'de kasaba': "Tanga'-tangada' Iya' mabo'ka' si kumu', adabo kumu' pai parca'ya bo atei ngkumu' ta'yamai kumi'ko', kumu' ta'ya galre' makakalri'mu' su apamainu kinalri'mu'Kute su mpu'kayunu Ara iye', bo adabo kumu' mabo'ka' su bu'lrudu' iye' kasaba': "Naki'angte bo Naisu'mpuhuku'te su hu'a'ngnu lra'odo", enenu dongka mu'a'lri'.²² Bo, maya apanu to'ngko'a'n ngkumu' si Sia' su hu'angnu o'mpu' ngkumu', pamarca'yate, ene'nu dongka katirima (kade'a) ngkumu'." Makati'mbonannu Yahudi Kasaba' Kima'ta'nu Kaha'mata'ni Yesus.²³ Sdanu i Yesus simu'mai su Sinagoganu Mabuduata, si'de mangangi'moho' makati'mbonan bo si'de gagudang-gagudangnu Bangsa Yahudi kasaba' sinai naki'na' si Sie' tou i Sie' kahaga'sa'kennu mapatu'ntu' su toumata ba'lrine', kasaba': "Agnu kaha'mata' apa i Kau makakalri'mu' su apamai-apamainu iye' ?" Bo, i sainu nami'hei kaha'mata' iye' si Kau ?".²⁴ I Yesus nangi'ndo' si si'de kasaba': "Iya' lragi dongka maki'na'nu apamainu insau si kumu', bo adabo kumu' makapangi'ndo'nu ene', Iya' lragi dongka mami'hei si kumu' kasaba' agenu kaha'mata' apa Iya' mapakalri'mu' mayanu apamainu iye'.²⁵ Bua' nunte kasaba' saha'ni'ni Yohanes (mananaha'ni) ? Apabo ene' bua'nu dompakon manga'se' bua'nu toumata ?" Sadanu si'de pasimbahi'ga'nmai su salra' nsi'de, u'lri' nsi'de : "Adabo kite mangu'lri' bua'nu dompakon, i Sie' dongka maki'na' nakudabo kumu' ta'ya namarca'ya si Yohanes ?"²⁶ Tou manen ingene, adabo kite mangi'ndo': "bua'nu toumata." Kite mata'ku' su toumata da'kelre' yoka si'de mayane' nangatei tou i Yohanes kasaba' i tou Mababa'lro'".²⁷ Ingenebo si'de nangi'ndo' si Yesus kasaba': "Kami ta'ya mati'ho'." Bo, i Yesus nabahi'ga' (nangi'ndo') kasaba': "Adabo ingene Iya' lragi ta'ya mangu'lri' si kumu' agenu kaha'mata' apa Iya' mapakalri'mu'nu mayanu apamai-apamainu iye'." Si'ndigi' Kagagionu Ana' Duangkatau.²⁸ "Tou ingenebo, apanu pi'kihi' ngkumu' ? Pai toumata kasaba' makatagu'a'n su ana' mahu'ane' duangkatau, bo i sie' sinaini tou ana' guda-gudang agenu bahi'ga' kasaba': "Anaku, a'ko bo pambelre su sangkoinu anggurku su lrou iye'".²⁹ Bo, iya' nangi'ndo' kasaba': "Ode papa", tou pa'lrsu'ne i sie' ta'ya na'ko nambelre'.³⁰ Pa'lrsu'nu ene', i papa nsi'dedua na'koni tou ana' kaduane bo napangu'lri'nu apamainu mapada'-pada' o'ngkamai si tou ana' guda-gudang. Ana' ene' nangi'ndo' kasaba': "Do'i' ma'ko", tou pa'lrsu'ne i sie' nahimbalrui bo na'kobe nambelre'.³¹ I sainu bua'nu duangkataunu ana' ene' kasaba' nantu'hu' si papa nsi'dedua ?" Si'de nangi'ndo' kasaba': "I tou samu'dine ". I Yesus nangu'lri' si si'de kasaba': "Ene' butul, ingenebo Iya' mangu'lri' si kumu' tou si'de manganga'lra' bilyet bo babinei mababa'lru'nu a'o' nsi'de dongka maipo'na sumu' su hu'a'ngnu Komalrigi'nu Mabuduata adabo pasihei age ngkumu'.³² Yoka, i Yohanes sanai si kumu' su dalrennu kabanaran bo kumu' ta'yamai namarca'ya si sie', tou su pi'lrasa'ne, si'de manganga'lra' bilyet bo babi'nei pelacur ene' kasaba' namarca'ya si Yohanes. Bo, sadanu kumu' nakabuate su apamainu iye' tou palrsu'ne kumu' ta'yamai nahimbalrui, ingenebo kumu' ta'ya namarca'ya si sie'." Si'ndigi' Kagagionu Makatagu'a'n bo Matata'nda'nnu Sangkoinu Anggur.³³ "Padadi'ngihi'te su si'ndigi'nu ba'lrine'. Pai makatagu'a'n sangkoi kasaba' nasasuan su sangkoinu anggur insau, bo nama'gehe' nakati'ku', bo nakalri' tampa pama'maha'n bu'anu anggur, bo napate'ngede'nu taingan malrangkasa' (menara). Pa'lusu'nu ene', i sie' kasaba' napata'nda'nnu sangkoine ene' su manenpi'de mambabelre'nu sangkoi, bo i sie' na'ko sime'ngko su Banua ba'lrine'.³⁴ Sadanu o'lrasa'mainu panani'pon bu'ane, i sie' nangi'ngka' si si'de a'i'ngka'-a'i'ngka'ne su mamambelre'-mamambelre'nu sangkoine ene' yoka manga'lra' bu'ane.³⁵ Bo, si'de mambabelrenu sangkoi kasaba' naho'go' si si'de a'i'ngka'-a'i'ngka'ne ene' bo namo'ga' si tou singkataune, bo namu'no' si tou singkataune, bo i tou singkatau ba'lrine' kasaba' pinalre'ng nsi'de agenu batu.³⁶ Ka'pasa'kenmai, i tou makatagu'a'n sangkoi ene' nangi'ngka' si si'de a'i'ngka'-a'i'ngka' ba'lrine' kasaba' ti'a'ne lrimembo su ti'a'nu po'nane'. Bo, si'de mamambelre'nu sangkoi ene' kasaba' nangalri'mu' apamainu mapada'-pa'da si si'de.³⁷ Pi'lrasa'ne, i tou makatagu'a'n sangkoi ene' nangi'ngka' ana' su pasingkaune si si'de agenu bahi'ga' kasaba': "Si'de dongka mani'lri' su ana'ku. "³⁸ Tou manen ingene, sadanu si'de mamambelre sangkoi ene nakabuamai ana' nsi'de, si'de nahimbahi'ga'n su ha'nusu' mbatangen kasaba': "I Sie'nu bundu'ne, batebo bu'no'n yobo ha'mpase'n bundu'Ne."³⁹ Senebo, si'de nahogo' si tou ana'nu makatagu'a'n sangkoi ene', bo pinama'lreng palro'a'ng bua'nu sangkoinu anggur ene', yobo binu'no' nsi'de.⁴⁰ Yoka ene'bo, sadanu i tou makatagu'a'n sangkoinu anggur ene' naisupu'mai, apanu dongka kalri'mu'a'anne su si'de mamambelre'-mamambelre'nu sangkoi ene' ?"⁴¹ Si'de nabahi'ga' si Sie' kasaba': "I sie' dongka mapapateinu toumata-toumata dalrai ene' su kagagionu madadi'ha tumani, bo lragi dongka mapata'nda'nnu sangkoinu anggurne su mamambelre'-mamambelrenu sangkoi ba'lrine', kaene'nu mpu'kayu ene' dongka mapabo'lroso'nu bu'ane naitana'mai su o'lrasa'nu pananipo'anne."⁴² I Yesus naki'na' si si'de: "Apabo kumu' ta'yakenmai namaca' hoho'nu Ka'olro' kasaba' "Batu tinongkaha'nu (nilro'mbonu) mamambelre'-mamambelre'nu balrei nu'alri'te batunu si'ku (penjuru). Apamainu iye' nu'a'lri' su sibi'nu Mabu, bo apamainu iye' naisu'ken su kaha'mata'nu mata ngkite. Buknu Mazmur 118: 22-23.⁴³ Yoka ene'bo, Iya' nabo'ka' si kumu' kasaba': "Komalriginu Mabuduata dongka a'lra'en bua' ngkumu' bo ene' dongka bi'hei su toumata-toumata ha'nusu' napabo'lroso'tenu bu'ane.⁴⁴ Bo, i sainu nana'bote su ti'mbounu batu iye' kasaba' dongka mapasa'-pasa' su ti'mpigi'ne; bo i sainu kana'bo'nnu batu iye' kasaba' dongka mahudodoi."⁴⁵ Sadanu mangangi'moho'-mangangi'moho' makati'mbonan bo toumata-toumatanu Farisi nakadi'ngihi'may si'ndigi'-si'ndigi'Ne, si'de nakasi'lrigi' tou i Yesus kahaga'sa'nu bahi'-bahi'ga' si si'de.⁴⁶ Tou manen ingene, sadanu si'de makako'atenu maho'go' si Yesus, ene' ta'ya naitu'mpa yoka si'de mata'ku'nu toumata da'kelre' yobo lragi toumata da'kelre' ene' nangatei tou i Yesus kasaba' mababa'lro'.

Si'ndigi'nu Toumata Kinau'ndang su Hu'a'ngnu Lrimbunu Pakabingan ¹ I Yesus nabahi'ga' kasau si si'de agenu si'ndigi'-si'ndigi'Ne, kasaba': ² " Komalrigi'nu Dompakon kasi'ndigi' su o'ngkamai i tou dika singkatau kasaba' nanga'lri'mu' lri'mbunu pakabingan su ana' mahu'a'neine. ³ Bo, i sie' (i dika) nangi'ngka' si'de a'i'ngkane kasaba' mamokei su toumata-toumata kinau'ndangte su lri'mbunu pakabingan ene', tou si'de kasaba' do'i' sinai. ⁴ Senebo, i dika nangi'ngka'ken lragi a'i'ngka'-a'i'ngka'ne ba'lrine', kasaba': " Pangu'lri'te su toumata-toumatanu kinau'ndangte ene', "Selrei, iya' napata'kede'tenu mayanu kakane'n su ti'mbounu papamangkean (meja manai). Sapi-sapi bongko bo kumakaho'a'-kumakaho'a' malrongo' kasaba' mayane' niha'ta'te ha, bo maya'ne' nata'kede'te ha. Bo'tete' nai su lrimbunu pakabingan iye'." ⁵ Tou manen ingene, si'de galre' ta'yamainu mabohei (makahe'ken) bo nani'ndenana kasaba' singkatau na'konu sangkoine, singkatau ba'lrine' na'konu babelrenanne, ⁶ bo ba'lrine' lragi kasaba' galre' naho'go' si si'de a'i'ngka'-a'i'ngkani dika ene', yobo nalru'bagu' nadadi'ha bo namu'no si si'de. ⁷ Ingenebo i dika kasaba' nati'ngkaupi', bo nangi'ngka soldado'-soldado'ne, kasaba' napapatei su si'de mamamu'no'-mamamu'no' ene', bo agenu nanutu'ng Banua nsi'de. ⁸ Pa'lrusu'nu ene', i sie' nabahi'ga' su si'de a'i'ngka'-a'i'ngka'ne kasaba': " Lrimbu mapi'a'nu pakabingan nata'kede'te, tou toumata-toumatanu niu'ndang ene' kasaba' ta'yamai bo'bodo'ne. ⁹ Ingenebo, a'kote kumu'nu dalren-dalren lra'mo' bo u'ndangte (a'ha'te) manenpi'da su kanga'sa'nu toumata pai su sene' bo pokeinai si'de su lri'mbu pakabingan iye'." ¹⁰ Senebo, si'de a'i'ngka'-a'i'ngka'ne ene' na'konu dalren-dalren bo napaha'nsa'nu maya toumata kasaba' kinahu'mpa nsi'de, naihe'ken su si'de toumata mapi'a' manga'se' toumata dalrai. Bo, tampanu lri'mbu pakabingan ene' kasaba' nahe'me' agenu si'de lrupu'-lrupu' ene'. ¹¹ Tou manen ingene, sadanu i tou i Dika simu' bo nahisabu' agenu maya lrupu'Ne ene, i Sie' nakabau singkatau su sene, kasaba' ta'yamai nagilra'ku' agenu lra'ku'nu (heka'nu lenan mabi'da) lri'mbu pakabingan. ¹² I Sie' nangu'lri' si sie' kasaba': "Nakudabo i kau simu'te su hu'a'ngnu lri'mbu pakabingan iye' bo ta'yamai nagilra'ku' agenu lra'ku'nu lri'mbu pakabingan ?". Bo i tou toumata ene' galre' napada'nga'mai. ¹³ Senebo i Dika ene' namerenta su a'i'ngka'-a'i'ngka'Ne kasaba': " Ha'pusu'te lrima bo ti'lro'ne, yobo pamalre'ng su hu'a'ngnu po'mpong malri' madalrung. Su sene' kasaba' dongka pai kaha' agenu kahi'so'nu isi'." ¹⁴ Yoka, nga'sa'nu kapo'kei, tou galre' kodionu kapi'lre'." Bo'toso'nu Si'de Makati'mbonannu Yahudi Mahogo'si Yesus. ¹⁵ Pa'lrusu'nu ene', toumata-toumatanu Farisi nati'mbusu' bo nanga'ntigi'tenu kakudanu si'de mambo'toso' si Yesus agenu bahi'ga'Ne. ¹⁶ Bo, si'de nangi'ngka' tuma'-tuhu' tuma'-tu'hu' nsi'de agenu toumata-toumatanu Herodian si Yesus. Si'de nabo'ka' kasaba': "Me'tehe', kami mati'ho' tou i Kau toumata matu'lridi' bo mapatu'ntu'nu dalrennu Mabuduata su hu'a'ngnu kabanaran. I Kau ta'yamai mata'ku'nu toumata singkataumai yoka i Kau kasaba' ta'ya sumelre'i su kalroinu toumata. ¹⁷ Adabo ingene', pangu'lri'te apanu pini'kihi'Nu si kami'. Apabo ta'ya si kadosa'ne adabo kami' mama'ehe' bilyet si kaisar manga'se' ta'ya mama'ehe' si sie' ?" ¹⁸ Tou manen ingene, i Yesus mati'ho'nu imun dalrai nsi'de bo nangi'ndo' kasaba': "Nakudabo kumu' manu'ka' si Sia', ona.... toumata kulre'hi' ?" ¹⁹ Pakiselreinai si Sia' gobangnu pamama'ehe' bilyet ene'." Senebo, si'de nami'hei singgobangnu dinar si Sie'. ²⁰ Bo, I Sie' naki'na' si si'de kasaba': "Gambar bo bo'he'ni sai iye' ?" ²¹ Si'de nangi'ndo' kasaba': " Apede'ni Kaisar". Pa'lrusu'nu ene', i Yesus nabahi'ga' si si'de kasaba': " Ingenebo kumu' pama'ehe' si kaisar apamai-apamainu a'pede'nu kaisar, bo pa'ma'e'he' su Mabuduata apamai-apamainu kasaba' a'pede'nu Mabuduata." ²² Sadanu si'de nakadi'ngihi'temai'ne ene', si'de galre' nakakilrilingan-nakakilringan, bo na'ko nani'ndenana si Sie'. Kodounu Toumata Saduki Mambo'toso' si Yesus. ²³ Naitana'mai su lrou mapada', toumata-toumatanu Saduki, kasaba' nabahi'ga'tenu ta'yamai si kabi'a'he'nNe, sinaini Yesus bo naki'na' si Sie'. ²⁴ Si'de nangu'lri' kasaba': " Me'tehe', i Musa nabahi'ga'te tou adabo i tou mahu'anei singkatau nateitemai, bo ta'yaken napabo'lroso'nu ana'ne, tu'hangne mahu'anei ba'lrine' galre'te maha'me' si yangkungne bo mapabo'lroso'nu ana' su tu'hangne kasaba' nateite ene'. ²⁵ Su galre'-galre' i, pai pi'tu'ngkatau singkatu'hang su salra' ngkami'. I tou sa'humpu'n naha'me', bo nahinsalra' ta'yamai napabo'lroso'nu ana'ne, bo nanulrau si yangkungne ene' agenu tu'hangne singkatau ba'lrine'. ²⁶ Ingene lragi i tou tu'hang kadu'ane ene' kasaba' natei lragi, naidao su tuha'ng katulru'ne bo tu'hang kapi'tu'ne kasaba' natei ha lragi (sadanu si'de mayane' naha'me' ha ageni tou babinei insau ene'). ²⁷ Pa'lrsu'nu mayane', i tou babi'nei ene' kasaba' natei lragi. ²⁸ Naitana'mai su lrou pabi'a'he'nmai, i tou babinei ene' dongka mu'a'lri' i yangkungni sai su salra'nu pi'tu'nu singkatu'hang kasaba' nu'a'lri'te bulroine ene' ? Yoka, si'de mayane' kasaba' naha'me'te ha si sie'". ²⁹ Tou manen ingene', i Yesus nangi'ndo' agenu ba'bo'ka'en si si'de kasaba': "Kumu' toumata nailre'ngko'te, yoka ta'ya makasi'lrigi'nu Ka'o'lro'nu Mabu manga'se' kaha'mata'nu Mabuduata. ³⁰ Yoka, su lroumainu pabi'a'he'n, si'de kasaba' ta'yatemai'ne maha'me' manga'se' ta'yatemai'ne ha'me'an, yoka si'de kasaba' nu'a'lri'te su o'ngkamai toumata-toumatanu kalrutuan su dompakon. ³¹ Manen ingene', kagagionu pabi'a'he'n su toumata-toumata nateite, apabo kumu' ta'ya namaca' su apanu pina'ida'otenu Mabuduata si kumu', ³² " Iya'tenu Mabuduatani Abraham, Mabuduatani Ishak, Mabuduatani Yakup" ? Apabo i Sie' ta'ya i Mabuduatanu toumata natei, tou i Mabuduatanu toumata bi'a'ha' ?". ³³ Sadanu toumata da'kelre' ene' nakadi'ngihi'mai su apanu pinabo'ka'Ne, si'de kasaba' galre' nakakilringan' su apanu pinatu'ntu'Ne. Sa'nihi'nu U'ntemai nu Ingkasa'kata' ? ³⁴ Manen ingene, sadanu toumata-toumatanu Farisi nakadi'ngihi'mai tou i Yesus kasaba' napakalri'mu'te su toumata-toumatanu Saduki naikuntu'ng, si'de kasaba' naha'nsa'. ³⁵ Pa'lrusu'nu ene', singkatau bua' nsi'de kasaba' i tou pandeinu Sa'nihi'nu Torat naki'na' si Yesus yoka masibi'nu mama'nda'ng si Sie', kasaba': ³⁶ "Me'tehe', parenta untenu ingka'te'tehe' (ingkasa'kata') su hu'a'ngnu Sa'nihi'nu Torat ?" ³⁷ Bo, i Yesus nabahi'ga' si sie' kasaba': " Kumu' galre'te gumilridi'nu Mabu i Tou Mabuduata kumu' agenu atei nahe'me', bo agenu himu'kudu' ngkumu', bo agenu maya ta'huka' ngkumu'. ³⁸ Iye'nu kasaba' parenta ingkalra'mo' bo naisu' su sa'humpu'ne. ³⁹ Kaduane' kasaba' o'ngkamai iye': "Kumu' galre'te gumilridi'nu ha'nusu' ngkumu' su o'ngkamainu gumilridi'nu a'o' mbatangen." ⁴⁰ Su hu'a'ngnu parenta dadua iye', mayane' ene' dongka pangata'sa' su Sa'nihi'nu Torat bo

buk-buknu si'de Mababa'lro'." Kaki'na'en su kagagioni Mesias. ⁴¹ Su galre'-galre' i, si'de toumata-toumatanu Farisi kahaga'sa'nu naha'nsa', i Yesus naki'na' si si'de, kasaba' ⁴² "Kakudanu pi'kihi' ngkumu' su kagagioni Cristo ? Ana'ni sai i Sie' ?" Si'de nangi'ndo' si Sie' kasaba': "Ana'ni Daud". ⁴³ I Sie' nabo'ka' si si'de kasaba': " Adabo ingene, nakudabo i Daud, su hu'a'ngnu MaindotoNe, kasaba' namokei si Sie' "Gudangne" o'ngkamai bahi'ga'ne ⁴⁴ "Mabu nangu'lri' si Gudangne, kasaba': "Ho'mpongte su sindihi'nu kuanenKu, maidao su Iya' mapahudodoinu seke'-seke'Nu su a'lrung'nu ti'lro'Nu ?" Buknu Mazmur 110: 1. ⁴⁵ Adabo i Daud namokei si Yesus kasaba' : "Gudangne", apabo bo'bodo'ne i Sie' kasaba' ana'ni Daud ?" ⁴⁶ Ta'yamai si insaunu makai'ndo'nu singko'bo'mainu si Sie'. Bo, putu'nu lrou ene', ta'yamai si insaunu baha'nei mapaki'na'nu kaki'na'en-kaki'na'en ba'lrine' si Sie'.

Chapter 23

I Yesus Nadolra' si Tou Makati'mbonannu Agama ¹ Pa'lrusu'nu ene', i Yesus nabahi'ga' su toumata da'kelre' bo su tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne, kasaba'. ² Si'de papandeinu Torat bo toumata-toumatanu Farisi kasaba' himo'mpong su kaderani Musa. ³ Tou ingenebo ene', mayanu apamai, su kanga'sa'nu pinabo'ka' nsi'de si kumu', kalri'mu'te ene' bo poso'te su imun kumu'. Yoka manen ingene', adie'i mapakalri'mu'nu kakalri'mu'an-kakalri'mu'a'ne yoka si'de galre' mapabahi'ga'ne su mo'hong tou pi'lrasa'ne si'de ta'yamai mapakalri'mu'ne. ⁴ Si'de napangi'ki'tenu papasanen-papasanen mabaha' bo ene' pino'so'te nsi'de su bambangnu toumata ba'lrine'. Yoka manen ingene, si'de ta'yamai mapame'ho'ne agenu lri'ma mbatangen. ⁵ Si'de mapakalri'mu' mayanu kakalri'mu'a' nsi'de palretene' kabuanu toumata. Si'de kasaba' napalra'mpada'nu a'iki'an-a'iki'a'nnu o'mpu' nsi'de bo galre' napalra'mo'nu po'ndolro'nu tumati'nting-tumati'nting bua'nu kaya malrambing nsi'de. ⁶ Si'de kasaba' masibi'nu tampa kadayo'a'n su hu'a'ngnu pati'a'denan, humo'mpong su haho'mpongannu kadera kadunga'en su hu'a'ngnu sinagoga-sinagoga, ⁷ bo si'de masibi'nu bi'han silri' su tampa-tampanu kadakelra'n , bo masibi'nu poka'a'n si tou Rabi bua'nu toumata-toumata. ⁸ Tou manen ingene, kumu' adie'i papoke'a'nnu aden i tou rabi yoka galre' pai singkataunu Me'tehe' ngkumu', bo kumu' maya singkatu'hang. ⁹ Adie'i mapasaba' su kanga'sa'nu toumata kasaba' i yama ngkumu' su dunia iye' yoka galre' singkataunu nakabelren i Yama ngkumu', kasaba' i Sie'nu pai su dompakon. ¹⁰ Adie'i lagi kumu' kasaba' i tou makati'mbonan yoka galre' pai singkataunu Makati'mbonan si kumu', kasaba' a'denNe i Cristo. ¹¹ Manen ingene, i sainu ingkalra'mo' su salra' ngkumu', intabo i sie' mu'a'lri' mananu'su' ngkumu'. ¹² I sainu masibi'nu mapaki'a'ngnu a'o'ne, i sie' kasaba' dongka panga'lrung bo i sainu mapaa'lrungnu a'o'ne i sie' kasaba' dongka paki'a'ngen. ¹³ Nabodi'to'te kumu', kasaba' papandei-papandeinu Torat bo toumata-toumatanu Farisi, ko'mpolro'nu toumata-toumata kulre'hi' ! Kumu' nanu'lribu' haha'mpede'nu Komalrigi'nu Dompakon su hongo'-hongo'annu toumata yoka kumu' lagi kasaba' ta'yamai sumu' su sene' bo ta'ya lagi mamihei kalru'a'senne si si'de sumu' su sene. ¹⁴ Nabodi'to'te kumu', kasaba' papandei-papandeinu Torat bo toumata-toumatanu Farisi, ko'mpolro'nu ttoumata-toumata kulre'hi' ! Kumu' naga'nsoko ho'ho'nu balrei a'pede'nu si'de nababa'lrute bo agenu o'mpu'-o'mpu' mananai ta'ya matanga'da' (mangkedo). Yoka ene'bo, kumu' dongka makade'a' hahe'po'a'n mangkabaha'. ¹⁵ Nabodi'to'te kumu' papandei-papandeinu Torat bo toumata-toumatanu Farisi, ko'mpolro'nu toumata-toumata kulre'hi' ! Kumu' nasasi'ka'te lra'odo bo ata'hennu tana' yoka manga'ha' toumata singkatau sumu' su agama ngkumu'. Bo, sadanu i sie' nu'a'lri'te ho'ho'nu agama ngkumu', kumu' napakalri'mu'nete kasaba' ana'nu Neraka, yoka kaba'ha'nu bodi'to'ne lrumembo kadau bua'nu kabaha'nu bodi'to'nu a'o' mbatangen. ¹⁶ Nabodi'to'te kumu' hanusu' si'de makati'mbonan buta, yoka napasaba'tenu bahi'ga: " I sainu nate'ba su sa'i'nu Sinagoganu Mabuduata, yoka apamainu ene' kasaba' ta'yamai sikatana'ne. Tou manen ingene, i sainu nate'ba su sa'i'nu bulra'o'nnu Sinagoganu Mabuduata, i sie' dongka ka'iki' agenu teba'ne ene'". ¹⁷ Kumu', kasaba' u'to' malru'mu' (bodok) bo kasaba' buta ! Apanu mangkalra'mo' su salra'nu bulra'on manga'se' Sinagoganu Mabuduata kasaba' napalro'a'danu bulra'o'n ene' ? ¹⁸ Bo, "I sainu nate'ba su sa'i'nu taingan (altar), te'bane ene' ta'ya si katana'ne. Tou manen ingene, i sainu nate'ba su sa'i'nu babi'hei su tainganne ene', i sie' kina'ki' su te'bane ene'". ¹⁹ Ona...kumu' toumata-toumata buta ! Apanu mangkalra'mo' su salra'nu babi'hei manga'se' tainganne kasaba' napalro'a'danu babi'hei ene' ? ²⁰ Yoka ingenebo, i sainu nate'ba su sa'i'nu taingan, i sie' kasaba' nate'ba su taingan bo maya apanu naipo'so' su ti'mboune. ²¹ Bo, i sainu nate'ba su sa'i'nu Sinagoganu Mabuduata, i sie' nate'ba su sa'i'nu Sinagoganu Mabuduata bo su sa'i'nu i Sie' kasaba' i tou pai su hu'a'ngne. ²² Bo, i sainu nate'ba su sa'i'nu dompakon, i sie' nate'ba su sa'i'nu Dompakonnu Mabuduata, bo su sa'i'ni Sie' kasaba' i Tou nakaho'mpong su ti'mboune. ²³ Nabodi'to'te kumu' ha'nusu' papandei-papandeinu Torat bo toumata-toumatanu Farisi, ko'mpolro'nu toumata-toumata kulre'hi' ! Kumu' kasaba' nami'hei simpulro' (sepersepuluh) bua'nu Selasi, Adas Mami'si', bo Jintan, tou kumu' kasaba' ta'ya namo'so' su imun su apamai-apamainu mangkaba'ha'nu hahe'po'a'n bua'nu Sa'nihi'nu Torat, kasaba': "Katulridanne, Gilridi' Nabaya, bo Parca'ya ngkumu'. Apamai-apamainu iye'nu bo'bodo'nete kinalri'mu'te ngkumu' agenu ta'ya mapaba'yanu apamai-apamainu ba'lrine'. ²⁴ Kumu' makati'mbonan-makati'mbonan buta, kasaba' mapata'pisi'nu tini' bo mapalre'ongnu kumakahoa (Unta) insau !. ²⁵ Nabodi'to'te kumu' ha'nusu' papandei-papandeinu Torat bi toumata-toumatanu Farisi, ko'mpolro'nu toumata-toumata kulre'hi' ! Yoka, kumu' galre' nangi'moko' lro'a'ngnu panganginuman bo panganga'nen kumu', tou hu'a'ngnu panganginuman bo panganga'n kumu' kasaba' nahe'me'nu apamai-apamainu niha'mpasa' bo panganga'ya'n. ²⁶ Kumu'nu toumata-toumatanu Farisi kasaba' Buta ! I'mokai po'na (u'hasa' po'na) hu'a'ngnu panganginuman bo hu'a'ng panganga'nen kumu', palretene' ti'mpalra'nu lro'a'ngne dongka mu'alri' lagi mai'moko'. ²⁷ Nabodi'to'te kumu' ha'nusu' papandei-papandeinu Torat bo toumata-toumatanu Farisi, ko'mpolro'nu toumata-toumata kulre'hi' ! Yoka, kumu' o'ngkamai mapada'-pada'nu palralribingan kasaba' lro'a'ngne binu'ha'nu ka'puhu' mabi'da bo

kabua mapi'a' su lro'a'ngne, tou ti'mpalra'nu hu'a'ngne nahe'me' agenu du'hi-du'hi' mabuhu'nu tou natei bo mayanu dada'lrai. ²⁸ Ingene lragi kumu' ha'nusu' toumata kulre'hi', kumu' galre' kabua su lro'a'ngnenu mapi'a' (banar) su matanu toumata. Tou manen ingene, su ti'mpalra'nu hu'a'ngnu a'o' ngkumu' kasaba' nahe'me' agenu kinakulre'hi'a'n bo kadadalra'i'a'n. ²⁹ Nabodi'to'te kumu' ha'nusu' papandei-papandeinu Torat bo toumata-toumatanu Farisi, ko'mpolro'nu toumata-toumata kulre'hi' ! Yoka, kumu' kasaba' namangonte lralribingan-lralribingan su si'de mababa'lro'-mababalro' bo napahu'aya'tenu babo'he'-babo'he'nu toumata toumata matulridi', agenu ³⁰ bahi'ga' kasaba': " Adabo kami' nabi'a'ken nadi'nga'-di'ngan agenu si'de gagudang kami' su papo'nane, kami' kasaba' ta'yate nanga'lra' ti'a'ha' agenu si'de namamu'no' su si'de mababa'lro'-mababa'lro' ene'." ³¹ Agenu ingene, kumu' dongka makasa'hidi' su a'o' mbatange'n tou kumu' kasaba' naisu'ken su ko'mpolro'nu ana'-ana' nsi'de ha'nusu' namamu'no' su si'de mababa'lro'-mababa'lro' ene'. ³² Senebo, pinato'mpodo'te u'kuhu'nu si'de gagudang papo'na ngkumu'. ³³ Kumu' ha'nusu' u'lre'-ulre' bo'lroso'nu ulre'-u'lre' kulre'hi', kakudanu kumu' dongka makapolro'so'nu a'o' ngkumu' bua'nu hahe'po'a'nnu neraka ? ³⁴ Yoka ingenebo, selreite, IYa' nangi'ngka'te mababa'lro'-mababa'lro'Ku, toumata-toumata matimumun, bo papandei-papandeinu Torat si kumu'. Manenpi'da bua' nsi'de dongka bu'no'n kumu' bo gantongan su salib, manenpi'da su salra' nsi'de dongka lrubagen kumu' su sinagoga-sinagoga ngkumu', bo kumu' dongka mapadadi'ha' si si'de bua'nu Banua insau maida'o' su Banua ba'lrine', ³⁵ Palretene' maya da'ha'nu toumata-toumata banar su dunia ene' kasaba' dongka sinai ngkumu, bua'nu da'ha'ni Habel, toumata banar ene', naida'o' su daha'ni Zakharia, ana'ni Berekyia, kasaba' binu'no' ngkumu' su hu'a'ngnu salra'nu Sinagoganu Mabuduata bo taingan (Altar). ³⁶ Tanga'-tanga'da' Iya' mangu'lri' si kumu' tou mayanu apamai-apamainu iye' dongka kahumpagennu taha'na iye'." Hahe'po'a'nnu Yerusalem. ³⁷ " Oh...Yerusalem, Yerusalem, kasaba' namu'no'te si'de mababa'lro' bo napamalre'ngtenu batu su si'de kasaba' kinai'ngka' si sie'. Madi'ma'te Iya' masibi'nu mapaha'nsa'nu ana'-ana' ngkumu' madi'nga'-di'ngan, o'ngkamai i tou mangaha'nu manu mapaha'nsa'nu ana'-ana'ne su hu'a'ngnu kalripi'ne, tou kumu' kasaba' do'i'. ³⁸ Selreite, balrei ngkumu' tina'ndenana ngkumu' bo nua'lri'te malrindigi'. ³⁹ Yoka, Iya' mangu'lri' si kumu' tou bua'nu galre'-galre' i, kumu' ta'yate makabuaken si Sia' maida'o' su lrounu kumu' mabo'ka' "Kina'mpetemai i Sie'nu kasaba' sinao su adennu Mabu."

Chapter 24

LRILRINGNI YESUS SU KAGAGIONU PO'NDOLRO'NU DUNIA Kasaba' Sinagoganu Mabuduata Dongka Gogahe'n ¹ I Yesus lri'mo'a'ngmai bua'nu Sinagoganu Mabuduata bo nati'mbusu' sadanu si'de tuma'-tu'hu'Ne' sinaitenu napakiselrei kagagionu babangonan-babangonannu Sinagoganu Mabuduata si Sie'. ² Bo, i Sie' naki'na' si si'de kasaba': "Apabo kumu' ta'ya nakapa'tese' mayanu apamainu iye' ? IYa' mapai'da'o'nu tu'tu'ne si kumu' kasaba' ta'yamai si insaunu batu-batu iye' nahilralru'sudu'ken su pasii'nsaumai, kasaba' ta'yamai kago'gaha'." Sa'humpu'nnu Kadadi'ha'n. ³ Bo, sadanu i Yesus ho'mpong-ho'mpong su ti'mbounu Bu'kidi'nu Zaitun, tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne' sinaini Sie' su pasingkataune agenu bahi'ga' kasaba': "Pabahi'ga'te si kami, ngeden apamai-apamainu ene' dongka mu'a'lri' bo apanu bo'basa'nenu dongka mu'alri' su lrou kaa'konNu kasau su po'ndolro'nu dunia iye' ?" ⁴ I Yesus nangi'ndo' si si'de kasaba': "Pakatarukira palretene' adie'i pai toumata mapalre'ngko si kumu'. ⁵ Yoka, nga'sa'nu toumata dongka lrumotou mapanga'ku'nu adenKu bo mabo'ka'nu kasaba': " Iya' i Cristo", bo si'de dongka mapalre'ngkonu nga'sa' toumata. ⁶ Kumu' dongka makadi'ngihi' pahibabuku'a'nen bo lrlirring-lrlirringnu babukuan. Patesai pakapi'a' ene' palretene' kumu' ta'yamai kaboho'kannu ta'ku' yoka apamai-apamainu iye' galre'te mua'lri', tou iye' kasaba' ta'yaken si ka'a'kahe'nne. ⁷ Yoka, bangka dongka lrumotou mabu'ku'a'n agenu bangsa ba'lrine', bo komalrigi' dongka hinti'mpalren agenu komalrigi' balrine', bo su manenpi'da tampa dongka pai kata'yannu kaka'nen bo kasampuhannu di'nuhu'. ⁸ Mayane' iye' kasaba' buhu sa'humpu'nnu kadadi'hannu o'ngkamai babi'nei masaki'nu mapaba'ntehe'nu ana'. ⁹ Pa'lrusu'nu ene', si'de dongka mapami'hei si kumu' su lrubagen madadi'ha, bo dongka mamu'no' si kumu, bo kumu' dongka nidi'ntingannu maya bangsa yoka su sa'i'nu adenKu. ¹⁰ Du'ngkulru'nu ene', nga'sa'nu dongka maitada', bo dongka hi'nto'ngkoha'nnu a'o' mbatangen, bo dongka hindi'ntingan su pasingkataumai. ¹¹ Nga'sa'nu mababa'lro' mangkedo dongka lrumotou bo mapalre'ngko'nu nga'sa' toumata. ¹² Yoka, kasa'lan ngkite kasaba' dongka mangi'ba-ngi'ba, bo gi'lridi' lrobo'-lrobo'nu toumata dongka mu'alri' dalri'nding. ¹³ Tou manen ingene', i sainu toumata kasaba' nakahada'n naida'o' su a'kaha'ne dongka pasalra'mata'. ¹⁴ Bo, Injilnu Komalrigi' iye' dongka palrlirring maida'o' su po'ndolro'nu dunia yoka su sa'i'nu mapasa'hidi' su maya bangsa, bo pa'lrusu'nu ene' dongka kadunga'ennu a'kaha'ne. Lrounu Kadadi'ha'n Lra'mo' bo Kasupu'a'nnu Cristo-Cristo Mangkedo. ¹⁵ " Yo, adabo kumu' nakabuata si tou mamamu'no' bengis, o'ngkamai apanu pinabahi'ga'teni Mababa'lro' i Daniel, kasaba' time'ngede'te su tampa lro'a'da, intabo kumu' nakabaca'te bahi'ga' iye' galre'te manilrigi'ne, ¹⁶ bo si'de ha'nusu' nakabanuata su Yehuda galre'te mahah'hi' (manyi'ngkir) ma'konu bulrudu'. ¹⁷ Bo i sainu pai su kokabo'nnu balrei, adie'ite mi'ntuhu' ma'ko manga'lra' apamai su hu'a'ngnu balreine. ¹⁸ I sainu pai su sangkoi, adie'ite mabei ma'ko manga'lra' kaya' malra'mbingne. ¹⁹ Manen ingene, nabodi'to'te si'de ha'nusu' babinei mahu'ngku' bo si'de ha'nusu' mapasasukennu ana'ne kasaba' naitana'ken su lrou-lrou masu'kada' ene'. ²⁰ Pango'mpu'te palretene' lrou su pahahi'a'n ngkumu' ta'ya maitana' su o'lrasa'nu madalri'nding manga'se' maitana' su lrounu Sabat. ²¹ Yoka pa'lrusu'nu ene' dongka maitana' su o'lrasa'nu kadadi'ha'n mabaha', o'ngkamai ta'yaken nu'alri' bua'nu sa'humpu'nnu dunia maida'o' su putu'nu lrou iye', bo ta'yakenmainu mu'alri' kasau. ²² Bo, adabo lrou-lrou ene' kasaba' ta'ya pine'deke', ta'yamai si insaunumai toumata masalra'mata'. Manen ingene', su sa'i'nu si'de ha'nusu' kinapi'lre', lrou-lrou ene' dongka pinape'deke'. ²³ Pa'lrusu'nu ene', adabo pai singkatau mangu'lri' si kumu' kasaba': "Selrei, i Cristo pai su su sie'", manga'se' " i Sie' pai su sene' ", adie'ie

mamarca'ya si sie'.²⁴ Yoka, dongka lrumotou nga'sa' cristo-cristo mangkedo bo mababa'lro'-mababa'lro' mangkedo yobo si'de dongka mapakiselreinu bo'basa'-bo'basa'nu kaha'mata'-kaha'mata' palretene' mapalre'ngkonu toumata, bo bo'bodo'ne ene' maiha'mpei su si'de ha'nusu' kinapi'lre'tenu Mabu.²⁵ Pakatarukira, yoka IYa' napangu'lri'te si kumu' bua'nu po'naken.²⁶ Yo, adabo si'de mangu'lri' si kumu' kasaba': "Selrei, IYa' pai su ata'hennu lra'banen", adi'e'i ma'ko-ma'konu ene', manga'se' "Selrei, IYa' pai su hu'a'ngnu kamar ene' ", adi'e'i mamarca'ya su bahi'ga' nsi'de.²⁷ Yoka, o'ngkamai ki'lra' kumeda' bua'nu Ti'muhu' (Sabangennu Matalrou) bo suma'hansa'ng maida'o' su Sadaen, ingene lragi ka'a'ko'n naonu Ana'nu Toumata kasaba' dongka mu'a'lri' su kasaduanen.²⁸ Su apanu tampa pai kinapate'an su sene' kasaba' Tumatalra'nu Nasar dongka maha'nsa'." Kaa'ko'n Na'o Ana'nu Toumata.²⁹ "Su galre'-galre' i, napa'lrusu'mainu kadadi'ha'n ene' kasaba' "Matanulrou dongka lrumi', bo bulran ta'tete mapalrotounu sa'hansa'ngne, malrampitei-malrampitei dongka makekelre' bua'nu lragi, bo kaha'mata'-kaha'mata' su lragi dongka kumo'koho'." Bukni Yesaya 13: 10; 34: 4.³⁰ Yo, bo'basa'ni tou Ana'nu TOUmata dongka lrumotou su lragi bo Taha'na'-Taha'na'nu tana' bo lragi dongka kuma'-kaha' si Sie'. Si'de dongka makabua si tou Ana'nu TOUmata kasaba' sinaonu binaba'-binaba' bua'nu lragi' agenu kaha'mata' bo tinanuman kalra'mo'.³¹ Bo, i Sie' dongka mangi'ngka toumata-toumatanu kalrutu'anNe agenu pu'lrungnu trompet malre'a'ng, bo si'de dongka mapaha'nsa'nu Eklezia pini'lre'Nete bua'nu mpa'nu matanu pi'pihi'nu Globe, kasaba' bua'nu po'ndolro'nu lragi insau maida'o' su po'ndolro'nu lragi ba'lrine'.³² Su galre'-galre' i, kumu' patu'ntu'te su si'ndigi'nu mpu-kayunu Ara sadanu mayanu hanga'-hanga'ne lrimomeite bo daung-daungne napalrotoutenu hosou, kumu' mati'ho' tou o'lrasa'nu hume'ge'ne kasaba' malrapa'te.³³ Ingene lragi sadanu kumu' nakabuata mayane' iye', kumu' nati'ho'te tou i Sie' kasaba' malrapa'te, paite su kasaduanennu haha'mpede'.³⁴ Tanga'-tangada', IYa' mangu'lri' si kumu' tou kitingnu taha'na' iye' kasaba' ta'ya mati'mbusu' maida'o' su maya apamainu iye' mua'lri'.³⁵ Lragi bo Bumi dongka mata'ya, tou kaolro-kaolro'Ku kasaba' ta'yamai mata'ya." Lrounu Kaa'ko'n Ana'nu TOUmata.³⁶ "Tou manen ingene, kagagionu lrou bo ko'ti'nu kaa'ko'nNe nao su binaba', kasaba' ta'ya si insaunemainu mati'ho', naiha'mpei su si'de toumata-toumatanu kalrutuan su dompakon lragi kasaba' ta'yamainu mati'ho', i Tou Ana' kasaba' ta'ya lragi mati'ho', tou diming galre' i YamaKunu Mati'ho'.³⁷ Mapada'-pada'nu o'ngkamai apanu nu'alri' su o'lrasa'ni Bababa'lro'ni NUh, ingene lraginu mu'a'lri' su lrou ka'a'ko'n naonu Ana'nu Toumata.³⁸ Yoka, o'ngkamai su po'nanu lrou-lrou kinasampelra'nnu dalrukun lra'mo', toumata kasaba' galre' kimaka'n bo mangangi'nung, maha'me' bo niha'me'an, mai'da'o' su lrou i Nuh simu' su hu'a'ngnu palrahe'n lramo' (Ba'terah).³⁹ Bo, si'de kasaba' ta'yamai makasilrigi'ne nai'da'o' su kinasampelrantenu dalrukun lra'mo' bo napapo'go'nu mayane'; ingene lraginu dongka mu'a'lri' su lrou kaa'ko'n naoni Tou Ana'nu TOUmata.⁴⁰ Pa'lrusu'nu ene', dongka pai dua-ngkatau su sangkoi; singkatau kasaba' dongka alra'en bo singkatau ba'lrine' kasaba' dongka matulrau.⁴¹ Babi'nei dua-ngkatau kahaga'sa'nu manggiling bokan su batu kilangan, singkatau kasaba' dongka alra'e'n bo singkatau ba'lrine' dongka matulrau.⁴² Yoka ene'bo, kumu' tumana'su mana'kede' yoka kumu' ta'ya mati'ho'nu lrou nge'den i Mabu ngkumu' dongka nao.⁴³ Manen ingene, bo'bodo'ne kati'ho'a'n ngkumu' kasaba' adabo i tou makatagu'an balrei mati'ho'tenu hibi'ne nge'den kasupu'a'nnu manane'koso', i sie' kasaba' mapata'kede'te bo ta'yamai mapaba'yanu balreine gogahe'n.⁴⁴ Tou manen ingene, kumu' lragi kasaba' galre'te manebei yoka Ana'nu TOUmata dongka nao naitana' su lrounu ta'yamai kinapi'kihi' ngkumu'. I Tou Ai'ngka' Masusui Bo i Tou Ai'ngka' Dalrai.⁴⁵ "Yo, i sainu kasaba' i tou a'i'ngka' masusui bo matimumun, kini'a'ngni tou makatagu'a'n mangimoho' maya ho'ho'nu balreine kasaba' mapakika'n si si'de naitana' su o'lrasa'ne ?⁴⁶ Kina'mpetanmai i tou a'i'ngka' ene', yoka sadanu kinasupu'a'nni tou makatagu'a'n, kinadapa'ten i sie' nambelre' mansulrung su a'toho'ne.⁴⁷ Tanga'-tangada', IYa' mangu'lri' si kumu' kasaba' i Tou makatagu'a'n balrei ene' dongka mangi'a'ng si tou a'i'ngka'ne ene' mapanga'toho'nu maya a'pede'ne.⁴⁸ Manen ingene, adabo i tou a'i'ngka' dalrai ene' nabahi'ga' su hu'a'ngnu ateine kasaba': "I tou makatagu'a'nku ta'yakan mabei,"⁴⁹ Senebo i sie' kasaba' nalralru'bag'a' si si'de a'i'ngka'-a'i'ngka' ba'lrine', bo si'de galre' kimaka'n bo nangu'ngi'ning natinte'belre' ;⁵⁰ Bo i tou makatagu'an si si'de singkakoa naisupu' su ta'yamai su pi'kihi' bo su ta'yamai su kati'ho'a'n nsi'de,⁵¹ bo dongka mapako'toho'nu ti'mbonan nsi'de bo mapamo'so' nsi'de agenu ko'mpolro'nu toumata-toumata kulre'hi'. Kasaba' tampa ene' dongka pai ka'ha' bo mahingahi'so'nnu isi.

Chapter 25

Babi'nei Dodionu U'to' Malrumu' Bo Matimumun¹ " Pa'lrusu'nu ene', Komalriginu Dompakon pinasi'ndigi' su o'ngkamai mapulro' babi'nei dodio kasaba' su pasingkataumai nani'ngan sogasoga nsi'de bo na'ko nahisabu' ageni tou brengom mahu'a'nei.² Lri'ma ngkatau su salra' nsi'de kasaba' u'to' malrumu', bo lri'ma ngkatau ba'lrine' kasaba' matimumun.³ Sadanu si'de ha'nusu' u'to' malrumu' ene' kahaga'sa'tenu pakou-pakou sogasoga nsi'de, si'de kasaba' ta'ya napabalru'n agenu lra'na magana'ng .⁴ Manen ingene, si'de ha'nusu' babi'nei dodio matimumun kasaba' napaba'lru'nnu lra'na magana'ng su hu'a'ngnu bo'tolro' kokonia age nsi'de, naihampei agenu lra'na magana'ng su hu'a'ngnu sogasoga nsi'de su pasingkataunemai.⁵ Su galre'-galre' i, sadanu i tou brengom mahu'a'nei ene' napao'ndolro'nu lrou kaa'ko'nne, si'de mayane' kinabo'hoka'ntenu madandu'a'n (tampa-ti'ki) bo nati'ki'te.⁶ Manen ingene, su tolro'a'damainu hibi' kasaba' pai pulrungnu toumata nagu'ang, nangu'lri': "I tou brengomnu mahu'a'nei naisupu'te ! Lro'a'ngte kumu' maya mano'maha' si sie' !⁷ Pa'lrusu'nu ene', maya babi'nei dodio ene' nabangon bo napade'ke'nu sogasoga (so'lro'-so'lro') nsi'de.⁸ Bo, ha'nusu' si'de u'to' malrumu' nabahi'ga' su si'de ha'nusu' matimumun kasaba': " Bi'heiken nai si kami' lra'na kodio yoka sogasoga ngkami' mana'humpu'ntenu mapada'."⁹ Tou manen ingene, si'de ha'nusu' babi'nei dodio matimumun nangi'ndo' kasaba': "Do'i, yoka lra'na ngkami' ta'yate makatu'ku' si kami' bo si kumu'. Pi'a'ne, kumu' a'kotenu tampanu

mababa'lru'nu lra'na bo palruan su sene' palretene' ene' dongka makatuku' su soga-soga ngkumu'.¹⁰ Kahaga'sa'kennu si'de na'ko nalruan lra'na, i tou brenegom mahu'a'nei ene' naisupu'te, bo si'de ha'nusu' babinei dodio matimumun napata'kede'tenu a'o' nsi'de kasaba' simu' nahinsihe'a'n agene su hu'a'ngnu tampa pakabi'ngan bo haha'mpede'nu tampa pakabi'ngan ene' kasaba' tinu'lribu'te ha'.¹¹ Pa'lrusu'nu ene', si'de ha'nusu' u'to' malrumu' naisupu'te no nangkelrei kasaba': "gudangne, gudangne ! Bi'ka'ken haha'mpede' si kami".¹² Tou manen ingene, i sie' nangi'ndo' kasaba': "Tanga-tangada' iya' mangu'lri' si kumu', tou iya' ta'ya makaki'lra'lra' si kumu'".¹³ Tou ingenebo, kumu' galre'te mana'kede' (mahingga'pa'en) yoka kumu' ta'ya mati'ho'nu lrou ka'a'ko'n naoni tou brenegom mahu'a'nei ene'." Si'ndigi' Kagagionu Mananusu' Tatulru'.¹⁴ "Yoka, Komalrigi'nu Dompakon kasaba' o'ngkamai toumata singkatau na'ko simengko' su Banua ba'lrine', bo su po'nanu i sie' mani'ndenamai, i sie' namokei su si'de a'i'ngka'-a'i'ngka'ne bo napatulrau'nu maya a'pede'ne si si'de.¹⁵ Su singkatau, i sie' kasaba' nami'hei lri'ma (5) Talenta. Su ba'lrine' i sie' nami'hei dadua (2) Talenta, bo si tou singkatau ba'lrine' i sie' nami'hei sintalenta (1). Ti'a'nu apanu bini'heine ene' kasaba' mantu'hu' su kasukun nsi'de su pasingkataune. Senebo i sie' na'ko simengko su Banua ba'lrine'.¹⁶ I tou nakade'a lri'ma (5) Talenta ene' galre' na'ko napalra'mpa'ngnu Talentane ene', bo i sie' kasaba' kinadu'hange'n agenu lri'ma (5) Talenta ba'lrine'.¹⁷ Ingene lagi i tou nakade'a dadua (2) Talenta, i sie' kasaba' nakapangi'banu (kinadu'hangennu) dadua (2) Talenta ba'lrine'.¹⁸ Tou manen ingene, i tou singkatau galre' nakade'a insau (1) Talenta ene', i sie' galre' naka'lri' po'mpong su tanah, bo tinu'mbu'nne (nide'sone) su sene'.¹⁹ Manenpi'da lrou napa'lrusu'mai, i tou makatagu'a'n si si'de a'i'ngka'-a'i'ngka'ne ene' naisupu' bo nahi'hahe'ken age nsi'de.²⁰ I tou singkatau nakade'a lri'ma Talenta ene' sinai nahisabu' bo nahi'hahe'ken ageni tou makatagu'a'n kasaba' i sie' nani'ngante lri'ma (5) Talenta ba'lrine', agenu bahi'ga'ne kasaba': "Gudangne, i kau nami'hei si sia' lri'ma Talenta. Selreite, iya' nakapandu'hangtenu lri'ma (5) Talenta ba'lrine'.²¹ I tou makatagu'a'n nabo'ka' si sie' kasaba': "Ene mapi'a' tumani, i kau kasaba' a'i'ngka'ku mapi'a' bo masusui. I kau kasaba' masusui su apamai-apamainu kokonio, ingenebo i kau dongka ki'a'ngenku mapaa'toho'nu nga'sa'nu apamai, su'te su hu'a'ngne agenu lri'agani tou makatagu'an si kau."²² Bo, i tou singkatau nakade'a dadua Talenta kasaba' simadu' lagi agenu bahi'ga' kasaba': "Gudangne, i kau nami'hei si sia; dadua Talenta. Selreite, iya kinadu'hange'nte agenu dadua Talenta ba'lrine'."²³ I tou makatagu'anne nangi'ndo' kasaba': "Mapi'a' tumani, i kau kasaba' a'i'ngka' mapi'a' bo masusui. Yoka i kau masusui su apamai-apamainu kokonio, iya' dongka mangi'a'ng si kau mapato'ndo'nu apamainu da'kelre', su'te su hu'a'ngne agenu lri'a'gani tou makatagu'a'n si kau."²⁴ Pa'lrusu'nu ene', i tou singkatau nakade'a insau (1) Talenta simadu' lagi si tou makatagu'a'ne agenu bahi'ga' kasaba': "Gudangne, iya' mati'ho' tou i kau kasaba' toumata ta'ya si gilridi'ne, yoka i kau mama'ntasa' su tampa kasaba' ta'yamai pinasamboyannu agenu mbene."²⁵ Yoka enebo, iya' matakui', bo galre' na'ko napaka'lri'nu Talentanu su hu'a'ngnu tana'. Selreite, yoka i kau dongka makade'a bua'nu apamainu a'pede'nu."²⁶ Manen ingene, i tou makatagu'a'n si sie' nangi'ndo' si sie' kasaba': "I kau a'i'ngka' dalrai bo ta'ya makaha'ga' (malas) ! I kau mati'ho' tou iya' dongka mama'ntasa' su tampa-tampa kasaba' ta'yakumai pinasamboyannu mbene."²⁷ Yoka ingenebo, bo'bodo'ne i kau galre'te mande'so do'iti'ku su bank bo palretene' sadanu iya' nabeitemai, iya' dongka makadea kasau do'iti' a'pede'ku agenu dadu'hangne."²⁸ Alra'te insau (1) Talenta ene' bua'ni sie' bo ene' dongka pandu'hang si tou singkatau kasaba' nakade'a'te mapulro' (10) Talenta ene'.²⁹ Yoka, hunti'a'nu toumata nakatagu'a'nte dongka duha'ngen, bo i sie' kasaba' dongka makade'a i'dopo' maheme'. Tou manen ingene, bua'ni tou singkatau ta'yamai nakatagu'a'n, apanu paite si sie' kasaba' dongka alra'e'n bo bi'hei su ba'lrine'.³⁰ Pamalrengte i tou a'i'ngka kasaba' ta'ya sikatana'nne ene' su hu'a'ngnu po'mpong malri' tumani (Hadesh). Su tampa ene' kasaba' dongka pai ka'ha' bo mapakahi'so'nu isi'." Pagagoguta'n Ana'nu Toumata.³¹ "Sadanu Ana'nu TOUmata sinao agenu tinanumanNe bo agenu si'de toumata-toumatanu dompakonNe, i Sie' kasaba' dongka humo'mpong su Komalrigi'nu tinanumanNe."³² Maya bangsa dongka pahahi'mung su hiba'Ne, bo i Sie' dongka mapaha'e' si si'de su pasingkataumai, o'ngkamai i tou mangangi'moho' mapaha'e'nu domba bua'nu be'mbe-bembe'.³³ Bo, I Sie' dongka mapamo'so'nu domba-domba su kuanenNe, bo bembe-bembe su ku'i'hi'Ne."³⁴ Senebo i Dika dongka mabahi'ga' si si'de ha'nusu' naiha'e su kuanenNe kasaba': "Botete, kumu' ha'nusu' kina'mpete'teni YamaKu, tagu'a'neite Komalrigi' kasaba' pinata'kede'te si kumu' bua'nu sa'humpu'nkennu dunia."³⁵ Yoka du'ngkulru'nu i IYa' mahu'tung, kumu' nami'hei kaka'nen si Sia'. Du'ngkulru'nu IYa' madou, kumu' nami'hei inuman si Sia'. Du'ngkulru'nu IYa' naisupu' su Banua ngkumu', kumu' nami'hei patulra'u'an si Sia'.³⁶ Bo du'ngkulru'nu IYa' lrantoi, kumu' napagilra'ku'nu A'O'Ku, bo du'ngkulru'nu Iya' masaki', kumu' na'ko timando' si Sia'. Yobo du'ngkulru'nu IYa' su hahe'po'a'n, kumu' sinai simelrei si Sia'.³⁷ Senebo, toumata-toumata banar ene' dongka mangi'ndo' si Sie' kasaba': "Mabu, nge'den kami' nakabua si Kau mahu'tung bo nami'hei si Kau kaka'nen, manga'se' i Kau madou bo bini'han kami'nu ake ?³⁸ Nge'den kami' nakabua si Kau nu'alri' lrupu' bo ta'ya napasu'si Kau su balrei, manga'se' nakabua si Kau lrantoi bo pinanu'he'n ngkami agenu lra'ku' ?³⁹ Nge'de'n kami' nakabua si Kau masaki' manga'se' simu'su hahe'po'a'n bo kami' kasaba' sinaini Kau ?⁴⁰ I Dika ene' dongka mangi'ndo' kasaba': "IYa mangu'lri'nu tutu'ne si kumu', kasaba' su o'ngkamai kumu' napakalri'mu'te su singkatau bua'nu sinage'-sinage'Ku ha'nusu' mangkakokonio iye', ene' kasaba' mapada-pada' agenu apamainu pinakalri'mu'te ngkumu' si Sia'."⁴¹ Pa'lrusu'nu ene', Iya' dongka mabahi'ga' lagi su si'de ha'nusu' nasisei su ku'a'nenKu kasaba': "Ta'lrangte kumu' bua'nu hongo'-hongo'a'nKu, yoka kumu' kasaba' kinabo'boho'te, bo dongka pamalre'ng su hu'angnu hembangnu putung ta'yamai si a'kaha'ne, yoka tampa ene' kasaba' pinata'kede'te si bihisi' bo si'de ha'nusu' toumata-toumata tuma'-tu'hu'ni bihisi'".⁴² Yoka, du'ngkulru'nu Iya' mahu'tung kumu' ta'yamai nami'hei si Sia' kaka'nen, bo dungkulru'nu Iya' madou kumu' ta'yamai nami'hei si Sia' inuman."⁴³ Du'ngkulru'nu IYa' naisupu' su Banua ngkumu', kumu' ta'yamai nami'hei si Sia' patulra'u'a'n; bo du'ngkulru'nu IYa' lrimantoite kumu' ta'yamainu napalra'ku'nu A'O'Ku; du'ngkulru'nu IYa' masaki' bo simu' su hahe'po'a'n, kumu' ta'yamai na'ko timando' si

Sia'." ⁴⁴ Pa'lrusu'nu ene', si'de lragi dongka mangi'ndo' kasaba': "Mabu, nge'den kami nakabua si Kau mahu'tung manga'se' mado'u, manga'se' o'ngkamai toumata ba'lrine', manga'se' masa'ki', manga'se' lrimantoite, manga'se' nihe'po' bo kami' kasaba' ta'ya nanusu' si Kau ?" ⁴⁵ Senebo, i Sie' dongka mangi'ndo' si si'de kasaba': "Iya mangu'lri'nu tanga'-tangada' si kumu', kasaba' su o'ngkamainu kumu' ta'yamai nanga'lri'mu' su singkatau bua'nu salra' nsi'de toumata ingkakonio iye', ene' lragi kasaba' ta'yamai kinalri'mu' ngkumu' si Sia'." ⁴⁶ Bo, si'de iye' kasaba' dongka ma'konu hu'a'ngnu hahe'po'a'n ta'yamai si a'kaha'ne, yoka ha'nusu' toumata-toumatanu banar kasaba' dongka sumu' su tampa kabi'a'hen su ta'yamai si a'kaha'ne."

Chapter 26

A'ntigi'tenu Mamu'no' si Yesus ¹ Sadanu i Yesus nakasu'e'ite napa'i'da'onu lrlirng-lrlirngnu iye', i Sie' nabo'ka' su tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne kasaba': ² "Kumu' nati'ho'te tou dongka dua lroumai, kite kasampelrantenu Paskah, bo Ana'nu TOumata dongka di'ngan a'ko gantongan su salib." ³ Pa'lrusu'nu ene', si'de mangangi'moho' makati'mbonan bo gagudang-gagudangnu bangsa ene' (Yahudi) dongka paha'nsa' madi'nga'-di'ngan su komalrigi'nu Mangangi'moho' Lra'mo' adenne i Kayafas. ⁴ Bo, si'de nahimpudu'nga'ntenu maho'go' si Yesus agenu baboto'sa'n bo bu'no'n. ⁵ Tou manen ingene si'de nangu'lri' kasaba': "Adi'e'i ene' kalrimu'a'n naitana' su lrou pati'ade'nan palretene' adi'e'i pai bu'ngkaha'nu toumata da'kelre'." I Yesus Nibu'ha'nu Lra'na Ageni Tou Babi'nei Singkatau. ⁶ Putu'nu lrou iye', sadanu i Yesus pai su Betania, su balreini Simon kasaba' masaki'nu Kusta, ⁷ pai babi'nei singkatau sinaini Sie' pakou-pakou agenu bo'tolro'nu pualam kokonio naheme' agenu lranan' mabi'ngi' kasaba' lruanne malragada' tumani, bo i tou babi'nei ene' napabo'so'nu lranan' ene' su ti'mbonanni Yesus sangkungnu i Sie' kahaga'sa'nu kuma'n ho'mpong-ho'mpong. ⁸ Sadanu tuma'-tu'hu' tima'-tu'hu'Ne nakabua su kalri'mu'ne ene', si'de kasaba' natingka'u'pi agenu bahi'ga' kasaba': "Nakudabo ene' galre' lro'mbo ta'ya si katana'nne ?" ⁹ Yoka, lranan' mabi'ngi' ene' dongka paba'lru' agenu lruan malragada bo do'itine' dongka bi'hei su toumata taulrebo." ¹⁰ Manen ingene, i Yesus, mati'ho'nu apamainu ene', bo nabo'ka' si si'de kasaba': "Nakudabo kumu' mapadado'iti'nu kalri'mu'ni tou babi'nei ene' ? Yoka i sie' mapakalri'mu'nu mapi'a' si Sia'." ¹¹ Yoka, kumu' tumana' su makatagu'a'n hahage' agenu toumata-toumata taulrebo', tou kumu' tumana' su ta'ya makatagu'a'n si Sia'. ¹² Sadanu i tou babi'nei iye' nanaho'sobo'nu lranan' mabingi' su a'o'Ku, ene' kinalri'mu'nete yoka mapata'kede'tenu lribi'ngKu. ¹³ IYa' mapai'da'o'nu tu'tu'ne si kumu' tou su tampa apamainu Injil iye' pinalrlirng su nakati'ku'nu dunia, apanu pinakalri'mu'teni tou babinei iye' dongka pakasaba' lragi su sa'i'nu pata'hunu'ng si sie'." A'ntigi'nu Mapasalri'ba'ni Yesus. ¹⁴ Pa'lrusu'nu ene', singkatau bua'nu tuma'-tu'hu'Ne, adenne i Yudas Iskariot, kasaba' na'konu mangangi'moho'-mangangi'moho' makati'mbonan, ¹⁵ bo nabahi'ga' kasaba': "Apanu bi'hei ngkumu' si sia' adabo iya' mango'ngkoho' si Sie' si kumu' ?" Bo si'de nangu'lri' tou i sie' dongka bi'han tulru'mpulro' (30) mahensengnu bido. ¹⁶ Bo, putu'nu lrou ene', i sie' nande'a' kalruase'n pi'a'ne kasaba' mango'ngkoho' (mami'hei) si Yesus. Sasalrangka'nnu Patiadenan (Paska). ¹⁷ Su galre'-galre' i, naitana'ken su lrou sa'humpu'nnu Hoti Ta'ya si Hapa'ngne, si'de tuma'-tu'hu'Ne kasaba' sinaini Yesus agenu kaki'na'en kasaba': "Su suntenu kasibi'Nu kami' mapasalrangka'nu kuma'n paska si Kau ?" ¹⁸ I Yesus nangi'ndo' kasaba': "Su'te su Banua, bo de'a' singkatau agenu tu'hu'n si sie' tou " I Me'te'he' nangu'lri'te kasaba' ko'ti'Ne malrapa'te. I Sie' dongka mapati'a'dennu Paskah su balreinu agenu tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne. " ¹⁹ Bo si'de tuma'-tu'hu'Ne napakalri'mu' mantu'hu' su apanu tu'hunni Yesus si si'de, bo napasalrangka'nu Paskah ene'. ²⁰ Su galre'-galre' i, lrou kahaga'sa'tenu humibi', i Yesus kasaba' himo'mpong kima'n nadi'nga'-di'ngan agenu mapulro'-duanu tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne. ²¹ Bo, kahaga'sa'kennu si'de magingka'n, i Sie' nabahi'ga' kasaba': "IYa' mapai'da'o'nu tu'tu'ne si kumu' tou singkatau su salra' ngkumu' dongka masalri'ba' si Sia'." ²² Atei nsi'de nadodou bo si'de nahingki'na'e'n ageNe kasaba': tanga'-tangada' ene' ta'ya iya', Mabu ?" ²³ Bo, i Sie' nangi'ndo' kasaba': "I sainu dongka mapahu'ngnu lri'ma'ne su hu'a'ngnu panganginuma'nKu, i sie' kasaba' dongka masalri'ba' si Sia'. ²⁴ Ana'nu TOumata dongka mati'mbusu' mantuhu' su apanu pinamo'he'te su kagagioNe. Tou ingene', nabodi'to'te i tou toumata ene', yoka napasalri'ba'teni Tou Ana'nu TOumata ene' ! Naha' pi'a'ne i sie' kasaba' ta'yamai pinatoumata." ²⁵ Pa'lrusu'nu ene' i Yudas, kasaba' dongka mango'ngkoho' (mami'hei) si Yesus, nabo'ka' si Sie', kasa'ba' tangada' ene' ta'ya iya' Rabi ?" Senebo i Yesus nabahi'ga' si Yudas kasaba': " I kau napabo'ka'nete". Mapata'hundu'ngnu A'o' bo Daha'ni Cristo. ²⁶ Sadanu si'de kahaga'sa'tenu kuma'n, i Yesus nanga'lra' hoti. Bo, sadanu nango'mpumai, i Yesus napamasa'-masa'ne bo bini'heiNe su si'de tuma'-tu'hu'Ne agenu tu'hun kasaba': " Alra'te bo panga'nte, iye'nu kasaba' a'o'Ku." ²⁷ Pa'lrusu'nu ene', i Sie' nanga'lra' panganginuman, nami'hei sukur, bo bini'heiNe si si'de agenu tu'hu'n kasaba': "Kumu' maya panginungte. ²⁸ Yoka, iye'nu kasaba' da'ha'Ku, da'ha'nu kodou, pinabo'so' su nga'sa' toumata yoka mapaa'mpungnu dosa-dosa nsi'de. ²⁹ IYa' mangu'lri' si kumu' tou IYa' ta'yate manginung kasau bua'nu anggur iye', bua'nu lrou iye' maida'o su lrou kasaba': Iya' dongka manginung anggur bu'hu' age ngkumu' su hu'a'ngnu komalrigi'ni Yama'Ku." ³⁰ Sadanu napaka'ntarnu dayou insau, si'de kasaba' na'konu bukidi'nu Zaitun. I Petrus dongka mapasalri'ba'ni Yesus. ³¹ Pa'lrusu'nu ene', i Yesus nabahi'ga' su tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne, kasaba': " Kumu' maya dongka maitada' su sa'i'Ku pa'lrusu'nu hibi' iye'. Yoka' paite naibo'he' kasaba': " IYa' dongka malrubaga' si tou mamame'ho'nu domba-domba, bo domba-domba bua'nu ko'mpolro'nu ene' dongka mata'hede'-ta'hede' . Bukni Zakharia 13: 7. ³² Tou manen ingene', sadanu IYa' nabi'a'ha'mai kasau, IYa' dongka mamona' si kumu' ma'konu Galilea." ³³ I Petrus nabahi'ga' kasaba': " Tou manen mayanu toumata maitada' su sa'i'ni Kau, iya' kasaba' ta'yamai maitada'." ³⁴ Senebo i Yesus nabo'ka' si sie' kasaba': "IYa' mengu'lri'nu tutu'ne si kau tou ta'ya mano' su hibi' iye', su po'nanu manu ta'yaken kimuku', i kau namapa'ha'te katulru' si Sia'." ³⁵ I Petrus nabo'ka' si Sie' kasaba': " Manen iya'

maida'o' su matei ageNu, iya' kasaba' ta'yamai mamapa'ha' si Kau !." Maya tuma'-tu'hu' ba'lriNe kasaba' nabahi'ga' mapada'-pada' ageni Petrus. I Yesus Nango'mpu' su Lrinsadanu Getsemani. ³⁶ Senebo i Yesus naisupu' agenu tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne su tampa adenne Getsemani bo i Sie' nabo'ka' si si'de kasaba': "Ho'mpongte su sie', yoka IYa' ma'ko mango'mpu ta'ya madau". ³⁷ Bo, i Sie' nani'ngan si Petrus bo duangkatau ana'ni Zebedeus ageNe, bo i Sie' nana'humpu'ntenu kabo'ho'kannu atei madodou bo lrumolro', ³⁸ Pa'lrusu'ne ene', i Sie' nabahi'ga' si si'de kasaba': "AteiKu lrimolro' tumani, o'ngkamai nakapa'nda'ngtenu matei. Patulraute su sie' bo kumu' galre'te mane'bei-nebei ageKu." ³⁹ Bo, i Sie' name'ho' kodio, yobo napasu'mpuhuku'nu duhu'Ne su tana' bo nango'mpu' agenu bahi'ga' kasaba': "Yama-Ku, adabo bo'bodo'ne, intabo palrisa' panganginuman iye' bua'nu a'oKu. Tou manen ingene, adi'e'i pantu'hu-tu'hu' su sibi'Ku, tou pantu'hu'te su sibi'Nu' " ⁴⁰ Pa'lrusu'nu ene', i Sie' sinai simelrei su si'de tuma'-tu'hu'Ne bo nakadapata' si'de kahaga'sa'kennu tiki-tiki. Senebo, i Sie' nabahi'ga' si Petrus kasaba': "Yo, i kau ta'yamai makata'hang manebei ageKu su hu'a'ngnu sinjam (1 jam) ? ⁴¹ Botebo manebei bo mango'mpu' palretene' kumu' ta'ya mana'bo su hu'a'ngnu papanda'ngen (pangkulru)". ⁴² I Yesus na'ko su kaduane bo nango'mpu', agenu bahi'ga'Ne kasaba': "YamaKu, adabo bo'bodo'ne iye' kagre'te kahumpage'nKu su kagagionu inumanKu, pabaya'te ene' dongka mualri' su sibi'Nu." ⁴³ Ka'pasa'ken, IYa' timando bo nakadapata' si'de kaha'ga'sa'kennu tiki-tiki, yoka mata nsi'de nabaha'tenu tampatiki'. ⁴⁴ Senebo, i Sie' nani'ndenani si si'de, bo nabei kasau su katu'lru'ne na'ko nango'mpu', agenu babo'ka'en-baboka'en mapada'-pada'. ⁴⁵ Senebo i Yesus nabei timando kasau su si'de tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne agenu bahi'ga' kasaba': "Pati'ki'te kumu' bo a'ngkede'te. Selrei, ko'ti'ne malrapa'te kasaba' Ana'nu Toumata dongka po'so' su lrimanu toumata-toumata bardosa. ⁴⁶ Bango'nte, botebo kite ma'kote. Selrei, i tou toumata mango'ngkoho' si Sia' malrapa'te. Pinaho'go'n si Yesus. ⁴⁷ Kahaga'sa'kennu i Yesus bahi'-bahi'ga' agenu si'de tuma'-tu'hu'Ne, i Yudas, i tou singkatau bua'nu mapulro'-duanu tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne kasaba' naisupu'te. Agenu di'nga-di'ngante toumata da'kelre' pakou-pakoute tangkung bo baba'ngkuhu', kasaba' toumata-toumatanu mangangi'moho'-mangangi'moho' lra'mo bo gagudang-gagudangnu bangsa Yahudi ene'. ⁴⁸ Taya mano', i tou mango'ngkoho' si Yesus nami'hei si si'de bo'basa' kasaba': "I sainu mu'a'нку, ene'te i Sie'nu, ho'go'n." ⁴⁹ I Yudas nanahi'oko' lrimapa' si Yesus agenu bahi'ga' kasaba': "Silri' Rabi " Bo, i Yudas nangumu' si Yesus. ⁵⁰ I Yesus nangi'ndo' si sie' kasaba': "Nage, kalri'mu'te apanu kasibi'nu su sie'." Senebo toumata da'kelre' ene' lrima'pa', nana'mbe', bo naho'go' si Yesus. ⁵¹ Bo, selrei, singkatau bua'nu ha'nusu'nu tuma'-tu'hu'Ne kasaba' nambubulru' tangkungne bo nandu' si tou a'i'ngka'ni tou mangangimoho' lra'mo' ene' kasaba' nango'toho' ti'ngkahi'a'ne. ⁵² Pa'lrusu'nu ene', i Yesus himomoko' si sie' kasaba': "pasu' tangungnu su ho'ma'ne, yoka mayanu toumata mapama'ke'nu pisou (tangkung) kasaba' dongka matei agenu tangkung. ⁵³ Yoka pini'kihi' ngkumu' IYa' ta'ya makapo'ha' mangkelrei si YamaKu, bo su galre'-galre' i i Sie' ta'ya makapasupu'nu mapulro'-dua ko'mpolro'nu mababukuannu dompakon nao matu'lung si Sia' ? ⁵⁴ Tou manen ingene, ene' ta'yaku kalri'mu'a'n yoka iye' mapape'me' Buknu Kaolro' kasaba' tou mayane' iye' galre'tebe mua'lri' su kagagione ? ⁵⁵ Du'ngkulru'nu ene', i Yesus nabo'ka' su toumata da'kelre' ene' kasaba': "Apabo kumu' o'ngkamai sumadu mahaha'mpasa' yoka kumu' dinga'-di'ngante tangkung bo papangkuhu' sadanu maho'go' si Sia' ? Hunti'a' lrou, IYa' himo'mpong-ho'mpong mapatu'ntu' su hu'a'ngnu Sinagoganu Mabuduata bo kumu' ta'yamai maho'go' si Sia'. ⁵⁶ Tou manen ingene, mayane' iye' galre'te mu'a'lri' yoka mapape'me' apanu pinaba'lro'te su hu'a'ngnu buk-buknu si'de mababa'lro'. " Senebo, maya tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne nani'ndenani bo naha'hi' bua'Ne. Si'de Makati'bonannu Yahudi Nagoguta si Yesus. ⁵⁷ Si'de kasaba' naho'go' si Yesus nani'ngan si Sie' simadu si Kayafas, i tou Mangangi'moho' lra'mo', kasaba' su tampa pinahahi'mungan agenu si'de papandei-papandei Torat bo si'de gagudang-gagudangnu Yahudi. ⁵⁸ I Petrus kasaba' timuhu' si Yesus bua'nu madau, naida'o' su lri'nsadani tou mangangi'moho' lra'mo' ene'. Bo, i Petrus simu' himo'mpong agenu si'de tuma'-toho' yoka masibi'nu sumelrei apanu dongka mu'alri' si Sie'. ⁵⁹ Su galre'-galre' i, si'de mangangi'moho' makati'mbonan bo maya hoho'nu Sanhedrin kasaba' mande'a' si si'de ha'nusu' makasa'hidi' mangkedo palretene' i Yesus kasaba' dongka makade'a ha'he'po'a'nnu papatei. ⁶⁰ Tou manen ingene, si'de kasaba' ta'yamai nakade'a si tou makasahi'di' mangkedo singkau, manen kasaba' nga'sa'nu naisupu' bua' nsi'de (makasahidi' mangkedo). Senebo, pai dua-ngkatau nana'hidi' ⁶¹ kasaba' i Sie' nangu'lri'tenu makapo'ha' mapago'gaha'nu Sinagoganu Mabuduata iye' bo ene' dongka bangonanNe kasau su hu'a'ngnu tulru' lrou." ⁶² Pa'lrusu'nu ene', i tou Mangangi'moho' lra'mo' time'ngede' bo nabahi'ga' si Yesus kasaba': "Apabo i Kau ta'ya si pangi'ndo'ne ? Apanu pinaida'otenu toumata nanahi'di' iye' ?" ⁶³ Manen ingene, i Yesus ta'yamai napako'bo'nu mo'hongNe. Bo. i tou mangangi'moho' lra'mo' ene' nabo'ka' si Yesus kasaba': "IYa' mate'ba si Kau su sa'i'nu Mabuduata kasaba' bi'a'ha' palretene' i Kau mabahi'ga' si kami', apabo i Kaunu kasaba' i Mesias, Ana'nu Mabuduata ?". ⁶⁴ I Yesus nabahi'ga' si sie' kasaba': "I kau napakasaba'tenu ene'. Tou manen ingene, IYa' mangu'lri' si kau tou bua'nu galre'-galre' i kumu' dongka makabua si Tou Ana'nu TOUmata kasaba' ho'mpong-ho'mpongte su ku'a'nneni Tou Mangakaha'mata', bo i Sie' kasaba' dongka nao kasau su timbounu binaba'-binaba' (su kasaduanen). ⁶⁵ Pa'lrusu'nu ene', i tou Mangangi'moho' Lramo' nangge'he' lra'ku'ne bo nabahi'ga' kasaba': "I Sie' nababo'boho'te (nado'lra'te) ! Kite ta'yate makapama'ke'nu si'de sahi'di'. Selrei, su galre'-galre' i kumu' nakadi'ngihi'te apanu pinado'lra'Ne. ⁶⁶ Apanu pini'kihi' ngkumu' ?" Si'de makati'mbonannu Yahudi ene' nangi'ndo' kasaba' "I Sie' bo'bodo'ne hepo'a'nnu papatei." ⁶⁷ Pa'lrusu'nu ene', si'de nangudu' duhu'ni Yesus bo nangi'nsulru' si Sie', bo toumata ba'lrine' nanampeleng si Sie'. ⁶⁸ Si'de nabahi'ga' kasaba': "Saba'te bo'boho'ne si kami' i Kau Mesias, to'nde'te i sainu nangi'nsulru' si Kau ?" I Petrus Namapa'ha' si Yesus. ⁶⁹ Su galre'-galre' i, i Petrus himo'mpong su lro'a'ngnu balrei bo pai mananu'su' babi'nei singkatau sinaini sie' agenu bahi'ga' kasaba': "I kau lragi nahahage' ageni Yesus, i tou Toumatanu Galilea ene'." ⁷⁰ Tou ene', pinapa'ha'ni Petrus su hibanu toumata nakati'ku' kasaba': "Iya' ta'ya mati'ho' apanu pinaba'hi'ga'nu. " ⁷¹ Sadanu i Petrus lri'mo'a'ngte bua'nu hahampede' sasu'a'n, pai mananu'su' babi'nei singkatau ba'lrine' nakabua si sie' bo i sie' nabahi'ga' su toumata-toumata su ti'ku'ne, kasaba': "

Toumata iye' nadi'nga'-di'ngan ageni Yesus bua'nu Nazaret ene'. " ⁷² Bo, ka'pasa'ken i Petrus nanongkaha'(namapa'ha') si Sie' agenu te'ba kasaba' "Iya' ta'ya makakilra'lra' si tou TOUmata ene'. " ⁷³ Senebo ta'ya mano', toumata-toumata time'ngede' su sene' kasaba' lrimapa' si Petrus agenu bahiga' kasaba': " Tanga'-tangada' i kau lragi naihe'ken su ko'mpolro' nsi'de yoka babo'ka'nu napakiselrei kagagionu a'o'nu. " ⁷⁴ Senebo, i Petrus nana'humpu'ntenu mababo'boho' bo mate'ba agenu bahi'ga' kasaba': " Iya' taya makakilra'lra' si tou TOUmata iye'. " Bo singkako, manu' kumaku'ku' kimu'ku'mai. ⁷⁵ Bo, i Petrus nakata'hundu'ng su apanu pinaba'hi'ga'teni Yesus, kasaba': " Su po'nanu manu' kumu'ku', i kau dongka mamapaha' si Sia' su katu'lru'nete. " Pa'lrusu'nu ene', i Petrus lrimo'a'ng bo kimaha'-kaha' agenu atei nadodou.

Chapter 27

I Yesus su hiba'nu Gubernur adenne i Pilatus ¹ Putu'nu lrou i, sadanu madalrimai sumupu', maya mangangi'moho' makati'mbonan bo si'de gagudang-gagudangnu bangsa ene' napana'botenu pangatase'n tibatu su kagagioni Yesus kasaba' dongka hepo'a'nnu papateiNe. ² Bo, si'de nangi'ki' si Yesus, bo nidi'ngan na'ko ni'o'ngkoho' si Gubernur Pilatus. I Yudas Namu'no' A'o' Mbatangen. ³ Sadanu i Yudas nango'ngkoho'te si Yesus, bo nakabuata tou i Yesus kasaba' pinutu'su'tenu hepo'a'n papatei, i sie' kasaba' nanisilri'te bo napangu'lre'tenu tulru'-mpulro' (30) hensengnu bido su mangangi'moho'-mangangi'moho' makati'mbonan bo su si'de gagudang-gagudang agenu bahi'ga'ne ⁴ : " Iya' nabardosate yoka napaba'lru'te da'ha'ni Yesus kasaba' ta'yamai si sa'lra'ne. " Tou manen ingene, si'de nangi'ndo' si sie' kasaba': " Apanu tahiabu ngkami agenu ene' ? Ene' kasaba' tahi'abunu !. " ⁵ Bo, i Yudas napamalre'ngnu henseng-hensengnu bido ene' su hu'a'ngnu Sinagoganu Mabuadata bo i sie' nati'mbusu'. Senebo i sie' na'ko nanga'ntong a'o'ne su mpukayu. ⁶ Tou manen ingene, mangangi'moho'-mangangi'moho' makati'mbonan nanga'lra' henseng-hensengnu bido (doiti) ene' agenu bahi'ga' kasaba': "Ta'ya bo'bodo'ne do'iti' iye' de'so' si tou makabelren do'iti'nu Sinagoga yoka do'iti' iye' kasaba' lru'annu da'ha'. " ⁷ Ingenebo si'de napahisabunu pangatase'n bahi'ga' tibatu kasaba' do'iti' ene' pinalru'an tana'ni tou mananansalra' pisou yoka kalri'mu'an tampa palralribingannu toumata-toumata lrupu'. ⁸ Ingenebo tana' ene' pinanga'den Tana'nu Da'ha' putu'nu lrou iye. ⁹ Su pi'lrasa'ne, ene' napato'mpodo' su apanu pinaba'lro'teni Mababa'lro' Yeremia kasaba': " Pa'lrusu'ne, si'de dongka mangalra' tulru'-mpulro' (30) henseng-hensengnu bido (kupang) ene'. Ene'nu lru'a'nnu a'o'Ne kasaba' nihe'kentenu toumata-toumatanu Israel. ¹⁰ Si'de dongka mapama'ke'nu tulru'-mpulro' (30) hensengnu bido ene' palru'a'n tana'ni tou manana'nsalra' pisou (agenu auntapen), naipati su o'ngkamai parentanu Mabu pina'ida'o si sia' (i Yeremia). " I Yesus bo i Gubernur Pilatus. ¹¹ Su galre'-galre' i, i Yesus time'ngede'te su hiba'ni Gubernur bo i Gubernur naki'na' si Sie' kasaba': "Apabo i Kau i Dikanu Yahudi ? " I'ndo'ni Yesus kasaba': "Ode, o'ngkamai su pinaki'na'nu. " ¹² Tou manen ingene, sadanu i Sie' pinanga'do'nu mangangi'moho'-mangangi'moho' makati'bonan bo si'de gagudang-gagudang, i Sie' kasaba' ta'yamai nami'ka' mo'hongNe (ta'ya nangi'ndo). ¹³ Pa'lrusu'nu ene', i Pilatus nabo'ka' si Sie' kasaba': " Apabo i Kau ta'ya nakadi'ngihi' su kanga'sa'nu a'a'donu toumata si Kau ? " ¹⁴ Manen ingene, i Yesus ta'yate nangi'ndo' su pinaki'na'ni Pilatus, mante a'ado insaumai ta'yamai pinapa'ha'Ne, ingenebo i Gubernur ene' kasaba' galre' nakakilrangan tumani. I Pilatus Ta'ya Nakalrabe' A'ado' si Yesus. ¹⁵ Su galre'-galre' i, hunti'a'nu manantani'nu lrou lra'mo'nu bangsa Israel, i Gubenur galre'te mapamu'lre'nu hahepo'a'n singkatau su hiba'nu nga'sa' toumata, kasaba' mantu'hu' su apanu pinangkelre'a'nnu toumata da'kelre'. ¹⁶ Du'ngkulru'nu ene', si'de pai ha'he'po'an ba'lrine' singkatau masa'kata' adenne i Barabas. ¹⁷ Yo, sadanu toumata da'kelre' naha'nsa'mai, i Pilatus naki'na' si si'de kasaba': " I sainu kasibi' ngkumu' dongkaku bulre'n (polro'sa'n), apabo i Barabas manga'se' i Yesus, kasaba' i Cristo ? " ¹⁸ Yoka, kati'ho'anteni Pilatus tou su sa'i'nu lroho', si'de napango'ngkoho'teni Yesus su lri'mane. ¹⁹ Sadanu i Pilatus kahaga'sa'ken ho'mpong-ho'mpong su haho'mpongannu pagagoguta'n, i yangkungne nami'hei tu'hun si sie' kasaba': "Adi'e'i kalri'-kalri'mu'a'n su apamai si Tou TOUmata Banar ene'. Yoka, su lrou iye' ateiku nadadi'hatenu o'ngouku naitana' su kagagioNe. " ²⁰ Tou manen ingene, mangangi'moho'-mangangi'moho' makati'mbonan bo si'de gagudang-gagudangnu Yahudi napado'nsolro'te su toumata da'kelre' kasaba' mangkelrei si Barabasnu bu'lren bo mamu'no' si Yesus. ²¹ I Gubernur naki'na' si si'de kasaba': " I sainu su salra' si'dedua ene' kasibi' ngkumu' dongka bu'lre'nku su sa'i'nu ngkelre'an ngkumu' ? Bo, si'de nangi'ndo' kasaba': "i Barabas !. " ²² I Pilatus nabahi'ga' si si'de kasaba': "Adabo ingene', apanu kalri'mu'a'nu si Yesus, kasaba' i Cristo ? Si'de mayane' nangi'ndo' kasaba': " Gantong i Sie su Salib. " ²³ Bo, i Pilatus naki'na' (kasau) kasaba': "Nakudabo i Yesus ? Kadalra'i'an apanu kinalri'muNe ? " Tou manen ingene, si'de tumana' su mango'mbalra'-ngo'mbalra' mangkalre'a'ng kasaba': "Gantong i Sie' su Salib !. " ²⁴ Sadanu i Pilatus nakabua tou i sie' ta'yate makapakuda (makato'mbotu), yoka bonsonu toumata da'kelre' mana'humpu'ntenu mamu'ngkaha', i sie' nangalra' ake bo nangu'hasa' lrima'ne su hiba' nsi'de agenu bahi'ga' kasaba': " Iya' ta'ya si sa'lra'ne naitana' su da'ha'ni tou Toumata iye'. Ene' dongka mualri' sa'i' (hu'tuku') ngkumu' (batangen) !. " ²⁵ Bo, mayanu toumata ene' nangi'ndo' kasaba': "Daha'Ne dongka poso' si kami' bo su ana'-ana' ngkami". ²⁶ Pa'lrusu'nu ene', i Pilatus kasaba' namu'lre' si Barabas su sa'i'nu si'de bo sadanu si'de nanya'mbok (namahe'-ma'hese') A'oni Yesus, i Pilatus nango'ngkoho' si Sie' a'ko gantongan su salib. Soldadoni Pilatus Nanado'lra' si Yesus. ²⁷ Pa'lrusu'nu ene', si'de soldadoni Pilatus nani'ngan si Yesus na'konu balreini tou Gubennur ene' bo i Pilatus napaha'nsa'nu maya soldadu babukuannu Romawi kasaba' nakati'ku' si Sie'. ²⁸ Si'de napamolro'so'nu lra'kuNe bo pinanu'he'nnu kaya malrambing bung su A'o'Ne. ²⁹ Bo, sadanu si'de nakasu'e'imai nangalri'mu' mahkota lra'dange'n, si'de napama'ke' su ti'mbonanni Yesus, bo napamo'so' lraginu dondohan su lrima ku'a'nenNe, bo si'de naisumpu'huku' su hiba'Ne agenu bahi'ga' te'lrese' kasaba': "Silri' si Dikanu Toumata Yahudi !. " ³⁰ Si'de nangu'du' si Sie', nanga'lra' babangkuhu' ene' bo pinamangkuhu' su ti'mbonanNe. ³¹ Sadanu si'de nanelrese' si Sie', si'de napamolroso' kaya malrambing bung ene' bua'nu

a'o'ni Yesus, bo napanu'he' kasau agenu Ira'ku'Ne, yobo i Sie' nidi'ngan nsi'de na'ko panga'ntong su salib. I Yesus Ginantong su Salib.³² Sadanu si'de soldado ene' Irimo'a'ngte, si'de nahitoto'nu toumata mahu'a'nei singkatau bua'nu Kirene adenne i Simon. Si'de nanesege' si Simon kasaba' mama'sa'n salibni Yesus.³³ Bo, sadanu si'de naisupu'mai su tampa adenne Golgota, kasaba' "Tampanu Tengkorak",³⁴ si'de nami'hei si Sie' anggur inuman pinahi'lra'u agenu pudu'nu tuma'talra', bo sadanu i Sie' nangana'ngmai, i Sie' kasaba' ta'ya nangi'nung inuman ene'.³⁵ Sadanu si'de napanga'ntongteni Yesus su salib, si'de kasaba' napata'ti'aha'nu Ira'ku'Ne su salra' nsi'de agenu nalro'mbo dadu.³⁶ Pa'lrusu'nu ene', si'de himo'mpong-ho'mpong naha'pa' si Sie' su sene'.³⁷ Bo, su ti'mbounu ti'mbonanNe si'de namo'so' bo'basa' egenu bo'he'ne' kasaba': "IYE'TENU I YESUS I DIKANU TOUMATA YAHUDI."³⁸ Singkako'a, pai Iragi dua-ngkatau toumata dalrai kasaba' gantongan Iragi su salib age'Ne. Singkatau su ku'a'ne'nNe bo singkatau su ku'ih'i'Ne.³⁹ Bo, toumata-toumata Irimi'mpa su sene' kasaba' nadado'lra' si Sie' agenu si'de napakakilri'ngmai⁴⁰ bo naba'hi'ga' kasaba': "I Kaunu mapaha'ka'nu Sinagoganu Mabuduata bo mapabango'nne kasau su hu'a'ngnu tulru' lrou, intabo pasalra'mata'kennu A'o' mbatangen ! Adabo i Kau tanga'-tangada' Ana'nu Mabuduata, i'ntuhu'te bua'nu salib ene' !".⁴¹ Ingene Iragi si'de mangangi'moho'-mangangi'moho' makati'mbonan, agenu papandei-papandeu Torat bo si'de gagudang-gagudangnu Yahudi kasaba' nane'lrese' si Yesus, agenu bahi'ga' nsi'de kasaba':⁴² "I Sie' napasalra'mata'nu toumata ba'lrine', tou i Sie' ta'ya makasalra'matanu A'o mbatangen. Adabo i Sie' kasaba' i Dikanu Israel, intabo i'ntuhu'te bua'nu salib ene' su galre'-galre' i kaene'nu kite' dongka mamarca'ya si Sie'".⁴³ I Sie' namarca'yate su Mabuduata, ingenebo pabaya'te yoka dongka Mabuduatanu mapasalra'mata' si Sie', adabo Mabuduatanu makako'a si Sie'. Yoka i Sie' su pasingkataumainu nangu'lri' tou i Sie' kasaba' "Ana'nu Mabuduata".⁴⁴ Duangkatau toumata dalrai gina'ntong ageni Yesus Iragi kasaba' nane'lrese' si Sie'. Kinapate'anni Yesus.⁴⁵ Su galre'-galre' i, bua'nu pu'kulru' nung naida'o su pu'kulru' siou madalri, nakati'ku' su tampa ene' kasaba' lri'mi' kapasa'.⁴⁶ Sadanu maida'omai su pu'kulru' siou, i Yesus nakaku'i age'nu pu'lrung malre'a'ng kasaba': " Eli, Eli, Lama Sabakhtani ?" kasaba' : " Mabuduata-Ku, MabuduataKu, nakudabo i Kau nani'ndenani si Sia ?"⁴⁷ Bo, manenpi'da su salra' nsi'de tenge'-tengede' su sene' sadanu nakadi'ngihi' apanu pinaba'higa'Ne, si'de nangu'lri' " TOUmata iye' kahaga'sa'nu mamokei si Elia."⁴⁸ Singkako'a, singkatau bua' nsi'de kasaba' simoha' bo nanga'lra' bungangnu buhi'asa', ene' nilrabu'nu anggur malrising, bo pinangi'ki su po'ndolro'nu saso'gelre' (dondohan), yobo pinangi'nung si Yesus.⁴⁹ Tou manen ingene, toumata ba'lrine' su sene' nabo'ka' kasaba': " Botebo kite sumelrei apabo i Elia dongka nao mapasalra'mata' si Sie'".⁵⁰ Bo, i Yesus nakakui ka'pasa'ken agenu pulru'ng malre'a'ng bo napamo'so'nu MaindotoNe.⁵¹ Bo, selrei, lralra'benu lro'a'ng su hu'a'ngnu Sinagoganu Mabuduata kasaba' nagehe' nu'alri' dua mpalri', bua'nu ti'mboune naidao su a'lrungne, bo tana' bo lragi kimo'koho', bo batu-batu nabaka'.⁵² Palralribingan-palralribingan kasaba' nabi'ka', bo nga'sa' bi'hu'nu toumata-toumata lro'ada nateite nabi'aha' kasau.⁵³ Bo, sadanu si'de lrimo'a'ng bua'nu lribing-lribing ene', pa'lrusu'nu kinabi'ahe'nni Yesus, si'de kasaba' simu' su Banua lro'ada' bo napakiselreinu a'o' nsi'de su nga'sa' toumata su Banua lro'ada' ene'.⁵⁴ Su galre'-galre' i, i tou makati'mbonannu soldado, bo si'de ha'nusu' mahaha'pa' agene kasaba' nagapa' bi'hu'nu Yesus, sadanu si'de nakabua dinuhu' madapa' bo apanu nua'lri' su ti'ku'ne, si'de kasaba' kinaboho'kantenu taku' tumani bo nabahi'ga' kasaba': "Tanga'-tangada' i Sie' kasaba' Ana'nu Mabuduata !".⁵⁵ Su sene' pai Iragi nga'sa' babi'nei kasaba' napakaselreimai bua'nu madau, si'de hanusu' tuma'-tu'hu'ni Yesus bua'nu Galilea yoka mananu'su' si Sie'.⁵⁶ Su salra' nsi'de pai i Maria Magdalena, i Maria mamani Yakobus bo i Yusuf, yobo i mamani ana'-ana'ni Zebedeus. I Yesus Nilribi'ng.⁵⁷ Sadanu matanulrou dume'ke'tenu hibi', kasaba' naisupu' toumata singkatau maho'ko' bua'nu Arimatea adenne i Yusuf, kasaba' i sie' nua'lri'te Iragi tuma'-tu'hu'ni Yesus.⁵⁸ i sie' na'koni Pilatus bo nangkelrei bihu'a'ni Yesus. Senebo, i Pilatus nami'hei parenta palretene' a'o'ni Yesus (bihu'a'Ne) kasaba' bi'hei si Yusuf.⁵⁹ Bo, i Yusuf nanga'lra' bihu'ani Yesus, tinu'kusu'Ne agenu heka linen mabida binokou,⁶⁰ bo napaba'tede'Ne su hu'a'ngnu palralribingan buhu', a'pede' mbatangen (i Yusuf), kasaba' kinalri'mu'nete bua'nu nakalri' bu'kidi'nu batu su sene. Senebo, i Yusuf nalri'ngkei batu bagai insau pinanu'lrubu' su hahampede'nu palralribingan batu ene' bo nati'mbusu'.⁶¹ Bo, su sene', kasaba' pai Iragi i Maria Magdalena bo i Maria ba'lrine' kahaga'sa'nu ho'mpong-ho'mpong su kasaduanennu palralribingan ene'. Palralribi'nganni Yesus Kasaba' Nihapa'nnu Toumata.⁶² Su lrou tahibi'mai, naitana' su lrou pa'lrusu'nu napanebeinu Sabat, mangangi'moho'-mangangi'moho' makatimbonan bo toumata-toumatanu Farisi kasaba' pinaha'nsa' ha su hiba'ni Pilatus.⁶³ Si'de nabahi'ga' kasaba': " Gudangne, kami nakata'hundu'ng su apanu pinabahi'ga'teni tou magau ene' du'ngkulru'nu i Sie' bi'aha'ken, i Sie' nangu'lri' kasaba': "tou pa'lrusu'nu tulru' lroumai, IYa' dongka mabi'aha' kasau."⁶⁴ Ingenebo, bihei parenta palretene' palralribingan ene' pai mahaha'pa'ne maida'o su lrou katulru'ne, adi'e'i bo si'de tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne dongka nai manekoso' bihu'a'Ne, bo si'de mapalrilring su nga'sa' toumata kasaba' : " I Sie' nabi'aha'te bua'nu salra'nu toumata natei." Bo, kulre'hi' su samudi'ne iye' dongka mualri' mangkada'lrai bua'nu kulre'hi' su po'nane'," ⁶⁵ I Pilatus nabo'ka' si si'de kasaba': "Kumu' pai mahaha'pa'. A'ko bo hapa'i su kagagionu kati'ho'an ngkumu'." ⁶⁶ Yo, si'de na'ko naha'pa' palralribingan ene' agenu singko'mpolro'nu (simbatalionnu) mahaha'pa', yobo nanegel batu tatulrubu'nu palralribingan ene'.

Chapter 28

Su Kagagionu Kinabi'ahe'nni Yesus¹ Su galre'-galre' i, pa'lrusu'nu Sabat, su mahimalro'uken, naitana' su lrou sa'humpu'nnu misa' ene, i Maria Magdalena bo i Maria ba'lrine' kasaba' na'ko timando' su palralribinganni Yesus.² Bo, singkabua, pai di'nuhu' madapa' yoka i tou toumatanu kalrutuan kasaba' ni'ntuhu' bua'nu dompakon, sinai bo nalri'ngkei tatulrubu'nu lribing ene', bo himo'mpong su ti'mboune.³ Duhu'ne o'ngkamai ki'lra' bo Ira'ku'ne mabi'da o'ngkamai salju.⁴

Yoka kinaboho'ka'ntenu ta'ku'ne, si'de mahaha'pa' ene' kasaba' nabulre' bo naisummpu'huku' su tana' o'ngkamai toumata-toumata natei. ⁵ Bo, i tou toumatanu kalrutuan ene' nabahi'ga' su si'de babinei-babi'nei ene' kasaba': " Adi'e'i tuma'ku'-ta'ku' yoka iya' mati'ho' tou kumu' mande'a si Yesus kasaba' gina'ntong natei su salib ene'. ⁶ Iya' ta'ya pai su sie' yoka i Sie' nabi'aha'te kasaba' nantu'hu' su o'ngkamai bahi'ga'Ne. Botebo selrei, tampa pinaba'teha'nnu A'oNe. ⁷ Ha'go'te pati'mbusu' bo pakitato'n su tuma'tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne tou i Sie' nabi'aha'te kasau bua' salra'nu toumata natei, bo selrei, i Sie' kasaba' namo'nate si kumu' na'kunu Galilea. Su sene' kumu' dongka mahisabu' ageNe. Tahu'-tahu'numai, iya' nangu'lri'te kagagionu ene' si kamu'. ⁸ Bo, si'de nanahi'oko'tenu nani'ndenani palralribingan ene' agenu ta'ku' bo lri'aga'ne tumani; bo naha'hi' na'ko napa'ida'o su tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'Ne. ⁹ Bo, selrei, i Yesus kasaba' nahisa'bu age nsi'de bo nabaha'gi' kasaba': "Silri' !." Senebo, si'de sinaini Yesus, nambelre'n ti'lro'Ne, bo nasu'ba su hiba'Ne. ¹⁰ Pa'lrusu'nu ene', i Yesus nabo'ka' si si'de kasaba': " Adi'e'i tuma'ku'-ta'ku'; a'kote bo paida'ote su taha'na'-taha'na'Ku kasaba' a'kotenu Galilea, bo su sene' si'de dangka makabua si Sia'." Si'de Mahaha'pa'nu Palralribingan Kasaba' Bini'ha'n Do'iti' su Sa'i'nu Manggau. ¹¹ Kahaga'sa'nu si'de nati'mbusu', manenpi'da mahaha'pa' na'konu Banua bo napai'da'o su mangangi'moho'-mangangi'moho' makati'mbonan kasaba' maya apamainu nu'alri'te. ¹² Bo, sadanu si'de pinaha'nsa'nu si'de gagudang-gagudangnu Yahudi, bo nabahi'-bahi'ga', si'de kasaba' nami'hei nga'sa' do'iti' su si'de mahaha'pa' ene', ¹³ agenu tu'hu'n kasaba': " Pangu'lri'te (su toumata), tou Tuma'-tu'hu' tuma'-tu'hu'ni Yesus su tolro'adanu hibi' sinaite bo nane'koso' bihu'aNe sangkungnu kumu' tiki-tiki'ken." ¹⁴ Bo, adabo apamainu iye' kasaba' kadi'ngihi'ni Gubernur, kami' dongka mapatotogo'nu tu'hun mapi'a' bo mapakalri'mu' si kumu' su kagagionu ta'yamai si ta'ku'ne. ¹⁵ Senebo, si'de nakade'a do'iti' ene' bo nangalri'mu' su apanu o'ngkamai pinatu'ntu' si si'de; bo bahi'ga' ene' kasaba' nailrilring su salra'nu toumata-toumatanu Yahudi putu'nu lrou iye'. Parenta Malrangkasa'ni Yesus. ¹⁶ Pa'lrusu'nu ene', si'de mapulro'-sa' tuma'-tu'hu'Ne na'konu Galilea, naitotolro' su bu'kidi' su o'ngkamai tu'hunNe si si'de. ¹⁷ Sadanu si'de nahisabu'temai ageNe, si'de nasu'ba si Sie'. Tou manen ingene, manenpi'da su salra' nsi'de kasaba' kimata' (ta'ya namarca'ya). ¹⁸ Senebo, i Yesus lrima'pa' bo nabahi'ga' si si'de kasaba': " Maya kaha'mata' bini'heiteni YamaKu si Sia', bo ene' naha'mpei su dompakon manga'se' su tana' bo lrange. ¹⁹ Ingenebo, kumu' a'kote bo kalri'mu'te maya bangsa mu'alri' tuma'-tu'hu'Ku, bo saha'ni'a'ite si'de su hu'a'ngnu adenni: Yama, nu Ana', bo ni Maindoto'Ne. ²⁰ Patu'ntu'aimai si si'de su kagagionu tumu'hu' su maya apanu pinarentaKute si kumu'; bo selereite, IYa' tumana' su mahaha'ge' age ngkumu', maida'o su po'ndolro'nu dunia." [[ayt.co/Mat]]

Ephesians

Chapter 1

Silri' Bua'ni Paulus ¹ Bua'ni Paulus, kasaba' mababo'ka'ni Cristo Yesus bo lragi kasibi'nu Mabuduata. Pinaidao su toumata-toumata lro'a'da su Epesus, toumata-toumata kasaba' namarca'yate si Cristo Yesus. ² Gilridi' nabaya' bo dame natumpa mu'a'lri' si kumu' bua'nu Mabuduata, i Yama kite, bo i Mabu Cristo Yesus. Babi'hei-Babi'hei Saha'ni' su Hu'a'ngni Kristus. ³ Dayoute su Mabuduata bo i Yama bua'nu Mabu ngkite i Cristo Yesus, kasaba' nanga'mpete' si kite su hu'a'ngni Cristo agenu hunti'a'nu babi'hei saha'ni' bua'nu DompakonNe. ⁴ Yoka, i Sie' nami'lre' si kite su hu'a'ngni Cristo kasaba' naipo'naken bua'nu sa'humpu'nnu dunia palretene' kite mu'a'lri' lro'a'da bo ta'yamai si apkerne (dolra) su hiba'Ne. Su hu'a'ngnu gilridi', ⁵ I Sie' napamati'te ngkite bua'nu sa'humpun kasaba' niki'a'ng mu'a'lri' ana'-ana'Ne nailrampang si Cristo Yesus mantu'hu' su kako'a' bo sibi'Ne. ⁶ I Sie' nangalri'mu' ene' su kagagionu dayou bo tinanumannu gilridi' nabaya'Ne, kasaba' bini'heiNete o'ngkamai babi'hei ta'ya si he'kenne si kite su hu'a'ngnu Ana'Ne yoka gumilridi' tanga'da'. ⁷ Su hu'a'ngNe, kite nakadea tatubusu' su ti'ndalrennu daha'Ne, kasaba' pa'a'mpungan bua'nu maya kinalre'ngko'n-kinalre'ngko'n ngkite mantu'hu' su kaho'ko'nu gilridi' nabaya'Ne, ⁸ kasaba' bini'heiNete si kite su hu'a'ngnu maya timumun bo salri'siga'n (kati'ho'a'n). ⁹ I Sie' napangu'lri'te si kite kasaba' babu'ni'nu sibi'Ne mantu'hu' su bu'ngulru' mapi'a' kasaba' nipama'ti'Nete su hu'a'ngni Cristo, ¹⁰ kasaba' dongka ti'ndalrenan sadanu lrouNe nato'mpodo'temai kasaba' mapasu'i'nsaunu mayane' su hu'a'ngni Cristo, kasaba' naihompongken su dompakonNe bo lragi su dongka kaho'mpongken su tana' bo lrange buhu' su dunia. ¹¹ Su hu'a'ngni Cristo, kite lragi nu'a'lri'te si'mpalri'nu (tibatu) bundu' kasaba' pinama'ti'Nete bua'nu po'naken mantu'hu' su ti'ntudo'Ne (he'kenNe), kasaba' mapakalri'mu'nu mayane' mantu'hu' su papa'ti'nu he'kenNe ¹² palretene' kite kasaba' nana'humpu'ntenu namo'so' o'lrange si Cristo, ene' dongka mu'a'lri' dayou-dayoan su tinanumanNe. ¹³ Su hu'a'ngNe, kumu' lragi, sadanu nakadi'ngihi'te Bahi'ga' Kabanaran kasaba' Injil Makasalra'mata' si kumu', bo namarca'yate si Sie', dongka bi'han bonte' (bilyet) bua'nu MaindotoNe kasaba' pinangodouNete su po'naken. ¹⁴ Yoka MaindotoNe kasaba' bo'basa' (balrasa') nu bundu' ngkite, naidao su kasupu'annu tatubu'su'nu toumata hanusu' a'pede'Nete---maya dayou su tinanumanNe. O'mpu'ni Paulus. ¹⁵ Mante ingene, bua'nu iya' nakadi'ngihi'te kagagionu parca'ya ngkumu' su hu'a'ngnu Mabu Yesus bo lragi gilridi' ngkumu' su maya toumata lro'a'da, ¹⁶ Iya' kasaba' tu'mana' su mangi'a'ng (mangkelrei) silri' si kumu' sangkungnu makata'hunu'ng si kumu' su hu'a'ngnu o'mpu'-o'mpu'anku. ¹⁷ Iya' nango'mpu' mante Mabuduata kasaba' i Tou Mabu ngkite, i Cristo Yesus, i Yama bua'ni tinanuman, kasaba' dongka mami'hei si kumu' maindotonu timumun bo katu'mpannu kati'ho'a'n su kagagioni Sie'. ¹⁸ Iya' nango'mpu' palretene' matanu atei ngkumu' kinasu'a'ya'n mante kumu' makasi'lrigi'nu o'lrange kasaba' nahu'a'ng su papokeiNe, bo maya hoko' nahu'a'ng su bundu'Ne kasaba' matinanum su ha'nusu' toumata-toumata lro'a'da, ¹⁹ bo ti'ngku'ha' lra'mo' ta'yamai kasuka' naitana' si kite kasaba' toumata namarca'yate, o'ngkamai pinakiselreite su hu'a'ngnu kalramo'a'nnu ti'ngku'ha'Ne. ²⁰ Su ingkalra'mo'a'nnu ti'ngku'ha'Ne iye' i Sie' napakiselreiNe su sangkungnu napabi'a'ha' kasau ni Cristo bua' salra'nu toumata nateite bo napaho'mpongNe su sindi'hannu ku'a'nenNe su komalrigi'nu Dompakon,

²¹ kasaba' mangkalra'ngkasa' ta'ya kadao'a'nnu maya: a'toho', pangata'se'n, ti'ngkuha'en, pamarentahen, bo lrumembo su kalrangka'sa'nu maya a'den kasaba' nasakei su dunia, bo ene' ta'ya galre' mu'a'lri' su lrou galre'-galre' iye', tou lagi dongka mu'a'lri' su lrou kasaduanen. ²² I Sie' kasaba' napalru'kuhu'nu mayane' su a'lrungnu ti'lro'Ne bo napaki'a'ngnu a'o'Ne nu'a'lri' ti'mbonannu mayane' su hibanu tuma'-tuhu'Ne, ²³ mante a'o'Ne, napahe'me'Nu apanemai bo mayane'.

Chapter 2

Pinasalra'mata' Bua'nu Gilridi' Nabaya' ¹ Su po'nane, kumu' nateite su hu'a'ngnu palre'ngko'a'n-palre'ngko'a'n bo dosa-dosa kumu', ² sadanu du'ngkulru'nu ene' kumu' lri'mao (Irimampang) timu'hu' dalrennu dunia, kumu' nanusui manganga'tasa' komalriginu ngang, i tou maindoto sugalre'-galre' i nambelre' su salra'nu ana'-ana' lrimengkote (ta'ya masusui). ³ Su salra' si'de, kite mapada'-pada' lraginu i'dopo' ngkite kasaba' nangi'dopo'ken su hu'a'ngnu sasinongoannu lre'oso' ngkite, yoka galre' napahe'me' sibi'nu lre'o'so bo u'to' ngkite. Kite kasaba' ha'nusu'ken ana'-ana' salriba' (dalrai), yoka mapada'-pa'dakennu toumatanu dunia ba'lrine'. ⁴ Tou manen ingene, Mabuduata, kasaba' i Tou maho'ko'nu gilridi' bo lagi gilridi' lra'mo'Ne ene', i Sie' kasaba' nanggilridi' si kite, ⁵ Bo lagi sadanu kite natei su hu'a'ngnu palre'ngko'a'n-palre'ngko'a'n kite, i Sie' kasaba' napabi'a'ha' ngkite su ti'ndalrenni Cristo, kasaba' su he'kennu gilridi' nabaya'Ne kumu' pinasalra'mata', ⁶ bo i Sie' napabi'a'ha' ngkite nadi'nga-di'nganNe bo napaho'mpong si kite ageNe su tampa adenne Dompakon su hu'a'ngni Cristo Yesus, ⁷ palretene' su lrou kasaduanen, i Sie' dongka mapakiselreinu ho'ko'nu gilridi' nabaya'Ne kasaba' ta'yamai kasu'ka' su kagagionu kapapi'a'Ne si kite su hu'a'ngni Cristo Yesus. ⁸ Yoka, su gilridi' nabaya'Ne kumu' nipasalra'mata' su ti'ndalrennu parca'ya ngkumu' bo iye' diming bua' kalri'mu'nu a'o' mbatangen kumu', yoka ene' kasaba' gilridi' nabaya'nu Mabuduata, ⁹ ene' diming ti'ngkuha'nu babelrenan kumu', palretene' ta'ya si insaunumai mapanga'saha'nu a'o' mbatangen. ¹⁰ Kite iye' kasaba' kinalri'mu'tenu Mabuduata, dipaku'a'lri' su hu'a'ngni Cristo Yesus kasaba' mapanu'su'nu (mapa'i'da'o') babelrenan mapi'a' nipata'kede'tenu Mabuduata bua'nu po'naken palretene' kite dongka mangi'dopo' su hu'a'ngNe. Nipasui'nsau su Hu'a'ngni Cristo (Kristus). ¹¹ Yoka ingenebo, tahu'-ta'hu'numai tou kumu' natoumata su kagagionu toumata salri'ba (dalrai), kasaba' "toumata ta'yamai ni lro'nsi", o'ngkamai kako'bo'a'nnu toumata nilro'nsi'te, kasaba' lro'nsi'nu a'o' mbatangen nikalri'mu'nu galre' lrimanu toumata. ¹² Tahu'-tahu'numai tou du'ngkulru'nu kumu' nangi'dopo' ta'ya hi'iki'a'nni Kristus, kumu' kasaba' naha'e' bua'nu nikatoumatannu Israel yoka adabo kumu' ta'ya naisu' su toumatanu Israel manga'se' toumata kasaba' ta'ya hi'iki'an agenu kodounu Mabuduata, kumu' kasaba' ta'yamai si o'lrangen bo diming a'pede'nu Mabuduata sangkungnu su hu'a'ngnu dunia iye'. ¹³ Manen ingene, su galre'-galre' i, su hu'a'ngni Cristo Yesus, kumu'nu po'naken mangkadau kasaba' nidi'ngan mu'a'lri' ma'lrapa' su ti'ndalrennu daha'ni Kristus. ¹⁴ Yoka, i Sie' su pasingkataumai kasaba' i Tou Dame Nabaya' ngkite kasaba' napasui'nsau ngkitedadaua bo kasaba' napahuge'ge'tenu pa'gehe' hinsekean nakapaha'e' ngkite, ¹⁵ agenu napata'yanu (napalri'sa'nu) hinseke'a'n kite su hu'a'ngnu lre'o'soNe, kasaba' adenne Sa'nihi'nu Torat yoka nasakeinu parenta-parenta bo a'toho'-a'toho' palretene' su hu'a'ngnu a'o'Ne i Sie' napasui'nsau sidedua nu'a'lri' toumata tiba'tu' buhu', palretene' pai padamean, ¹⁶ bo napadamenu duangkatau agenu Mabuduata su hu'a'ngnu a'o' tiba'tu' su ti'ndalrennu salib, palretene' ene' mapapateinu hinseke'a'n. ¹⁷ I Sie' nao bo mapa'i'da'o'nu dame natumpa si kumu' kasaba' su tampa madau bo dame natumpa su si'de kasaba' su tampa malrapa'. ¹⁸ Yoka, su kagagione, kitedadua nakadea dalren sumu' si Yama su hu'a'ng tiba'tu'nu Maindoto. ¹⁹ Adabo, kumu' dimingtemai toumata-toumata ba'lrine' manga'se' galre' toumata naitando (naitulri'), tou kasaba' singkatoumatannu toumata-toumata lro'a'da bo tamatu'hu' tuma'-tu'hu' taha'na'nu Mabuduata, ²⁰ kasaba' binangon su da'selre'nu si'de mamabo'ka' bo si'de mababa'lro', bo lagi ageni Cristo Yesus kasaba' i Batu Si'ndi'ne (Siku). ²¹ Su hu'a'ngni Kristus, maya babangon (balrei) kasaba' kahaga'sa'kennu pasu'i'nsau madinga'-di'ngan bo paho'sou mu'a'lri' Sinagoga lro'a'danu Mabuduata su hu'a'ngnu Mabud. ²² Su hu'a'ngni Sie', kumu' lagi kahaga'sa'kennu kalri'mu'a'n madinga'-di'ngan mu'a'lri' tampa patulrauannu Mabuduata su hu'a'ngnu MaindotoNe.

Chapter 3

Belrenanni Paulus su Taha'na' Diming Yahudi ¹ Su Pahasa' iye', iya', i Paulus, nihe'po' yoka i Cristo Yesus su ti'ndalrennu kumu', kasaba' toumata-toumata ta'yaken nahimbalrui (kafir). ² Kumu' tanga'-tangada' nakadi'ngihi'te kagagionu belrenan mapabo'ka' gilridi' nabaya'nu Mabuduata kasaba' bini'heite si sia' bo dongka paidao si kumu', ³ tou agenu sina'mpangen, babunian ene' nipaidao si sia' o'ngkamai su bohe'ku' masa'na' su po'nane'ken. ⁴ Sadanu namaca'temai bohe'ku' ene' kumu' makasilrigi' apanu kasalrisigi'ku su kagagionu babuni'a'nni Cristo, ⁵ kasaba' ta'ya nipaidao su toumata-toumata bua'nu bo'lroso' ba'lrine', tou manen ingene nipasa'mpang su si'de mababoka' bo su si'de mababa'lro'Ne kasaba' lro'a'da bua'nu Maindoto'Ne. ⁶ Babuni'a'n ene' kasaba' tou su ti'ndalrennu Injil toumata-toumata ta'yaken mati'ho'nu Mabud kasaba' nu'a'lri' mahahage'ken su bundu' insau, singkaho'ho'nnu a'o' insau, bo nadinga'-di'ngan nanga'lra' ti'a'ha' bua'nu kodounni Yesus Kristus. ⁷ Iya' nu'a'lri' mananu'su'nu Injil mantu'hu' su gilridi' nabaya'nu Mabuduata, kasaba' bini'heite si sia' mansulrung agenu belrenan kaha'mata'Ne. ⁸ Pinaidao si sia', kasaba' mangkate'lrese' su salra'nu maya toumata lro'a'da, gilridi' nabaya' iye' bini'heite yoka mapabo'ka' su toumata-toumatanu dunia (kafir) kagagionu ho'ko'ni Kristus kasaba' ta'yamai kati'ka', ⁹ bo mandi'ngan suaya su hunti'a'nu toumata kagagionu babu'ni'a'n natu'mbun sangkungnu mahatusan taon-bo-taonne su hu'a'ngnu Mabuduata, kasaba' napaku'a'lri'nu mayane'. ¹⁰ Manen ingene, su ti'ndalrennu tuma'-tu'hu'nu gahe'da, bo kagagionu tumatimumunnu Mabuduata, su galre'-galre' i nipakasaba'te su si'de pamerenta bo manganga'tasa'nu Dompakon. ¹¹ Iye' mansulrung agenu o'lrang na'a'kaha'

nipakiselrei'te su hu'a'ngni Cristo Yesus, i Mabu ngkite.¹² su hu'a'ngNe, kite nakadea kabahanean bo dalren sumu' su Mabuduata agenu parca'ya natanga'da' yoka kasusuyanni Kristus.¹³ Yoka ene'bo, iya' mangkelrei si kumu' palretene' adiei mapa'koso'nu (mapabutu'su'nu) ti'ngkuha'an (ko'ndogo') adabo makabua kadadi'han o'ngkamai kinapa'ndamenku su he'kenku si kumu'. Kadadi'han ene' kasaba' tinanuman kumu'. O'mpu'ni Paulus su Tuma'-Tuhu'nu Gahe'da su Epesus.¹⁴ Su hasa'ne iye', iya' namuku' ti'lro' bo nango'mpu su hibani Yama.¹⁵ Bua'ni Sie'te, kasaba' hunti'a'nu taha'na' su dompakon bo su tana' bo lrange nanirimate adenNe.¹⁶ Iya' nango'mpu' palretene' mantu'hu' su ho'konu' tinanumanNe, i Sie' makakoa mami'hei si kumu' ti'ngkuha'en su hu'a'ngnu atei kumu', agenu kaha'mata'nu Maindoto'Ne.¹⁷ Palretene' i Kristus makakoa matulrau su hu'a'ngnu atei ngkumu' su ti'ndalrennu parca'ya palretene' kumu' humamu' bo madaselre' su hu'a'ngnu gilridi',¹⁸ bo mante kumu' agenu maya toumata lro'a'da dongka makasalri'sigi' kagagionu: kalra'mpada', bo kanai, bo kalra'ngkasa', bo kadalrungnu gilridi'ni Kristus.¹⁹ Agenu lagi, kumu' dongka makakilra'lra' gilridi'ni Kristus kasaba' lrumembo su apanu kati'ho'a'n kumu' palretene' kumu' nihe'me'n agenu maya kahe'me'annu Mabuduata.²⁰ Si Sie'te, kasaba' makasu'kun mapakalri'mu'nu mangkalre'mbo bua'nu apamainu pinangkelrean kite manga'se' apanu kinapi'kihi' ngkite, mansulrung agenu kaha'mata' kasaba' mapabe'lre' su hu'a'ngnu a'o' ngkite.²¹ Si Sie'tenu maya tinanuman su hu'a'ngnu tuma'-tuhu'nu gahe'da bo su hu'a'ngni Cristo Yesus, kasaba' nipabo'lroso' su maya bo'lroso'nu toumata naidao su ta'ya si a'kaha'ne. Amin.

Chapter 4

Pasuinsa'u'a'nnu A'o'ni Kristus¹ Ingenebo lagi, iya', toumata kasaba' pinasu' su hahe'po'an yoka i Mabu, mamadasa' si kumu' kasaba' mangi'dopo'nu mantu'hu' su papokei kinade'a'te kumu'.² Agenu maya kahindanu atei bo kalrome'a'n, agenu katotolra'nnu sibi', bo hintibangen su hu'a'ngnu gilridi',³ pangi'baken su katatogasa'nu u'ha' kasaba' mami'a'ha' tibatu'a'nnu Maindoto su hi'i'ki'a'nnu dame natumpa.⁴ Galre' pai a'o' insau bo Maindoto insau, kasaba' mansulrung agenu papokei kumu' su o'lrang insau bua'nu papokei kumu',⁵ Mabu insau, parca'ya insau, bo saha'ni'an insau,⁶ Mabuduata insau bo i Yama bua'nu mayane', kasaba' pai su ti'mboune', su kagagionu mayane', bo su hu'a'ngnu mayane'.⁷ Manen ingene, su hunti'a' ngkite kasaba' bini'han gelridi' nabaya' mansulrung su su'ka'nu gilridi' natumpani Kristus.⁸ Ingenebo ene'tenu kasaba' : "Du'ngkulru'nu i Sie' na'bi su tampa malra'ngkasa', i Sie' di'ngan-dingante toumata-toumata nihahe'po', bo i Sie' nami'heite babi'hei-babihei su toumata." Buknu Mazmur 68: 19.⁹ Sadanu nikasaba' : "I Sie' na'bite", su ti'a'sane i Sie' ni'ntuhu' po'na su kadalrumannu pu'idi'nu tana' bo lrange ?¹⁰ I Sie'nu ni'ntuhu', i Sie' lraginu na'bi mangkalra'ngkasa' lrimembo su maya kalra'ngkasa'nu lrange palretene' i Sie' mapahe'me'nu mayane'.¹¹ I Sie'tenu nami'hei, apabo: si'de mababo'ka', si'de mababa'lro', si'de mapalrilring-mapalrilringnu Injil, A'ingka-A'ingkanu Mabu, bo mapatatu'ntu'-mapatatu'ntu (Bahi'ga'nu Mabu),¹² yoka mapata'kede'nu toumata-toumata lro'ada su hu'a'ngnu babelrenan lrlirring kasaba' mamangon a'o'ni Kristus,¹³ maidao su kite maya matondei su tibatu'annu parca'ya mo¹⁴ Agenu ingene, kite ta'yate o'ngkamai ana-ana' kasaba' nao'ndolro'nu balrada' tanao bo nai bo nasamboi su ta'ya sita'na'ne yoka naika'nte kagagionu tatu'ntu'annu pi'pihi', kasaba' kulre'hi'nu toumata, managa'se' naika'nte kulre'hi'nu pu'taha' dalrai.¹⁵ Tou su ti'mpalra'ne, napabahi'ga'nu kabanaran su hu'a'ngnu gilridi', mante kite dongka humosou su mayane' naihe'ken si Sie' kasaba' i tou makati'mbonan adenne i Cristo.¹⁶ Bua'ni Sie' maya a'o' kasaba' natutu'lru' bo ni'iki' hahage' nu'a'lri' insau su kagagio sakada'nu a'o' mbatangen. Adabo hunti'a'nu sakada' nanga'lra' ti'a'ha'ne, a'o' ngkite dongka humosou palretene' mamangon a'o' mbatangen su hu'a'ngnu gilridi'. Kagagionu I'dopo' Banar su Hu'a'ngni Kristus.¹⁷ Yoka ingenebo, iya' nabo'ka' bo napatanga'da' su hu'a'ngnu Mabu, kasaba' adie'itemai kumu' mangi'dopo' o'ngkamai toumata-toumata ta'ya namarca'ya, kasaba' nangi'dopo' agenu tahu'ka' ta'ya si katana'nne.¹⁸ Si'lrigi' nsi'de nua'lri' malri' bo naha'e' bua'nu i'dopo'nu Mabu yoka kabodoknu u'to' nsi'de bo kalranu'a'nnu atei mbatangen.¹⁹ Pa'ndangnu atei si'de kasaba' nu'a'lri'te to'mpou bo si'de nahu'ngte su sinongounu lre'o'so kasaba' nangalri'mu' mayane' su kadada'lraia'n bo su kangka'ngennu sibi' mbatangen (ta'ya makahe'ken ba'lrine').²⁰ Mante ingene, ta'ya galre' ti'ndalrennu ene' kumu' matu'ntu' kagagioni Kristus.²¹ Manen kumu' tangada' nakadi'ngihi'te kagagioNe bo pinatu'ntu'ante su hu'angNe, kasaba' kagagionu kabanaran pai su hu'a'ngni Yesus,²² Ingenebo lro'mbo'te maya toumata kahangannu batangen kasaba' kinadea kumu' bua'nu nangi'dopo' su po'naken, kasaba' kahaga'sa'nu dalra'ia'n agenu sinongounu a'o' mbatangen kasaba' mamu'taha'.²³ Buhu'a'ite maindotonu tahu'ka' ngkumu'.²⁴ Lraku'a'ite Agenu toumata buhu' , kasaba' pinaku'a'lri' su saheinu Mabuduata su hu'a'ngnu katulridan bo kalr'oa'dannu tutu'ne'.²⁵ Yoka ingenebo, adabo malro'mbo apanu mangkedo, botebo hunti'a' kumu' mabahi'ga'nu kabanaran su ha'nusu' kumu' yoka kite mapada'-pa'da kasaba' ho'ho'nu a'o' singkatau.²⁶ Patingka'u'pi'te tou adie'i mangalri'-ngalri'mu' dosa. Adie'i pabaya'-baya' tingka'u'pi' ngkumu' maidao su matalrou sumada'.²⁷ Adie'i mami'hei-mi'hei ti'a'ha' su bihisi'.²⁸ Toumata kasaba' nane'koso'te, adie'ite mane'ko-ne'koso' kasau. Su pi'a'ne adabo i sie' mambelre masada' bo mangalri'mu' babelrenan mapi'a agenu lri'ma mbatangen palretene' i sie' makataguannu apamai kasaba' tati'a'hen su toumata sangka'.²⁹ Adiei pabaya'-baya' bahi'ga' sulredo (dalrai) lrumo'a'ng bua'nu mo'hong kumu', mante galre' bahi'ga' mapi'a kasaba' mamangon toumata su katana'nne palretene' bahi'ga'nu ene' mamihei babi'hei su toumata nakadi'ngihi'nemai.³⁰ Adie'i mapalri'mbu' (dalrai) su MaindotoNu Mabuduata, yoka galre' i Sie'nu kumu' kasaba' pinamati agenu tinta bulraon su lrou tatubu'sa'.³¹ Lro'mbo'te maya apanu mapudu', sasinongo'a'n, ti'ngka'u'pi'a'n, hindendehan, bo bahi'ga' gau, bo lagi maya dadalrai, mayane' kasaba' pakadau bua' ngkumu'.³² Kesei'te agenu atei kahinda su pasingkataunu batangen bo ba'lrine', taguaneite atei malromei, bo mahi'a'mpungan, o'ngkamai kagagionu Mabuduata su hu'a'ngni Kristus kasaba' mapa'a'mpung si kumu' lagi.

Chapter 5

¹ Yoka enebo, pamu'a'lri'te matatu'ntu'nu Mabuduata o'ngkamai ana'-ana' kagilridi'. ² Pangi'dopo'te su hua'ngnu gilridi', o'ngkamai i Kristus nanggilridi'te si kite bo nami'heite a'o'Ne si kite su kagagionu babi'hei bo tu'mbalra' mabi'ngi' su Mabuduata. ³ Manen ingene, adi'ei mangalri'mu' hilri'o'ng agenu ba'lrine' manga'se' mangalri'mu' kagagionu salri'ba manga'se' manga'ngkang mayane', manga'se' adi'ei manaba' kagagione yoka ene' ta'ya bo'bodo'ne mahahage' su salra'nu toumata-toumata lro'a'da. ⁴ Adi'ei pai bahi'ga' sulremoko', manga'se' bahi'ga'nnu u'to' malrumu' (bodok), manga'se' mabahi'ga' agenu tingkun-tingkun makasaso'o' kasaba' ta'ya bo'bodo'ne, tou su ti'mpalra'ne, mandogo' agenu atei gumilridi'. ⁵ Yoka, kumu' mati'ho'te agenu matanga'da' tou toumata kasaba' nangalri'mu'te kalrongon, toumata diming lro'a'da, manga'se' toumata masibi'nu manga'ngkang (mayane') kasaba' masu'ba-su'ba su sasu'ban mangkedo dongka ta'ya makadea bundu' su hu'a'ngnu Dompakonni Kristo bo Mabuduata. ⁶ Adi'ei pai toumata mamu'taha' si kumu' agenu bahi'ga'-bahi'ga' pampang yoka apamai-apamainu enenu dongka makabo'nson sinongounu Mabuduata su ana'-ana' mara'ronta (pamalawang). ⁷ Ingenebo, adi'ei maka'lro'-kalro' (hi'a'ko'n) age nsi'de. ⁸ Su po'nane' kumu' kasaba' nangi'dopo' su malri', tou su galre'-galre' i kimu' kasaba' masuaya su hu'a'ngnu Mabu. Pangi'dopo'te o'ngkamai ana'-ana'nu sa'hansa'ng ⁹ yoka bua'nu sa'hansa'ng kasaba' maya: kapapi'a', katulridan, bo kabanaran, ¹⁰ bo mangi'ba mandea ti'ho' apanu kasibi'nu Mabu. ¹¹ Adi'ei tumuhu'-tu'hu' manga'lra' ti'a'ha' su kalri'mu'nu malri' kasaba' ta'ya makapami'heinu bu'a, tou su ti'mpalra'ne' intabo lrantoyan maya kinalri'mu'-kinalri'mu'nu dadalrai (malri') ene'. ¹² Yoka, mapasaba' agenu babuni'a'n su apamai-apamainu kinalri'mu' nsi'de ene', ene' kasaba' dongka maka'a'i'dang tumani. ¹³ Manen ingene, maya kasaba' nilrantoyan agenu sa'hansa'ng galrete'be kabua ¹⁴ Yoka maya apanu mu'a'lri' sa'hansa'ng galre'te kapa'tese'. Ingenebo ene' kasaba' " Pabangonte, kumu' ha'nusu' matati'ki' ! Bangonte bua' salra'nu toumata natei, palretene' i Kristus dongka mapasahansa'ng kumu'. Bukni Yesaya 60: 1. ¹⁵ Ingenebo, salrisigi' pakapi'a' kakudanu kumu' mangi'dopo', kasaba' adi'ei o'ngkamai toumata u'to' malrumu', tou mua'lri'te toumata matimumun. ¹⁶ Intabo mapama'kenu lrou mbatangen agenu pai katana'nne yoka kagagionu lrou-lrou su galre'-galre' iye' kasaba' dalrai. ¹⁷ Yoka ingenebo, adi'ei matihumbodok, tou manalri'sigi' apanu kasibi'nu Mabu. ¹⁸ Adi'ei matinte'belre'nu anggur yoka ene' ta'ya bo'bodo'ne, tou su ti'mpalra'ne he'me'te a'onu agenu Ma'ndoto. ¹⁹ Himbahigante su pasingkatau agenu ba'lrine' su kagagionu: tilrolrou, kantarnu dayou, bo kantarnu saha'ni', pakantarte bo kalri'mu'te kantar mandayou su Mabu agenu atei nahe'me'. ²⁰ Pakasaba'te ti'a'denan su ta'ya si'a'ngkede'ne su maya apamainu kina'i'dopo' batangen su Mabuduata i Yama su hu'a'ngnu Mabu ngkie, i Cristo Yesus. Timumunni Bulroi bo i Yangkung. ²¹ Intabo lrumukuhu' su pasingkatau agenu ba'lrine' su hu'a'ngnu kataku'a'nni Cristo. ²² Kumu' yangkung-yangkung, kasaba' lrumukuhu' su bulroi mbatangen, o'ngkamai lrumukuhu' su Mabu. ²³ Yoka, i bulroi kasaba' ti'mbonanni yangkung, o'ngkamai i Kristus kasaba' ti'mbonannu tuma'-tu'hu'nu gahe'da, kasaba' A'o'Ne, yoka i Sie'nu kasaba' i Tou Makasalra'mata'. ²⁴ Manen ingene, o'ngkamai i tou tuma'-tu'hu' kasaba' lrumukuhu' si Kristus, ingene lragi i yangkung kasaba' galre'te lrumukuhu' su bulroine, su hunti'a'nu apamai. ²⁵ Kumu' bulroi-bulroi, intabo gumilridi'ni yangkung mbatangen o'ngkamai i Kristus gimilridi'nu tuma'-tu'hu'Ne bo nami'heite a'o'Ne su tuma'-tu'hu'Ne, ²⁶ yoka mapalro'a'da nsi'de agenu mapa'u'hasa'nu a'o' nsi'de su kagagionu saha'ni'a'n agenu ake bo Bahi'ga'Ne. ²⁷ Palretene', i Kristus makapami'hei tuma'-tu'hu'nu gahe'da su a'o'Ne su kagagionu tinanuman, kasaba' ta'ya si sulredo'ne manga'se' ta'ya si kilri'si'ne, manga'se' su apamainu kagagione, palretene' tuma'-tu'hu'nu gahe'da mu'a'lri' lro'a'da bo ta'yamai si apkerne. ²⁸ Ingenebo lragi, kumu' bulroi-bulroi kasaba' galre'te gumilridi'nu yangkung kumu' o'ngkamai gumilridi'nu a'o' mbatangen. Isainu gumilridi'ni yangkungne, kasaba' gumilridi'nu a'o' mbatangen. ²⁹ Yoka, ta'ya si toumata singkataunumai dumadi'ntingnu a'o' mbatangen, yoka su kagagione i sie' galre'te mangi'moko' bo mami'a'ha' o'a'ne. Ingene lraginu kinalri'mu'ni Kristus su tuma'-tu'hu'nu gahe'da ³⁰ Yoka kite kasaba' ho'ho'-ho'ho'nu A'o'Ne. ³¹ Yoka ingenebo, i tou mahu'a'nei singkatau dongka manindenani si papa bo si mamane bo mahahage' ageni yangkungne palretene' sidedua nu'a'lri'te a'o' tibatu. ³² Babuni'a'n iye' kasaba' lra'mo', bo iya' napa'saba'ne su hu'a'ngnu hinsu'mpu'an su salra'nu tuma'-tu'hu'nu gahe'da bo i Kristus. ³³ Manen ene', intabo hunti'a' kumu' gumilridi'ni yangkung kumu' o'ngkamai gumilridi'nu a'o' mbatangen bo i yangkung kumu' galre'te mami'hei silri' si bulroi ngkumu'.

Chapter 6

Timumun su Ana'-Ana' Bo Gagudang ¹ Kumu' ana'-ana', kasaba' mu'a'lri'te masusui su gagudang kumu' su hu'a'ngnu Mabu yoka iye' kasaba' apanu banar. ² " Panilri' si papa bo si mama kumu' yoka iye' kasaba' parinta sa'humpu'n bo panga'genu kodou ³ palretene' i'dopo' kumu' tumumpi'a' bo u'kuhu' kumu' dongka dumai su tana' bo lragi". ⁴ Kumu' papa-papa, adi'ei mapa'u'pi'nu ana'-ana' kumu', tou pahosou ana'-ana' kumu' su ti'ndalrennu ta'ya kai'tu' su pantuhu'a'n bo timumunnu Mabu. Timumun su Ai'ngka bo Makataguan. ⁵ Kumu' hu'a'ta-hu'a'ta, intabo mantu'hu' si tou makataguan si kumu' sangkungnu su duniaken iye' agenu silri' bo talrou, bo agenu atei malru'a'sa o'ngkamai kumu' manilri' si Kristus. ⁶ Adi'ei o'ngkamai toumata-toumata mapabelrenu belrenan yoka kabuanu toumata manga'se' mapasibi'nu toumata, mante kumu' naisu' su tuma'-tu'hu'ni Kristus kasaba' mapakalri'mu' sibi'nu Mabuduata lrimo'a'ng bua'nu atei kumu'. ⁷ Intabo manu'su' agenu atei nahe'me' o'ngkamai manu'su' su Mabu yoka diming manu'su' su toumata. ⁸ Yoka, kati'ho'a'nte kumu' apabo sinu'su'an (babelrenan) kumu' kasaba' ha'nusu' hu'a'ta manga'se' toumata tantani (makataguan), adabo i sie' nangalri'mu'te apanu mapi'a', kasaba' Mabu dongka mami'hei tatandanNe si sie'. ⁹ Kumu' makataguan-makataguan

kasaba' kalri'mu'te lagi apanu mapi'a' su hu'a'ta-hu'a'ta kumu'. A'ngkedai manga'ntigi' (mahahang) si si'de yoka apabo i sie' kasaba' makataguan si kau manga'se' makataguan si si'de kasaba' mapada-pada' sangkungnu nakabanuaken su dompakon, yoka i Sie' ta'ya mapi'lre' su gilridi'. Pama'kete Maya Lrutangnu Mabuduata. ¹⁰ Pi'lrasa'ne, inta bo matingku'ha' su hu'a'ngnu Mabuduata bo su hu'a'ngnu ti'ngkuha'nu kaha'mata'Ne. ¹¹ Inta bo mapama'kenu maya tatebei lrutangnu Mabuduata palretene' kumu' dongka tume'ngede' matuhapa' sumadu maya apanu kulre'hi'ni bihisi'. ¹² Yoka, kite mabukuan ta'ya sumadu lre'o'so bo daha', tou kite mabukuan sumadu pamarenta-pamarenta, manganga'tasa'-manganga'tasa', bo tingkuha'e'n-tingkuha'e'nnu dunia malri' iye', bo mabukuan agenu tingkuha'e'n hanga'-hanga'nnu dalrai pai su lra'ngi. ¹³ Ingenebo, pama'kete'nu maya tatebei lrutangnu Mabuduata palretene' kumu' kasaba' ta'ya makiko sangkung kasampelrennu lrou dalrai, bo sadanu mayane' napa'lrusu'mai, kumu' kasaba' tenge'-tengede' matoto'go'. ¹⁴ Ingenebo, te'ngede' pakatetehe', agenu maguambeinu kabanaran su kende' kumu' bo panu'he'nu lra'ku' bi'lrada' katulri'dan, ¹⁵ bo ti'lro'nu suhe'a'i'nu agenu Injil Kadamean nabaya'. ¹⁶ Su hu'a'ngnu maya apamai, tantang kulrungnu iman palretene' kumu' makapatei maya supu' hembangnu putung ni tou dalrai (i bihisi'). ¹⁷ A'lra' bo pama'ke helemnu salra'mata' age'nu tangkungnu Maindoto, kasaba' Bahi'ga'nu Mabuduata, ¹⁸ agenu tumana' su mango'mpu' su hu'a'ngnu Maindoto yobo maya o'mpu' bo ngkelrea'n su Mabuduata. Su hu'a'ngnu o'mpu'nu ene', tumana' su manebei agenu masada bo lagi makahe'ken su pangkelreannu maya toumata lro'a'da. ¹⁹ Pango'mpu'te lagi si sia' palretene' sadanu iya' mami'ka' mo'hongku, maya kakoboannu Maindoto maitumpa si sia' palretene' iya' pai kaba'hane'a'n malri'kasa' babuni'a'nnu Injil. ²⁰ Yoka Injil ene'mai iya' mu'a'lri' a'i'ngka kasaba' kinaborgol. Pango'mpu'te mante iya' makapabo'ka'nu Injil agenu bahane' o'ngkamai kagagionu iya' mabahi'ga'. Silri' su Samu'di'ne. ²¹ i Tithikus, sinage siperca'yaku kasaba' kagilridi' bo mananu'su' masusui su hu'a'ngnu Mabuduata, kasaba' dongka mapai'daonu maya apamainu kagagioku palretene' kumu' mati'ho'nu kagagioku bo apanu kinakalri'mu'ku. ²² Iya' kasaba' nangi'ngka' si sie' si kumu' agenu pai katana'nne, kasaba' kumu' dongka mati'ho' lrlirng bua' ngkami' bo palretene' i sie' makalra'ya atei kumu'. ²³ Dame nabaya' su sinage-sinage simparca'yaku, bo gilridi' agenu parca'ya bua'nu Mabuduata i Yama bo i Mabuduata Cristo Yesus. ²⁴ Gilridi' nabaya' dongka maninage' si kumu' yoka gimilridi'tenu Mabuduata ngkite, i Cristo Yesus, agenu gilridi' kasaba' ta'yamai si pogo'ne. [[ayt.co/Efe]]

Philemon

Chapter 1

Silri' si Pilemon ¹ Tabeapa bua'ni Paulus, toumata singkatau nihe'po' yoka i Yesus Kristus, bo bua'ni Timotius, sinage singkaboka'e'n ngkite, si Pilemon, kasaba' kalro' bo sinage singkabo'ka'en kagilridi' ngkami', ² bo si Apfia, sinage ngkite, yobo si Arkhipus, sinage singkabukuan kite, bo su tuma'-tuhu' naha'-hage' su balrei kumu'. ³ Gilri'di' natu'mpa bo dame nabaya si kumu' bua'nu Mabuduata, i Yama ngkite, bo bua'nu Mabuduata Yesus Kristus. Silri' Nabaya' su Parca'ya bo Gilri'di'ni Pilemon ⁴ Iya' madi'mate map'a'bi'nu tabeapa su Mabuduata sangkungnu makatahunung si kumu' su hu'a'ngnu o'mpu'-o'mpu'anku. ⁵ Yoka iya' nakadi'ngihi'te parca'ya bo gilridi' ngkumu' su hekennu i Mabuduata Yesus bo su maya toumata lro'a'da. ⁶ Iya' nango'mpu' palretene' hi'ngkambe'a'n parca'ya ngkumu' mu'a'lri' paikatana'nne su katiho'a'n naheme' bua'nu huntia' apanu mapi'a' si kite su adenni Kristus. ⁷ Iya' lrimi'a'ga tumani bo nalraya'nu gilri'di' ngkumu' yoka su ti'ndalren ngkumu', Nage, ateinu toumata-toumata lro'a'da naki'a'ng pandamen kasau. Pangkelre'a'nni Paulus su hekennu Onesimus. ⁸ Ingenebo ene', mante iya' kasaba' pai parca'ya lra'mo' si Kristus bo makaparenta si kumu' mangalri'mu' apanu nu'a'lri' po'sada ngkumu', ⁹ tou su hekennu gilri'di', kasaba' mangkapi'a' adabo iya' nangelkrei pada'lrese' si kumu'. Iya', i Paulus, kasaba' gimudangte, bo su lrou iye' nu'a'lri'te toumata nihe'po' yoka i Kristus Yesus. ¹⁰ Mangkelrei si kumu' su hekennu ana'ku, i Onesimus, kasaba' kinade'a'ku sangkung su hu'a'ngnu hahe'po'a'n, ¹¹ su po'nane' i sie' ta'yamai sikatana'nne si kumu', tou su galre'-galre' i, i sie' pai katana'nne tumani, naitana' si kumu' manga'se' si sia'. ¹² Iya' nangi'ngka' si sie' kasaba' bu'anu ateiku', mabei kasau si kumu', ¹³ manen su ti'a'sa'ne iya' masibi'ne matulra'u age'ku palretene' i sie' maka'a'husu' si kumu' manusu' si sia' sangkungnu iya' su hahe'po'a'nken yoka Injil. ¹⁴ Mante pi'lrasa'ne, adabo ta'ya si kalru'a'sen kumu', iya' do'i' mangalri'mu' apamai palretene' pi'a'ne ene' kalri'mu'a'n kumu' su hekennu lri'a'ga tou diming su kasesege'han. ¹⁵ pi'kihi'ku pai sa'ne i Onesimus pinaha'e' ta'ya nano' bua' ngkumu' ka'ene'nu kumu' dongka mahaha'ge kasau su ta'ya si pa'lrusu'ne, ¹⁶ Tou ta'ya o'ngkamai hu'a'ta, mante lrumembo su ene', kasaba' o'ngkamai sinage kagilri'di', ta'ya galre' su ha'nusu' si sia', tou si kumu' lagi, apabo ene' naihe'ken su le'o'so (a'o' jasmani) manga'se' su Mabuduata. ¹⁷ Ingenebo, adabo kumu' maheken si sia' naitana' sinage su belrenan kumu', tarimate i Onesimus o'ngkamai kumu' nanirima si sia'. ¹⁸ Adabo i sie' nakapasa'lra'te si kumu' manga'se' i sie' naibalra'sa' apamai si kumu', pahe'kente ene' si sia'. ¹⁹ Iya', i Paulus, namo'he' iye' agenu lri'maku su pasi'i'nsaumai kasaba': Iya' dongka mama'ehe' mayane, diming mahe'ken apamainu binalrasa' kumu' si sia', kasaba' i'dopo' kumu' su pasingkatau mai. ²⁰ Ode, sinage'ku, mante su hu'a'ngnu Mabuduata iya' dongka makade'a' papi'a'ne bua' kumu'. Ateiku kameda' su hu'a'ngni Kristus ²¹ Yoka parca'yaku su kantuhu'a'n kumu', iya' namati' bo'he' si kumu', yoka iya' mati'ho' tou kumu' dongka mangalri'mu' lrumembo bua'nu tino'ngko'ku. ²² Su galre'-galre' i, tu'lrunken sadi'a'i' tampa patikia'n si sia' yoka iya' nango'ndogo' su o'mpu'-o'mpu' ngkumu', tou iya' dongka mabei si kumu'. Tabeapa su pa'lrusu'ne. ²³ I Epafra, sinageku hahe'po'a'n su hu'a'ngni Yesus Kristus, napanga'lri'nu silri' si kumu', ²⁴ Inegene lagi: i Markus, i Aristarkus, i Demas, bo i Lukas kasaba' sinage su babelrena'nku. ²⁵ Gilri'di' natu'mpa bua'nu Mabuduata ngkite, i Yesus Kristus, kasaba' maninage' maindoto' kumu'. [[ayt.co/Flm]]

1 Peter

Chapter 1

Silri' bua'ni Petrus ¹ Bua'ni Petrus, mababo'ka' insauni Yesus Kristus, paidao su toumata-toumata ba'lrine' nabanua su maya distriknu Pontus, adenne: Galatia, Kapadokia, Asia, bo Bitinia; kasaba' pini'lre'tenu Mabuduata i Yama ² bua'nu po'nane' su ti'ndalrennu lro'a'danu MaindotoNe kasaba' dongka mabi'a'ha' su kantuhu'si Yesus Kristus bo makadea' tisi'nu daha'Ne: Mante gilridi' natu'mpa bo dame nahe'me' nabaya' dumapo' si kumu' ! Ko'ndogo' kasaba' Bi'a'ha'. ³ Dayou su Mabuduata bo i Yama bua'ni Yesus Kristus Mabu ngkite, kasaba' nantuhu' su gilri'di' lra'mo'Ne tumani, kasaba' napatoumata kasau ngkite su o'lrang bi'a'ha' su ti'ndalrennu Kinabi'a'henni Yesus Kristus bua'nu salra'nu toumata natei, ⁴ bo dongka makabolo'ro'su'nu hoko' nasakei si kumu' kasaba' ta'ya si kapatean, ta'yamai mamuhu', bo ta'yamai kumilrisi'; nideso' su do'mpakon, ⁵ kasaba' kumu' dongka pa'geha'nnu (tu'kusa'nnu) Kaha'mata'nu Mabuduata su ti'ndalrennu parca'ya makasala'mata' kasaba' dongka pakiselrei su po'ndolro'nu dunia. ⁶ Su kagagione iye' kumu' kasaba' lrumi'a'ga tumani, mante ta'ya mano', tou adabo masibi', kumu' galrete humo'ngo' dadiha' masu'kada' su ti'ndalren kagagionu papanda'ngen ⁷ palretene' parca'ya ngkumu' pai lru'anne kasaba' lrumembo su lruannu bulraonnu dunia, mante kasaba' nihaha'sa'tenu putung, tou pi'lrasa'ne dongka lrumotou su ta'ya si apkerne bo makadea dayou, dondong (tinanuman) nabaya', bo silri' ngkalra'mo' naitana' su lrou ka'a'kon naoni Yesus Kristus. ⁸ Kumu' ta'yakenmai nakapandangnu nakabua si Sie', tou kumu' gumilri'di'Nete, bo mante su galre'-galre' i kumu' ta'yaken nakabua si Sie', tou kumu' namarca'yate si Sie'. Kumu' lrimi'a'ga' agenu atei lrima'ba' ta'te kakobo'nu mohong bo nahe'me'te agenu ki'a'ngnu atei napadung, ⁹ yoka a'kaha' katana'nnu perca'ya kumu' nato'nde' su pangedehan, kasaba' salra'mata'nu bi'hu'a ngkumu'. ¹⁰ Kagagionu sala'mata' iye', si'de mababa'lro' (su po'nane) napaba'lro'tenu kasaba' gilri'di' napadung dongka mu'a'lri' a'pede' kumu' ene', yoka ene' tinu'ntu'te bo sinalri'sigi'te nside' (mababa'lro'). ¹¹ Si'de nadadea kagagio i sainu bo nge'den lroune ene' kasaba' Maindotoni Kristus himoho' su a'o' nsi'de, du'ngkulru'nu i Sie' napaba'lro' kagagionu kadadi'ha'nni Kristus bo pa'lrusu'ne kaki'a'ngennu adennNe napadung su kasaduanen. ¹² Su si'de mababa'lro' ene' pinakobo'te tou si'de ta'ya nanusu' a'o' nsi'de su pasi'i'saumi, tou (si'de) nanusu' si kumu' su kagagionu apanu pinaidaonu toumata-toumata mapaboka'nu Injil si kumu' agenu MaindotoNe kasaba' ni'ingka' bua'nu dompakon; Su po'nane', Mayane ene' kasibi' tumani' pasahidi'nu si'de toumatanu kalrutuan. Papokei su Ko'ti' Lro'a'da. ¹³ Yoka ene'bo, pana'kede'tenu tahu'ka'nu bo panebeite, poso'te o'lrang kumu' matanga'da su gilridi' nabaya' kasaba' dongka bi'hei si kumu' naitana' su lrou kasupu'a'n naoni Yesus Kristus. ¹⁴ Su kagagionu ana'-ana' masusui, adiei sumulrung su sinongou dalrai ngkumu' o'ngkamai kumu' kasaba' nangi'dopo'kennu u'to' malru'mu ngkumu'. ¹⁵ Tou lro'ada'te su maya kalroi (kalri'mu') kumu', o'ngkamai Mabuduata namokei si kumu' kasaba' lro'a'da. ¹⁶ Yoka pai napati' kasaba': " Palro'a'date kumu' yoka IYA' lro'ada". ¹⁷ Bo, adabo kumu' mamokei si Sie' i Yama, kasaba' I Sie'nu magoguta hunti'a'nu toumata mansulrung su kalri'mu' nsi'de kasaba' mapada'-pada' su pasi'insaumi, pangi'dopo'te su hekennu matakun' adabo kumu' ta'yaken nahimbalurui o'ngkamai toumata ba'lrine'; ¹⁸ Agenu mati'ho' tou kumu' kasaba' tinu'busu'te buanu kagagionu i'dopo' ta'ya sikata'nanne, kasaba' nabo'lroso' bua'ni yopo ngkumu', ta'ya o'ngkamai apanu malri'sa', kasaba' bulraon manga'se' kupang, ¹⁹ tou agenu daha'ni Kristus Madika Mapadung, kasaba' daha'nu Ana' Domba ta'yamai si apkerne bo nata'dusu' (natu'mpa). ²⁰ Yoka, i Kristus kinapi'lre'te su po'nanu' ta'yaken pinaku'a'lri'annu dunia, tou i Sie' dongka pinakibabua su po'ndolro'nu dunia, kasaba' su he'ken kumu'. ²¹ Su ti'ndalrenNe, kumu' namarca'yate su Mabuduata; kasaba' i Mabuduata napabi'a'ha'Ne bua' salra'nu toumata natei bo Mabuduatanu namihei dondong napadung si Sie', palretene' iman bo o'lrang ngkumu' kasaba' su hu'a'ngnu Mabuduata. ²² Yoka kumu' napahaha'sa'tenu bihu'a' ngkumu' su kantuhu'a'n su kabanaran palretene' pai gilri'di' hi'iki'a'n kasaba' tutu'ne, ingenebo kumu' hinggilri'da'n su pasingkatu agenu atei nahaha'sa' (natu'yasa'), ²³ yoka kumu' natoumatate kasau, ta'ya bua'nu mbene kasaba' matei, tou bua'nu mbene ta'ya matei, su kagagionu bahi'ga'nu Mabuduata kasaba' bi'a'ha' bo ta'ya si a'kaha'ne. ²⁴ Buknu Lro'a'da nangobo': " Maya apanu bi'a'ha' kasaba' o'ngkamai duku', bo maya tinanuman'ne o'ngkamai bu'ngangnu duku'; Duku' kasaba' kumi'lrisi' bo bu'ngangne kasaba' makekelre', ²⁵ Tou, bahi'ga'nu Mabu ta'yamai si a'kaha'ne". Bukni Yesaya 40: 6-8 Bo, Bahi'ga' ene' kasaba' Injil pinaidao si kumu'.

Chapter 2

Batu Bi'a'ha' bo Banua Lro'a'da ¹ Yoka ingenebo, lro'mbo'te maya kasaba': dadinting, maya tati'ngkai, maya kulrehi', maya lro'ho', bo maya kagagionu bahi'ga' pu'taha'. ² O'ngkamai ana' buhu natoumata, kumu' galrete masibi'nu susu bi'a'ha' (rohani) kasaba' nahaha'sa palretene' kumu' humosou su salra'mata' ngkumu', ³ adabo kumu' tanga'-tangada' nakapa'ndangte tou Mabu ene' kasaba' mapi'a'. ⁴ Du'ngkulru'nu kumu' sinaini Yesus, kasaba' Batu Bi'a'ha' nilro'mbo'nu toumata, tou kasaba' pini'lre'nu Mabuduata bo nihe'ken ingkalragada' si Sie', ⁵ kumu' lragi o'ngkamai batu-batu bi'a'ha', kasaba' binangon mu'a'lri' balrei sahani' (rohani), mangangi'moho' lro'a'da mapatu'mbalra'nu tu'mbalra'-tu'mbalra' sahani' kasaba' kasibi'nu Mabuduata su ti'ndalrenni Yesus Kristus. ⁶ Yoka Kaolro' nangobo' " Selre'ite, Iya' mamoso' batu insau su Sion, kasaba' batu si'ndi' (huk) napi'lre' bo lro'a'da, bo isainu namarca'yate si Sie' kasaba' ta'yamai pina'i'dang'". Bukni Yesaya 28: 16. ⁷ Ingenebo, batu ene' kasaba' tinanuman (mangkalragada) su toumata hanusu' namarca'yate, tou su toumata ta'yaken namarca'ya, "Batu tine'poho'nu (nilro'mbo'nu) mamambelre'-mamambelre' bangonan ene', kasaba' nu'a'lri'te batu si'ndi'", Bukni Mazmur 118: 22 ⁸ bo nu'a'lri'te "Batu Katata'da'n Insau, bo buhi'a'sa' makana'bonu toumata".

Bukni Yesaya 8: 14 Si'de naitada' yoka ta'ya nantuhu' su Bahi'ga' (nu Mabu). Kasaba' ene'tenu dalren pinamati' si si'de. ⁹ Tou, kumu' kasaba' Banua kinapi'lre' , mangangi'moho' madika, Banua Lro'a'da, tuma'-tuhu' a'pede'nu Mabuduata su pasingkataumai, palretene' kumu' dongka mapabo'ka'nu kapapi'a'-kapapi'a'Ne, kasaba' namokeite si kumu' lrimo'a'ng bua'nu i'dopo' malri' na'konu sa'hansa'ngNe kasaba' kaha'mata'. ¹⁰ " Su po'nane' kumu' ta'yamai tuma'-tuhu'nu Mabuduata, tou su lrou iye' kumu' kasaba' nu'alri'te tuma'-tuhu'nu Mabuduata. Su po'nane', kumu' ta'ya nakadea' gilri'di' nati'mpalra', tou su lrou iye' kumu' nakade'a'te gilri'di' bua'nu Mabuduata". Bukni Hosea 2: 23. Kasaba' mapalra'mpangnu l'dopo' mapi'a' su Dondong Napadungnu Mabuduata. ¹¹ Sinage-sinage kasaba' kagilri'di'ku, iya' masibi'nu manimumun si kumu' o'ngkamai lrupu' bo toumata ba'lrine' su dunia iye' yoka mapaha'e'nu a'o' ngkumu' bua'nu sibi'nu sinongou lre'o'sonu dunia' kasaba' mahi'a'i'ntoi agenu bihu'a'nu. ¹² Hapai kalroi mapi'a'nu su salra'nu toumata-toumata ta'yaken namarca'ya palretene' adabo si'de mandalrai aden kumu' su ti'ndalrennu kadadalraian, si'de dongka makaselrei (makasahi'di') kapapi'a'nu kalri'mu' ngkumu' bo kasaba' dongka mapadondong adennu Mabuduata naitana' su lrou ka'supu'a'n (Ne). Pantu'hu'te su Makati'mbonan (Kompania). ¹³ Su adennu Mabu, pantuhu' su hunti'a'nu makati'mbonannu kompania kasaba' nikalri'munu toumata, apppabo ene' naitana' si dika kasaba' makati'bonan i'ngkalra'ngkasa', ¹⁴ manga'se' su si'de gubernur ni'i'ngka'nu dika kasaba' mehe'po' si'de nakakalri'mu' dalrai bo mamihei dayou su toumata-toumata nangalri'mu'te mapi'a'. ¹⁵ Yoka, ene'tenu kasibi'nu Mabuduata: agenu kalri'mu mapi'a', kumu' mapaku'ntungnu ta'ya katiho'a'nnu toumata-toumata uto' masa'na'. ¹⁶ Pangidopo'te su kagagionu toumata-toumata ta'ntani', tou adiei mapamakenu ta'ntani' kumu' ene' galre' kulrung su kadadalraia'n. Su ti'mpalra'ne, pangidopo'te o'ngkamai a'i'ngka'-a'i'ngka'nu Mabuduata. ¹⁷ Pani'lri'te su maya toumata. Gilridaite ha'nusu' sinage simperca'ya, Taku'a'ite Mabuduata, bo pani'lri'te si dika. Kinadadi'han dalraini Kristus nu'a'li'te Tatu'hu'a'nnu l'dopo'. ¹⁸ A'i'ngka'-a'i'ngka', ntuhu'a'i'te i tou makataguan si kumu' agenu maya si'lri'. Ta'ya galre' su si'de kasaba' atei mapi'a' bo malromei, tou lragi su si'de kasaba' atei ta'ya matu'lridi'. ¹⁹ Yoka ene' kasaba' gilri'di' mapadung, adabo ene' mapabi'kanu uto'ne su Mabuduata, toumata singkatau masibi'nu nahadannu a'mpuhu' dalrai yoka kinata'yannu katulridan. ²⁰ Yoka, apabo baba'e'he' kumu' adabo kumu' nakata'hang bua'nu papangkuhu' yoka kinakalri'mu' su kadadosan ? Tou pi'lrasa'ne, adabo kumu' nadadi'hanu dalrai yoka nangalri'mu' mapi'a' bo kumu' nanerimane' agenu atei matotogo', kasaba' kalri'mu' ngkumu' ene' kasibi'nu Mabuduata. ²¹ Yoka, ingenebo kumu' pinokei, yoka lragi i Kristus kasaba' nadadi'ha'nu dalrai su he'ken ngkumu' bo napatulraunu pantuhu'a'n si kumu' palretene' kumu' tu'muhu' ti'ndalrenNe (bo'tasa'Ne). ²² I Sie' ta'yamai nangalri'mu' dosa, bo ta'yamai si bahi'ga' pu'taha' su mohongNe (Bukni Yesaya 53: 9). ²³ Du'ngkulru'nu i Sie' nihahi'nu', i Sie' ta'yamai namo'sada' agenu hahi'nu'; du'ngkulru'nu i Sie' nadadi'ha madapa', i Sie' ta'yamai nanga'ntigi'nu dalrai, tou i Sie' namihei a'o'Ne su Mabuduata kasaba' dongka magoguta agenu katu'lrida'n. ²⁴ I Sie' pasingkataumai nama'san dosa ngkite su a'o'Ne su kayu salib palretene' kite kasaba' matei bua'nu dosa-dosa ngkite, bo mangi'dopo'nu kabanaran. Agenu hu'dasa'-hu'dasa' ndaha'Ne, kumu' pinapi'a'. ²⁵ Su po'nane', kumu' o'ngkamai domba-domba' kasaba' madimatenu mahikolri (nalro'mbo) , tou su galre'-galre' i kumu' kasaba' nabeite kasau si Tou Mapakika'n bo Mapalridungnu bihu'a' kumu'.

Chapter 3

Kalroinu Side' Yangkung bo Si'de Bulroi ¹ Ingene lragi kumu', ha'nusu' i yangkung-yangkung, kasaba' galre'te sumu'lrung si bulroi ngkumu'. Yoka, adabo pai su salra' ngkumu' kasaba' ta'yamai mantu'hu' su Bahi'ga'nu Mabu, si'de dongka mahimbalrui su kagagionu kalroinu yangkung kumu' agenu ta'ya si kakobo'anne, ² Yoka si'de nakabuate kahaha'sa' bo kapi'a'nu kalroi kumu'. ³ Adiei hu'a'ya kumu' galre' kabua su lro'a'ngne, tampangne o'ngkamai: bo'tonu u'ta' kumu', mapamakenu kakeda bulraon, manga'se' magilra'ku'nu malra'-lra'gada'. ⁴ Tou su ti'mpalra'ne, hu'a'ya kumu' mante lrumotou bua'nu atei ngkumu', kasaba' hu'a'ya ta'yamai kumilri'si', yoka lrimotou bua'nu maindoto' toumata kasaba' malromei bo malri'ndigi'. ⁵ Yoka, ka'e'nenu kumu' kasaba' babi'nei-babinei lro'a'da bua'nu lrou po'naken, namoso' o'lrang si'de su Mabuduata, kasaba' napahu'a'yanu a'o' nsi'de : agenu sumu'lrung su bulroi nsi'de. ⁶ Ingenebo i Sara kasaba' nantu'hu' si bulroine, i Abraham, bo pinokeine i sie' "taguan". Kumu' kasaba' ana'-ana'ni Sara adabo kumu' mangalri'mu' mapi'a' agenu ta'ya kasesegenu pandamen mata'ku' sadanu mangalri'mu'ne. ⁷ Ingene lragi kumu' kasaba' bulroi-bulroi, pangidopo'te ageni yangkung kumu' su pi'kihi' nahe'me'nu kalru'a'sen yoka si'de kasaba' ko'mpolro'nu malrotei. Pani'lri' si si'de o'ngkamai mapada'-pa'danu bundu (bo'lroso') kasaba' makadea gilri'di' nabayanu i'dopo' palretene' dosa-dosa ngkumu' ta'ya makalrabe'. Kadadi'ha'nu dalrai su ti'ndalrennu Mangalri'mu' Butul. ⁸ Su pi'lrasa'ne, intabo kumu' maya pai hinsa'u'a'nnu (hingkopotannu): tahuka, gumilridi', gilri'di' su taha'na'en, atei malromei, bo atei mahinda. ⁹ Adiei mamo'sa'-mo'sada' kadada'lra'i'an agenu kadada'lra'i'a'n, manga'se' mamo'sada dadohang agenu dadohang. Tou su ti'mpalra'ne, intabo kumu' mami'hei babi'hei yoka su senenu kumu' pinokei, kasaba' palretene' kumu' mabundunu babi'hei. ¹⁰ Yoka Kaolronu Mabu napangobo': "Isainu manggilri'di' i'dopo', bo masibi'nu makabua lrou-lrou mapi'a', i sie' galre'te maha'pa di'lrane bua'nu kadadalrai'a'n, bo (maha'pa) bi'bihi'ne bua'nu mapakobo'nu bahi'ga' pu'taha' (kulrehi)". ¹¹ I sie' lragi galre'te mapadau a'o'ne bua'nu dalrai (bu'hu') bo mangalri'mu' apanu mapi'a'. Intabo i sie' mandea padamean, bo masa'da mababa'tu'ne. ¹² Yoka, matanu Mabu kasaba' makapa'tese' (makaselrei) toumata-toumata banar, bo ti'ngkahi'a'Ne makadi'ngihi'nu o'mpu'-o'mpu' nsi'de. Manen duhu'Ne kasaba' nane'poho' su toumata-toumata nangalrimu' kadadalri'a'n." ¹³ Isainu kasaba' dongka mapasa'boto' adabo kumu' makaha'ga mangalri'mu' apanu mapi'a' ? ¹⁴ Manen so'lri'ne, adabo kumu' galre'te madadi'ha' su he'kennu kabanaran, kumu' dongka makade'a' babi'hei'. "Adiei tuma'ku'-

ta'ku' bo adi'e'i kumata' su si'de' kasaba' nangalri'mu'te dadi'ha' si kumu' ." ¹⁵ Manen ingene, palro'a'dateni Kristus kasaba' i Mabu su hu'a'ngnu atei kumu' ! Pana'kede'tenu mamihei a'i'ndo' su isaimainu mapanga'do ngkumu' su kagagionu o'lrang a'pede' ngkumu, ¹⁶ ntou kalri'mu' ene' agenu atei malromei bo si'lri', yobo taguaneite pudungnu atei matilrang palretene' adabo kumu' nikulrehi', toumata kasaba' nadado'lra' kagagio pi'a'nu i'dopo' ngkumu' su adenni Kristus, dongka kasaba' mai'dang. ¹⁷ Yoka, mangkapi'a' masusa su kalri'mu' mapi'a', adabo ene' matanga'da sibi'nu Mabuduata, manga'se' masusa su kalri'mu' dalrai. ¹⁸ Yoka i Kristus Iragi nadadi'hate nu dosa-dosa, galre' ka'pasa' su maya toumata, kasaba' Toumata Banar natei su he'kennu toumata bardosa' (ta'ya benar), palretene' i Sie' dongka mani'ngan si kite su Mabuduata. A'o'Ne kasaba' natei, tou pinabi'aha' kasau su hu'a'ngnu Maindoto. ¹⁹ Su hu'a'ngnu Maindoto, i Sie' Iragi na'ko bo napaboka' su maindoto'-maindoto'nu toumata nateite si hahepo'a'n (Hadesh/Gehena), ²⁰ kasaba' su si'de po'naken hanusu' ta'ya nantu'hu' su Mabuduata, mante i Sie' kasaba' nahalra'-halra' bua'nu lrou ni Nolru'ken kahaga'sa'nu mamangon Palrahen Lra'mo'. Su ti'ndalrennu Palrahen ene', galre' kodio, galre' walru ngkatau, kasaba' nasalra'mata' bua'nu Dalrukun Lra'mo'. ²¹ Dalrukun Lra'mo' napasi'ndigi'nu Saha'ni'an kasaba' mapasalra'mata' ngkumu' su galre'-galre' i. Saha'ni'an ta'ya galre' mapa'i'mboko'nu bo'no' bua'nu a'o' ngkumu', tou kasaba' ngkelrea'n su Mabuduata mante makadea pudungnu atei kasaba' nahaha'sa' su ti'ndalrennu kinabia'ahenni Yesus Kristus, ²² kasaba' i Sie' nabalri' na'konu dompakon bo himo'mpong su kua'nennu Mabuduata; sadanu maya toumatanu kalrutuan, si'de kompania (pamerenta), bo si'de makaparenta nilruku'hu' si Sie'.

Chapter 4

I'dopo' Buhu' su Ti'ndalrennu Maindoto ¹ Sadanu, yoka i Kristus kasaba' nadadi'ha'tenu a'o'Ne, intabo kumu' mapana'kede'nu a'o' kumu' agenu tahu'ka' mapada'-pa'da, yoka toumata kasaba' nadadi'hatenu kasusanu a'o' mbatangen, kasaba' tima'nga'ngte bua'nu mangalri'mu' dosa ² Pa'lretene' kagagionu i sie' mangi'dopo' lrembei su dunia iye', i sie' ta'yate Iragi tumu'hu' su sibi'nu toumata, tou tumu'hu' su sibi'nu Mabuduata. ³ Yoka maga'nang ti'a'nu lrou su po'naken kasaba' mangalrimu' kanadangennu toumata-toumata kasaba' ta'ya makakilra'lra' su Mabuduata; kasaba' nangi'dopo' su sibi'nu ti'ngka'upi, tabe'lron, lrimbu ta'ya si ta'na'ne, mahi'inuman, bo masu'ba su sasub'an mangkedo ta'ya si a'mpungne. ⁴ Su lrou i, side kasaba' nakakilrangan tumani sadanu nakadapa'ta tou kumu' ta'ya te Iragi naitu'hu' su hilri'o'ngan mai'lra' su kalrimu' nsi'de. Ingenebo ene', si'de kasaba' nandalrai aden ngkumu' . ⁵ Tou manen ingene, si'de dongka mamihei a'a'donu kalri'mu' si'de si Sie' kasaba' su gogutannu toumata bi'aha'ken manga'se' nateite. ⁶ Naita'na' su sa'i'ne iye' , Injil pinabo'ka'te su toumata-toumata kasaba' nahinsalra'te palretene' manen si'de nigogutate su duniaken iye' mansulrung su a'toho'nu toumata, tou si'de kasaba' bi'a'ha' su kagagionu maindoto nantuhu' su su'ka'nu Mabuduata. ⁷ Pi'lrasa'nu mayane kasaba' malrapa'te. Ingenebo kite tumana'su mana'kede' bo mahi'nggapa'en palretene' maka'o'mpu'. ⁸ Su ti'mbounu mayane ene', tumana'su mahinggilri'da'n tanga'-tanga'da yoka gilri'di' kasaba' makatulrubu' nga'sa' tumaninu dosa. ⁹ Pakiselreite hindogo'n kumu' su pasingkataumai agenu ta'ya si dodoi'ti'ne. ¹⁰ Yoka hunti'a'nu toumata kasaba' nanirimate babiheinu maindoto', ene' pama'kete singkatau su manusu' su pasingkataumai kasaba' su hanusu'nu mananu'su' mapi'a' su kagagionu bahi'ga' nitou maindoto bua'nu Mabuduata. ¹¹ I sainu nangobo', intabo i sie' pangobo' o'ngkamai toumata mapaidaonu Bahi'ga'nu Mabuduata; bo i sainu manu'su', intabo i sie' manu'su' su ti'ngku'ha' bini'heinu Mabuduata palretene' su mayane, Mabuduata kasaba' nidondong nabaya su ti'ndalrenni Yesus Kristus. Naihe'ken si Sie'tenu maya tinanuman (dondong nabaya) bo kaha'mata' naidao su ta'ya si a'kaha'ne. Amin. Nadadi'ha' tangada' kasaba' Tuma'-Tuhu'ni Kristus. ¹² Sinage-sinage kasaba' kagilri'di'ku, adiei matatahibi' agenu putung papa'ndang kasaba' sinao manu'ka' perca'ya ngkumu', o'ngkamai apanu makalralri'nga' si kumu' ¹³ Mante, lrumi'a'ga'te yoka kumu' kasaba' timu'hu' nanga'lra' ti'a'ha' su kinadadi'ha'nni Kristus palretene' kumu' Iragi kasaba' dongka pai atei nasanang bo lrumi'a'ga'nu lrou tinanumanNe sumupu' su kasaduanen. ¹⁴ Kasaba' pati'ngka sanan'ngte adabo kumu' tine'lrese' yoka adenni Kristus, yoka tinanumannu Maindoto bo Maindotonu Mabuduata kasaba' nabanua'te su hu'a'ngnu a'o' kumu'. ¹⁵ Tou manen ingene, adiei su salra' ngkumu' kasaba' nadadi'ha' yoka mamamu'no', mate'koso', mangangalri'mu' dadalrai, manga'se' toumata kasaba' masibi'nu sumu' su sa'i'nu toumata ba'lrine'. ¹⁶ Tou manen ingene, i sa'i'nu nadadi'ha' yoka toumatanu Saha'ni', adiei i sie' maidang, tou su ti'mpalra'ne, i sie' galre'te mandayou su Mabuduata yoka nanangong (nama'san) sasaba'en ene'. ¹⁷ Naita'na' su lrounete kasaba' magogutan sina'humpun bua'nu taha'na'nu Mabuduata. Bo, adabo magogutannu Mabuduata nisa'humpun bua' ngkite, bo kakudanu si'de toumata hanusu' ta'ya makakilra'lra' su Injilnu Mabuduata ? ¹⁸ Adabo si'de toumata matu'lridi' kasaba' masi'ko'nu kasalra'mate'n, yo kakudanu toumata dalrai bo nangalri'mu'te dosa ? Bukni Amsal 11: 31. ¹⁹ Ingenebo ene', paba'yate si si'de kasaba nadadi'ha' yoka sibi'nu Mabuduata, sadanu napamarca'yate bihu'a' nsi'de si Tou Mapapaku'a'lri' kasaba' masusui, sangkungnu mangalri'mu' apanu mapi'a' su ta'ya si ta'na'ne.

Chapter 5

Pakika'ntenu Domba-Dombanu Mabuduata ¹ Yoka ene', kasaba' su ha'nusu' sinage mamamo'he' bo sahidinu mata su kagagionu kinadadi'ha'nni Kristus, bo Iragi kasaba' toumatanu dongka manga'lra' ti'a'ha' su kasupu'a'nnu tinanuman kasaba' dongka pakiselrei, iya' nango'ndogo' su ha'nusu' side mamamo'he' kasaba' pai su salra' ngkumu': ² Pakika'nte bo pami'a'ha'te domba-dombanu Mabuduata pai si kumu' ! Adiei ene' naitana' yoka galre' su tinuhapa', tou agenu atei sanang, o'ngkamai apanu kasibi'nu Mabuduata; adiei kalri'-kalri'mua'n ene yoka makadea ka'untungan kasaba' dolra', tou yoka kasaba' kalru'a'sen kumu'. ³ Adiei Iragi mammmmerenta o'ngkamai si tou mamamerenta si si'de kasaba'

nako'mpolro' su bo'ba' kumu', tou mu'a'lri' tantu'hu' su ko'mpolronu toumata ene'. ⁴ Manen ingene, sadanu I Tou Mapakika'n bo Mamame'ho'nu Madika sinao, kumu' dongka manarima Mahkotanu Tinanuman (Papodong Bulraonnu Madika) kasaba' ta'yamai kumilri'si'. ⁵ Ingenebo lagi kumu, hanusu' dodioken, kasaba' sumulrung su guda'-gudang kumu'; bo kumu' maya pai atei kahinda su ha'nusu' ngkumu' bo ba'lrine' yoka: Mabuduata mani'mpalra' su toumata kasaba' mapanga'saha', tou (su ti'mpalra'ne) i Sie' mamihei gilri'di' nabaya' su toumata kasaba' atei kahinda. Bukni Amsal 3 : 34. ⁶ Yoka ene'bo, hi'ndai'te (rindai'te) a'o' kumu' su a'lrung lri'manu Mabuduata kasaba' nahe'me'nu kaha'mata'. Mante i Sie' dongka mangi'a'ng si kumu' naitoto' su lroune. ⁷ Poso'te maya talrou kumu' su Mabuduata yoka i Sie' dongka mami'a'ha' si kumu'. ⁸ Panebeite bo pana'kede'te ! Se'ke ngkumu', i bihisi', kasaba' lrima'mpang tanao bo nai o'ngkamai Singa gumonggoho', yoka mandea ki'nasen kasaba' lre'o'manne. ⁹ Pandaote si bihisi'! Tengede' pakatotogo' su hu'a'ngnu parca'ya (iman) kumu' yoka kumu' mati'ho'te tou su mayanu dunia, sinage-sinage si'iman kumu' lagi kasaba' mama'san kadadi'ha'n mapada'-pada'nu kinapandamen ngkumu' ¹⁰ Bo, sadanu kumu' nadadi'ha' su ta'ya mano', Mabuduata kasaba' pu'nu maya gilri'di' nabaya' namokeite si kumu' manga'lra' ti'a'ha' bua'nu tinanumanNe su ta'yamai si a'kaha' su hu'a'ngni Kristus dongka mapabi'a'ha' kasau, mapatotogo', bo mamangon iman ngkumu' . ¹¹ Galre' si Sie'nu, kaha'mata' ta'ya si a'kaha'ne. Amin ! Silri' Pangu'nsi. ¹² Iya' namati'nu bo'he' masana' iye' si kumu' su ti'ndalrenni Silwanus, kasaba' kakilra'lra'ku o'ngkamai sinage si'iman masusui. Iya' masibi'nu mamihei pa'dasa' bo sahi'di' si kumu', tou iye' kasaba' gilri'di' nabaya' tu'tune bua'nu Mabuduata. Tenge'dete' pakatotogo' su hu'angnu gilri'di' nabaya' ene'. ¹³ Tuma'-tuhu'nu gahe'da su Babilonia, kasaba' tuma'-tuhu' pini'lre' lraginu Mabuduata, masibi' lagi mapai'da'onu silri' si kumu'. I Markus, ana'ku su hu'a'ngni Kristus, masibi' lagi mapa'ida'onu silri' si kumu'. ¹⁴ Bi'heite silri' su pasingkatau ba'lrine' agenu umu'a'n gilri'di'. Dame nabaya' su maya (tوماتا) naisu' su hu'a'ngni Kristus. Amin.[[ayt.co/1Pt]]

2 Peter

Chapter 1

Silri' bua'ni Simon Petrus ¹ Bua'ni Simon Petrus, a'ingka bo mababo'ka'ni Yesus Kristus, pinaidao su si'de kasaba' nakadeate parca'ya o'ngkamai kinadeate ngkami' su kagagionu kabanarannu (katulridannu) Mabuduata bo i Tou Makasalra'mata' Ngkite, i Cristo Yesus. ² Mante gilri'di' nabaya' bo dame natumpa' lrumaba' (nahe'me') si kumu' su hu'a'ng pangilra'lra'nnu Mabuduata bo i Yesus, Mabu ngkite. Kasaba' toumata pinokei bo pini'lre'nu Mabuduata. ³ Kaha'mata'Ne kasaba' i tou duata napamihei si kite maya apanu katana'nnu i'dopo' bo salra'mata'nu toumata, su kagagionu patih'o'a'n si Sie' kasaba' i Tou namokeite si kite matondei su tinanuman bo kapapi'a'Ne. ⁴ Su ti'ndalrenne, i Sie' napasupu'nu kodou-kodouNe si kite kasaba' ingkalra'mo' bo malragada' palretene' agenu kodou-kodou ene' kumu' makade'a' ti'aha' su duataNe, bo mata'lrede' bua'nu kadada'lraian mu'a'lri' su dunia, yoka kinakalri'mu' su kagagionu sinongou (tوماتا). ⁵ Su pe'ntelre' ene', bote bo kite mati'ngkuha' agenu atei masa'da'-sa'da mapangi'banu parca'ya kumu' agenu mahimbihe'a'n, mahimbihe'a'n agenu mahinti'ho'an, ⁶ bo mahintih'o'a'n agenu mahintotolrannu sinongou, mahintotolra'nnu sinongou agenu kasabaran, kasabaran agenu lro'a'dan (katulridan), ⁷ lro'a'dan agenu hinggilri'dannu singkatuhang, hinggilri'dannu singkatuhang agenu gilri'di' kasaba' ta'ya galre' makahe'kennu a'o' mbatangen. ⁸ Yoka, adabo mayane' iye' paite su a'o' ngkumu' bo humosou mangi'ba-ngi'ba, i'dopo' ngkumu' kasaba' pai katana'ne manga'se' su ti'mpalra'ne, i'dopo' ngkumu' ta'ya mapalro'a'ngnu bu'ane su kagagionu katiho'a'n kumu' su Mabu ngkite, i Cristo Yesus. ⁹ Tou manen ingene, su ha'nusu' toumata kasaba' ta'yaken nakadea mayane' ene', i sie' o'ngkamai toumata belrou bo buta yoka i sie' nakalrupate tou i sie' bino'koute bua'nu dosa-dosa su papo'nane'. ¹⁰ Yoka ingenebo, ha'nusu' tu'hangku, bote bo mangi'baken kumohoa' mapatanga'da tou kumu' tanga'-tangada' pinokeite bo pini'lre'te; yoka adabo kumu' mapakalri'mu'ne, kumu' kasaba' ta'ya mana'bo (mo'ndolro). ¹¹ Agenu ingene, haha'mpede' sasu'a'n su dompakonnu Mabu bo Makasalra'mata' si kite, i Cristo Yesus, kasaba' tumana' su mabi'ka' malra'mpada si kumu'. ¹² Yoka ingenebo, iya' masibi'nu mapata'hunu'ng si kumu' kagagionu mayane' ene', mante ene' katiho'a'nte bo binangonte ngkumu' agenu ta'ya kumiko su kabanaran kasaba' kinadeate ngkumu' su galre'-galre' i. ¹³ Sangkungnu iya' mangi'dopo'ken su hu'a'ngnu dunia iye', iya' mangatei mano'ndo si kumu' su ti'ndalrennu mapata'hunu'ng si kumu', ¹⁴ Yoka katiho'a'ntu tou iya' dongka manulrau tampanu dunia iye' ta'ya mano' o'ngkamai pinakiselreitenu Mabu ngkite si sia', i Cristo Yesus. ¹⁵ Bo, iya' dongka mangi'ba su katati'ngkuha'nu a'o'ku mapata'hunu'ngnu mayane' si kumu', su pa'lrusu'nu manindenana si kumu'. Sahi'dinu Mata su Tinanumannu Cristo (Kristus). ¹⁶ Yoka kami ta'ya timu'hu' su o'ngkamai solri'nu bahi'ga' hanga'-hanga'n kasaba' kulre'hi'nu toumata sangkungnu kami mapakiselreinu kaha'mata' bo ka'a'kon naonu Mabu kite, i Cristo Yesus, yoka tanga'-tangada' kami kasaba' sahi'di-sahi'di'nu mata su kagagionu tinanumanNe. ¹⁷ Yoka sadanu i Yesus nakadeate silri' bo tinanuman bua'nu Mabuduata i Yama, kasaba' o'ngkamai pinaba'hi'ga' ni Tou Tinanuman si Sie' kasaba': Iye'tenu Ana'Ku Kagi'lri'di'Ku, si Sie'tenu IYA' makahe'ken", ¹⁸ Manen kami' nakadi'ngihi'ken talrangnu pu'lrung (kakoboan) ene' si nao bua'nu dompakon sangkungnu kami nahaha'ge'ken ageNe su bu'kidi'nu lro'a'da. ¹⁹ Kami lagi kinatingkuha'e'n agenu bahi'ga' baba'lro', palretene' ene' mu'a'lri' salri'siga'n kumu' agenu dalri'ka, o'ngkamai mapakiselreinu solro' (soga) suma'hansa'ng su tanpa malri', maidao su kasupu'a'nnu mahimalrou bo kalrotou annu malrampitei mahimalrou su hu'a'ngnu atei kumu'. ²⁰ Tou mante ingene, apanu sa'humpu'n galre'te salrisigan kumu' kasaba' ta'ya si insaumannu baba'lro' su hu'a'ngnu Kaolro' Lro'a'da sinao bua'nu i'munnu toumata singkatau, ²¹ Yoka ta'ya siinsaanu bua'nu baba'lro' kasaba' naitumpa bua'nu sibi'nu toumata; yoka su ti'mpalra'ne, toumata-toumata nabahi'ga' su he'ken adennu Mabuduata bo kadingannu MaindotoNe.

Chapter 2

Hahe'po'a'nnu Me'tehe'-Me'tehe' Mangkedo (Kulre'hi') ¹ Su lrou papo'nane', pai mababa'lro'-mababa'lro' mangkedo (kulre'hi') naihompong su salra'nu tuma'-tu'hu'nu Mabuduata, ingene lragi mapada'-pada'nu mababa'lro'-mababa'lro' kulre'hi' naiho'mpongte su salra' ngkumu' su galre'-galre' i, si'de kasaba' mapatu'ntu'tenu kagagionu buni'-buni'a'n (ta'ya maha'dusu') agenu tatu'ntu'an kulre'hi' (tatu'ntu'a'n kadadosan), o'ngkamai mamapa'ha' su tatu'busa'nnu Mabubua'nu dosa-dosa nsi'de palretene' makahuge'ge' sahi'o'ko parca'ya su pasi'i'nsau si'de. ² Bo, dongka pai nga'sa' toumata timu'hu'te su kagagionu mangi'dopo' su ti'ndalrennu kadadosan (ta'ya si moral), bo si'de ene'tenu makababo'boho' ti'ndalrennu kabanaran. ³ Yoka agenu ate' gansoko' si'de manga'lra' u'ntung bua' ngkumu' su kagagionu mapaidaonu kakobo'a'n-kakobo'a'n nahe'me'nu kulre'hi'; ingenebo hahe'po'a'n si si'de kasaba' ta'yamai napi'lrasa' bua'nu papo'naken, bo kahuge'ge'a'nnu i'dopo' nsi'de kasaba' pandang-pandangken. ⁴ Yoka, adabo Mabuduata kasaba' ta'yamai nanotolro' sibi'Ne du'ngkulru'nu kinadadosa'nnu si'de toumatanu kalrutuanNe, kasaba' dongka mapamalre'ng si'de su hu'a'ngnu neraka bo mapahante nsi'de su hu'a'ngnu po'mpong madalrung malri' maidao su lrou pagagogutan su kasaduanen (Pagagogutannu Komalrigi' Mabi'da), ⁵ bo adabo Mabuduata lragi ta'yamai nanisilri' napahuge'ge'nu dunia po'naken su lrouni Nolru' kasaba' mababa'lro' insau agenu pi'tu' taha'na'ne, yoka napasupu'nu dalrukun lra'mo' napahuge'ge'nu dunia yoka toumata-toumata du'ngkulru'nu ene' nanindenante Mabuduata; ⁶ bo adabo Mabuduata napahe'po'tenu Banua Sodom bo Gomora agenu putungnu Brinstom bua'nu lragi napahuge'ge'nu Banua Dadua ene' nu'a'lri' abu, yoka mapakiselrei su toumata-toumata o'ngkamai apanu kalri'mu'a'n lraginu Mabubua' kasaba' dongka mu'a'lri' su toumata-toumata ha'nusu' nangi'dopo'nu dalrai (kadadosan) su galre'-galre' i su kasaduanen; ⁷ bo adabo Mabuduata kasaba' napasalra'mata'ni Lot, kasaba' toumata banar ene', mante nangi'dopo'nu masusa yoka nahadan bua'nu kalri'mu'nu toumata-toumata kasaba' ta'ya mati'ho'nu sanihi', ⁸ (kasaba' ta'ya nano', i Lot nangi'dopo' hunti'a'nu lrou su salra'nu si'de toumata dalrai, ingenebo himukudu' banarne kasaba' nasusa tangada' yoka nakabua bo nandi'ngihi'te maya kinakalri'mu'-kinakalri'mu' dalrainu toumata-toumata su ti'ku'ne); ⁹ mante Mabuduata tanga'-tangada' mati'ho' apanu kalri'mu'a'nNe kasaba' mapamolro'so'nu toumata-toumata banar bua'nu "kasukaen" (papandang) bo mapahapo'nu toumata-toumata dalrai su Gogutanu Komalrigi' Mabi'da su kasaduanen. ¹⁰ ha'nusu' si'de makakoa mapakikannu a'o' mbatangen su hu'a'ng sibi'nu kadadosan, bo si'de ta'yamai makahe'kennu pamarenta. Agenu ta'ya sipangampe' bo mapanga'saha'nu a'o' mbatangen, me'tehe'-me'tehe' kulre'hi' ene' ta'ya mata'ku' mahahinu (manelrese') kumakaho'a'-kumakaho'a' tinanuman, ¹¹ mante si'de toumatanu kalrutuan ene', kasaba' mangka'u'ha' bo mangkangatas' lrumembo si si'de, ta'yamai bahane' mami'hei a'a'donu bo'boho' (dolra') si si'de su hibanu Mabubua'. ¹² Me'tehe'-me'tehe' mangkedo (kulre'hi') iye' kasaba' o'ngkamai kumakaho'a' ta'ya si i'munne, si'de bina'tehe' galre' hogo'n bo bunon; si'de nandolra' apanu ta'yamai kasalri'sigi' nsi'de, ingenebo si'de dongka pogo'a'n su hu'a'ngnu kahuge'ge'annu o'a' nsi'de; ¹³ si'de dongka kasampelrannu dadalrai kasaba' baba'e'he'nu kalri'mu' dalrai nsi'de. Si'de nangatei adabo si'de galre' tabe'-tabelron su lrou matene', ene' kasaba' lri'a'ga nsi'de. ¹⁴ Si'de kasaba' ipu bo dolra', yoka lru'mi'a'ganu kulre'hi' si'de sangkungnu kumu' kuma'n madinga'-di'ngan. Si'de pai mata tou nahe'me' agenu sinogounu zinah bo ta'ya ma'ngkede' mangalri'mu' dosa, si'de nama'ndang toumata-toumata kasaba' himu'kudu'ne malrotei, bo ate' nsi'de nabi'asa'tenu i'dopo' manga'ngkang mayane'. Si'de kasaba' ana'-ana'nu binabo'boho' !. ¹⁵ Si'de nanindenante dalren matu'lridi' bo nantu'hu'te su dalren kanabo'n (cilaka), o'ngkamai dalrenni Bileam bin Beor, yoka masibi'nu manarima tata'nda'n su kalri'mu'nu dalrai. ¹⁶ Tou manen ingene, i sie' nakadea te'poho' matuhapa' bua'nu poni (kabalro' ko'talra') insau su ti'ndalrennu salri'bane, yoka kakobo'a'nnu poni ene' o'ngkamai pu'lrungnu toumata kasaba' napata'nga'ngnu kinakalri'mu' dalrai ni tou mababa'lro' lri'o'ng ene'. ¹⁷ Toumata-toumata iye' o'ngkamai kumbu'a'nnu ake mamada' bo o'ngkamai hibub' nihi'mpage'ntenu balrada'. Pompong malri' madalrung kasaba' pinasadiate si si'de. ¹⁸ Agenu bahi'ga' mapanga'saha', tou pampang, si'de nanbo'toso' toumata-toumata kasaba' napolro'so'te bua' nsi'de ha'nusu' masibi'kennu dadalrai bo makakoakennu mangi'dopo' su sinongounu lre'o'so' bo mahi'lri'o'ng agenu ba'lrine'. ¹⁹ Me'tehe'-me'tehe' kulre'hi' ene' napakodounu kalru'a'sen, mante su pasingkatau nsi'de naisu'ken su hu'a'tanu kapapatean. Yoka, apamainu kinaba'ta'ennu toumata, si sie' toumata ene' dongka nipahu'a'tane'. ²⁰ Yoka, adabo si'de napolro'so'te bua'nu lromboinu dunia dalrai su ti'ndalrennu makakilra'lra' su Mabubua' bo si Tou Makasalra'mata' si kite, i Cristo Yesus, tou senebo si'de nabalri' kasau timu'hu' dunia dalrai ene' bo kina'i'ntounete, si'de kasaba' dongka mana'bo kasau mangkadalarai bua'nu kadadalraia'in su po'nane'. ²¹ Bo'bodo'ne adabo si'de kasaba' ta'yamai nakakilra'lra'nu dalren kabanaran ene', manga'se' si'de nakakilra'lra'tenu dalren matulridi' ene' tou pa'lrusu'ne nahimbalru' bo nasalriba kasau. ²² Si'de kasaba' saheinu bahi'ga' si'ndigi' o'ngkamai: "Kapuna kima'n kasau sasukane' " bo "Babi manen nidenote na'u'hasa', galre'te mabei kasau su lrota' ti'ntuna'ne".

Chapter 3

I Yesus Dongka Nao Mabalri' Kasau ¹ Su sinage'-sinage' kasaba' kagilri'di'ku, iye' kasaba' bohe' kaduane binohe'ku bo pinaidaoku si kumu'. Su hu'a'ngnu bohe' kaduane iye', iya' nango'ndogo'nu mapama'dasa' (mapabi'a'ha) u'to' ngkumu' palretene' mu'a'lri' hahasa' su kagagionu mapata'hunu'ng si kumu', ² Palretene' kumu' makahe'ken (makata'hunu'ng) kakobo'a'n-kakobo'a'nnu si'de mababa'lro' nipakasaba'te su po'nane' naihampei su parenta-parentanu Mabubua' bo i Tou Makasalra'mata' su lra'lra'mpangnu si'de mababo'ka'. ³ Su ka'pasa'ne, tahu'-tahunumai yoka naita'na'te su dongka lrou-lrou samu'dine' (kapa'lrusa'ne), si'de manane'lrese' dongka maisupu' bo mangi'dopo'nu tumu'hu' su sinongounu

kadadosan mbatangen si'de. ⁴ Si'de dongka mabahi'ga' nu dolra' kasaba': "Unte kodou kagagionu kasupu'a'nNe ? Yoka bua'kennu lrou kinapateannu gagugang nkite su po'naken, mayane' galre' ti'mondo' o'ngkamai su kagagionu lrou sa'humpu'nnu pinaku'a'lri'an ken." ⁵ Yoka si'de agenu atei malru'a'sa napalru'panu ko'ti' tou su ti'ndalrennu Bahi'ga'Ne, lrange kasaba' paite bua'nu po'nake'n bo tana' bo lrange kasaba' kinalri'mu' bua'nu ake bo nu'a'lri' su kagagionu ake. ⁶ Bo agenu ake ene' lragi, dunia du'ngkulru'nu ene' kasaba' pinahu'gege'nu dalrukun lra'mo'. ⁷ Tou manen ingene, bua'nu bahi'ga' mapada-pada'ken, lrange bo tana' su galre'-galre' i kasaba' nidesoken yoka dongka tutungan agenu putung naitana'mai su lrou pagogutan bo lrou pahu'gege'annu toumata-toumata dalrai. ⁸ Su sinage'-sinage' kasaba' kagilri'di'ku, adiei makalru'pa ti'a'sa'nu (pi'lrasa') insau iye' kasaba': Galre' su Mabub, he'kennu lrou insau (si lrou) naitana' (o'ngkamai) su he'kennu mahibu su taonne bo he'kennu mahibu su taonne naitana' su he'kennu si lrou. ⁹ Mabub ta'yamai kaitu'nu lrumudu' (mapano') mapasupu'nu kodou-Ne o'ngkamai kinapi'kihi'nu manenpi'da toumata kasaba' kinasamu'dian. Tou su ti'mpalra'ne, i Sie' kasaba nanabarnu naha'lra' si kumu' yoka i Sie' ta'ya makakoa si insaunumai bua' kumu' kasaba' mapogo, mante bo'bodo'ne kumu' maya mahimbalrui bo masalra'mata'. ¹⁰ Lrou ka'a'kon nao nu Mabub dongka maitumpa su o'ngkamai kagagionu manane'koso', bo lrange dongka mata'ya (malri'sa') agenu pu'lrung kasaba' madapa' tumani. Maya hoho'nu lrange dongka matutung ha bo tume'tese'nu hembang putung ma'i'ha' tumani, bo dunia agenu maya ho'ho'ne dongka masu'e'i ka'nennu hembang putung. ¹¹ Adabo mayane' galre'te dongka hu'gege'a'n, su kagagionu kalri'mu' iye', yo kakudabo kumu' palretene' mata'lrede' bua'nu kapo'go'a'nne ? Ingenebo kumu' galre'te mangi'dopo' su dalren matulri'di' (ta'ya si dosamai) bo manu'su' su Mabubuata, ¹² Palretene' kumu' kasaba' mahalra'-halra' bo mapasahi'o'konu lrou ka'akon nao nu Mabubuata ! Yoka su lrou ka'akon naonu Mabub, kasaba' lrange' dongka mahu'gege' agenu putung bo maya hoho'nu lrange (apamai-apamai su sene') dongka tume'tese' su ka'i'ha'nu hembang putung ¹³ Manen ingene, adiei mata'ku'-ta'ku' yoka mantu'hu'su kodounu Mabubuata, kite ta'ya kasa'mpelra'ne yoka kite maisu' su ha'nusu' toumata kahaga'sa' mahalra'-halra'nu lrange bo Tana' Buhu' kasaba' tanpa mangkapi'a' pabanu'a'nnu toumata-toumata matulri'di' (toumata banar)su kasaduanen. ¹⁴ Su sinage'-sinage' kasaba' kagilri'di'ku, adabo kite kaha'gasa'tenu mahalra' lrou ene', kite galre'te mabusa bo mapanu'su' Bahi'ga'nu Mabub palretene' Mabubuata makadapa'ta si kite su ta'ya nangi'dopo' su kadadosan, ta'ya si apkerne, bo hi'i'ki'a'n dame agenu Mabubuata. ¹⁵ Pikiha'nkenmai tou kasabarannu Mabub kasaba' naitoto'nu lrou kite makadea salra'mata'nu Mabubuata. O'ngkamai i Paulus, sinage' ngkite', iya' namohe' si kumu' agenu timumun bua'nu Mabubuata o'ngkamai naitumpa si sie' (Paulus). ¹⁶ I sie' (i Paulus) lragi napabahi'ga'tenu apamai-apamai iye' su hu'a'ngnu maya binabo'he'ne su buk ba'lrine'. Tangada' pai manenpi'da apamai-apamai kasaba' masu'kada' su kasilriga'n kumu' bo ene'nu pinahikalri'u'tenu si'de u'to' malrumu' bo agenu parca'ya nsi'de malrotei. Si'de lragi kasaba' nangalri'mu' mapada-pa'danu manenpi'da buknu Kaolro ba'lrine' kasaba' napada'ngkalra'tenu parca'ya nsi'de su kapapate'a'n. ¹⁷ Su sinage'-sinage' kasaba' kagilri'di'ku, yoka kumu' mati'ho'tenu maya kagagione iye', pi'a' pi'a'te (panebeite) palretene' kumu' ta'ya dongka madangkalra' agenu tatu'ntu'a'n mangkedo (kulre'hi') kasaba' kagagionu kinasa'lra'nnu toumata-toumata ta'ya mati'ho'nu sa'nihi'. Adiei parca'ya ngkumu' mana'boh manga'se' mo'ndolro' bua'nu katato'ga'sa'nu parca'ya ngkumu'. ¹⁸ Mante ingene, pakahoso'ute parca'ya ngkumu' su gilri'di' nabaya' bo su pangilra'lra'nnu Mabub bo si Tou Makasalra'mata' si kite, i Cristo Yesus. Galre' si Sie'nu maya tinanuman, bua'nu lrou iye' maidao su ta'ya si ka'a'kahe'ne ! Amin [[ayt.co/2Pt]]

1 John

Chapter 1

¹ Sa'i'ne kasaba' paite bua'nu sa'humpu'nneken, kasaba' kinadi'ngihi'te ngkami, bo kinabuate agenu mata ngkami', bo nialri'sigi'te bo kinapandamentenu lrima ngkami, kasaba': Bahi'ga' Makabi'a'ha', ² Makabi'a'ha' ene' kasaba' pinakita'to'nte bo kinabuate ngkami. Kami manahi'di' bo mapabo'ka' si kumu' su kagagionu mangi'dopo' su ta'ya si a'kaha'ne ene', kasaba' paite nadi'nga'-di'ngan ageken ni Yama bo kasaba' pinakita'to'nte si kami. ³ Sa'i' kasaba' kinabuate bo kinadi'ngihi'te ngkami ene', kasaba' pinabo'ka'te lragi ngkami si kumu' palretene' kumu' lragi pai hisabu'a'n (hi'a'ko'n) age ngkami. Tanga'-tanga'da', hinsabua'n (tibatu'a'n) ngkami ene' kasaba' mahahage' agenu Mabubuata i Yama bo Ana'Ne, i Cristo Yesus. ⁴ Maya sa'i'ne iye' kasaba' bino'he' ngkami si kumu' palretene' lri'a'ga kumu' mahe'me'. Lruma'mpang su Hu'a'ngnu Sa'hansa'ng. ⁵ Iye'tenu lrilring (kabar) kinadi'ngihi'te ngkami su kagagionu i Sie' bo pinaida'ote ngkami si kumu' kasaba' Mabubuata i Tou Sa'hansa'ng bo su hu'a'ngNe kasaba' ta'yamai si malri'ne. ⁶ Adabo kite mapabo'ka'nu makatagu'a'n tibatu'a'n ageNe, tou kite mangi'dopo'ken su hu'a'ngnu malri', kite kasaba' nanggau bo ta'yamai nangalri'mu' kagagionu kabanaran. ⁷ Tou manen ingene, adabo kite lrima'mpang su hu'a'ngnu sa'hansa'ng, o'ngkamai kagagione kasaba' su hu'a'ngnu sa'hansa'ng, kite kasaba' pai tibatu'a'n su pasingkatau ngkite agenu ba'lrine', kasaba' daha'ni Yesus, Ana'Ne, dongka mapau'hasa' (mapatu'yasa') ngkite bua'nu maya dosa ngkite. ⁸ Adabo kite makasaba' tou kite ta'ya nabardosa, kite namu'taha' a'o' mbatangen bo kabanaran ta'ya pai su hu'a'ngnu a'o' ngkite. ⁹ Adabo kite mapasaba'nu dosa-dosa ngkite, i Sie' kasaba' masusui bo matulridi'nu mapaa'mpung dosa-dosa ngkite bo mapatu'yasa' ngkite bua'nu maya kadadalra'i'an. ¹⁰ Adabo kite mapabo'ka' tou kite ta'yakenmai nangalri'mu' dosa, kite kasaba' napakalri'mu'Ne mapu'taha' bo bahi'ga'Ne ta'ya pai su hu'a'ngnu a'o' ngkite.

Chapter 2

¹ Ana'-ana'ku, iya' napamo'he'nu apamai-apamai iye' si kumu' palretene' kumu' adie'i mangalri'mu' dosa. Manen ingene, adabo pai kasaba' nangalri'mu'te dosa, kite pai Manganga'tasa' su hibanuni Yama ngkite adenNe i Cristo Yesus, kasaba i Tou Banar ene'. ² Yoka i Sie'tenu tu'mbalra' padamean su dosa-dosa ngkite. Bo, ta'ya galre' kasaba' dosa-dosa ngkite su pasingkataumai, tou Iragi naitana' su dosa-dosanu maya dunia. ³ Ingenebo kite mati'ho' tou kite makakilra'lra' su Mabuduata, adabo kite nantu'hu'te tanga'-tangada' su parenta-parentaNe. ⁴ Adabo toumata nangu'lri' kasaba': "Iya' nakakilralra'te su Mabuduata", tou ta'yamai nantu'hu' su parenta-parentaNe, i sie' kasaba' i tou mapu'taha' bo kabanaran ta'ya pai su hu'a'ngnu a'o'ne. ⁵ Tou manen ingene, i sainu nantu'hu' su Bahi'ga'Ne, gilridi'nu Mabuduata tanga'-tangada' nato'mpodo'te su hu'a'ngnu a'o'ne. Ingenebo kite mati'ho' tou kite nakabanuate su hu'a'ngnu a'o'Ne. ⁶ Adabo toumata nangu'lri' tou i sie' nakabanuate su hu'a'ngnu Mabuduata, i sie' galre'te mangi'dopo' o'ngkamai su i'dopo'ni Yesus. Gumilridi'nu Sinage' bo Mangalri'mu' Apamai Kasibi'nu Mabuduata. ⁷ Sinage'-sinage' kagilridi'ku, iya' ta'ya napamo'he'nu parenta buhu' si kumu', yoka iye' kasaba' parenta kahanga'n kinatagu'a'nente ngkumu' bua'nu po'naken. Parenta kahanga'n ene' kasaba' Bahi'ga' kinadi'ngihi'te ngkumu' bua'nu po'naken. ⁸ Mante ingene', iya' Iragi kahaga'sa'tenu napamo'he'nu parenta buhu' si kumu', kasaba' banar su hu'a'ngni Sie' bo su hu'a'ng kumu' yoka apanu malri' kasaba' nati'mbusu'te bo sa'hansa'ngnu banar kasaba' lrimo'toute su galre'-galre' i. ⁹ Adabo pai toumata nangu'lri' tou i sie' nakabanuate su hu'a'ngnu sa'hansa'ng, tou i sie' dimadi'ntingkennu sinage'ne, i sie' kasaba' nakabanuaken su hu'a'ngnu malri' naida'o su lrou iye'. ¹⁰ Adabo pai toumata gimilridi'tenu sinage'ne su hu'a'ngnu sa'hansa'ng, i sie' ta'yamai si insaunumai makabo'dito'ne. ¹¹ Tou manen ingene, i sainu dimi'ntingnu sinage'ne i sie' kasaba' nakabanuaken su hu'a'ngnu malri' bo lrima'mpangken su hu'a'ngnu malri'. I sie' kasaba' ta'yamai mati'ho' su apanu ka'akon'ne yoka matane' nabutatenu malri'. ¹² Iya' namo'he' si kumu' ha'nusu' ana'-ana'ku, yoka dosa-dosa ngkumu' kasaba' nipa'a'mpu'ngte su adenNe. ¹³ Iya' namo'he' si kumu' ha'nusu' yama-yama, yoka kumu' kasaba' nakakilralra'Nete bua'nu po'naken. Iya' namo'he' si kumu' ha'nusu' dodio-dodioken, yoka kumu' kasaba' nakaba'ta'teni tou Dalrai (i Bihisi'). Iya' namo'he' si kumu' ha'nusu' ana'-ana', yoka kumu' kasaba' nakakilra'lra'te si Yama. ¹⁴ Iya' namo'he' si kumu' ha'nusu' yama-yama, yoka kumu' kasaba' nakakilra'lra'Nete bua'nu po'naken. Iya' namo'he' si kumu' ha'nusu' dodio-dodio, yoka kumu' kasaba' matotogo' bo bahi'ga'nu Mabuduata nakabanuate su hu'a'ngnu a'o' ngkumu', bo kumu' kasaba' nakaba'ta'te si tou dalrai. ¹⁵ Adie'i gumilridi'nu dunia iye' manga'se' apamai-apamainu naposo' su hu'a'ngnu dunia. Adabo pai singkatau gumilridi'nu dunia, gilridi'ni Yama kasaba' ta'ya nakabanua su hu'a'ngnu a'o'ne. ¹⁶ Yoka, maya apanu pai su hu'a'ngnu dunia, o'ngkamai: sibi'nu Ire'oso', sibi'nu mata, bo mapanga'ya'nu i'dopo' kasaba' ta'ya nabo'lroso' bua'ni Yama, tou nabo'lroso' bua'nu dunia. ¹⁷ Dunia iye' kasaba' kahaga'sa'tenu mata'ya agenu sibi'ne, yoka i sainu nangalri'mu' sibi'ni Yama dongka mabi'a'ha' su ta'ya si kapa'lrusa'ne. Adie'i tumuhu'-tu'hu' si Antikrist. ¹⁸ Ana'-ana'ku, su galre'-galre' i kasaba' po'ndolro'tenu dunia (akhir zaman); bo o'ngkamai kinadi'ngihi'te kumu' tou i Antikrist dongka nai, tou su galre'-galre' i kasaba' paite nga'sa' Antikrist. Ingenebo kite mati'ho'te tou su galre'-galre' i kasaba' Po'ndolro'tenu Dunia. ¹⁹ Si'de (Antikrist) kasaba' paite su salra' ngkite, tou si'de ta'ya naisu' su ko'mpolro' ngkite. Yoka adabo si'de naisu' su ko'mpolro' ngkite, si'de tanga'-tangada' dongka mahahage' ngkite. Manen ingene, si'de nanindenante si kite palretene' kabua tou si'de ta'ya naisu' su ko'mpolro' ngkite. ²⁰ Tou manen ingene, kumu' kasaba' nakataguante du'duhu'ni Tou Lro'a'da, bo kumu' mati'ho'tenu mayane'. ²¹ Iya' namo'he' si kumu' su tabo kumu' ta'yaken mati'ho'nu kabanaran, tou yoka kumu' mati'ho'nete bo yoka ta'yamai si gaune kasaba' nabo'lroso' bua'nu kabanaran. ²² Yo i sainu i tou magau ene', i sie'nu kasaba' nano'ngkaha' (ta'ya nanirima) tou i Yesus kasaba' i Tou Cristo! I sie'nu kasaba' Antikrist, i tou ta'ya nanirima si Yama manga'se' ta'ya nanirima su Ana'. ²³ I sainu nano'ngkaha' (ta'ya nanirima) su Ana' kasaba' ta'ya makataguan si Yama. Tou manen ingene, hunti'a'nu toumata nanirimate su Ana', i sie' Iragi makataguante si Yama. ²⁴ Taguaneite bo pantu'hu'te su apanu kinadi'ngihi'te ngkumu' bua'nu po'naken. Adabo apanu kinadi'ngihi'te ngkumu' kasaba' banua-banuaken su hu'a'ngnu a'o' ngkumu', kamu' Iragi banu-banuaken su hu'a'ngnu Ana' bo i Yama. ²⁵ Bo, iye'tenu kodou bini'heiNete si kite, kasaba' ko'ti' (i'dopo' ngkite) ta'ya si pa'lrusu'ne. ²⁶ Maya apanu pinamo'he'kute si kumu' iye', kasaba' kagagionu toumata masibi'nu mapasa'lri'ba ngkumu'. ²⁷ Manen ingene, du'duhu'nu Maindoto kinadeate kumu' bua'Ne kasaba' pai su hu'a'ngnu a'o' ngkumu', bo kumu' ta'yate makihi'ntabang su toumata ba'lrine' kasaba' mapatu'ntu' si kumu'. Yoka su pi'lrasa'ne, du'duhu'Ne ene' dongka mapatu'ntu' si kumu' su kagagionu mayane'— bo ene' kasaba' banar, bo diming pu'taha'— o'ngkamai i Sie' napatu'ntu'te si kumu', kasaba' galre'te matulrau su hu'a'ngNe. ²⁸ Su galre'-galre' i ha'nusu' ana'-ana'ku, pabanuate su hu'a'ngnu a'o'Ne palretene' sangkungnu i Sie' nao makitaton su kasaduanen, kite ta'ya maidang su hibaNe. ²⁹ Adabo kumu' mati'ho'te tou i Sie' kasaba' banar, kumu' Iragi mati'ho'te tou hunti'a'nu toumata nangalri'mu' kabanaran, kasaba' naba'ntehe' bua'Ne.

Chapter 3

¹ Tahu'-tahu'nu'mai ka lra'mo'nu gilridi'ni Yama bini'hei si kite palretene' kite kasaba' ana'-ana'nu Mabuduata, bo tanga'-tangada' kite kasaba' ana'-ana'nu Mabuduata. Yoka ingenebo dunia ta'ya makakilra'lra' si kite bo ta'ya makakilra'lra' si Sie'. ² Sinage'-sinage' kagilridi'ku, su galre'-galre' i kite kasaba' ana'-ana'nu Mabuduata, tou kalroi ngkite su kasaduanen ta'yaken kabua. Manen ingene, kite mati'ho'te tou sadanu i Sie' nao, kite dongka mu'a'lri' o'ngkamai i Sie' yoka kite dongka makabua si Sie' su kagagionu a'o' tutu'Ne. ³ Hunti'a'nu toumata kasaba' nakataguante o'lrang su hu'a'ngni Cristo iye', i sie' kasaba' napalro'a'danu a'o'ne o'ngkamai i Cristo kasaba' lro'a'da (ta'ya si sa'lra'ne). ⁴ Hunti'a'nu toumata

nangalri'mu'te dosa kasaba' narontate (Irimengkote) su sa'nihi (nu Mabu) yoka dosa kasaba' lrumengko su sa'hini'.⁵ Kumu' mati'ho' tou kinatato'n naoni Cristo (su po'nane') kasaba' napalri'sa'nu dosa ngkite, bo su hu'a'ngNe ta'yamai si dosa.⁶ Hunti'a'nu toumata kasaba' natulrau su hu'a'ngNe ta'yamai nangalri'mu' dosa; yoka ta'ya si insaunumai nangalri'mu' dosa kasaba' nakabua manga'se' nakakilra'lra' si Sie'.⁷ Ana'-ana'ku, adi'e'i pabaya'-ba'ya singkataunumai mapasa'lri'ba ngkumu'. Yoka i sainu nangalri'mu'te kabanaran, i sie' kasaba' toumata banar o'ngkamai i Cristo kasaba' Banar (ta'ya si dosaNe).⁸ Yoka i sainu mangalri'mu' dosa kasaba' nabo'lroso' (natumpa) bua'ni bihisi' yoka i bihisi' kasaba' nabardosate bua'nu sa'humpu'nneken. Ka'a'kon Ana'nu Mabuduata su kasaduanen kasaba' dongka mapahugege'nu maya kinakalri'mu'-kinakalri'mu'ni bihisi'.⁹ Ta'ya si insaunumai naba'ntehe' bua'nu Mabuduata kasaba' mangalri'mu' dosa yoka mbenenu Mabuduata pai su hu'a'ngnu a'o'ne; bo i sie' ta'ya makakalri'mu' dosa yoka i sie' pinaba'ntehe'te bua'nu Mabuduata.¹⁰ Agenu ingene, i sainu kasaba' ana'-ana'nu Mabuduata bo i sainu kasaba' ana'-ana'nu bihisi', tanga'-tangada' dongka kabua. I sainu ta'ya mangalri'mu' kabanaran kasaba' ta'ya mabo'lroso' bua'nu Mabuduata, ingene lragi su kagagionu toumata kasaba' ta'ya gumilridi'nu sinage'-sinage'ne. Mahinggilrida'n.¹¹ Yoka, iye'tenu lrlirng kasaba' kinadi'ngihi'te ngkumu' bua'nu sa'humpu'nne, kasaba' kita galre'te mahinggilrida'n.¹² Adi'e'i mu'a'lri' o'ngkamai i Kain, kasaba' nabo'lroso' bua'nu dalrai bo namu'no' si tu'a'dine. Bo, kakudabo i Kain namu'no' si tu'a'dine ? Yoka, kinakalri'mu'ni Kain kasaba' dalrai bo kinakalri'mu'ni tu'a'dine kasaba' banar.¹³ Sinage'-sinage'ku, adi'e'i matata'hibi' adabo dunia iye' kasaba' dumadi'ngting si kumu'.¹⁴ Kite mati'ho' tou kite kasaba' lrimo'a'ngte bua'nu papatei bo tumo'ndo' humo'ngo' kabi'a'he'n yoka kite gumilridi'nu sinage'-sinage'. I sainu toumata ta'ya gumilridi'nu sinage'ne kasaba' natulrauken su hu'a'ngnu papatei.¹⁵ Hunti'a'nu toumata dumadi'ntingnu sinage'ne, i sie' kasaba' i tou mamamu'no', bo kumu' mati'ho' tou ta'yamai si mamamu'no' kasaba' makatagu'a'n i'dopo'ne su ta'ya si pa'lrusu'ne.¹⁶ Iye'tenu kagagio ngkite adabo kite makakilra'lra'nu gilridi' ni Cristo Yesus, kasaba' nami'heite i'dopo'Ne si kite. Yo, kite lragi galre'te mami'hei i'dopo' ngkite su sinage'-sinage' ngkite.¹⁷ Manen ingene, adabo pai toumata kasaba' makatagu'a'n ho'ko'nu dunia, bo makabua tu'hangne ta'ya si apamainu a'pede'ne, tou i sie' galre' manulrubu' ateine, yo kakudabo gilridi'nu Mabuduata kasaba' pai su hu'a'ngnu ateine ?¹⁸ Ana'-ana'ku, botebo kite gumilridi' (manggilridi') su ta'ya galre' agenu babo'ka'en manga'se' bahi'ga', tou galre'te agenu kinakalri'mu' bo kabanaran.¹⁹ Agenu iye', kite dongka mati'ho' tou kite nabo'lroso' bua'nu kabanaran bo kite dongka mapatotogo'nu atei ngkite su hiba'nu Mabuduata.²⁰ Yoka, adabo atei ngkite kasaba' mapasa'lra' ngkite, Mabuduata kasaba' ingkalra'mo' lrumembo su atei ngkite, bo i Sie' mati'ho'nu mayane'.²¹ Sinage'-sinage' kagilridi'ku, adabo atei ngkite kasaba' ta'ya mapasa'lra' ngkite, kite makatagua'nnu a'o' mbatangen su hiba'nu Mabuduata.²² Bo apanu pangkelre'an ngkite, kite kasaba' makade'a' bua'nu Mabuduata yoka kite nantu'hu'te su parenta-parentaNe bo nangalri'mu'te su apanu kasibi'Ne.²³ Bo, iye'tenu parentanu Mabuduata, kasaba' kite namarca'yate su Ana'Ne, i Cristo Yesus, bo kite mahinggilrida'n o'ngkamai su apanu parentaNe si kite.²⁴ I sainu toumata nantu'hu'te su parenta-parentanu Mabuduata kasaba' natulraute su hu'a'ngnu a'o'Ne, bo Mabuduata natulraute lragi su hu'a'ngnu a'o' mbatangen. Agenu iye' kite mati'ho' tou Mabuduata natulraute su hu'a'ngnu a'o' ngkite, su kagagionu Maindoto kasaba' bini'heitenu Mabuduata si kite.

Chapter 4

¹ Sinage'-sinage' kagilridi'ku, adi'e'i mamarca'ya su hunti'a'nu maindoto, tou galre'te manalri'sigi' kagagionu maindoto-maindoto ene' apabo si'de nabo'lroso' bua'nu Mabuduata yoka nga'sa' si'de mababa'lro' kulre'hi' kasaba' paite su hu'a'ngnu dunia.² Iye'tenu kagagio adabo kumu' makakilra'lra'te su Maindotonu Mabuduata, kasaba': hunti'a'nu maindoto nangaku (nanaba') adabo i Cristo Yesus sinaite su kagagionu toumata nabo'lroso' bua'nu Mabuduata.³ Hunti'a'nu maindoto ta'ya nangakuni Yesus, kasaba' ta'ya nabo'lroso' bua'nu Mabuduata. Ene' kasaba' maindotonu Antikrist, kasaba' kinadi'ngihi'te kumu' dongka nai bo su galre'-galre' i si'de paite su dunia iye'.⁴ Ana'-ana'ku, kumu' kasaba' nabo'lroso' bua'nu Mabuduata bo kumu' nakaba'ta'tenu mababa'lro'-mababa'lro' mangkedo (kulre'hi') ene' yoka i Sie'nu paite su hu'a'ngnuna'o' ngkumu' kasaba' mangkalra'mo' lrumembo su i sie' kasaba' apede'nu dunia.⁵ Mababa'lro'-mababa'lro' mangkedo ene' kasaba' nabo'lroso' bua'nu dunia. Yoka ene'bo, si'de mabahi'ga' bua'nu dunia bo dunia kasaba' mandi'ngihi' si si'de.⁶ Kite kasaba' nabo'lroso' bua'nu Mabuduata. I sainu toumata makakilra'lra' su Mabuduata kasaba' madadi'ngihi' si kite, tou ha'nusu' si'de ta'ya nabo'lroso' bua'nu Mabuduata kasaba' ta'ya madadi'ngihi' si kite. Agenu iye', kite mati'ho'nu Maindotonu kabanaran bo maindotonu mangkedo (malra'lre'ngko'). Botebo Kite Mahinggilrida'n.⁷ Sinage'-sinage'ku kagilridi'ku, botebo kite mahinggilrida'n yoka gilridi' kasaba' natumpa (nabo'lroso') bua'nu Mabuduata, bo hunti'a'nu toumata kasaba' manggilridi', i sie' naba'ntehe' bua'nu Mabuduata bo makakilra'lra' su Mabuduata.⁸ I sainu toumata ta'ya gumilridi'nu ba'lrine' kasaba' ta'ya makakilra'lra' su Mabuduata yoka Mabuduata kasaba' i tou gilridi'.⁹ Iye'te gilridi'nu Mabuduata nipakitato'n su salra' ngkite kasaba': Mabuduata nangi'ngka Ana' su pasingkatauNe sinaonu dunia palretene' kite maka'i'dopo' su lralra'mpangNe.¹⁰ Su hu'a'ngnu iye'nu kasaba' gilridi' ene': yoka diming kitenu gumilridi'nu Mabuduata, tou Mabuduatanumai gimilridi'te ngkite bo nangi'ngka'te Ana'Ne nu'a'lri' tu'mbalra'nu padamean su dosa-dosa ngkite.¹¹ Sinage'-sinage' kagilridi'ku, adabo Mabuduata natangada' gimilridi' ngkite, kite lragi galre'te mahinggilrida'n.¹² Ta'ya si toumatamainu nakabuata su Mabuduata. Adabo kite mahinggilrida'n, Mabuduata nabanua su hu'a'ng ngkite bo gilridi'Ne ene' nahasa' (pinato'mpodo') su hu'a'ngnu a'o' ngkite.¹³ Age apamainu iye' kite mati'ho' tou kite natulrau su hu'a'ngnu Mabuduata bo Mabuduata pai su hu'a'ngnu a'o' ngkite yoka Mabuduata kasaba' nami'heite MaindotoNe si kite.¹⁴ Bo, kami nakabuata bo nakasa'hidi'te tou i Yama kasaba' nangi'ngka'te Ana'Ne nu'alri' i

Tou Mapasalra'mata'nu Dunia. ¹⁵ Hunti'a'nu toumata nangaku tou i Yesus kasaba' Ana'nu Mabuduata, Mabuduata nabanua su hu'a'ngnu a'o'ne bo i sie' nabanua su hu'a'ngnu Mabuduata. ¹⁶ Yo, kite nati'ho'te bo namarca'yate su gilridi'nu Mabuduata kasaba' bini'heiNete si kite. Mabuduata kasaba' gilridi', bo i sainu toumata natulrau su hu'a'ngnu gilridi', kasaba' natulrau su hu'a'ngnu Mabuduata bo Mabuduata natulrau su hu'a'ngnu a'o'ne. ¹⁷ Ageni iye', gilridi' kasaba' pinato'mpodo' si kite palretene' kite makatagiu'a'n parca'ya mbatangen su Lrou Pagogutan yoka o'ngkamai mapada'-pada'nu kalri'mu'Nete, ingene Iragi kite su dunia iye'. ¹⁸ Ta'ya si apamainu kata'ku' su hu'a'ngnu gilridi', tou gilridi' nato'mpodo' (sempurna) kasaba' dongka mangu'sehe'nu ta'ku' yoka ta'ku' nahi'iki'a'n agenu hahe'po'a'n. I sainu toumata mata'ku' kasaba' gilridi'ne ta'yaken nato'mpodo'. ¹⁹ Kite gumilridi' yoka i Sie' gimilridi'te ngkite bua'nu po'naken. ²⁰ Adabo pai toumata nabo'ka': " Iya' gumilridi'nu Mabuduata", tou dumadi'ntingnu tu'hangne, toumata ene' kasaba' mapu'taha'. Yoka toumata di'ming gumilridi'nu tu'hangne kasaba' su kabuanu mata, apabo Iragi gumilridi'nu Mabuduata kasaba' su ta'yamai kabuanu mata. ²¹ Bo, parenta iye' kinade'a'te ngkite bua'nu Mabuduata kasaba': hunti'a'nu toumata kasaba' gumilridi'nu Mabuduata, galre'te Iragi gumilridi'nu sinage'ne.

Chapter 5

¹ Hunti'a'nu toumata namarca'yate tou i Yesus kasaba' i Cristo, naba'ntehe' bua'nu Mabuduata; bo hunti'a'nu toumata gimilridi'teni Yama, Iragi gimilridi'tenu Ana' kasaba' naba'ntehe' bua'ni Yama. ² Ageni iye', kite mati'ho' tou kite gumilridi'nu ana'-ana'nu Mabuduata, kasaba' sadanu kite gimilridi'tenu Mabuduata bo nantu'hu'te su parenta-parentaNe. ³ Yoka iye'tenu gilridi'nu Mabuduata, kasaba' sadanu kite nantu'hu'te su parenta-parentaNe; bo parentah-parentaNe ene' kasaba' ta'yamai mabaha'. ⁴ Yoka, apamainu naba'ntehe' bua'nu Mabuduata kasaba' mapaba'ta'nu dunia; bo iye'tenu kauntungan sadanu napaba'ta'tenu dunia: kasaba' parca'ya ngkite. ⁵ I sainu napaba'ta'tenu dunia adabo di'ming i sie'nu namarca'yate tou i Yesus kasaba' Ana'nu Mabuduata ? I'dopo' Su Ta'ya Si Pa'lrsu'ne Pai Su Hu'a'ngni Yesus ⁶ I Sie' iye'tenu sinao agenu ake bo daha'; i Cristo Yesus; bo Iragi ta'ya galre' agenu ake, tou nahampe'i agenu ake bo daha'. Maindotonu makasahi'di' yoka Maindoto ene'nu kasaba' kabanaran. ⁷ Yoka, pai tu'lru' ngkataunu makasa'hidi' su dompakon. ⁸ Maindoto, ake, bo daha'; bo tatu'lru' ene' kasaba' insau (tibatu). ⁹ Adabo kite manarima nikasa'hidiannu toumata, yo nikasa'hidiannu Mabuduata kasaba' mangka'u'ha'. Yoka, nikasa'hidian bine'heinu Mabuduata kasaba' nikasa'hian kagagionu Ana'Ne. ¹⁰ Toumata i sainu namarca'yate su Ana'nu Mabuduata kasaba' nakatagu'a'nte nikasa'hidian ene su hu'a'ngnu a'o'ne. I sainu toumata ta'ya namarca'yate su Mabuduata kasaba' i sie' mapu'taha' yoka i sie' ta'ya namarca'ya su nikasa'hidian bini'heinu Mabuduata su kagagionu Ana'Ne. ¹¹ Bo, iye'tenu nikasa'hidian ene' kasaba': Mabuduata nami'heite i'dopo' si kite su ta'ya si pa'lrsu'ne, bo i'dopo' ene' pai su hu'a'ngnu Ana'Ne. ¹² Hunti'a'nu toumata makatagu'a'n si Tou Ana' kasaba' makatagu'a'n i'dopo' (ko'ti'); bo hunti'a'nu toumata ta'ya nakatagu'a'n su Ana'nu Mabuduata kasaba' ta'ya makatagu'a'n i'dopo'. Toumata Naba'ntehe' Bua'nu Mabuduata Kasaba' Ta'yamai Makakalri'mu' Dosa. ¹³ Iya' napamo'he'tenu apamai apamai iye' si kumu' kasaba' namarca'yate su hu'a'ngnu adennu Ana'nu Mabuduata palretene' kumu' mati'ho' tou kumu' makatagu'a'n i'dopo' su ta'yamai si pa'lrsu'ne. ¹⁴ Bo, iye'tenu parca'ya nikatagu'a'nte ngkite su hiba'Ne, kasaba' adabo kite nangkelreite maya apanu mantu'hu' su sibi'Ne, i Sie' dongka mand'i'ngihi' su apamianu pangkelrean ngkite. ¹⁵ Bo, adabo kite nati'ho'te tou i Sie' nadadi'ngihi'te si kite, apamainu pangkelrean ngkite, kite nati'ho'te tou kite paite pangkelrean kasaba' pinaida'ote si Sie'. ¹⁶ Adabo pai toumata makabua sinage'ne nangalri'mu'te dosa su ha'nusu' ta'ya makapatei, intabo toumata ene' mangkelrei palretene' Mabuduata dongka mamihei i'dopo' (ko'ti') su toumata nabardosate ene'. Manen ingene, pai dosa insau kasaba' makadi'ngan su papatei; iya' ta'ya mapabo'ka' adabo i sie' galre'te maki'nanu dosa ene'. ¹⁷ Maya kagagionu ta'yamai si kabanaran kasaba' dosa, tou pai dosa kasaba' ta'ya makadi'ngan su papatei. ¹⁸ Kite nati'ho'te tou hunti'a'nu toumata naba'ntehe' bua'nu Mabuduata kasaba' ta'ya mangalri'mu' dosa, yoka i sie' naba'ntehe'te bua'nu Mabuduata bo i Sie' dongka mapalri'dungne bua'ni tou dalrai kasaba' ta'yamai kati'ngku'ne. ¹⁹ Kite nati'ho'te tou kite nabo'lroso'te bua'nu Mabuduata, bo singkadunian kasaba' kinabelrenteni tou Dalrai. ²⁰ Bo, kite nati'ho'te tou Ana'nu Mabuduata kasaba' sinaote bo nami'heite salri'sigi' si kite palretene' kite makakilra'lra' si Sie' kasaba' i tou Banar; bo kite paite su hu'a'ngni Tou Banar ene', kasaba' Ana'Ne, i Cristo Yesus. I Sie'tenu Mabuduata kasaba' Banar bo Mangi'dopo' su ta'ya si a'kaha'ne. ²¹ Ana'-ana'ku, botebo mapadaunu a'o' ngkite bua'nu sasu'ban-sasu'ban mangkedo (kulre'hi). [[ayt.co/1 Yo]]

Jude

Chapter 1

Silri' Bua'ni Yudas ¹ Bua'ni Yudas, kasaba' mananu'su'ni Yesus Kristus bo kinaka'ni Yakobus, pai'da'o su si'de kasaba' kinapokei bo nigilridi'nu Mabuduata i Yama, yobo nibi'a'ha' su sa'i'ni Yesus Kristus. ² Mante gilridi' nabaya', dame natumpa, bo gilridi' napadung kasaba' kadea' kumu'. Mabuduata Dongka Mahe'po' Si'de Toumata Nangalri'mu' Sa'lra'. ³ Sinage-sinage kagilridi'ku, sangkungnu iya' mangi'moho' mabusa mamoh'e si kumu' kasaba' kagagionu kinasalra'mata'en kite madinga'-dingan, iya' bo'bodo'ne mamoh'e' bo mangkelrei si kumu' palretene' kumu' mabuku'an tanga'-tangada' su sa'i'nu parca'ya galre' ka'pasa' pinaida'o agenu ta'yamai si pa'lrsu'ne su toumata-toumata lro'a'da. ⁴ Yoka, manenpi'da toumata-toumata ta'ya kati'ho'an kumu' kasaba' nati'ngka'a'gete su ko'mpolro' kumu', ha'nusu' si'de bua'nu po'naken naipa'ti'te su hahe'po'a'n, si'de kasaba' toumata-toumata ta'yamai namarca'ya bo Iragi nakapasa'lra'te su gilridi' nabaya'nu

Mabuduata ngkite yoka galre' mapalro'lre' sinongounu lre'oso' si'de bo ta'ya nanirima si Tou Manganga'tasa' singkatau bo Mabu ngkite, adenNe i Cristo Yesus.⁵ Iya' masibi'nu mapata'hunu'ng si kumu' manen kumu' ta'yaken mati'ho' kagagionu to'mpodo'ne, tou Mabu kasaba' napasalra'mata'tenu tuma'-tu'hu'Ne su kagagionu napalro'a'ng gagudang nsi'deken bua'nu tana'nu Mesir, tou pa'lrusu'ne i Sie' napapa'tei si'de ha'nusu' ta'ya namarca'ya.⁶ Bo bahi'ga' si'ndigi'nu toumata-toumatanu kalrutuan kasaba' ta'ya nantu'hu' su a'toho'nu panga'tase'n nsi'de, yoka si'de kasaba' nanindenante tampa pinabanuan nsi'de, bo i Sie' naha'pusu'te nsi'de agenu hante ta'yamai mabutu'su' yobo pinasu' su hu'a'ngnu lri'a'ng madalrung i'ngkalri' yoka dongka gogutan su lrou lra'mo' kasaduanen.⁷ Ingene lagi kagagionu Sodom bo Gomora yobo Banua-Banua su ti'ku'ne, kasaba' galre' mapalro'lre'nu a'o' nsi'de su kadado'sannu seks bo galre' mapahe'me' sinongounu lre'o'so' nsi'de kasaba' makadadi'nting, mante pa'lrusu'ne si'de dongka pamalre'ng (he'po'a'n) su lra'o'donu putung ta'yamai si a'kaha'ne.⁸ O'ngkamai ingene lagi naitana' su toumata-toumata iye', yoka si'de kasaba': galre' nango'ndogo'nu o'ngou-o'ngou nsi'de, napasulre'moko'nu a'o' nsi'de, naronta su manganga'tasa' nsi'de, bo nane'lrese' su maya apanu kasaba' tinanum.⁹ Mante i Mikhael, kasaba' i tou makati'mbonannu maya toumatanu kalrutuan, sadanu nahide'ndehe' ageni bihisi' su kagagionu bi'hu'a'ni Musa, kasaba' ta'yamai bahane' mapako'bo'nu kako'bo'a'n dolra' si bihisi', yoka pa'lrusu'ne galre' napako'bo'nu bahi'ga': "Mante Mabu dongka mau'pi' ngkumu' !." ¹⁰ Tou manen ingene, si'de ha'nusu' mangangulre'hi' iye' kasaba' napabo'boho'tenu apamai-apamainu ta'ya kati'ho'a'n nsi'de, yoka galre' naitumpa su pandamen nsi'de, kasaba' o'ngkamai kumakaho'a' ta'yamai si tahu'ka'ne. Agenu apamai-apamai iye', si'de dongka pahu'gege'. ¹¹ Si'de kasaba' nabodi'to'te ! Yoka si'de nantu'hu'te su dalren kinalra'mpangenti Kain, yoka galre' mababatu su apanu kasaba' manga'ngkang mayane' o'ngkamai su kinasalra'nni Bileam, kasaba' napogo' yoka naronta o'ngkamai su raronta'ni Korah (si Musa). ¹² Su bahi'ga' si'ndigi'ne si'de iye' o'ngkamai pu'sata' mabuhu' su hu'a'ngnu ti'a'denannu gilridi' ngkumu', yoka age ngkumu' si'de galre' sumadu maga'nsoko' su ta'yamai si ta'ku'ne, si'de kasaba' galre' makahe'kennu a'o' nsi'de su pasingkataumai. Si'de o'ngkamai binaba' kasaba' ta'yamai napatu'mpanu tahiti, yoka galre' songo'a'nnu pi'pihi' masamboi tanao bo nai. Si'de o'ngkamai mpu'ngkayu-mpu'ngkayu kasaba' ta'ya napami'heinu bu'ane sadanu naitana'mai su o'lrasa'ne, si'de kasaba' natei kadua, yoka binubu'lru' naida'o su maya ha'mu'ne. ¹³ Si'de o'ngkamai bahu'a'nu lra'o'do (ntasi) kasaba' madapa', yoka galre' napahu'dasa'nu kai'dange'nnu a'o' nsi'de su pasingkataune. Si'de o'ngkamai kumakaho'a'-kumakaho'a' kasaba' naitalrondeite su a'tahe'nnu lrabannen, bo si'de dongka mana'bo' su po'mpong malri' madalrung kasaba' nasadiate su kasaduanen. ¹⁴ Lagi kagagionu toumata-toumata iye' kasaba' i Henock, naihe'ken su bo'lraso' kapi'tu'ne bua'ni Adam, napaba'lro'tenu kasaba': "Selreite, Mabu dongka nao agenu mahibu-su-hibunu toumata lro'a'daNe, ¹⁵ kasaba' dongka mapagogutanu maya toumata; bo mapahe'po'nu maya toumata kulre'hi' su sa'i'nu kinakalri'mu' nsi'de su tindalrennu dadalrai, bo su maya bahi'ga' roto'-roto' (makapi'disi') kasaba' pinabo'ka'nu toumata-toumata bardosa kulre'hi' su Mabuduata. " ¹⁶ Si'de kasaba' toumata-toumata masibi'nu mada'doi'ti, masibi'nu madade'a' kasa'lra'n, bo nao'ndolro'te su sinongounu lre'o'so' nsi'de su pasingkatau; si'de kasaba' mo'hong malratiba' bo masibi'nu malre'ba' su toumata ba'lrine' su sa'i'nu makade'a' kauntungan batangen. Te'poho' bo Timumun. ¹⁷ Su sinage-sinage kasaba' kagilridi'ku, kumu' galre'te tuma'hundu'ng su apanu pinabo'ka'tenu mababo'ka'-mababo'ka'nu Mabu ngkite, i Cristo Yesus. ¹⁸ Si'de napabo'ka'te si kumu', kasaba': "Su Po'ndolro'nu Dunia, dongka lrumotou si'de madado'lra' kasaba' galre' tumu'hu'-tu'hu' su sinongounu kulre'hi' nsi'de." ¹⁹ Si'de kasaba' toumata-toumata mapalrotounu hinta'heda'n, bo tumuhu'-tu'hu' su sinongou lre'o'sonu dunia, yoka si'de kasaba' ta'yamai makataguannu MaindotoNe. ²⁰ Tou manen ingene, kumu', sinage-sinage kasaba' kagilridi'ku, pabango'nte o'a' ngkumu' su ti'mbounu parca'ya kumu' kasaba' mangkalro'a'da bo pango'mpu'te su hu'a'ngnu MaindotoNe. ²¹ Pangi'moho'te a'o' kumu' su hu'a'ngnu gilridi'nu Mabuduata agenu maha'lra' gilridi' napadungnu Mabu ngkite, i Cristo Yesus, kasaba' makadi'ngan si kite su i'dopo' ta'ya si a'kaha'ne. ²² Taguaneite kahi'ndanu ate' su si'de ha'nusu' ta'ya matangada', ²³ pasalra'mata'te toumata ba'lrine' su kagagionu mapahagi' (mapai'ntoi) nsi'de bua'nu putung. Su toumata ba'lrine', pakiselreite gilridi' kumu' agenu pandamen mata'ku', agenu dumi'ntingnu lra'ku' nsi'de kasaba' masulre'moko'tenu sinongounu lre'o'sonu dunia. Dayou-Dayoa'n su Mabuduata. ²⁴ Su i Sie'tenu manganga'tasa' kasaba' mahapa si kumu' palretene' kumu' ta'ya mana'bo bo do'ngka mapatu'mbalra'nu a'o' ngkumu' su ta'yamai si apkerne su hibanu komalrigi'nu tinanumanNe agenu lri'a'ga lra'mo'. ²⁵ Dondong su pasingkataumainu Mabuduata, i Tou Makasalra'mata' si kite, su lralra'mpangni Cristo Yesus, i Mabu Ngkite, kasaba' mapai'da'o'nu maya: tinanuman, tilrolrou, ti'ngkuha'en, bo kaha'mata' su ta'ya si pa'lrusu'ne kasaba': bua'nu po'naken, su galre'-galre' i, bo maida'o su ta'ya si a'kaha'ne. Amin. [[ayt.co/Yud]].

Revelation

Chapter 1

¹ Pinakitato'nni Cristo Yesus, apanu bini'heitenu Mabuduata si Sie' yoka pakiselrei su si'de a'i'ngka'-a'i'ngka'Ne kagagionu apamai-apamainu dongka mu'alri' ta'ya mano' su kasaduanen. I Cristo Yesus napami'heinu ti'ntudo'Ne ene' su ti'ndalrennu lralra'mpang toumatanu kalrutuanNe, yobo ene' dongka paida'o' si Yohanes kasaba' a'i'ngka'Ne. ² I Yohanis nu'alri'te sahi'di' su Bahi'ga'nu Mabuduata bo lagi Bahi'ga'ni Cristo Yesus, ene' nahampe' su maya apamainu kinabuanete. ³ Kina'mpete'mai i tou toumata kasaba' namaca'te su Bahi'ga'nu Wahyu iye' agenu pulrung malre'a'ng bo kina'mpete'mai lagi si'de ha'nusu' mapadi'ngihi'nu lrilring (wahyu) iye' bo mapakalri'mu'nu apanu naibo'he'te su hu'a'ngne, yoka o'lrasa'ne kasaba' ta'yate mano'. Silri'ni Yohanes su Pi'tu' Hoho'nu Gahe'da (Ekleisia) su Asia. ⁴ Bua'ni Yohanes, pina'ida'o su pi'tu' hoho'nu gahe'da pai su Asia. Gilridi' natu'mpa bo dame nabaya' naitana' si kumu' bua'ni Sie'

kasaba': paiken, paite, bo dongka pai; yobo bua'nu pi'tu'nu maindoto pai su hibanu komalrigi'Ne, ⁵ bo bua'ni Cristo Yesus, kasaba' Sahi'di' masusui, sa'humpu'nnu toumata nabi'a'ha' bua' salra'nu toumata natei bo Mangangatasa'nu dika-dika naitotolro' su tana' bo lrange. Su sa'i'ni Sie', kasaba' i tou gimilridi'te si kite bo napamolro'so'te ngkite bua'nu dosa-dosa ngkite agenu daha'Ne, ⁶ bo napamu'alri'te ngkite mu'alri' komalrigi tibatu', kasaba' mu'alri' mangangi'moho'-mangangi'moho'nu Mabuduata bo i Yama'Ne, su sa'i'ni Sie'tenu tinanuman bo pangatase'n maida'o su ta'ya si kapa'lrusa'nne ! Amin* ⁷ Selreite, i Yesus dongka nao kaduane agenu binaba'-binaba, bo huntia'nu mata dongka makabua si Sie', kasaba' naha'mpei su si'de ha'nusu' namo'ngkou (nanondang) si Sie'; bo maya bangsa su tana' bo lrange kasaba' dongka lrumolro' si Sie'. Ode, iye'nu tanga'-tangada' dongka mu'alri' ! Amin. ⁸ "IYa'nu kasaba' i Tou Alfa (Sa'humpu'nNe) bo i Tou Omega (Kapa'lrusa'nNe), Bahi'ga'nu Mabuduata, kasaba': " Paiken, Paite, bo Dongka Pai su kasaduanen, kasaba' i Tou Ingkakaha'mata'." Dadangouni Yohanes su Kagagioni Tou Ana'nu TOUmata. ⁹ Iya' i Yohanes, tu'hang bo sinage ngkumu' kasaba' nanga'lra' ti'aha' su masukada', su hu'a'ngnu Komalrigi', bo su hu'a'ngnu kataha'ngen tu'muhu' si Yesus, kasaba' pai su hata'ngnu tasi' adenne Patmos yoka Bahi'ga'nu Mabuduata bo mapasahi'di'ni Yesus. ¹⁰ Iya' niduduha'nnu Maindoto' naitana' su lrounu Mabu, bo iya' nakadi'ngihi' pulru'ng malre'a'ng bua'nu lri'kudu'ku o'ngkamai pu'lru'ngnu trompet, ¹¹ nangu'lri' kasaba': "Pamo'he'te maya apanu kinabuanute su hu'a'ngnu buk insau bo ene' dongka panga'lri' su pi'tu' hoho'nu gahe'da kasaba': Efesus, Smirna, Pergamus, Tiatira, Sardis, Filadelpia, bo Laodekia." ¹² Yo, iya' lrimi'ngo' ko lri'kudu' sumelrei pu'lrun nabahi'ga' si sia'. Sadanu iya' lrimi'ngo', iya' nakabua pi'tu' nti'lro'nu Dian bulraon, ¹³ bo su tolro'ada'nu ti'lro'nu Dian bulra'on ene', iya' nakabua Toumata singkatau o'ngkamai i Tou Ana'nu TOUmata, nanuhe'nu kaya malrambing timinting nanulruba' ti'lro'Ne bo bibidi'nu heka bulra'on su bamba'ngNe. ¹⁴ Ti'mbonan bo u'ta'Ne mabi'da o'ngkamai bumbulru'nu domba, kasaba' kabida'nu salju; bo mataNe o'ngkamai hembangnu pu'tu'ng. ¹⁵ Ti'lro'Ne kumilra' o'ngkamai tutuhu'nu kupang su hu'a'ngnu porno bo pu'lru'ngNe o'ngkamai du'hungnu ake dalrukun lramo'. ¹⁶ Su lri'ma' ku'enenNe pakou-pakou pi'tu'nu malrampitei bo bua'nu mo'hongNe lrimo'a'ng tangkung mahodou insau agenu hodoune (matane) dadua, bo duhu'Ne suma'hansa'ng o'ngkamai matanulrou maiha', ¹⁷ Sadanu iya' nakabuete si Sie', iya' naisumpu'huku' su ti'lro'Ne o'ngkamai toumata natei. Manen ingene, i Sie' napamo'so'nu lri'ma ku'enenNe su ti'mbonanku agenu bahi'ga' kasaba': "Adi'e'i tumaku'-ta'ku'; yoka IYa'nu kasaba' i Tou Sa'humpu'nne bo i Tou Samudine, ¹⁸ yobo i Tou Bi'aha'. IYa' nateite, tou nabi'aha'te kasau maida'o su ta'yamai si kapa'lrusa'nne, bo IYa' nakabelrente kakunsinu papatei bo kakunsinu Hades. ¹⁹ Yoka ingenebo, pamo'he'te apamai-apamainu kinabuanute, bo apamai-apamainu mu'alri' su galre'-galre' i, bo apamai-apamainu dongka mu'alri' su kasaduanen. ²⁰ Iye'tenu babuni'an kagagionu pi'tu' malrampitei kinabuanute su lri'ma ku'enenKu bo pi'tu'nu ti'lro'nu Dian bulra'on ene'. Pi'tu'nu malrampitei ene' kasaba' si'de toumatanu kalrutuan bua'nu pi'tu' hoho'nu gahe'da; bo pi'tu' ti'lro'nu Dian bulra'on ene' kasaba' pi'tu' ho'ho'nu gahe'da."

Chapter 2

¹ " Su toumata kalrutuan hoho'nu gahe'da su Efesus pamo'he'te kasaba': Iye'tenu Bahi'ga'ni Tou nakabelren pi'tu' malrampitei su lrima' ku'ane'nNe bo i Tou lra'mpang-lra'mpang su salra'nu pi'tu' ti'lro'nu Dian bulra'on ene: ² Iya' mati'ho'tenu maya babelrenan ngkumu' bo apanu kinadadi'hante ngkumu' yobo belrenan nabusa', kasaba' kumu' ta'ya nakahada'n su dalrai, bo kumu' kasaba' nanu'ka'te su si'de toumata-toumata nanga'ku' mababo'ka' (mangkedo), tou pi'lrasa'ne si'de ta'yamai naisu' su mababo'ka' tutu'ne, yoka' mababo'ka' mangkedo. ³ Kumu' nakatagu'ante dadi'ha nabusa' bo nakahada'n yoka su sa'i'nu adenKu bo ta'yamai nakapanda'ng mangenei. ⁴ Tou manen ingene, IYa' mane'poho' si kumu' yoka kumu' kasaba' nanulra'ute gilridi' sa'humpu'n ngkumu'. ⁵ Ingenebo, tahu'-tahunumai bua' nunte kumu' nana'bo (na'ondolro'), su sene'nu kumu' mahimbalrui kasau bo mangalri'mu' kasau su apanu kinalri'mu'te ngkumu' su po'nane. Adabo ta'ya ingene, IYa' dongka nai ngkumu' bo manga'lra' ti'lro'nu Dian bulra'on ngkumu' bua'nu tampane, adabo kumu' diming mahimbalrui. ⁶ Tou manen ingene, iye'tenu kinatagu'anente ngkumu' kasaba': kumu' dimintingtenu kakalri'mu'an-kakalri'mu'annu si'de tuma'tuhu'ni Nikolaus, kasaba' kinaso'oKu (kinadi'ntingKu) lragi. ⁷ I sainu pai ti'ngkahi'a, intabo i sie' madadi'ngihi' su apanu pinabahi'ga'tenu MaindotoNe su maya hoho'nu gahe'da-gahe'da. Su ha'nusu' i sainu nakau'ntung, IYa' dongka mapakika'n si sie' bua'nu Mpungkayu Makabi'aha' kasaba' pai su Lri'nsada'nu Mabuduata. Bo'he' su Hoho'nu Gahe'da su Smirna. ⁸ "Bo, su toumata kalrutuan ho'ho'nu gahe'da su Smirna pamo'he'te kasaba': "Iye'tenu bahi'ga' bua'ni Tou Sa'humpu'nNe bo i Tou Samudi'Ne, i tou kasaba' nateite tou nabi'aha'ken kasau: ⁹ IYa' nati'ho'tenu kasusa bo kataulre'bo ngkumu', tou su tutu'ne kumu' kasaba' maho'ko' !" IYa' nati'ho'tenu do'lra' (bahi'ga' gau) kasaba' pinahu'mpaga' si kumu' bua'nu si'de napanga'den' toumatanu Yahudi, tou pi'lrasa'ne ene' ta'ya ingene', yoka si'de kasaba' bua'nu sinagoganu bihisi'. ¹⁰ Adi'e'i tuma'ku'-ta'ku' su apanu dadi'ha dongka kasampelran kumu'. Selreite, i bihisi' dongka mapama'lreng manenpi'da bua'nu salra' ngkumu' su hahe'po'an palretene' kumu' dongka suka'en (itu'an), bo kumu' dongka kaboho'kannu lrubagen madadi'ha sangkungnu mapulro' lrou. Intabo parca'ya kumu' ta'ya kumi'ko' manen maida'o su matei, yoka IYa' dongka mamihei si kumu' sapeo bulra'onnu kabi'ahe'n (mahkota kehidupan). ¹¹ I sainu pai ti'ngkahi'a intabo i sie' madadi'ngihi' su apanu kasaba' pinabahi'ga'tenu MaindoNe su ho'ho'nu gahe'da-gahe'da. I tou toumata naka'u'ntu'ng, i sie' kasaba' ta'ya kasampelrannu dadi'ha masukada adenne papatei kaduane." Bo'he' su Hoho'nu Gahe'da su Pergamus. ¹² " Bo, su toumata kalrutuan hoho'nu gahe'da su Pergamus pamo'he'te kasaba': " Iye'tenu bahi'ga'ni Tou makatagua'n tangkung mahodou mata'ne dadua: ¹³ IYa' mati'ho'te tou kumu' kasaba' natulra'ute su dompakonni Bihisi'; tou kumu' kimambe'ken su adenKu bo ta'ya namapa'ha' su perca'yaKu, yoka su o'lrasa'ni Antipas kasaba'

sahi'di'Ku masusui naida'o su binuno su salra' ngkumu', naibanua su tampanu Bihisi'.¹⁴ Manen ingene, IYa' mane'poho' si kumu' yoka pai manenpi'da su salra' ngkumu' nantu'hu'te su tatu'ntu'anni Bileam, kasaba' napatu'ntu' si Balak mammo'so' katada'n su hiba'nu ana'-ana'nu Israel, yoka kimaka'n kaka'nen pinatu'mbalra'te su sasu'ban mangkedo bo nakakalri'mu'te dosa-dosanu seks.¹⁵ Ingene Iragi, pai manenpi'da su salra' ngkumu' kasaba' nakabelrente tatu'ntu'anni Nikolaus.¹⁶ Yoka ingenebo, pahimbalruite ! Adabo ta'ya mahimbalrui, IYa' dongka ta'ya mano nai ngkumu' bo mabukuan si si'de agenu tangkung pai su mo'hongKu.¹⁷ I sainu pai ti'ngkahi'a intabo i sie' madadi'ngihi' apanu pinangu'Iri'tenu MaindotoNe su ho'ho'nu gaheda-gahe'da. Su isainu nakau'ntu'ngte, IYa' dongka mami'hei si sie' "Manna" kasaba' nabu'ni; bo IYa' dongka mami'hei si sie' batu mami'da insau, bo Iragi dongka bi'ha'n aden buhu' naibo'he'te su batu mami'da ene', bo ene' ta'yamai si insaumainu mati'ho'ne, tou diming i tou toumata kasaba' nakade'ane," Bo'he' su Ho'ho'nu Gahe'da su Tiatira.¹⁸ " Bo, su toumata kalrutuan ho'ho'nu gahe'da su Tiatira pamo'he'te kasaba': "Iye'tenu pinangu'Iri'ni Tou Ana'nu Mabuduata, kasaba' mataNe o'ngkamai hembangnu putu'ng bo tilro'Ne humembang o'gkamai kupang su hu'a'ngnu pornonu putu'ng:¹⁹ IYa' nati'ho'tenu kinakalri'mu'-kinakalri'mu' kumu', gilridi' bo parca'ya ngkumu', pananusu' bo kasabaran ngkumu', bo tou babelrenan-babelrenan kumu' su samu'dine kasaba' lrimembo'te bua'nu babelrenan su sa'humpu'nne.²⁰ Manen ingene, IYa' nane'poho'te si kumu' yoka kumu' napaba'ya si tou babinei Izebel ene', kasaba' nanga'kunu a'o'ne i tou mababa'lro'nu mabinei, napatu'ntu' bo napalre'ngkonu si'de mananu'su'-mananu'su'Ku palretene' mahilri'ong (berzinah) bo ki'mante kaka'nen pinatu'mbalra'te su sasu'ban-sasu'ban mangkedo.²¹ IYa' nami'heite si sie' kalruase'nne mahi'mbalru'i, tou i sie' do'i mahi'mbalrui bua'nu hilri'ongne.²² Selreite, IYa' dongka mapama'lreng si sie' su tampa patiki'annu kadadi'han bo si'de kasaba' nahilri'ong agene dongkakU pamalre'ng su hu'a'ngnu kasusahan lramo', tou diming si'de mahimbalru'i bu'anu kinakalri'mu'-kinakalri'mu'ni tou babi'nei hilri'ong ene'.²³ Bo, IYa' dongka mamu'no' ana'-ana'ne agenu papatei; bo maya ho'ho'nu gahe'da dongka mati'ho' tou IYa'tenu kasaba' nangi'tu' i'mun bo ateinu toumata, bo IYa' dongka mami'hei si kumu' kasaba' mantu'hu'su kinakalri'mu'nu a'o' mbatangen.²⁴ Manen ingene, si kumu' ha'nusu' ba'lrine' su Tiatira, kasaba' ta'ya nantu'hu' su tatu'ntu'an iye', kasaba' ta'yaken mati'ho'nu babunian-babunianni Bihisi', IYa' mangu'Iri' kasaba': IYa' ta'ya mapamoso'nu pasanen ba'lrine' si kumu'.²⁵ Tou manen ingene, paka'mbe'te pakau'ha' su apanu parca'ya kinade'ate ngkumu' maida'o su kaa'ko'nKu nao kaduane su kasaduanen.²⁶ Bo, su ha'nusu' toumata nakau'ntu'ng bo napakalri'mu'tenu babelrenan-babelrenanKu maida'o su kapa'lrusa'nne, IYa' dongka mami'hei kaha'mata'nu mapa'a'toho'nu bangsa-bangsa,²⁷ bo si'de dongka mamerenta su bangsa-bangsa ene' agenu tiki'n wasei (huwasei), bo bangsa-bangsa ene' dongka hudodoyan maida'o su mata'hisi'-tahisi' o'ngkamai babi'lra'ni tou mananansalra'nu pisou, yoka IYa' Iragi kasaba' nanirimate kaha'mata' bua'ni YAmaku.²⁸ Bo, IYa' dongka mami'hei si sie' kasaba' malrampiteinu timuhu'.²⁹ I sainu pai ti'ngkahi'a intabo i sie' madadi'ngihi' su apanu pinabahi'ga'tenu MaindotoNe su ho'ho'nu gahe'da-gahe'da."

Chapter 3

¹ "Bo, su toumata kalrutuan ho'ho'nu gahe'da su Sardis pamo'he'te kasaba': "Iye'tenu pinangu'Iri'ni Tou makatagu'an pi'tu'nu Maindotonu Mabuduata bo pi'tu'nu malrampitei ene': IYa' nati'ho'tenu kinakalri'mu'-kinakalri'mu' ngkumu'. U'Iri'nu toumata, kumu' kasaba' bi'aha', tou su tutu'ne kumu' nateite.² Panebeite, bo patingku'ha'te su apamai-apamainu kinabelrente ngkumu' su po'nane, manen ene' kodi'oken nateite, yoka IYa' ta'yaken nakadapata'nu babelrenan kumu' kasaba' nato'mpodo'te (nato'mbotu'te) su kaselreinu (kadolra'ngnu) Mabuduata.³ Yoka ingenebo, tahu'-tahunumai su apanu kinade'ate bo kinadi'ngihi'te ngkumu', bo pantu'hu'te su sene' bo pahi'mbalru'ite ! Adabo kumu' ta'ya manebei (magapa'), IYa' dongka nao o'ngkamai i tou manane'koso' bo kumu' dongka ta'yamai mati'ho'nu pu'kulru' pida'nu kasupu'anKu si kumu'.⁴ Tou manen ingene, kumu' nakatagu'ante manenpi'da toumatanu Sardis kasaba' ta'yaken napasulre'do'nu lra'ku' nsi'de; bo si'de dongka lru'mampang madinga'-di'ngan age'Ku yoka si'de nanu'hetenu lra'ku' mabi'da kasaba' bo'bodo'ne si si'de.⁵ Su ha'nusu' toumata nakau'ntu'ng, i sie' dongka panuhe'nnu lra'ku' mabi'da bo IYa' ta'yamai mapalri'sa'nu adenne bua'nu Buknu Makabi'aha'. IYa' Iragi dongka manaba' adenne su hiba'ni YAmaku bo su hiba'nu toumata-toumatanu kalrutuanNe.⁶ I sainu pai ti'ngkahi'a intabo i sie' mandi'ngihi' su apanu pinangu'Iri'tenu MaindotoNe su ho'ho'nu gahe'da-gahe'da."⁷ "Bo, su toumata kalrutuan ho'ho'nu gahe'da su Filadelpia pamo'he'te kasaba': "Iye'tenu pinangu'Iri'ni tou Kasaba' Lro'ada' bo Banar, nakabelren kakunsini Daud, adabo i Sie' mami'ka, ene' ta'yamai katulru'nu ba'lrine'; bo adano i Sie' manulrubu', ene' ta'yamai kabi'kanu ba'lrine':⁸ IYa' nati'ho'tenu kinakalri'mu'-kinakalri'mu' ngkumu'. Selreite, IYa' kasaba' napami'katenu haha'mpede' si kumu', bo ene' ta'yamai katulrubu'nu toumata ba'lrine' manen ti'ngkuha' ngkumu' kokonio, yoka kumu' nantu'hu'te su Ba'higa'Ku bo ta'yamai napato'ngkaha'nu (napamapaha'nu) adenKu.⁹ Selreite, IYa' dongka mangalri'mu' sinagoga-sinagoganu bihisi' ene', su ha'nusu' si'de kasaba' napanga'kutenu toumata Yahudi, tou su ti'mpalra'ne si'de galre' nangga'u, IYa' dongka mangi'ngka si si'de nai masu'ba su ti'lro' ngkumu', kaenenu si'de mati'ho' tou IYa' tanga'-tangada' gumilridi' ngkumu'.¹⁰ Yoka kumu' nakapangi'moho'tenu Bahi'ga'nu Katuhapa'enKu, IYa' dongka mangi'moho' si kumu' sangkungnu kasampelrannu o'lrasa'nu kadadi'hannu i'dopo' masusa kasaba' ene' dongka lrumotou su maya singkaduni'an su kasaduanen, yoka ene' dongka pangi'tu' su ha'nusu' toumata ha'nusu' natulra'uken (ta'ya naki'ang = Raptur) su tana' bo lrange iye'.¹¹ IYa' nao ta'yate mano. Kambe'te pakapi'a su apanu kinade'ate ngkumu' palretene' ta'ya si toumata ba'lrine'nu dongka manga'lra' sapeo bulra'on (mahkota) a'pede' ngkumu'.¹² I sainu nakau'ntu'ng, i sie' dongka kalrimu'anKu mu'alri' totolra'nnu Sinagoga Lro'adanu MabuduataKu, bo i sie' ta'yate mape'ho' bua'nu tampa ene'; bo IYa' dongka mapamo'he' su a'o'ne kasaba' adennu

MabuduataKu bo adennu Banuanu MabuduataKu, kasaba' Yerusalem Buhu' dongka mi'ntuhu' bua'nu dompakon, bua'nu MabuduataKu, yobo AdenKu Buhu'. (catatan: Di sini berbicara tentang suatu Kerajaan Kekal Bumi dan Langit Baru dengan Ibukota Yerusalem Baru turun dari Surga nanti).¹³ I sainu pai ti'ngkahi'a intabo i sie' mandi'ngihi' su apanu pinangu'lri'tenu MaindotoNe su ho'ho'nu gahe'da-gahe'da," Bo'he' su Ho'ho'nu Gahe'da su Laodikia.¹⁴ " Bo, su toumata kalrutuan ho'ho'nu gahe'da su Laodikia pamo'he'te kasaba': Iye'tenu pinangul'ri'ni Tou Amin, kasaba' sahi'di masusui bo banar, bo sa'humpu'n bua'nu maya pinaku'alri'annu Mabuduata: ¹⁵ IYa' nati'ho'tenu kinakalri'mu'-kinakalri'mu' ngkumu', su kagagionu kumu' ta'ya madalrinding manga'se ta'ya ma'iha' (lao-lao). Naha' pi'a'ne kumu' galre' madalri'nding manga'se' galre' ma'iha'.¹⁶ Sadanu kumu' kasaba' lao-lao, kagagione ta'ya madalri'nding manga'se' ta'ya ma'iha', IYa' dongka mapasasuka' ngkumu' bua'nu mo'hongKu.¹⁷ Yoka kumu' nabo'ka'te kasaba': "mahoko', idopo' lrimembo, bo ta'yamai kinata'yannu apamai", tou su pi'lrasa'ne kumu' ta'ya mati'ho' tou kumu' nangi'dopo'tenu dadi'ha, kadiman, taulrebo, buta, bo lrantoi.¹⁸ IYa' matimumun si kumu' kasaba' malru'an bulra'on si Sia', yoka ene' niha'hasa'te agenu putu'ng palretene' kumu' mu'alri' humoko', bo makatagu'an lraku-lraku mabi'da kaene'nu kumu' dongka mapanu'he'ne palretene' kumu' ta'ya ma'ida'ng, yoka kalrantoyan kumu' ta'ya kabua, bo lagi mata ngkumu' buha'nnu saleb palretene' kumu' dongka makapa'tese' (makabua).¹⁹ Si'de ha'nusu' kagilridi'Ku, dongkaKu tepo'han bo ajarenKu; yoka enebo, bi'heite atei ngkumu' bo pahi'mbalru'ite !²⁰ Selreite ! IYa' time'ngede'te su hi'banu haha'mpede'nu atei ngkumu' bo nanu'tu'te. Adabo pai toumata nakadi'ngihi'te pulru'ngKu bo napami'ka'tenu haha'mpede'nu ateine, IYa' dongka sumu' si sie' bo kuma'n agene, bo i sie' dongka mahaha'ge'Ku.²¹ I sainu nakau'ntu'ng, IYa' dongka mamihei kalruase'nne si sie' humo'mpong ageKu su DompakonKu (Komalriginu Mahibu Ta'onnu Milenium), mansulrung su o'ngkamai IYa' kasaba' nakau'ntu'ngte bo pinaho'mpongte ageni YamaKU su DompakonNe.²² I sainu pai ti'ngkahi'a intabo i sie' mandi'ngihi' su apanu pinangu'lri'tenu Maindoto su ho'ho'nu gahe'da-gahe'da."

Chapter 4

¹ Pa'lrusu'nu ene', iya' nakabua haha'mpede' insau nabi'kate su dompakon, bo pulru'ng kabeini, kinadi'ngihi'kute o'ngkamai pu'lrungnu trompet bahi'-bahi'ga' ageku, nangu'lri' kasaba': "Abi'tenai su sie' palretene' IYa' dongka mapakiselrei si kau apanu dongka mu'alri' su pa'lrusu'nu iye'. "² Singkahi'ngku', iya' niduduha'ntenu Maindoto bo nakabua kasaba' dompakon insaunu komalrigi bo i Tou Singkatau ho'mpong-ho'mpongte su dompakon ene'.³ Bo, i Tou himo'mpong su ti'mbounu dompakon ene', kabua o'ngkamai matanu munti'a adenne yaspis bo sardis; bo pai lagi binaba' insau nani'ku' su dompakon ene', kabua o'ngkamai munti'anu zamrud.⁴ Su nakati'ku'nu dompakon ene' pai lagi duampulro'-pa' dompakon kasaba' niho'mpongantenu duampulro'-pa gagudang-gagudang ene', kasaba' si'de nanu'he'te agenu kaya malramgbing mabi'da bo napasape'ote agenu sape'o-sape'o bulra'on (mahkota emas) su ti'mbonan si'de'.⁵ Bo, bua'nu dompakon ene' pai lagi sa'hansa'ngnu kilra' bo du'hu'ng pu'lrungnu dulru'. Bo, pai lagi pi'tu' ti'lro'nu Dian kasaba' he'mbang-he'mbang su hi'banu dompakon ene', bo ene'nu kasaba' pi'tu' Maindotonu Mabuduata.⁶ Bo, su hi'banu dompakon ene' pai lagi o'ngkamai lra'odo'nu sahimin, o'ngkamai Kristal. Su tolro'ada' bo su nakati'ku'nu dompakon ene' pai lagi pa'-kumakaho'a (empat makluk) kasaba' a'o'ne naheme' ha agenu mata naiposo' su kasaduanenne bo su lri'kudu'ne.⁷ Kumakaho'a sa'humpu'n kabua o'ngkamai Singa insau, bo kumakaho'a kadu'ane kabua o'ngkamai sapi maha'haha'bi' (sapi jantan), bo kumakaho'a katu'lrune kabua o'ngkamai duhu'nu toumata, bo kumakaho'a kapa'ne kabua o'ngkamai tuma'talra' ki'o-ki'oko' (burung elang) kahaga'sa'nu tumalra'.⁸ Su pasi'insa'u bua'nu pa'nu kumakaho'a ene' kasaba' makatagu'a'n nung kalripi' naheme' ha agenu mata, naito'tolro' dapenu lro'angne manga'se' naito'tolro' dapenu hu'angne; sangkungnu lrou bo hibi' sidepa'nu kumakaho'a ene' ta'yamai mata'na' mapakasaba'nu bo'ka': "Lro'ada', lro'ada', lro'ada'tenu Mabud, Mabuduata Kasaba' Ingkakaha'mata', su kagagionu: Pa'ite, Paiken, bo Dongka Pa'i su Kasaduanen."⁹ Bo, hunti'a'nu kumakaho'a-kumakaho'a ene' mapabi'heinu: tinanuman, silri', bo boba'nu ti'adenan si Tou kasaba' ho'mpong-ho'mpong su dompakon, kasaba' i Tou Bi'aha' ta'yamai si kapa'lrusa'nne ene',¹⁰ si'de duampulro'-pa' gagudang-gagudang ene' kasaba' naisumpu'huku' su hi'bani Tou ho'mpong-ho'mpong su dompakon ene', bo nasu'ba-su'ba si Sie' kasaba' si Tou bi'aha' maida'o su ta'ya si kapa'lrusa'nne ene', bo si'de toumata-toumata lro'ada' ene' kasaba' dongka mapamalre'ngnu sape'o-sape'o bulra'on nsi'de su hi'banu dompakon ene' agenu bahi'ga' kasaba':¹¹ " Ona' Mabud bo Mabuduata ngkami', i Kau bo'bodo'ne manirima: tinanuman, silri', bo kaha'mata yoka i Kaunu napaku'alri'tenu mayane' bo su sa'i'nu sibi'Nu mayane' iye' kasaba' pa'i bo pinaku'alri'an."

Chapter 5

¹ Pa'lrusu'nu ene', iya' nakabua su lrima ku'anenni Tou ho'mpong-ho'mpong su ti'bounu dompakon ene' kasaba' lri'ngkunnu buk (ka'olro') insau, kasaba' pa'i bo'hene su dapenu hu'a'ngne bo lro'angne, kasaba' sinegel agenu pi'tu' nsegel.² Bo, iya' nakabua toumatanu kalrutuan singkatau matete'he' nango'mbalra' agenu pu'lrung malre'angkasaba': : I sainu bo'bodo'ne mami'ka lri'ngkunnu ka'olro' ene' bo mami'ka segel-segelne ?"³ Tou manen ingene, ta'ya si singkataumaynu bo'bodo'ne makabi'kanu ene', apabo toumatanu kalruluhan, toumatanu tana' bo lrange, manga'se' toumata a'lrungnu tana' bo lrange, kasaba' makabi'ka manga'se' makabua dapenu hu'a'ngnu lri'ngkun ene'.⁴ Senebo, iya' simebe'tenu kuma'ha'-kaha' yoka ta'ya si insa'umainu kade'a mami'ka lri'ngkunnu buk (ka'olro') ene' manga'se' makabua dapenu hu'angne,⁵ Tou manen ingene, singkatau bua'nu gagudang-gagudang ene' nabahi'ga' si sia' kasaba': " A'ngkede'te kumaha' ! Selrei, Singa bua'nu Tahana'ni Yehuda, kasaba' bo'lroso'ni Daud bo nakau'ngtungte, i Sie'nu dongka makabi'ka

lri'ngkunnu buk ene' agenu pi'tu'nu segelne." ⁶ Bo, iya' nakabua su tolro'ada'nu dompakon, su tolro'ada' pa'nu kumakaho'a ene', bo su tolro'ada'nu gagudang-gagudang ene' kasaba' Ana'nu Domba Tenge'-Tenge'de', kabua o'ngkamai niha'ta'te, nakatagu'a'n pi'tu'nu sungei bo pi'tu'nu mata, kasaba' pi'tu'nu Maindotonu Mabuduata, kasaba' nii'ngka'te su maya distrikn tana' bo lragi. ⁷ Ana'nu Domba ene' dongka nai bo manga'lra' buk ene' bua'nu lri'ma ku'anenni Tou ho'mpong-ho'mpong su dompakon ene'. ⁸ Bo, sadanu Ana'nu Domba nanga'lra'te lri'ngkunnu buk ene', si'depa'nu kumakaho'a-kumakaho'a bo duampulro'-pa'nu gagudang-gagudang ene' kasaba' naisumpu'huku' su hiba'nu Ana'nu Domba ene', bo hunti'a' nsi'de kasaba' pakou-pakou 'Kecapi' bo Kubang (Cawan) Bulra'on insau nahe'me'nu kamami'a, ene' kasaba' o'mpu'nu toumata-toumata lro'ada'. ⁹ Senebo, si'de makantarnu kantar buhu' insau, kasaba': "I Kaunu bo'bodo'ne manga'lra' lri'ngkunnu buk ene' bo mami'ka segel-segelne yoka I Kau kasaba' niha'ta'te, bo agenu da'ha'Nu, i Kau nanu'busu'te su toumata-toumata kasaba' bua'nu hunti'a'nu: Taha'na', Bahi'ga', Ko'mpolro, bo Bangsa su sa'i'nu Mabuduata. ¹⁰ bo i Kau napakalri'mu'te nsi'de mu'alri' komalrigi' insau bo mangangi'moho'-mangangi'moho'nu Mabuduata ngkite, bo si'de dongka mamerenta su ti'mbounu tana' bo lragi." ¹¹ Pa'lrusu'nu ene', iya' nakabua bo nakadi'ngihi' pu'lung bua'nu kada'kelre'nu toumatanu kalrutuan kasaba' nakati'ku'nu dompakon, agenu si'depa' kumakaho'a, bo si'de gagudang-gagudang ene'. Bo ti'a' nsi'de kasaba' su hibu-hibune, lrumembo su pulro'nu hibune, ¹² si'demaya nango'mbalra'-ngo'mbalra agenu pu'lung malre'ang, kasaba': "Bo'bodo'nete Ana'nu Domba niha'tate ene', manirima kaha'mata', bo ho'ko', bo timumun, bo ti'ngkuha', bo silri', bo tinanuman, bo dayou." ¹³ Pa'lrusu'nu ene', iya' nakadi'ngihi' hunti'a'nu kumakaho'a kasaba' pai su Dompakon, bo pai su tana' bo lragi, bo pai su a'lungnu tana' bo lragi, bo su lra'odo', bo maya isainu pa'i su hu'angne, mayane' si'de nangulri' kasaba': "Su sa'i'ni Sie', naiho'mpong su ti'mbounu dompakon, bo su sa'inu Ana'nu Domba, intabo maya dayou, silri', tinanuman, bo kaha'mata' maida'o su ta'ya si kapa'lrusa'ne." ¹⁴ Bo, si'de pa'nu kumakaho'a' ene' nangu'lri' kasaba': "Amin ! bo si'de gagudang-gagudang ene' naisumpu'huku' su tanah bo nasu'ba su hi'baNe.

Chapter 6

¹ Pa'lrusu'nu ene', iya' mapakiselrei su kakudanu Aana'nu Domba mamika segel insau bua'nu pi'tu'nu segel ene', bo iya' mandi'ngihi' si tou kumakaho'a insau bua'nu si'depa' kumakaho'a ene' nabahi'ga' agenu pu'lung malre'a'ng o'ngkamai dulru', kasaba': "Bote !" ² Senebo, iya' nakabua kabalro' mabi'da insau ageni tou sakei-sakeite su kabalro' ene', i sie' kasaba' pakou-pakou pa'na insau; bo nagisape'onu sape'o bulra'on bini'hei si sie', bo i sie' tumo'ndo ma'ko mapaba'ta bo mapau'ntung. ³ Bo, sadanu Ana'nu Domba ene' nami'kate segel kadu'ane, iya' nakadi'ngihi' si tou kumakaho'a kadu'ane nabo'ka' kasaba': "Bote !" ⁴ Senebo, lrumotou kabalro' mahe'ndeng o'ngkamai he'ndengnu hembang pu'tung, bo i tou sakei-sakei su kabalro'ne bini'ha'n kaha'mata' manga'lra' kadame'an bua'nu tana' bo lragi palretene' toumata dongka mahimbu'no'n, bo tangkung (piso'u) bagai insau bini'hei si sie'. ⁵ Bo, sadanu Ana'nu Domba ene' nami'ka segel katu'lru'ne, iya' nakadi'ngihi' si tou kumakaho'a katu'lru'ne nangu'lri' kasaba': "Bote !" Senebo iya' nakabua kabalro' ma'itu'ng insau ageni tou sakei-sakei su ti'mbounu kabalro' ene' kasaba' pakou-pakoute dacing insau (timbangan) su lri'mane. ⁶ Senebo, iya' nakadi'ngihi' o'ngkamai pa'i pu'lung bua'nu tolro'ada'nu si'depa' kumakaho'a ene' nangu'lri' kasaba': "Gandum singkati lru'annu sindinar, bo tulru'-ngkatinu jelai lru'a'nnu sindinar, tou adi'ei dalra'-dalra'ian lra'na bo anggurne !" ⁷ Bo, sadanu Ana'nu Domba ene' nami'ka segel kapa'ne, iya' nakadi'ngihi' pu'lungni tou kumakaho'a kapa'ne nangu'lri' kasaba': "Bote !" ⁸ Senebo, iya' nakabua kabalro' malruno'u bi'lroso' ageni tou sakei-sakei su kabalro' ene' adenne i tou Papatei bo Hades timu'hu'-tu'hu' si sie'. Bo, kaha'mata' bini'hei si si'de kasaba' mapapa'teinu singgobang (simp'a = 1/4) hoho'nu tana' bo lragi, agenu: piso'u (tangkung), kahutu'man, panyaki, bo kumakaho'a-kumakaho'a mangangi'nasa' (buas) su tana' bo lragi. ⁹ Sadanu Ana'nu Domba namika segel kalri'mane, iya' nakabua su a'lungnu ta'inga'n (altar) kasaba' himukudu'-himukudu'nu si'de binu'no'te yoka su sa'i' Bahi'ga'nu Mabuduata bo su sa'i'nu kinasahidi'an napabo'ka'nu parca'ya nsi'de. ¹⁰ Si'de nango'mbalra'-ngo'mbalra' agenu pu'lung malre'ang kasaba': "Maida'o su ge'denken kami' mahalra' oh...Mabu kasaba' lro'ada' bo banar, i Kau mapaha'dannu sibi'Nu mapagoguta bo mapamo'sada'nu da'ha' ngkami' su si'de toumata nakabanuaken su tana' bo lragi iye' ?" ¹¹ Bo, su hunti'a'nu himukudu'-himukudu' ene' kasaba' bini'ha'n kaya malrambing mabida insau bo si'de pinangu'lri'annu tu'hun kasaba' si'de galre' mangkede' ta'ya mano', maida'o su ti'a' nsi'de mananu'su'nu Mabu bo sinage-sinage nsi'de ba'lrine' kasaba' binu'no'te ha maida'o su to'mpodo'ne. ¹² Bo, iya' nakabua Ana'nu Domba ene' nami'ka segel kanu'ngne, bo singkako'a nandi'nuhu' madapa' tumani; matanulrou nu'alri' ma'itung su o'ngkamai heka'nu kadu kinalri'mu' bua'nu u'ta' bo maya bulran kasaba' nu'alri'te o'ngkamai daha'. ¹³ Bo, malrampitei-malrampitei su lragi nana'bo su tana' bo lragi su o'ngkamai mpungkayu'nu Ara napakeke'lre'nu bu'a-bu'ane mangu'daken yoka kino'koho'nu pi'pihi' madapa' tumani. ¹⁴ Bo, nalribe'te (naba'ka'te) lragi o'ngkamai su kagagionu lri'ngkunnu buk, bo hunti'a'nu bulrudu' bo hata'ngnu tasi' kasaba' nape'ho' bua'nu tampane. ¹⁵ Senebo, dika-dikanu tana' bo lragi, bo si'de toumata lra'mo', bo soldado-soldado nasikolra', yobo toumata-toumata maho'ko' bo mangangatasa', bo maya hu'ata, bo toumata napolro'so'te kasaba' nakakamu'nite su lri'ang-lri'ang bo su salra'nu batu-batu bagai su bulrudu'. ¹⁶ Si'de nangkelre'i su bulrudu'-bulrudu' bo batu-batunu buhi'asa' ene' kasaba': "Pana'bote si kami' bo pabu'ni' kami' bua'nu hi'bani TOU kasaba' ho'mpong-ho'mpong su ti'mbounu dompakon, bo pabu'ni' kami' bua'nu hahangu'annu Ana'nu Domba !" ¹⁷ Yoka, lrounu lra'mo' ha'hangu'annu Mabu si si'de kasaba' naisupu'te bo isaikennu dongka makata'hangnu ene' ?."

Chapter 7

¹ Pa'lrusu'nu ene', iya' nakabua mpa'-nu toumatanu kalrutuan tenge'-tengede' su mpa' si'ndi' lri'mbungnu tana' bo lrange, kahagasa'nu nano'tolro' si'depa' matanu pi'pihi' su tana' bo lrange palretene' ta'ya si pi'pihi' simongo': su tana', su lra'odo', manga'se' su mpukayu-mpukayu. ² Senebo, iya' nakabua toumatanu kalrutuan ba'lrine' lrimotou bua' dapenu lralroto'annu matalrou (Timuhu'), di'ngan-di'ngante segel bua'nu Mabuduata kasaba' i Tou bi'aha'. I sie' nakaku'i agenu pu'lrung malre'a'ng su si'de-pa' toumatanu kalrutuan kasaba' bini'ha'nte kaha'mata' yoka mapahu'dodo'inu tana' bo lrange agenu lra'odo' kebeite, ³ " Adi'e'iken po'na hudodo'i-hudodo'yan: tanah bo lrange, lra'odo', manga'se' mpukayu-mpukayu, yoka kami' ta'yaken nakasu'e'i namo'so' bo'basa'nu segel su kide'inu a'i'ngka'-a'i'ngkanu Mabuduata ngkite." ⁴ Iya' nakadi'ngihi' ti'a' nsi'de sinegel ene' kasaba' 144.000 ngkataunu toumata. Si'de mayane ene' nabo'lroso' bua'nu huntia'nu Tahana' ana'-ana'nu Israel: ⁵ Ene' bua'nu Tahana'nu Yehuda kasaba' 12.000 ngkatau, bua'nu Tahana'nu Gad kasaba' 12.000 ngkatau ⁶ bua'nu Tahana'nu Asyer kasaba' 12.000 ngkatau, bua'nu Tahana'nu Naftali kasaba' 12.000 ngkatau, bua'nu Tahana'nu Manasye kasaba' 12.000 ngkatau. ⁷ bua'nu Tahana'nu Simeon kasaba' 12.000 ngkatau, bua'nu Tahana'nu Lewi kasaba' 12.000 ngkatau, bua'nu Tahana'nu Isakhar kasaba' 12.000 ngkatau, ⁸ bua'nu Tahana'nu Zebulon kasaba' 12.000 ngkatau, bua'nu Tahana'nu Yusuf kasaba' 12.000 ngkatau, bua'nu Tahana'nu Benyamin kasaba' 12.000 ngkatau, kasaba' mayane' sinegelte ha. Lra'odo'nu Toumata ⁹ Sadanu ene', iya' nakabua ko'mpolro'nu toumata nga'sa' ta'yamai kahe'ken ti'a'ne, bua'nu maya Negara bo Banua, bo Bangsa bo Bahi'ga, kasaba' tenge'-tenge'de' su hi'banu Ana'nu Domba, si'de nanu'he' ha nu kaya malrambing mami'da agenu pakou-pakou hanga'nu Palem su l'rma nsi'de; ¹⁰ bo si'de nango'mbalra agenu pu'lrung malre'a'ng kasaba': "Salra'mata' dapenu Mabuduata ngkami' ho'mpong-ho'mpong su ti'mbounu dompakon, bo su sa'ina'nu Ana'nu Domba." ¹¹ Bo, maya toumatanu kalrutuan kahaga'sa' tenge'-tenge'de' su ti'ku'nu dompakon ene' bo su ti'ku'nu si'de gagudang-gagudang, bo su si'depa' kumakaho'a ene', kasaba' naisumpu'huku' su hi'banu dompakon ene' bo nasu'ba-su'ba su Mabuduata, ¹² agenu bahi'ga' kasaba': "Amin !. Silri' bo tinanuman bo timumun bo ti'adenanu lri'mbu mapi'a' bo dayou bo pangatase'n, bo katuhapa'en su Mabuduata ngkite' kasaba' maida'o su ta'yamai si kapa'lrusa'ne. Amin !" ¹³ Pa'lrusu'nu ene', singkatau bua'nu gagudang-gagudang ene' nabahi'ga' agenu ki'na si sia' kasaba': "I sainu si'de napanu'he'nu kaya malrambing mabi'da iye' bo si'de sinai bua' nunte ?" ¹⁴ Senebo, iya' nangi'ndo' si sie' kasaba': "Gudangne, i kau nu mati'ho' nsi'de." Yo, i sie' nangu'lri' si sia' kasaba': "Si'de kasaba' toumata-toumata lrimo'angte bua'nu nilru'baga' dadadi'ha tumani bo si'de kasaba' napangu'hasa'tenu kaya malrambing mami'da nsi'de bo napami'danete' su hu'a'ngnu daha'nu Ana'nu Domba. ¹⁵ Yoka ingenebo, si'de time'ngede' su hibanu dompakonnu Mabuduata bo nanu'su' (nanalrangka) si Sie' hibi' bo lrou su SinagogaNe; bo i Tou ho'mpong-ho'mpong su ti'mbounu dompakon ene' dongka matulra'u si salra' nsi'de. ¹⁶ Si'de kasaba' ta'yamai mahu'tung manga'se' mado'u sene' bo tamai; manga'se' i'ha'nu matalrou ta'yatamai makalro'so' si si'de manga'se' i'ha'nu hege' ba'lrine'. ¹⁷ Yoka, Ana'nu Domba kasaba' naitoto'lro' su tolro'ada'nu dompakon ene' dongka mu'alri' mangangi'moho nsi'de bo dongka mani'ngan si si'de su matanu a'ke kabi'ahe'n; bo Mabuduata dongka mapata'yanu maya lro'nu mata nsi'de."

Chapter 8

¹ Bo, sadanu Ana'nu Domba nami'kate segel kapi'tu'ne, kasaba' pai lri'ndigi' su Dompakon sangkungnu simpadu'nu jam kata'hangne. ² Bo, iya' nakabua si'de-pi'tu' toumatanu kalrutuan kasaba' tenge'-tenge'de' su hi'banu Mabuduata, bo pi'tu'nu trompet bini'hei si si'depi'tu'. ³ Senebo, toumatanu kalrutuan balrine' lrimo'mpo' bo time'ngede' su ta'ingan (altar), pakou-pakou tampanu kamami'a bulra'on; bo i sie' bi'niha'n nga'sa' kamami'a kasaba' patu'mbalra' agenu o'mpu'-o'mpu'nu toumata-toumata lro'ada' su ti'mbo'unu ta'ingan bulra'on naito'tolro' su hi'banu dompakon ene'. ⁴ Bo, ti'pu'nu kamami'a ene', haha'ge' agenu o'mpu'-o'mpu'nu toumata-toumata lro'ada' su lri'manu toumatanu kalrutuan kasaba' na'bi su hi'banu Mabuduata. ⁵ Senebo, toumatanu kalrutuan ene' nanga'lra' tampanu kamami'a bo napaho'ho'ne agenu pu'tung ni'alra' bua'nu ta'ingan bo ene' ponamalreng su tana' bo lrange; yobo kinadi'ngihi'tamai pu'lrungnu dulru' agenu kilra' bo di'nuhu'. Nano'ngo' Trompet Sa'humpu'n Maida'o su Trompet Kapa'ne. ⁶ Pa'lrusu'nu ene', si'de-pi'tu' toumatanu kalrutuan pakou-pakoute pi'tu'nu trompet ene' kasaba' nanebeitenu (nasadi'atenu) mano'ngo' trompet nsi'de. ⁷ I tou toumatanu kalrutuan sa'humpu'n kasaba' nano'ngo' trompetne, bo nu'alri' kasaba' tahi'ti'nu eis bo pu'tung nahilra'u agenu daha'; bo ene' pinabo'so' su ti'mbounu tana' bo lrange, yobo ene' nakatu'tung sintatu'lru'nu tana' bo lrange bo sintatulru'nu mpukayu bo sintatulru'nu duku' malruno'u kasaba' natu'tung ha. ⁸ Toumatanu kalrutuan kadu'ane nano'ngo' trompetne, bo pai o'ngkamai bulrudu' natu'tungnu pu'tung kasaba' pinamalreng su hu'a'ngnu lra'odo'; bo sintatu'lru'nu lra'odo' kasaba' nu'alri' daha', ⁹ ene' naha'mpe'i su sintatu'lru' bua'nu kumakaho'a' bi'aha' su lra'odo' kasaba' natei, bo sintatu'lru' bua'nu ka'palra' su lra'odo' kasaba' pinahu'gege'. ¹⁰ Toumatanu kalrutuan katu'lru'ne nano'ngo' trompetne, pa'i nana'bo bua'nu lrange kasaba' malrampite'i бага'i insau, hembangne o'ngkamai solro' (obor), bo malrampite'i ene' kasaba' nahu'mpaga' sintatu'lru'nu A'ke bo Matanu a'ke. ¹¹ Adennu malrampite'i ene' kasaba' Apsintus. Senebo, sintatulru' bua'nu mayanu a'ke kasaba' nu'alri' mapu'du' (apsintus) bo nga'sa' toumata kasaba' nateinu a'ke mapudu' ene'. ¹² Toumatanu kalrutuan kapa'ne kasaba' nano'ngo' trompetne, bo nalru'baga': sintatu'lru' matanulrou, sintatu'lru'nu bulran, bo sintatu'lru'nu malrampite'i palretene' sintatulru' nsi'de kasaba' mu'alri' malri', bo sintatu'lru'nu su'aya' mu'alri' malri', ingene lraginu mu'alri' sangkungnu lrou hibi'. ¹³ Senebo, iya' nakabua bo nakadi'ngihi' si tou tuma'-talra' Rajawli insau kasaba' time'mpede' su tolro'ada'nu lrange (nga'ng) bo nabahi'ga' agenu pu'lrung malre'a'ng kasaba': " Nabodi'to'te,

nabodi'to'te, nabodi'to'te si'de toumata ha'nusu' natulra'uken su tana' bo lrangi yoka pa'iken pu'lrung trompetnu tatu'lrui' toumatanu kalrutuan ba'lrine' kasaba' dongka paso'ngo'ken."

Chapter 9

¹ Senebo, toumatanu kalrutuan kalri'ma'ne nano'ngo' trompetne, bo iya' nakabua malrampite'i insau nana'bo bua'nu lrangi su ti'mbounu tana bo lrangi, bo si sie' bini'ha'n kakunsinu po'mpongnu i'hang papatei. ² i sie' nami'ka po'mpongnu i'hang makapatei ene', bo ti'pu' kasaba' na'bi bua'nu po'mpong ene', o'ngkamai ti'pu'nu porno bagai, yobo matanulrou bo nga'ng nu'alri' malri' yoka ti'pu'nu po'mpong ene'. ³ Pa'lrusu'nu ene', bua'nu hu'a'ngnu ti'pu' ene' lrimotou kombati-kombati su ti'mbounu tana bo lrangi, bo su si'de bi'niha'n kaha'mata' o'ngkamai kaha'matanu Kalajengking su tana' bo lrangi. ⁴ Bo, su si'de pinatuhu'nan kasaba' ta'ya mapahudodo'inu duku'-duku'nu tana' bo lrangi, agenu sasuan-sasuan, manga'se' mpukayu-mpukayu, tou galre' mapahudodo'inu ha'nusu' si'de kasaba' ta'ya pinamo'so'an (pinata'mpe'lrani) segelnu Mabuduata su kide'i nsi'de. ⁵ Si'de ta'ya bi'niha'n kalru'ase'ne mamu'no' si si'de, yoka si'de galre' mapasi'ksa' (mapahu'dodo'i) si si'de sangkungnu lri'ma bulran; bo si'ksa' ene' kasaba' o'ngkamai si'ksa' sagadennu Kalajengking su a'o'nu toumata. ⁶ Sangkung o'lrasa'ne ene', toumata dongka mati'mpate'i, tou si'de ta'yamainu makakalri'mu'ne. Mante si'de masibi'tenu matei, tou ti'mpatei kasaba' tima'lrede'te bua' nsi'de. ⁷ Kagagionu kombati-kombati ene' o'ngkamai kabalro'-kabalro' kasaba' pinata'kede'te ma'konu babuku'an; bo su ti'mbounu ti'mbonan nsi'de pa'i o'ngkamai sape'o bulra'on, duhu' nsi'de kasaba' o'ngkamai duhu'nu toumata. ⁸ U'ta' nsi'de o'ngkamai u'ta'nu babi'nei bo i'si' nsi'de o'ngkamai isi'nu Singa, ⁹ bo dada' nsi'de o'ngkamai nilra'ku'a'nnu hu'ase'i, bo pu'lrungnu kalripi' nsi'de o'ngkamai pu'lrungnu kareta-kereta (kereta api') agenu nga'sa' kabalro' kasaba' mahisa'kulru' su mabuku'a'n. ¹⁰ Bo, papante' nsi'de o'ngkamai Kalajengking bo pai hahi'na'ne, bo su to'mpoko'nu papantene pai kaha'mata' kasaba' mapasa'ki' su toumata sangkungnu lrima (5) bulran. ¹¹ I dika kasaba' namerenta si si'de toumata kalrutu'annu i'hang kapate'an ene', kagagionu adenne bi'nalru'i su bahi'ga'nu lbrani kasaba' "Abadon", mante su bahi'ga'nu Yunani adenne kasaba': "Apolion". ¹² Pa'lrusu'nu bodi'to' sa'humpu'ne kasaba' pa'iken kadadi'ha'n kadu'a ba'lrine' kasaba' dongka maisupu'. Trompet Kanu'ngne Napu'lrung. ¹³ Senebo, i tou toumatanu kalrutuan kanu'ngne ene' napas'ngo'nu trompetne, bo iya' nakadi'ngihi' pu'lrung bua'nu si'depa' sungeinu ta'ingan bulra'on kasaba' naito'tolro' su hi'banu Mabuduata, ¹⁴ nabo'ka' si tou toumatanu kalrutuan kanu'ngne kasaba' belren-belrenken trompet ene', kasaba': "Bu'lrte si'de-pa' toumatanu kalrutuan kasaba' niha'pusu' su A'kenu Efrat mangkabagai ene'," ¹⁵ Mante, si'depa' toumatanu kalrutuan ene' kasaba' pinata'kede'te su he'kennu (bo'banu) jam bo lrou, su he'kennu bulran bo ta'ong ene, kasaba' binu'lrte yoka mamu'no' sintatulru' bua'nu hoho'nu toumata su tana' bo lrangi. ¹⁶ Ti'a'nu soldado sakei-sakei su kabalro' nsi'de kasaba' dua-ha'tusu' su jutane (200 juta); iya' kasaba' nakadi'ngihi'nu ti'a' nsi'de. ¹⁷ Bo, ene'tenu kinabuaku su hu'a'ngnu dadangounu kabalro-kabalro' ene' bo su si'de sakei-sakei su ti'mbo'une; si'de simasake'i su kabalro' ene' kasaba' nagilra'ku' agenu lraku' hu'ase'i mahe'ndeng hume'mbang, bi'du' malri', bo madidih'i o'ngkamai belerang; bo ti'mbonannu kabalro-kabalro' ene' o'ngkamai ti'mbonannu Singa, bo bua'nu mo'hong nsi'de kasaba' nilro'ange'nnu: pu'tung, ti'pu' bo belerang. ¹⁸ Bua'nu si'de-tulru', kasaba' sintatu'lrui'nu (sintu'lrui'nu) toumata kasaba' binu'no'; agenu pu'tung, ti'pu', bo balrelrang kasaba' lrimo'ang bua'nu mo'hong si'de. ¹⁹ Yoka, hi'na'nu kabalro-kabalro' (kombati-kombati) ene' kasaba' pai su mo'hong si'de bo su papante' nsi'de. Yoka, papa'nte' nsi'de o'ngkamai u'lrte pa'i ti'mbonanne, bo ene' dongka mapasi'ksa' su toumata-toumata su tana' bo lrangi. ²⁰ Manen ingene, ha'nusu' toumata nasalra'mata', yoka ta'ya kinabu'no' agenu a'mpo'i papatei ene', kasaba' ta'yamai nahi'mbalru'i bua'nu mangangalri'mu' dadalra'i, kasaba' si'de ta'ya bo'bodo'ne masu'ba-su'ba su hahanga'nnu dadalrai bo masu'ba-su'ba su tu'mbalra-tu'mbalra' ba'lrine' (mangkedo) kasaba': bulra'on, bido, kupang, batu, manga'se' kayu; kasaba' si'de ta'yamai makabua, ta'ya makadi'ngihi', manga'se' ta'yamai makalra'npang, ²¹ bo si'de ta'yamai nahi'mbalru'i bua'nu: mamu'no', mani'hir, mahilri'ong, bo mane'koso'.

Chapter 10

¹ Senebo, iya' nakabua si tou toumatanu kalrutuan ma'u'ha' singkatau ba'lrine' ni'ntuhu' bua'nu Dompakon, kasaba' kinalraku'a'nnu binaba bo ni'paha' su ti'mbonanne, bo duhu'ne suma'hansa'ng o'ngkamai matanulrou, bo ti'lro'ne o'ngkamai dedehannu putung. ² Toumatanu kalrutuan ene' kasaba' pakou-pakoute buk kokonia insau nabi'ka'te. Senebo i sie' napako'ntoi (napaho'ya') ti'lro' ku'anne su lra'odo' bo ti'lro' ku'ihine su atahennu tana' (mamada'). ³ senebo (i sie') nango'mbalra' agenu pu'lrung malre'ang, o'ngkamai pu'lrungnu Singa gimonggoho'; bo sadanu i sie' nango'mbalra'mai, singkakoa pu'lrungnu pi'tunu dulru' kasaba' napago'nggoho'tenu pu'lrung si'de. ⁴ Sadanu pi'tu'nu dulru' ene' nabangkaha', iya' kahaga'sa'tenu mamu'he'-mo'he' agenu babo'he'a'nnku, singkakoa iya' nakadi'ngihi' pu'lrung singkatau bua'nu Dompakon naba'hi'ga', kasaba': "Panegelte apanu pinakasaba'tenu pi'tu'nu dulru' ene' ! Adieiken mapamo'he'ne !". ⁵ Pa'lrusu'ne ene', i tou toumatanu kalrutuan kinabuaku tenge'-tenge'deken su lra'odo' bo su atahennu tana' ene' kasaba' nangi'ang lri'ma ku'anne naitangada' su lrangi, ⁶ bo si'de nate'ba su sa'i'nu adenNe kasaba' i Tou Bi'aha' su ta'ya si kapa'lrusa'ne, yoka napaku'alri'tenu lrangi bo maya ho'ho'ne, yobo tana' bo lrangi bo maya ho'ho'ne, bo lra'odo' bo maya ho'ho'ne, kasaba' ta'yate mape'nsolro', ⁷ yoka su sangkung o'lrasa'nu pu'lrungni tou toumatanu kalrutuan ene', sadanu i sie' nana'humpu'ntenu mano'ngo' trompetne, ene' napato'mpodo'tenu babu'ni'an nu Mabuduata, o'ngkamai apanu pina'ida'ote su si'de a'i'ngka'Ne: kasaba' si'de mababa'lro'." ⁸ Pa'lrusu'nu ene', pu'lrung kinadi'ngihi'kute kabe'ini' bua'nu Dompakon nangu'lri' kasau kasaba': "A'kote bo a'lra'te lri'ngkunnu buk nabi'kate' ene' bua'nu lri'mani tou toumatanu

kalrutuan kasaba' tenge'-tenge'deken su ti'mbounu lra'odo' bo su ti'mbounu tana' ene'." ⁹ Senebo, iya' na'ko si tou toumatanu kalrutuan ene' bo nangkelre'i lri'ngkunnu buk ene' bi'he'i si sia'. Bo, i tou toumatanu kalrutuan ene' nangu'lri' si sia' kasaba': "Alra'te buk iye' bo ka'nte ene', ene' dongka mapakalri'mu'nu ti'a'nnu mapudu', tou su mo'hongnu ene' kasaba' mami'si' o'ngkamai madu." ¹⁰ Yo, iya' nanga'lra' buk kokoni'o bua'nu lri'manu toumatanu kalrutu'an ene' bo ene' kina'nne, bo su mo'hongku ene' nakapa'ndang mami'si' o'ngkamai madu; bo sadanu iya' kima'nte, ti'anku kasaba' nu'alri' mapudu'. ¹¹ Senebo, i sie' nabo'ka' si sia' kasaba': "I kau galre'te mapaba'lro' kasau su hi'banu nga'sa' bangsa, bo taha'na', bo bahi'ga', bo dika-dika.

Chapter 11

¹ Senebo, bini'he'i si sia' kasaba' telring (dondoha'n) insau, kagagione o'ngkamai tikin pananu'ka', agenu babo'ka'en kasaba': "A'ko bo su'ka'te Sinagoganu Mabuduata bo ta'inganne agenu si'de kasaba' nagahe'da su hu'angne. ² Tou manen ingene, adi'ei suka'-suka'en lri'nsadanu Sinagoganu Mabuduata dapenu lro'angne, adi'e'i mapasu'ka'ne yoka ene' bini'he'ite su bangsa-bangsa; bo si'de dongka maha'hoya' Banua Lro'ada' ene sangkungnu mpa'-mpulro'-dua (42) su bulranne. ³ Bo, IYa' dongka mamihe'i kaha'mata' su dadua sahi'di'Ku ene' bo si'de dongka mapaba'lro' sangkungnu 1260 (sihibi dua hatusu' nungpulro') agenu nagilra'ku'nu heka' lri'mbu dalrai". ⁴ Si'dedua iye' kasaba' dadua mpukayu'nu Zaitun bo dadua ti'lro'nu Dian tenge'-tenge'de' su hi'banu Mabu kasaba' nakatagu'a'n tana' bo lrange. ⁵ Bo, adabo pai toumata masibi'nu malrubaga' si si'dedua, mo'hong si'dedua kasaba' makapalro'a'ngnu hembang pu'tung mapatu't'ung su seke'-seke' nsi'dedua. Adabo i sainu masibi'nu mandalra'i si si'dedua, i sie' kasaba' dongka bu'no'n agenu hembangnu pu'tung. ⁶ Si'dedua ene' kasaba' nakabelren kaha'mata' mapatu'lru'nu lrange palretene' tahiti' ta'ya mi'ntuhu' sangkunu si'dedua mapabo'ka'nu Bahi'ga'nu Mabu; bo si'dedua lagi nakabelren kaha'mata' mapaba'lru'nu a'ke mu'alri' da'ha' bo malru'baga' tana' bo lrange agenu a'mpuhu', mantu'hu' su sibi' nsi'dedua. ⁷ Bo, sadanu si'dedua nakasu'e'itenu napa'ida'onu sahi'di' nsi'de, i tou komakaho'a lrimoto'u bua'nu iha'ngnu pompong papatei kasaba' dongka mahisa'kulru' (mabuku'an) age nsi'dedua bo mapaba'ta' si si'dedua, kasaba' mamu'no' si si'dedua. ⁸ Bo, bi'hu'a nsi'dedua kasaba' naitalro'ndei su dalre'nnu Banua Lra'mo', kasaba' adenne ene' Sodom bo Mesir, naitotolro' largi su tampa pinanga'ntongannu Mabu ngkite'. ⁹ Bo, bua'nu maya bangsa bo Taha'na' bo Bahiga'n bo tahana'nu toumata kasaba' dongka makabua bi'hu'a nsi'dedua sangkungnu tatulru' bo simpadu'nu lrou (3,5 hari) bo ta'ya si insaumannu bahane'i mapalribi'ngnu bi'hu'nu dua-ngkatau ene'. ¹⁰ Bo, si'de ha'nusu' natulra'uken su tana' bo lrange kasaba' dongka lrumi'aga' su kinapate'a'n si'dedua; bo si'de kasaba' mahi'mbi'ha'nnu babi'he'i yoka si'de kinatana'nnu kalri'mu' dalrai' (siksa) nsi'dedua. ¹¹ Tou manen ingene', sadanu nato'mpodo'mai su tatulru' bo simpaduanu lroune, kasaba' Maindoto'nu Makabi'aha' bua'nu Mabuduata kasaba' himoho' su bi'hu'a' nsi'dedua, bo si'dedua time'ngede' bo maya nakati'ku' su tampa ene' kinabo'ho'kantenu taku'. ¹² Senebo, si'dedua nakadi'ngihi' pu'lrung malre'a'ng bua'nu Dompakon agenu bahi'ga' kasaba': "A'bite na'i !" Bo, si'dedua kasaba' na'bi na'konu Dompakon su hu'a'ngnu binaba, kasaba' kinasahi'di'annu seke'-seke' nsi'dedua. ¹³ Bo, su galre'-galre' ene', kasaba' pa'i di'nuhu' madapa' yoka simpapu'lro'nu Banua ene' kasaba' nahudodo'i; bo pi'tu'-hi'bunu toumata kasaba' natei bua'nu di'nuhu' ene', bo si'de ha'nusu' bi'aha' (ta'ya natei) kasaba' kinabo'ho'kantenu ta'ku', yobo si'de ene' kasaba' mati'nanum su Mabuduata su Dompakon. ¹⁴ A'puhu' kadu'ane kasaba' nati'mbusu'te; selre'i yoka pa'iken a'mpuhu' katulru'ne ta'te mano'. Trompet Kapi'tu'ne Napu'lrung. ¹⁵ Senebo, toumatanu kalrutuan kapi'tu'ne nano'ngo' trompetne, bo kinadi'ngihi' pu'lrung malre'a'ng bua'nu Dompakon kasaba': "Pamerentanu dunia nu'a'lri'te pamerentanu Mabu ngkite' bo i Tou kasaba' Kina'mpete'Ne, yoka i Sie'nu dongka mamerenta maida'o su ta'ya sikapa'lrusa'ne." ¹⁶ Pa'lrusu'nu ene', si'de duampulro'-pa'nu gagudang-gagudang kasaba' ho'mpong-ho'mpong su dompakon nsi'de su hi'banu Mabuduata, naisu'mpuhuku' bo nasu'ba-su'ba su Mabuduata, ¹⁷ agenu bahi'ga' kasaba': "Kami' mapati'ade'nnu syukur si Kau, oh Mabu, Mabuduata Mangkakaha'mata', kasaba': Pa'ite, Pa'iken, yoka i Kau kasaba' nanga'lra'te mangkalra'mo'nu kaha'mata'Nu bo mana'humpu'ntenu mamerenta. ¹⁸ Bo, bangsa-bangsa kasaba' natingka'u'pi'te, tou a'mpuhu'nu Mabu sinaite, bo o'lrasa'ne naisupu'te su toumata-toumata nateite goguta'n bo mamihei tata'nda'ne su a'i'ngka'-a'i'ngka'nu Mabu, naha'mpei su si'de mababa'lro'-mababa'lro' bo toumata-toumata lro'ada' yobo si'de ha'nusu' mata'ku'nu Mabu, apabo ene' toumata bagai manga'se' kokonio, kasaba' si'de dongka mapahudodo'nu hanusu' toumata napahudodo'itenu tana' bo lrange !." ¹⁹ Pa'lrusu'ne ene', nabi'kate Sinagoganu Mabuduata su Dompakon bo kinabuaku kasaba' Tabut Kodo'unu Mabuduata su hu'a'ngnu SinagogaNe, bo lrimotou ki'lra' bo pu'lrungnu dulru' bo di'nuhu' agenu ta'hiti' eis kasaba' madapa'.

Chapter 12

¹ Pa'lrusu'nu ene', lrimo'tou bo'basa' bagai su lrange kasaba': babi'nei singkatau nagilra'ku' agenu matanulrou bo ko'nto'i-ko'nto'i su su bulran yobo nagisape'onu agenu sape'o bulra'on bo mapu'lro'-duanu malrampite'i su ti'mbonanne. ² I tou babi'nei ene' kahaga'sa'nu himu'ngku' bo su hu'a'ngnu kadadi'hannu mapaba'ntehe', i sie' kasaba' nango'mbalra'-ngo'mbalra'nu kapidi'sa'nnu ba'ntehe'ne. ³ Pa'lrusu'nu ene', pa'i lroto'u bo'basa' ba'lrine' su lrange kasaba': Naga bagai insau mahe'ndeng nakakatagu'an pi'tu'nu ti'mbonanne bo mapu'lro'nu sungeine yobo nagisape'o agenu pi'tu'nu sape'o bulra'on su ti'mbonanne. ⁴ Papantenu naga ene' kasaba' nahi'udu' sintatulru'nu malrampite'i su lrange bo pinamalre'ngne su tana' bo lrange. Naga ene' time'ngede' su hi'bani tou babi'nei kahaga'sa'nu mapaba'ntehe' ene' palretene' sadanu Ana'ne matoumatamai, i sie' kasaba' dongka malre'ong Ana'ni tou babi'nei ene'. ⁵ Babi'nei ene' kasaba'

napatoumatanu Ana' mahu'ane'i singkatau, dongka mamerenta su maya bangsa-bangsa agenu ti'kin hu'ase'i; tou Ana' ene' kasaba' nia'ho'u bo nidi'ngan su Mabuduata bo su hi'banu DompakonNe. ⁶ I tou babi'nei ene' simo'ha' na'konu ata'hennu lrabanen, kasaba' tampa pinasadi'atenu Mabuduata si sie', palretene' i sie' dongka bi'ahen sangkungnu sihibu-bo-dua hatusu' nung-pulro' (1260) su lroune. ⁷ Bo, kasaba' nu'alri'te hinsakulran su Dompakon, i Mikael bo si'de toumatanu kalrutuanNe kasaba' nahisa'kulru' ageni naga ene'. I naga ene' nahisa'kulru' agenu si'de toumatanu kalrutu'anne, ⁸ tou su pi'lrasa'ne si'de ta'yamai nakasukun, bo pinalro'ang bua'nu Dompakon. ⁹ Naga baga'i ene' pinamalre'ng su tana', kasaba' i tou u'lre' gagudang adenne i Bihisi' manga'se' i Setan, yoka napalre'ngko' mayanu dunia, i sie' pinamalre'ng su tana' bo lrangi, nadinga'-di'ngan agenu si'de toumatanu kalrutuanne. ¹⁰ Bo, iya' nakadi'ngihi' pu'lrung malre'ang su Dompakon nabahi'ga' kasaba': "Su galre-galre' i, sina'ite: salra'mata', kaha'mata', bo komalrigi'nu Mabuduata ngkite, agenu kaha'mata'ni Cristo-Ne yoka i tou napanga'do'nu sinage'-sinage' ngkite su hi'banu Mabuduata sangkungnu lrou bo hibi', kasaba' pinamalre'ngte su dunia. ¹¹ Si'de napaba'ta'ne (i bihisi') agenu da'ha'nu Ana'nu Domba, bo agenu kinasahi'di'an nsi'de; yoka si'de kasaba' ta'yamai gimilri'di'nu bi'hu'a nsi'de, manen kinahu'mpage'ntenu papate'i. ¹² Yoka ingenebo, lrumi'aga'te, kasaba' maya toumata nakabanu'a ho'ho'nu Dompakon ! Manen ingene, nabodi'to' tana' bo lrangi agenu lra'odo' yoka i Bihisi' agenu ti'ngkau'pi' baga'ine pinai'ntuhu'te si kumu' mante i sie' mati'ho'te tou ko'ti'ne ta'te mano'. " ¹³ Sadanu naga ene' nakabua tou i sie' pinamalre'ngte su tana' bo lrangi (bumi), i sie' kasaba' napadadi'ha'ni tou babi'nei' i napatoumatanu Ana' Mahu'ane'i kabe'ite. ¹⁴ Yoka manen ingene, i tou babi'nei ene' kasaba' biniha'n dadua kalripi'nu rajawali baga'i palretene' i sie' makate'mpede' ma'konu atahennu lrabanen, su tampa ene' kasaba' i sie' dongka bi'ah'e'n sangkungnu si insaunu o'lrasa'ne (satu masa), sindaduanu o'lrasa'ne, bo si'mpadu'a'nu o'lrasa'ne, palretene' i sie' ta'yamai kapahi'kuda'ni tou u'lre' gagudang ene'. ¹⁵ i u'lre' ene' napakoho'putu'nu a'ke o'ngkamai A'ke si tou babi'nei ene', yoka mapada'ngkalra'ni tou babi'nei ene'. ¹⁶ Tou manen ingene, tana' natu'lrung si sie' agenu nami'ka mo'hongne bo nalre'ong a'keni tou naga ene'. ¹⁷ Senebo, i naga ene' nati'ngkau'pi' tumani si tou babi'nei ene' bo i sie' na'ko nabuku'a'n su ana'-ana' ba'lrine'ni tou babi'nei ene, kasaba' ha'nusu' toumata-toumata napato'ndo'nu parenta-parentanu Mabuduata bo kima'mbe' su nikasahi'di'anni Yesus. ¹⁸ Naga ene' kasaba' time'ngede' su pa'ndihi'nu lra'odo'.

Chapter 13

¹ Pa'lrusu'nu ene', iya' nakabua kumakaho'a mangangi'nasa' insau lrimo'a'ng bua'nu hu'a'ngnu lra'odo', kasaba' nakatagu'an mapulro'nu sunge'i bo pi'tu' ti'mbonanne. Su hunti'a'nu sungeine kasaba' sinu'he'n agenu sape'o bulra'on (mahkota) bo su hunti'a'nun ti'mbonanne bino'he'an agenu aden-aden mapate'lrese'. ² I tou kumakaho'a mangangi'nasa' kinabuaku ene' o'ngkamai Macan Tutul, ti'lro'ne o'ngkamai ti'lro'nu Beruang, bo mo'hongne o'ngkamai mo'hongnu Singa. Naga ene' kasaba' nami'hei: ti'ngkuha'en, dompakon, bo kaha'mata baga'i si tou kumakaho'a mangangi'nasa' ene'. ³ Iya' nakabua insau bua'nu ti'mbonan-ti'mbonan ene' o'ngkamai lrese' makapate'i si sie', tou lrese' ene' kasaba' napi'a'te. Singkaduni'an kasaba' mandayou bo tumu'hu' su kumakaho'a mangangi'nasa' ene'. ⁴ Bo, si'de nasu'ba su naga ene' yoka i sie' nami'heite ti'ngkuha'ne si tou kumakaho'a manganginasa' ene'; bo si'de lragi nasu'ba su kumakaho'a mangangi'nasa' ene' agenu bahi'ga' kasaba': " I sainu o'ngkamai i tou kumakaho'a mangangi'nasa' iye' bo i sainu dongka mani'mpalra' mahisa'kulru' age'ne ?" ⁵ Bo, si sie' biniha'n mo'hong insau bo mabahi'ga' agenu mapanga'saha' bo mahahinu', yobo mapakalri'mu'nu kaha'mata' sangkungnu mpa'-mpulro-dua (42) bulranne. ⁶ I sie' nami'ka mo'hongne agenu hahi'nu' mani'mpalra' su Mabuduata, bo tumana' su mahahi'nu su adenNe, sasulrunganNe, bo su si'de toumata nakabanua su Dompakon. ⁷ i sie' lragi biniha'n kalru'ase'nne mabuku'an su toumata-toumata lro'ada' bo mapaba'ta' nsi'de; yoka i sie' bini'ha'n kalru'ase'nne mabuku'a'n agenu maya: Tahana', Ko'mpolro', Bahiga', bo Bangsa. ⁸ Maya toumata natulra'u su tana' bo lrangi, dongka masu'ba si sie', bo ene' naha'mpe'i su hunti'a'nu toumata naba'ntehe' bua'nu sa'humpu'n pinakalri'mu'annu dunia kasaba' adenne ta'ya kinabo'he' su hu'angnu Buknu Kabi'ah'e'n (Buku Kahidupan) a'pede'ni Tou Ana'nu Domba, kasaba' niha'ta'te. ⁹ Hunti'a'nu toumata pa'i tingkahi'ane intabo i sie' madadi'ngihi' su siye' kasaba': ¹⁰ " Adabo toumata singkatau kinapu'tusu'nu he'po'an, i sie' dongka mu'alri' hahe'po'an; adabo toumata singkatau kasaba' namu'no' agenu piso'u, i sie' lragi dongka bu'no'n agenu piso'u." Ene'tenu kataha'ngen bo parca'yanu (imannu) toumata-toumata lro'ada'. I Tou Kumakaho'a Lrimo'ang Bua'nu Atahe'nnu Tana' (Bumi). ¹¹ Senebo, iya' nakabua kumakaho'a manganginasa' insau ba'lrine' lrimo'ang bua'nu hu'angnu atahe'nnu tana'; bo kumakaho'a ene' makatagu'an sungeine dadua o'ngkamai ana'nu domba, tou i sie' mabahi'ga' o'ngkamai naga insau. ¹² I sie' kasaba' mapato'ndo'nu maya kaha'matani tou kumakaho'a manganginasa' sa'humpu'n ene' su hi'bane, bo mapakalri'mu'nu tana' bo lrangi (bumi) yobo maya si'de natulra'u su hu'angne dongka masu'ba si tou kumakaho'a mangangi'nasa' sa'humpu'n, kasaba' lrese' i'ntobo'ne napi'a'te. ¹³ I sie' kasaba' mangalri'mu' bo'basa'-bo'basa' lra'mo' makatataku', naha'mpe'i su i sie' makapai'ntuhu'nu pu'tung bua'nu lrangi na'bo su tana', su hongo'-ho'ngo'annu toumata-toumata. ¹⁴ Bo, i sie' mapalre'ngko'nu toumata-toumata natulra'uken su bumi agenu bo'basa'-bo'basa' makatata'ku', yoka ene'nu kinalru'ase'nnu Mabu si sie' mapakalri'mu'ne su hi'bani tou kumakaho'a mangangi'nasa' sa'humpu'n. I sie' mapabo'ka' su si'de ha'nusu' natulra'uken su bumi kasaba' manga'lri'mu' patungni tou kumakaho'a mangangi'nasa' sa'humpu'n, kasaba' nalrese'ken agenu pi'so'u, tou tumana' su bi'aha'ken ene'. ¹⁵ i sie' nakade'a kalru'ase'nne mami'he'i sasin'da' su patungni tou kumakaho'a mangangi'nasa' ene' palretene' patungni tou kumakaho'a mangangi'nasa' ene' makabahi'ga' bo mapaku'alri'nu toumata-toumata ha'nusu' ta'ya nasu'ba su pa'tung ene' kasaba' bu'no'n. ¹⁶ Bo, i sie' mapakalri'mu'nu maya toumata, baga'i manga'se' kokonio, mahoko' manga'se' ta'ulrebo, hu'ata' manga'se' toumata tantani, kasaba' dongka bi'ha'n bo'basa' insau

su lrima ku'annen manga'se' su kide'ine, ¹⁷ Pa'lretene' ta'ya si insaunemainu makapalru'an manga'se' makapaba'lru'nu apamai, tou diming su si'de ha'nusu' makatagu'an bo'basa' ene' kasaba' adenni tou kumakaho'a mangangi'nasa' ene' manga'se' nomornu adenne. ¹⁸ Apamainu iye' galre'te mapama'keni tumumun. Intabo toumata matimumun mahe'ken nomornu kumakaho'a manganginasa' ene' yoka nomorne ene' kasaba' nomornu toumata singkatau; bo nomorne ene' kasaba': nung hatusu' bo nung-pulro nung (666).

Chapter 14

¹ Pa'lrusu'ne ene', iya' nakabua Ana'nu Domba tenge'-tenge'de' su Bu'kidi'nu Sion, bo nahahage' age'Ne kasaba': maha'tusu' hi'bu bo mpa'-pulro'-mpa'nu (144.000) toumata, kasaba' su hunti'a'nu kide'i nsi'de bino'he' adenni Yama-Ne. ² Iya' nandi'ngihi' pu'lung bua'nu Dompakon o'ngkamai duhu'ngnu a'ke baga'i bo o'ngkamai pu'lungnu dulru' malre'ang, tou pu'lung kinadi'ngihi'ku ene' o'ngkamai pu'lungnu si'de mananayang Kecapi mapamu'lungnu Kecapi nsi'de. ³ Si'de nakantar agenu kantar buhu' insau su hi'banu dompakon bo su hi'banu mpa'-ngkatau kumakaho'a-kumakaho'a ene', yobo su hi'banu gagudang-gagudang ene'. Ta'ya si toumata singkataumainu makapatu'ntu'nu kantar ene', tou diming si'de maha'tusu' hibu bo mpa'-pulro'-mpa'nu toumata (144.000) kasaba' tinubusu'te bua'nu tana' bo lrange (bumi). ⁴ Si'de kasaba' toumata-toumata ta'yamai napasulre'moko'nu a'o' nsi'de agenu babi'nei-babi'nei yoka si'de kasaba' "perjakaken". Si'de ene' kasaba' ha'nusu' toumata-toumata tuma'-tuhu' su Ana'nu Domba ma'konu tampa su apanu ka'ako'nNe. Si'de kasaba'; tinubu'su'te bua'nu salra'nu toumata kasaba' ha'nusu' tatipo'n-tatipo'nnu sa'humpu'nne su sa'i'nu Mabuduata bo Ana'nu Domba. ⁵ Si'de Ta'yamai kinada'paten ga'une bua'nu mo'hong nsi'de; si'de kasaba' ta'yamai si sa'lane. Tu'hun Bua'nu Tatulru' Toumatanu Kalrutuan. ⁶ Iya' nakabua toumatanu kalrutuan ba'lrine' kasaba' tima'lra' na'konu tolro'ada'nu lrange, dinga'-di'ngan Injil ta'ya si a'kaha'ne yoka palrling su si'de hanusu' natulra'uken su tana' bo lrange (bumi) bo su maya: bangsa, Taha'na', Bahi'ga', bo ko'mpolro' ⁷ bo i sie' nabahi'ga' agenu pu'lung malre'ang kasaba': "Tuma'ku'te su Mabuduata bo bi'he'ite tinanuman si Sie' yoka o'lrasa'nu pagagogutanNe naisupu'te" pasu'bate si Sie' kasaba' i Tou napaku'alri'nu lrange, bumi, lra'odo', bo maya matanu a'ke." ⁸ Senebo, toumatanu kalrutuan ba'lrine, kasaba' i tou kadu'ane, lrimo'ang bo nabahi'ga' kasaba': "Nana'bote Babel i tou bagasa' ene' yokaa i sie' napamu'alri'tenu maya bangsa manginung anggurnu sinongounu seksualne kasaba' makadadi'nting." ⁹ Pa'lrusu'nu ene', i tou toumatanu kalrutuan ba'lrine' kasaba' katu'lru'ne nakatu'hu' si tou toumatanu kalrutuan kadu'ane, lrimo'tou agenu pu'lung malre'ang kasaba': "Adabo pa'i singkataumainu masu'ba si tou kumakaho'a ene' bo patungne, yobo nanirimate bo'basa' insau su kide'ine manga'se' su lri'mane', ¹⁰ toumata ene kasaba' dongka manginung anggurnu tingka'upi'nu Mabuduata, bo i sie' dongka hudodo'yannu pu'tungnu balerang su hi'banu toumata-toumatanu kalrutuan ha'nusu' lro'ada' bo su hi'banu Ana'nu Domba. ¹¹ Bo, ti'pu'nu makasiksa si si'de kasaba' na'bi maida'o su ta'ya si kapalrusa'nne. Si'de ta'yatemai si jamne kasaba' tumanga'ng sangkungnu lrou manga'se' hibi', naitana' su si'de kasaba' nasu'ba-su'ba su kumakaho'a ene' manga'se' nasu'ba-su'ba su patungne, manga'se' su hanusu' toumata kasaba' nanirimate bo'basa'nu adenne." ¹² Iye'tenu kataha'ngennu toumata-toumata lro'ada' kasaba' napahoso'u parentanu Mabuduata bo parca'ya nsi'de su hu'a'ngni Yesus. ¹³ Senebo, iya' nakadi'ngihi' pu'lung bua'nu Dompakon nangu'lri' kasaba': "Pamo'he'tenu iye': Putu'nu lrou iye', kina'mpete'mai si tou toumata natei kasaba' ha'nusu' toumata nate'i su hu'angnu Mabu." Ma'ndotoNe nabahi'ga' kasaba': "Ene' Butul, palretene' si'de galre' tumanga'ng bua'nu ngene'inu kadadi'han si'de yoka apanu kinakalri'mu'-kinakalri'mu'te nsi'de kasaba' dongka tumu'hu' si si'de." Bumi (tana' bo lrange) Kasaba' Pinantasa' ¹⁴ Senebo, iya' nakabua binaba' mabi'da insau bo i tou ho'mpong-ho'mpong su ti'mbounu binaba ene' kasaba' o'ngkamai Ana'nu TOUmata, nagisape'o agenu sape'o bulra'on su ti'mbonanNe bo pakou-pakou Ko'biti' mahodo'u su lri'maNe. ¹⁵ Yo, i tou toumatanu kalrutuan ba'lrine' kasaba' lrimo'ang bua'nu Sinagoganu Mabuduata, i sie' nango'mbalra' agenu pu'lung malre'ang si Tou ho'mpong-ho'mpong su ti'mbounu binaba kasaba': "Pahibada'te (Panga'yo'te) Ko'biti'Nu bo panta'sa'te papanta'se'n yoka jamnu (o'lrasa'nu) papanta'se'n naisupu'te bopapanta'se'n su bumi (tana' bo lrange) kasaba' gimudangte." ¹⁶ Mante, i Tou ho'mpong-ho'mpong su ti'mbounu binaba kasaba' napaka'yo'nu Ko'biti'Ne su ti'mbounu bumi (tana' bo lrange) ene', bo bumi ene' kasaba' pinanta'sa'. ¹⁷ Pa'lrusu'ne ene', i tou toumatanu kalrutuan ba'lrine' lrimo'ang bua'nu Sinagoganu Mabuduta naitotolro'ken su Dompakon, bo i sie' lragi kasaba' makatagu'an piso'u Kobiti' mahodo'u. ¹⁸ Bo, pa'i lragi toumatanu kalrutuan ba'lrine' kasaba' mangangata'sa'nu pu'tung, kasaba' lrimo'ang bua'nu taingan. I sie' nango'mbalra' agenu pu'lung malre'ang si tou toumatanu kalrutuan pakou-pakoute Ko'biti' mahodo'u ene' kasaba': "Pahibada'te (Panga'yo'te) Ko'biti' mahodo'unu ene' bo pahahi'mungte bi'hisi'nu anggur bua'nu mpu'-kayune kasaba' pa'iken su tana' bo lrange." ¹⁹ Senebo, i tou toumatanu kalrutuan ene' napaka'yo'nu Ko'biti'ne su tana' bo lrange (bumi) bo napaha'nsa' bi'hisi' bu'anu anggur bua'nu mpu'-kayune su tana' bo lrange bo ene' pinamalreng su hu'angnu Batu Pamamaha'n (Pamama'ha'n) bagai kasaba' ti'ngka'upi'nu Mabuduata. ²⁰ Tampa pamama'ha'n bu'anu anggur ene' kasaba' naiposo' su lro'angnu Banua, bo da'ha' kasaba' mi'hihi' bua'nu pamama'ha'nnu anggur ene' o'ngkamai kalra'ngkasa'nu tomnu kabalro' yobo kana'ine kasaba' mahibu nung-hatusu'nu Stadiane.

Chapter 15

¹ Iya' nakabua bo'basa' ba'lrine' su lrange, kasaba' baga'i bo makahahe'ran, si'de pi'tu' nani'ngan pi'tu'nu a'mpuhu' ene' kasaba' a'mpuhu'nu kapa'lrusa'nne, yoka su hu'a'ngnu pi'tu'nu a'mpuhu' ene' kasaba' maya kinau'pi'annu Mabuduata napa'lrusu'te ha. ² Senebo, iya' nakabua su apamai o'ngkamai sahimmnu (kacanu) lra'odo' nahilra'u agenu pu'tung bo

si'de toumata nakapaba'ta'tenu kumakaho'a ene' agenu patungne, bo nomornu adenne, kasaba' tenge'-tenge'de su panihi'nu sahimin ene' kasaba' pakou-pakou Kecapinu Mabuduata. ³ Si'de mapakantar kantarni Musa, a'ingka'nu Mabuduata, bo kantar Ana'nu Domba kasaba': " Baga'i bo makahahe'ran maya babelrenanNu, Oh.. Mabu, Mabuduata Ingkakaha'mata'. Kasaba' Matulridi bo banar maya dalre'nNu, oh..Madikanu maya bangsa. ⁴ I sainu ta'ya mata'ku'Nu, oh..Mabu bo ta'ya matinatum su adenNu ? Yoka, galre' i Kaunu kasaba' lro'ada'. Mayanu Bangsa Dongka Nai bo Masu'ba su hi'baNu yoka katulri'danNu kasaba' pinakita'to'nte." ⁵ Sadanu napa'lrusu'temai mayannu apamainu iye', iya' nakabua Sinagoganu Mabuduata, sasu'lunga'nnu kasahidi'annu Mabuduata su Dompakon, kasaba' nabi'kate. ⁶ Si'de pi'tu'nu toumatanu kalrutuan ene' nani'ngante pi'tu'nu a'mpuhu' su lri'ma nsi'de kasaba' lrimo'ang bua'nu Sinagoganu Mabuduata, nagilra'ku'tenu lra'ku' lenan mabi'da kumilra', bo nagsalempangte agenu bi'lrada' (o'ngkamai ambe'i) bulra'on su dada' (bambang) nsi'de. ⁷ Singkatau bua'nu si'de-pa'nu kumakaho'a kasaba' nami'he'i kubang bulra'on su hunti'a'nu pi'tu' toumatanu kalrutuan ene', kasaba' nahe'me' ha agenu hahangu'annu (murka) Mabuduata, kasaba' i Tou Bi'aha' maida'o su ta'ya si kapa'lrusa'anne. ⁸ Sinagoganu Mabuduata nahe'me'te agenu ti'pu' bua'nu tinanumannu Mabuduata bo bua'nu kaha'mata'Ne; bo ta'ya si toumata insaumannu makasu' su Sinagoga'nu Mabuduata su po'nanu pi'tu'nu a'mpuhu' ene' ta'yaken nakasu'e'i bino'so'nu toumata-toumatanu kalrutuan ene'.

Chapter 16

¹ Senebo, iya' nakadi'ngihi' pu'lung insau malre'ang bua'nu hu'angnu Sinagoganu Mabuduata agenu bahi'ga' su si'de pi'tu'nu toumatanu kalrutuan ene' kasaba': " A'kote bo pabo'so'te pi'tu'nu kubang a'mpuhu'nu Mabuduata ene' su bumi (tana' bo lrange). ² I tou toumatanu kalrutuan sa'humpu'n na'ko bo na'mboso' kubangne su bumi (tana' bo lrange), bo ene' napalro'tou'nu bi'sulru' makadadi'nting bo makapi'disi' su toumata-toumata kasaba' ha'nusu' napamake'nu bo'basa'ni tou kumakaho'a ene' bo si'de ha'nusu' nasu'ba-su'ba su patungne. ³ I tou toumatanu kalrutuan kadu'ane kasaba' napabo'so'nu kubangne su lra'odo', bo lra'odo' nu'alri' daha', o'ngkamai daha'nu toumata natei (naha'ta'); bo maya apamainu bi'aha' su hu'angnu lra'odo' kasaba' natei ha. ⁴ I tou toumatanu kalrutuan katu'lru'ne napabo'so'nu kubangne su A'ke-A'ke bo su ku'mbu'an-ku'mbu'annu a'ke, bo mayane' mu'alri' daha'. ⁵ Senebo, iya' nakadi'ngihi' bahi'ga' bua'ni tou toumatanu kalrutuan nakatagu'an a'ke ene' nangu'lri': " I Kaunu Matu'lridi', oh kasaba' i Tou Lro'ada' kasaba': "Pa'iken bo Pa'ite yoka i Kau mapagogutanu mayane' iye'. ⁶ Yoka, si'de kasaba' napabo'so'tenu daha'nu tuma'-tu'hu'Ne ha'nusu' lro'ada' bo daha'nu si'de mababa'lro'-mababa'lro'nu Mabu, tou su pi'lrasa'ne i Kau nami'hei daha' si si'de kasaba' inuman nsi'de. Si'de bo'bodo'ne manirima ene'. ⁷ Bo, iya' nakadi'ngihi' pu'lung bua'nu ta'ingan kasaba': " Oh Mabu, Mabuduata Ingkakaha'mata', yoka pagagogutanNu banar bo matulridi'. ⁸ I tou toumatanu kalrutuan kapa'ne napabo'so' hoho'nu kubangne su ti'mbounu matanulrou, bo matanulrou biniha'n kaha'mata' mapatutungnu toumata agenu pu'tung. ⁹ Toumata kasaba' nahingi'si' agenu hembang madapa', tou si'de galre' nahahi'nu' adennu Mabuduata kasaba' nakabelren kaha'mata' su mayanu a'mpuhu'-a'mpuhu' iye'. Si'de Kasaba' Ta'yamai Nahi'mbalru'i bo Natinamun su Mabuduata. ¹⁰ I tou toumatanu kalrutuan kalri'mane napabo'so' ho'ho'nu kubangne su ti'mbounu dompakonni tou kumakaho'a ene'. bo komalrigi'ne kasaba' nu'alri' malri'; bo si'de kasaba' nangiki dilra' yoka makapa'ndangnu pidi'si'ne tumani, ¹¹ bo si'de nahahi'nu' su Mabuduata kasaba' ho'mpong-ho'mpong su Dompakon yoka nakapa'ndangnu pidisi' tumani agenu bi'sulru'-bi'sulru' su a'o' nsi'de; tou manen ingene, si'de kasaba' ta'yamai mahi'balru'i bua'nu kinakalri'mu'-kinakalri'mu' dalra'i nsi'de. ¹² I tou toumatanu kalrutuan kanungne napabo'so' ho'ho'nu kubangne su A'ke Lra'mo kasaba' Efrat, bo a'kene kasaba' nalrasa' yoka mapata'kede'nu dalren su dika-dika bua'nu Ti'muhu'. ¹³ Senebo, iya' nakabua bua'nu mo'hongnu naga, mo'hongnu kumakaho'a ene', bua'nu mo'hongnu mababa'lro'-mababa'lro' mangkedo kasaba' lrimo'ang tatu'lru' hanga'-hanga'n masulre'moko' o'ngkamai tu'mpelre', ¹⁴ yoka si'de kasaba' hanga'-hanga'n dalra'i, mapakiselreinu bo'basa'-bo'basa' makahahe'ran, bo si'de na'konu dika-dika su bumi (tana bo lrange) yoka mapahahi'mung nsi'de humongo' babuku'an (Harmagedon) su lrou baga'i kasaba' lrounu Mabuduata, Mangkakaha'mata'. ¹⁵ (" Selreite ! IYa' dongka na'o (su binaba) o'ngkamai i tou manane'koso'. Kina'mpete'mai hanusu' toumata kasaba' tumana' su manebe'i bo mapabi'aha'nu lra'ku'ne palretene' i sie' ta'ya lrumampang age'nu a'o' lran'to'i bo toumata-toumata kasaba' ta'ya makabua kaa'i'dange'anne.") ¹⁶ Pa'lrusu'ne ene', hanga'-hanga'n dalra'i ene' napaha'nsa'nu nsi'de tuma'-tu'hu'ne su tampa insau, su bahi'ga'nu lbrani kasaba' adenne Harmagedon., ¹⁷ I tou toumatanu kalrutuan kapi'tu'ne napabo'so' ho'ho'nu kubangne su nga'ng, bo kinadi'ngihi' pu'lung malre'ang bua'nu hu'angnu Sinagoganu Mabuduata, kasaba' bua'nu dompakon ene', agenu bahi'ga' kasaba': " Nakasu'e'ite." ¹⁸ Bo, lrimoto'u kilra' kasaba' nahu'mpaga'-hu'mpaga' tana'o bo na'i agenu pu'lung bo du'hungnu dulru', bo di'nuhu' madapa' tumani kasaba' ta'yaken kinapa'ndamen bua'nu lrou kinatoumatannu toumata sa'humpu'nnu dunia iye', kadapa'nu di'nuhu' ene' kasaba' ta'yamai si kato'ka'ne (mapada'-pada'ne). ¹⁹ Banua bagasa' ene' kasaba' nabaka' tatu'lru', bo Banua-Banuanu Bangsa-Bangsa ene' kasaba' nagogaha' (nahudodo'i); bo Banua Babel bagasa' ene' kasaba' ta'yamai kinalrupane'nnu Mabuduata yoka Banua ene' kasaba' kinasahoso'bantenu Anggurnu Hahangu'annu Mabuduata. ²⁰ Hunti'a' hata'ngnu tasi kasaba' nata'ya (nalri'sa) bo bulrudu-bulrudu' kasaba' ta'yatemai kinadapa'ten (nalrisa'te ha). ²¹ Pa'i lragi tahiti'nu eis baga'i kasaba' kabaha'ne kodi'oken mansulrung agenu kabaha'nu sintalenta (1 talenta), kasaba' nana'bo bua'nu lrange naitana' su toumata; tou toumata tumana' su mahahi'nu (madolra') su Mabuduata yoka a'mpuhu'nu tahiti' eis ene'. Yoka, a'mpuhu' ene' kasaba' makatataku' tumani.

Chapter 17

¹ Pa'lrusu'ne ene', singkatau bua'nu pi'tu' toumatanu kalrutuan pakou-pakou pi'tu'nu kubang ene' kasaba' lrimapa' bo nabahi'ga' si sia' kasaba': " Bo'tete', yoka iya' dongka mapakiselre'i si kau hahe'po'anni tou babi'nei' hilri'ong bagasa' iye', kasaba' ho'mpong-ho'mpong su ti'mbounu a'ke da'kelre', ² Yoka si'de dika-dikanu bumi kasaba' nahilri'ongte agene' bo si'de ha'nusu' natulra'uken su bumi (tana' bo lrange) kasaba' kinade'ke'ante (kinatebe'lro'nante) agenu anggurnu hilri'ongne." ³ I tou toumatanu kalrutuan ene' nani'ngan si sia' su hu'angnu MaindotoNe na'konu atahennu larabanen, bo iya' nakabua si tou babi'nei singkatau kasaba' sakei-sakei su ti'mbounu komakaho'a mahendeng insau kasaba' a'o'ne naheme' ha nu agenu aden-aden hahi'nu, kasaba' makatagu'an pi'tu'nu ti'mbonan bo mapu'lro'nu sungeine. ⁴ I tou babi'nei ene' nagilra'ku'nu lra'ku' bung bo mahe'ndeng pinorongan agenu: bulra'on, batu-batunu kakeda'en, bo munti'a'. I sie' pakou-pakou kubang bulra'on insau kasaba' nahe'me' agenu haha'ngu'an bo sulre'moko'nu hilri'ongne. ⁵ Su kide'ine, pinamo'he'an aden insau nahe'me'kennu babuni'an kasaba': " BABEL KABAGASA' ENE', I MAMANU SI'DE MAHILRI'ONG BO MAYA HAHANGU'AN (KADADALRATAN) SU TANA' BO LRANGI (BUMI). ⁶ Iya' nakabua si tou babi'nei ene' kasaba' natebelre'tenu daha'nu toumata-toumata lro'ada' bo daha'nu sahi'di'-sahi'dini Yesus. Dungkulru'nu iya' nakabua si sie', iya' kasaba' naheran tumani'. ⁷ Senebo, i tou toumatanu kalrutuan nabahi'ga' si sia' kasaba': "Nakudabo i kau naheran ?" Iya' dongka mapakasaba' si kau kagagionu babuni'anni tou babi'nei ene' bo babuni'anni tou kumakaho'a sinake'anne ene', kasaba' makatagu'an ti'mbonan pi'tu' bo sungei mapulro' ene'. ⁸ I tou kumakaho'a kinabuanute ene' kasaba' pa'ite su po'naken, tou su galre'-galre' i kasaba' nata'yate, bo i sie' dongka lrumo'ang kasau bua'nu i'hangnu papate'i palretene' dongka buno'n su kapa'lrusa'anne. Bo, si'de hanusu' natulra'uken su tana' bo lrange (ta'ya naki'ang=Raptur) yoka aden si'de bua'nu po'nanu pinaku'alri'annu dunia iye' kasaba' ta'yamai naipati' (bino'he') su hu'a'ngnu Buk Makabi'aha', si'de dongka maheran sadanu nakabuamai si tou kumakaho'a ene', kasaba': i sie' pa'ite bua'nu po'naken, tou su galre' galre' i i sie' kasaba' nata'yate, bo kasaba' i sie' dongka lrumo'tou kasau. ⁹ Kagagionu apamai iye' galre'te mapama'kenu a'kalra' bo timumun. Pi'tu'nu ti'mbonan ene' kasaba' pi'tu'nu bulrudu' kinasake'anni tou babi'nei ene'. ¹⁰ Pi'tu'nu ti'mbonan ene' lragi kasaba' pi'tu'nu dika, bo lri'manu dika su salra' nsi'de pi'tu' ene' kasaba' nana'bote, yobo galre' i dika insaunu pa'iken, bo i dika insau kasaba' ta'yaken simupu', tou sadanu i sie' simupu'temai, i dika ene' kasaba' galre' mamerenta ta'ya mano'. ¹¹ I tou kumakaho'a kasaba' pa'ite bua'nu po'naken, tou putu'nu lrou iye' i sie' nata'yate, senebo i sie' dongka mu'alri' i dika kawa'lru'ne tou su to'mbotu'ne i sie' naisu'ken su salara'nu pi'tu'nu dika su po'nane', tou i sie' dongka mapalrusu'nu papateine su hu'angnu naraka. ¹² Si'de-mapulro'nu sunge'i kinabuanute ene' kasaba' si'de-mapulro'nu dika kasaba' ta'yaken nanirima pangatase'nu pamerenta, tou si'de kasaba' dongka manirima' pangatase'nnu dika sangkungnu galre' sinjam (1 jam) ageni tou kumakaho'a ene'. ¹³ Si'de nakabelre'n bungulru'nu pape'ntelra'n mapada'-pada', yoka si'de dongka mami'hei kaha'mata' bo pangatase'n a'pede' nsi'de si tou kumakaho'a ene'. ¹⁴ Si'de dongka mabuku'an mani'mpalra' si Tou Ana'nu Domba, tou su pi'lrasa'ne Ana'nu Domba dongka mapaba'ta' (mapahudodoi) si nsi'de yoka i Tou Ana'nu Domba ene' kasaba' i Mabunu maya sasu'ban ba'lrine' bo i Sie' kasaba' i Dikanu maya dika yobo si'de ha'nusu' nahahage' ageNe kasaba' toumata-toumata lro'ada', kinapo'keiNete, pinilre'Nete, bo kasaba' ha'nusu' si'de masusui." ¹⁵ Pa'lrusu'ne ene', i tou toumatanu kalrutuan ene' nabo'ka' si sia' kasaba': "A'ke kinabuanu ene', konaho'ponganni tou babi'nei ene' kasaba' kompolro'nu toumata ingkanga'sa' (masyarakat), toumata singkaduni'an, bangsa-bangsa, bo bahi'ga'-bahi'ga'. ¹⁶ Mapulro'nu sungei kinabuate ngkumu' agenu kumakaho'a ene' kasaba' dongka madi'nting si tou babi'nei hilri'ong, Si'de dongk nsi'de mapakalri'mu'ne maitalro'ndei bo lra'ntoi, yobo manginasa' lre'oso'nu a'o'ne bo manu'tung si sie' agenu pu'tung. ¹⁷ Yoka, Mabuduata napama'ti'tenu ene' su hu'a'ngnu ate'i nsi'de yoka ene' pame'ntelre' katana'nNe su ti'ndalrennu mami'hei pangata'se'n si si'de humongo' si tou kumakaho'a ene' maida'o su Bahiga'nu Mabuduata kasaba' nato'mpodo'temai. ¹⁸ I tou babi'nei kinabuanu ene' kasaba' Banua Ba'gasa' namarenta su si'de dika-dikanu tana' bo lrange (bumi)."

Chapter 18

¹ Sadanu mayane' iye' nati'mbusu'mai, iya' nakabua si tou toumatanu kalrutuan ba'lrine' kasaba' ni'ntuhu' bua'nu Dompakon, i sie' nakabelren kaha'mata' lra'mo', yoka tana' bo lrange dongka su'aya'n agenu tinanumanne. ² I sie' nakaku'i agenu pu'lrung malre'ang kasaba': " Nago'gaha'te (Naha'ba'te) ! i Babel kabagasa' ene' nahaba'te ! Babel ene' nu'alri'te tampa patulra'u'annu setan-setan bo tampa pahe'po'an su hunti'a'nu hanga'-hanga'nnu sulremoko', bo pagaginatua'n hunti'a'nu kagagionu tuma'-talra' masulremoko' bo kadadi'ntingan. ³ Yoka, maya bangsa kasaba' nate'belre'te agenu sibi'nu hilri'ongne, yoka dika-dika su bumi nahilri'ongte agene, bo si'de mababa'lru'-mababa'lru' su tana' bo lrange (bumi) kasaba' himo'ko'te agenu sibi'nu hilri'ong mangkabagaine." ⁴ Senebo, iya' nakadi'ngihi' pu'lrung ba'lrine' bua'nu Dompakon kasaba': "I kaunu tuma'-tu'hu'Ku, lro'angte bua'ni sie' palretene' i kau ta'ya makade'a ti'aha' bua'nu dosane bo ta'ya makade'a a'mpuhu' pinabo'so'te si sie'. ⁵ Yoka, dosa-dosane kasaba' kimubu'te maida'o su lrange bo Mabuduata kasaba' nakata'hundu'ngtesu salri'ba-salri'bane. ⁶ Kalri'mu'te su Banua ene' o'ngkamai apanu kinalrimu'nete, posade'ite si sie' kasaba' dua-ngkipi' bua'nu apanu kinalri'mu'-kinalri'mu'nete, yoka ho'ho'nu kubang (bulra'on) pinama'kene'te agenu pinahilra'u, ene' galre'te pahilra'u su dua-ngkipi'ne. ⁷ Su kanga'sa'nu i sie' natinanumte bo napabi'heitenu kasa'kata' su a'o' mbatangen, kasaba' bi'heite siksane bo lri'mbu dalra'ine si sie' mansulrung su kanga'sa'nu kinakalri'mu'nete. Yoka, i sie' nabo'ka' su hua'ngnu ateine kasaba': " Iya' humo'mpong o'ngkamai i tou i boki singkatau, yoka iya' ta'yabe balru' bo ta'yamai nakabua (nakapa'ndang) kagagionu lri'mbu dalra'i." ⁸ Tou manen ingene', galre' su hu'angnu silro'u (1 hari) i sie'

kasaba' dongka kahumpage'nnu a'mpuhu'-a'mpuhu'ne, ene' kasaba' papate'i, lri'mbu dalra'i, bo kata'yannu kaka'nen. I sie' dongka tutu'ngan agenu pu'tung yoka Mabuduata dongka mapagogutane agenu ka'hamata'Ne." ⁹ Si'de dika-dika su bumi (tana' bo lrange), kasaba' nahilri'ongte bo nangi'dopo'tenu kasa'katanu dunia, dongka kumaha' bo lrumolro' sadanu si'de nakabuata ti'pu'nu pu'tung napatutung si sie', ¹⁰ si'de kasaba' time'ngede' mada'u yoka mata'ku'nu siksa'ne, bo si'de kimaha'-kaha', agenu babo'ka'en kasaba': "Nabodi'to'te ! Nabodito'te, i tou Banua Ba'gasa' ene', adenne i Babel, i tou Banua ma'uha' ene' ! Yoka, galre' su hu'angnu sinjam (1 jam) gogutanu kasaba' na'ite !." ¹¹ Si'de ha'nusu' mababa'lru'-mababa'lru' su tana' bo lrange (bumi) kasaba' dongka kumaha' agenu ate'i nadodou su sa'i'nu Banua ene' yoka ta'ya si insaumannu toumata kasaba' malru'an baba'lru'an-baba'lru'an pinagu'gulru' nsi'de, ¹² kasaba': bulra'on, bido, batu kumeda', munti'a, heka'nu linen malrome'i, heka'nu bung, heka'nu sutra, heka'nu kirmizi, bo maya kagagi'onu barang bua'nu kayu mabingi', ba'lru'-ba'lru' kasaba' kinalri'mu' bua'nu: gading, kayu malragada', kupang, hu'asei, marmer, ¹³ kayu mamisi', rempa-rempa, babingi'an, mur, kamami'a (kemenyan), anggur, lran'a, tarigu, gandum, sapi, domba, kabalro', kereta (roda), hu'ata', bo hi'muku'nu toumata. ¹⁴ Si'de dongka mabo'ka' kasaba': "Bu'a bua'nu sibi'nu hi'mukudu' ngkumu' kasaba' nata'yate bua' ngkumu', ene' kagagionu maya pi'anu mangi'dopo' su lre'osonu dunia kasaba' nata'yate pa'i si kumu', bo ene' ta'yatemai kahu'mpa'en kasau bua' ngkumu'." ¹⁵ Si'de mababa'lru'-mababa'lru'nu (mapagagu'gulru'nu) ba'lru'-ba'lru' (barang-barang) iye' kasaba' himo'ko'te yoka kagagi'onu Banua ene', dongka tume'ngede' su tampa mada'u yoka mata'ku'nu hudodo'yan (siksaan) nabo'lroso' su Banua (Babel) ene, kasaba' si'de kuma'-kaha' agenu ate'i nadodounu lri'mbu dalra'i. ¹⁶ Si'de nabo'ka' kasaba': "Nabodi'to'te ! Nabodi'to'te Banua Bagai ene', manen nagilra'ku'tenu lra'ku' linen malrono, bo napamake'tenu heka bung bo heka'nu kirmizi, bo pinamoro'ngante agenu bulra'on, batu-batu kume'da', bo munti'a !." ¹⁷ Yoka, galre' su hu'angnu sinjam (1 jam), mayanu ho'ko'ne ene' kasaba' pinahudodo'ite !" Bo maya manani'ngan (manani'ngan ka'palra'), hoho'nu ka'palra', bo mananu'su'nu ka'palra', bo mayanu toumata ha'nusu' mangi'dopo' bua'nu lra'odo' kasaba' dongka tumengede' mada'u (bua'nu Banua Babel ene'), ¹⁸ bo si'de nakaku'i agenu pu'lrung malre'ang sadanu nakabuata ti'pu'nu pu'tung nanu'tung Banua ene', kasaba' "Apabo pa'i Banua ba'lrine' mansulrung su kabagainu Banua ene' ?" ¹⁹ Si'de kasaba' nana'mbu ti'mbonan nsi'de agenu abu' bo nango'mbalra'-ngo'mbalra' agenu kaha' bo ate'i nadodou, kasaba': "Nabodi'to'te ! Nabodi'to'te Banua Bagai ene', yoka bua'nu Banua ene' si'de mayanu makatagu'an ka'palra' su lra'odo' kasaba' nu'alrite maho'ko' agenu nabaya'ne ! Yoka, galre' su hu'angnu sinjam, Banua ene' kasaba' nu'alri'te malri'ndigi' !" ²⁰ Intabo kite lrumi'aga'nu kagagione, ha'nusu' ho'ho'nu Dompakon, kasaba' toumata-toumata lro'ada', kasaba' si'de mababo'ka-mababo'ka', bo si'de mababa'lro'-mababa'lro', yoka Mabuduata napatu'mpa'tenu hahe'po'an su Banua ene' su sa'i' ngkumu'. ²¹ Senebo, i tou toumatanu kalrutuan ma'uha' singkatau nangi'ang batu bagai insau o'ngkamai batunu gagilingan (pamamaha'n) bo ene' pinamalrengne su lra'odo' agenu bahi'ga' kasaba': "O'ngkamai ene'nu kagagionu Babel, Banua bagai ene', dongka ha'ba'n (goga'he'n) bo ene' ta'yatemai kade'a kasau. ²² Pu'lrungnu si'de mananaya'ng kecapi, pu'lrungnu flu'it (seruling), pu'lrungnu si'de mananongo' trompet, bo pu'lrungnu musik ba'lrine' kasaba' ta'yate kadi'ngihi' kasau su hu'angnu a'o' ngkumu'. Yoka kinata'yantenu si'de mamambelre', kasaba' mapakalri'mu'nu maya parkakas nakabanuaken su hu'angnu a'o' ngkumu'. Pu'lrungnu Gagilingan (Pamamaha'n Bu'anu Anggur) Ta'yatemai Kadi'ngihi' su Hu'angnu A'o Ngkumu'. ²³ Sa'hansa'ngnu sog'a ta'yate suma'hansa'ng kasau su hu'angnu a'o ngkumu'. Pu'lrungni brenegom mahu'anei bo pu'lrungni babi'nei kabingne ta'yate dongka kadi'ngihi' su hu'a'ng ngkumu', yoka mababa'lru'-mababa'lru' ngkumu' kasaba' mangangata'sa'-mangangata'sa' su tana' bo lrange (bumi). Yoka, maya bangsa kasaba' pinalre'ngko'nete agenu balrikumata' ngkumu'. ²⁴ Bo, su hu'angnu Banua ene' kinadapa'ten daha'nu mababa'lro'-mababa'lro', daha'nu toumata-toumata lro'ada', bo daha'nu maya toumata kasaba' kinabu'no'te su bumi (tana' bo lrange).

Chapter 19

¹ Pa'lrusu'ne ene', iya' nakadi'ngihi' pu'lrung malre'ang o'ngkamai ko'mpolro'nu toumata da'kelre' su Dompakon, nabahi'ga' kasaba': "Haleluya ! Salra'mata', tinanuman, bo kaha'mata' kasaba' a'pede'nu Mabuduata ngkite ² Yoka pagagoguta'nNe kasaba' banar bo matu'lridi'; yoka i Sie' napagogutateni tou babi'nei lro'ngon (hilri'ong) bagai ene', kasaba' napadalra'itenu tana' bo lrange (bumi) agenu hilri'ongne, bo namo'sada'te su daha'nu a'i'ngka'-a'i'ngka'Ne si tou babinei lro'ngon (hilri'ong) ene'." ³ Su kadu'anu kipi'ne, si'de nabo'ka' kasaba': "Haleluya ! Yoka ti'pu'nu babi'nei lra'ngon ene' kasaba' na'bite maida'o su ta'ya si kapa'lrusa'ne." ⁴ Senebo, si'de-duampulro'-pa' gagudang-gagudang bo si'depa' kumakaho'a ene' kasaba' naisu'mpuhuku' bo nasu'ba-su'ba su Mabuduata, kasaba' ho'mpong-ho'mpong su ti'mbounu dompakon, agenu bahi'ga' kasaba': "Amin ! Haleluya !" ⁵ Pa'lrusu'nu ene', kinadi'ngihi'temai pu'lrung bua'nu dompakon kasaba': "Dayoute su Mabuduata ngkite, kumu' maya kasaba' ha'nusu' mananu'su' si Sie', apabo i sie' toumata kokoni'o manga'se' toumata bagai, ha'nusu' manani'lri' si Sie' !. Lri'mbu Pakabingan Ana'nu Domba. ⁶ Senebo, iya' nakadi'ngihi' pu'lrung o'ngkamai ko'mpolro'nu toumata da'kelre', o'ngkamai du'hungnu dalrukun lra'mo', bo o'ngkamai pu'lrungnu dulru' madapa', nabo'ka': "Haleluya ! Yoka Mabuduata ngkite' Ingkakaha'mata' kasaba' Mamerenta ⁷ Bote'bo kite' lrumi'aga' bo mada'ndi-da'ndi, bo mami'hei tinanuman si Sie' yoka lrou pakabi'ngan Ana'nu Domba kasaba' maisupu'te, bo i tou babi'nei katoka'Ne ene' kasaba' nanebe'ite. ⁸ Si sie' kasaba' bini'ha'nte heka'nu lenan malromei binoko'u bo kumeda', yobo dongka pagilra'ku' yoka heka'nu lenan ene' kasaba' kagagionu kinakalri'mu' apanu banar bua'nu ha'nusu' toumata-toumata lro'ada'." ⁹ Pa'lrusu'ne ene', i tou toumatanu kalrutuan ene' nabo'ka' si sia' kasaba': "Bo'he'te iye': Kina'mpete'mai toumata ha'nusu' kina'pokei su lri'mbu pakabi'ngan Ana'nu Domba !". Bo, i sie' nabo'ka' kasau si sia'

kasaba': " Iye'tenu babo'ka'en-babo'ka'en banar bua'nu Mabuduata." ¹⁰ Senebo, iya' naisu'mpuhuku' nasu'ba su ti'lro'ni tou toumatanu kalrutuan ene'. Tou manen ingene, i sie' nangu'lri' si sia' kasaba': " Adi'e'i kalri-kalrimu'an ene' yoka iya' lragi galre' a'i'ngka' o'ngkamai i kau bo sinage-sinagenu kasaba' nakabelren agi su kinasahidi'anni Yesus. Intabo kite masu'ba su Mabuduata yoka kinasahidi'ani Yesus kasaba' baba'lro'nu maindoto." I Tou Simakei su Kabalro' Mabi'da. ¹¹ Pa'lrusu'ne ene', iya' nakabua Dompakon nabi'ka, bo kimoto' kabalro' mabi'da insau; ageni Tou ho'mpong-ho'mpong su kabalro' ene' adenne: i Tou Masusui bo Banar, yoka su hu'angnu kabanaran, i Sie' dongka mapagoguta bo mahisa'kulru'. ¹² MataNe o'ngkamai hembangnu pu'tung, su ti'mbonanNe pa'i nga'sa sape'o bulra'on (mahkota), bo i Sie' napamake' bo'he'nu adenNe kasaba' ta'yamai kati'ho'annu toumata singkataumai, tou diming su A'o' Mbatangen. ¹³ I Sie' nagilra'ku' agenu kaya' malrambing pinahu'ngte su hu'angnu daha', bo adenNe kasaba' Bahi'ga'nu Mabuduata. ¹⁴ Maya ko'mpolro'nu soldado su hu'angnu Dompakon kasaba' timu'hu' si Sie' agenu sakei-sakei su kabalro' mabi'da bo nagilra'ku' agenu heka'nu lenan malromei mabi'da binoko'u. ¹⁵ Bua'nu mo'hongNe, lrimo'ang tangkung mahodo'u insau kasaba' dongka panaba'sa' su si'de bangsa-bangsa. I Sie' kasaba' dongka mamerenta si si'de agenu tiki'n hu'asei. I Sie' dongka mamaha' anggur su hu'angnu batu pamamaha'n (kilangan), kasaba' hahangu'annu Mabuduata Ingkakaha'mata'. ¹⁶ su kaya Malrambing bo su hi'banu ti'lro'Ne naibo'he' aden kasaba': " I MADIKANU MAYA DIKA BO I TOU MAKATAGU'ANNU MAYA TAGU'ANEN. ¹⁷ Pa'lrusu'ne ene', iya' nakabua toumatanu kalrutuan singkatau tenge'-tenge'de su hu'angnu matanulrou. I sie' nango'mbalra' agenu pu'lung malre'ang su mayanu tuma'-talra' kasaba' talra'-talra'ken su nga'ng (Irangi) kasaba': " Bote, pahahi'mu'ngte kumu' yoka tumu'hu' su hu'angnu lri'mbu kumaka'n lra'mo'nu Mabuduata, ¹⁸ palretene' kumu' (tuma'-talra') dongka kuma'n (mangi'nasa') lre'oso'nu si'de dika-dika, lre'oso'nu si'de mogandi-mogandi, lre'oso'nu si'de toumata-toumata ma'uha', lre'oso'nu kabalro'-kabalro' agenu lre'oso'nu si'de suma'sakeine, bo lre'oso'nu maya toumata, apabo ene' kasaba' toumata bulre' (ta'ya kinaha'pusu') manga'se' toumata nana'ntani'te, toumata kokonio manga'se' toumata lra'mo'." ¹⁹ Senebo, iya' nakabua si tou kumakaho'a ene' bo si'de dika-dika su tana' bo lragi (bumi) yobo ko'mpolro'nu soldado nsi'de ha'nsa'-ha'nsa'te ma'ko mabukuan nani'mpalra' si TOU sakei-sakei su ti'mbounu kabalro' mabi'da ene' agenu soldado-soldadoNe. ²⁰ Senebo, i tou kumakaho'a ene' kasaba' niho'go' agenu mababa'lro'-mababa'lro' mangkedo'ne, kasaba' napakiselre'itenu bo'basa'-bo'basa' makahahe'ran su hi'bani tou kumakaho'a ene', kasaba' i tou napalre'ngko'te si si'de yoka nasu'ba-su'bate su patungne. Si'de mayane' kasaba' dongka pamalre'ng bi'aha'-bi'aha'ken su hu'angnu lra'odo'nu pu'tung he'mbang-he'mbangken agenu belerang. ²¹ Bo, lre'mbe'ine kasaba' binu'no' agenu tangkung (pi'so'u) kasaba' lrumo'ang bua'nu mo'hongni Tou sake'i-sake'i su ti'mbounu kabalro' mabi'da ene' bo mayanu tuma'-talra' kasaba' nabi'ha'te agenu lre'oso' nsi'de.

Chapter 20

¹ Pa'lrusu'ne ene' iya' nakabua toumatanu kalrutuan ni'ntuhu' bua'nu Dompakon, pakou-pakoute kakunsinu i'hang papatei agenu ha'nte bagai insau su lri'mane. ² I sie' kasaba' naho'go' si tou naga ene', si tou U'lre' Gagudang, kasaba' i Setan bo i Bihisi', palretene' si'dedua ene' hapusa'n sangkungnu mahi'bu su ta'onne, ³ bo si'de pamalre'ng su hu'angnu i'hang papatei, bo i'hang ene' tinulrubu', bo sinegel palretene' i sie' ta'yatemai makapalre'ngko'nu bangsa-bangsa kasau, maida'o su mahibu su ta'onne ene' mato'mpodo'. Pa'lrusu'ne ene', i sie' dongka pabu'lre' kasau sangkungnu ta'ya mano'. ⁴ Senebo, iya' nakabua dompakon-dompakon kasaba' niho'mpongannu hanusu' toumata-toumata bini'ha'n kaha'mata'nu mapagoguta. Iya' nakabua hi'muku'nu toumata-toumata kasaba' ti'mbonan nsi'de binu'tasa' yoka napasahidi'ni Yesus bo su sa'i'nu Bahi'ga'nu Mabuduata, bo si'de ha'nusu' toumata ta'yamai nasu'ba-su'ba si tou kumakaho'a ene' managa'se' ta'ya nasu'ba su patungne bo ta'ya nanirima bo'basa' ni tou kumakaho'a ene' su kide'i manga'se' su lri'ma nsi'de. Si'de kasaba' dongka mabi'aha' kasau bo mamerenta ageni Cristo sangkungnu mahibu su ta'onne. ⁵ Tou manen ingene, si'de ha'nusu' toumata-toumata nateite ba'lrine' kasaba' ta'yate nabi'aha' kasau su po'nanu o'lrasa'nu kapa'lrusa'nnu mahibu su ta'onne. Iyetenu kinabi'ahe'n su sa'humpu'nne. ⁶ Kina'mpetanmai bo nilro'ada'mai si'de toumata-toumata nakade'a ti'aha' su hu'angnu kinabi'ahe'n su sa'humpu'nne ene'. Yoka si'de kasaba' ta'yate katana'nnu papatei kadu'ane, tou su pi'lrasa'ne si'de dongka mu'alri' mangangi'moho'-mangangi'moho'nu Mabuduata bo i Cristo, yobo dongka mamerenta hahage ageNe sangkungnu mahibu su ta'onne. Kinabata'enni Bihisi' ⁷ Sadanu o'lrasa'nu mahi'bu su ta'onne napa'lrusu'temai, i Bihisi' dongka pabu'lre' kasau bua'nu hahe'po'anne. ⁸ I sie' dongka ma'ko mapalre'ngko'nu bangsa-bangsa kasaba' maida'o su mpa'-matanu pi'pihi'nu dunia, bo mapaha'nsa' nsi'de sumadu babuku'annu Gog bo Magog (babukua'n kaduanenu Gog bo Magog). He'ken su kanga'sa'nu ko'mpolro' nsi'de kasaba' o'ngkamai lra'banen su salroyo'nnu tasi' (lra'odo'). ⁹ Si'de kasaba' na'bi su atahe'nnu tana' bo nagapa' (himu'hu') su sasulrungannu toumata-toumata lro'ada' bo Banua kasaba' kagilridi'ne ene'. Tou manen ingene', pu'tung kasaba' ni'ntuhu' bua'nu lragi bo napatu'tung si si'de. ¹⁰ Senebo, i Setan napalre'ngko'te si si'de kasaba' pinamalre'ng su hu'a'ng lra'odo'nu pu'tug bo balerang, su tampa ene' kasaba' pinamalre'ngan lragi si tou kumakaho'a bo mababa'lro' mangkedo ene'. Si'de dongka siksian (hudodoyan) sangkungnu hibi' bo lrou maida'o su ta'ya si a'kaha'ne. Pagagogutan su Hi'banu Dompakon Mabi'da. ¹¹ Pa'lrusu'ne ene', iya' nakabua dompakon mabi'da ba'gasa' ageni Tou ho'mpong-ho'mpong su sene', kasaba' tana' bo lragi (bumi) dongka mata'ya bua'nu hi'baNe bo ta'yatemainu kahu'mpa'en kasau su tampane, su sa'i' nsi'de. ¹² Bo, iya' nakabua toumata-toumata natei, kasaba' bagai bo kokonio, tenge'-tengede su hi'banu dompakon mabida ene'. Senebo, buk-buk bini'ka bo lragi bini'ka buk ba'lrine' insau kasaba' Buknu Kabi'ahe'n, bo toumata-toumata nateite ene' nigoguta mantu'hu' su apanu naipati'te su hu'angnu buk-buk ene', bo si'de goguta'n mantuhu' su kinakalri'mu' nsi'de. ¹³ Lra'odo' kasaba' mapalrotounu a'o'nu toumata-toumata nateite su hu'angne,

bo Papatei yobo Hades kasaba' dongka agi mapabi'heinu himukudu'-himukudu'nu toumata nateite kasaba' nide'so' su hu'angne ene', yoka hunti'a si'de ene' dongka gogutan mantu'hu' su apanu kinakalri'mu'te nsi'de. ¹⁴ Senebo, Papatei (Maut) bo Hades pinama'lreng su hu'angnu lra'odo'nu pu'tung. Iye'tenu kasaba' papatei kadu'ane, su hu'angnu lra'odo'nu pu'tung. ¹⁵ Adabo adennu toumata singkatau ta'ya naibo'he' su hu'angnu Buknu Makabi'aha' ene', tanga'-tangada' i sie' dongka pamalre'ng su hu'angnu lra'odo'nu pu'tung ene'.

Chapter 21

¹ Pa'lrusu'ne ene', iya' nakabua lrange buhu' bo bumi buhu'. Yoka lrange sa'humpu'n bo bumi sa'humpu'n kasaba' nata'yate; bo agenu lra'odo' kasaba' nata'yate lragi. ² Senebo, iya' nakabua Banua lro'ada', kasaba' Yerusalem Buhu' ni'ntuhu' bua'nu lrange, bua'nu Mabuduata, bo ene' kasaba' pinasadi'ate o'ngkamai i tou babi'nei nilra'ku'ante agenu lra'ku' makakabing yoka manomaha' si bulro'ine. ³ Iya' nakadi'ngihi' pu'lrung malre'ang bua'nu dompakon agenu bahi'ga' kasaba': "Selreite, yoka sasulrunganu (gonggulrangnu) Mabuduata naito'tolro'te su tolro'ada'nu toumatanu bumi. IYa' dongka matulra'u su salra' nsi'de bo si'de dongka mu'alri' tuma'-tu'hu'Ne. Mabuduata su pasingkataunemai dongka mabanua su salra'nu toumata-toumata lro'ada' su hu'angnu Lrange Buhu' bo Bumi Buhu' ene' yoka i Sie' dongka mu'alri' i Mabuduata nsi'de. ⁴ I Sie' dongka mapata'ya hunti'a'nu lro'nu maya mata nsi'de bo papatei (maut) kasaba' nalri'sa'te, agenu ta'yatemai si lri'mbu dalra'ine, ta'ngisi', manga'se' makapa'ndang mapidi'si' yoka maya apanu kahanga'n kasaba' nati'mbusu'te ha." ⁵ I tou ho'mpong-ho'mpong su dompakon ene' nabo'ka' kasaba': "Selreite, yoka IYa' napakalri'mu'tenu mayane' nu'alri'te buhu' !" Bahi'ga'Ne lragi, kasaba': "Pamo'he'te iye' yoka baboka'en-babo'ka'en iye' tanga'-tangada' banar bo ene' makapangi'man su parca'ya ngkumu." ⁶ Pa'lrusu'ne ene', i Sie' nangu'lri' si sia' kasaba': "Nakasu'e'ite ! IYa' kasaba' i Alfa bo i Omega, i TOu Sa'humpu'nNe bo i TOu SamudiNe. IYa' dongka mami'hei a'i'numan su hunti'a'nu toumata mado'u bua'nu A'ke Makabi'aha' su kagagionu galre' babi'hei (ta'ya si baba'ehe'ne). ⁷ I sainu naka'untung kasaba' dongka makade'a mayanu apamainu iye'; bo IYa' dongka mu'alri' Mabuduatan bo i sie' dongka mu'alri' ana'Ku. ⁸ Tou manen ingene, si'de ha'nusu' mata'-talro'u, ta'ya nangi'man (namarca'ya), bo ha'nusu' toumata ta'ya si gilridi'ne; si'de ha'nusu' mamamu'no, ha'nusu' toumata-toumata sundalra', ha'nusu' manyanyi'hir (balri'kumata), si'de ha'nusu' masu'ba-su'ba su sasub'an mangkedo (ba'lrine'), bo ha'nusu' mayanu magaga'u, kasaba' dongka makade'a ti'aha' nsi'de su hu'angnu lra'odo'nu he'mbang-he'mbangnu putung bo balerangnu neraka. Iye'tenu kasaba' papatei kadu'ane." ⁹ Pa'lrusu'ne ene', singkatau bua'nu si'de-pi'tu'nu toumatanu kalrutuan pakou-pakou pi'tu'nu kubang bulra'on nahe'me' ha agenu a'mpuhu'nu kapa'lrusa'ne ene' kasaba' sina'i bo nangulri' si sia' kasaba': " Bo'tete', yoka iya' dongka mapakiselre'i si kau kagagioni tou babi'nei makabi'ng, kasaba' i yangkungnu Ana'nu Domba ene'." ¹⁰ Senebo, i sie' nani'ngan si sia' su hu'angnu MaindotoNe na'konu bulrudu' insau mangkaba'gasa' bo mangkalra'ngkasa', yobo i sie' napakiselre'i si sia' kagagionu Banua lro'ada' ene', adenne Yerusalem Buhu' kasaba' ni'ntuhu' bua'nu lrange, bua'nu Mabuduata. ¹¹ nahe'me' agenu tinanumannu Mabuduata bo sa'hansa'ngNe o'ngkamai batu kumake'da' malragada' tumani, adenne kumakeda'nu Yaspis, agenu a'kene matilrang o'ngkamai Kristal. ¹² Banua Buhu' ene' kinati'ku'annu pa'gehe' beton bagai bo malra'ngkasa', agenu pa'i mapulro'-duanu haha'mpede'ne (haha'mpede' su kasu'anne). Su hunti'a'nu haha'mpede'-haha'mpede' ene' kasaba' pa'i mapulro'-duanu toumata-toumatanu kalrutuan bo su haha'mpede' ene' pa'i lragi babo'he' adennu mapulro'-duanu Ta'hana'nu Israel. ¹³ Pa'i tatulru' haha'mpede' su dapenu Timuhu'ne, pa'i tatulru' haha'mpede' dapenu Dakine, pa'i tatulru' haha'mpede' su dapenu Sandangenne, bo pa'i lragi tatulru' haha'mpede' su dapenu Sada'enne. ¹⁴ Pagehe' betonnu Banua Buhu' ene' kasaba' naitotolro' su mapulro'-duanu batu da'selre' (fondasi) bo su ti'mbounu batu-batu da'selre' ene' nibo'he'an adennu mapulro'-duanu mababo'ka'-mababo'ka'nu Ana'nu Domba. ¹⁵ I tou toumatanu kalrutuan bahi'-bahi'ga' ageku pakou-pakoute tiki'n sasuka' bulra'on insau kasaba' dongka panu'ka' su Banua Buhu' ene, agenu haha'mpede'-haha'mpede'ne, bo agenu pa'gehe' beton. ¹⁶ Saheinu Banua Buhu' ene' o'ngkamai saheinu ku'busu', kasaba' kana'ine bo kalra'mpada'ne kasaba' mapada'-pada'. I sie' nanu'ka' Banua ene' agenu tiki'ne, kabaga'ine kasaba' mapulro'-dua hi'bunu Stadiane; kana'ine, kalra'mpada'ne, bo kalrang'kasa'ne kasaba' mapada'-pada'. ¹⁷ Senebo, i sie' nanu'ka' pa'gehe' betonnu Banua Buhu' ene', kasaba' maha'tusu' bo mpa'-pulro' su Hastane, mantu'hu' su su'ka'nu toumata, kasaba' ene' mapada'-pada'nu su'ka'nu toumatanu kalrutuan. ¹⁸ Pa'gehe' betonnu Banua Buhu' ene' kinalri'mu' bua'nu batu Yaspis bo Banua ene' kasaba' kinalri'mu' bua'nu bulra'on nahaha'sa', bo ongakamai kati'lrange sahimin. ¹⁹ Da'selre'nu pagehe' beton ene' kinalri'mu' bua'nu maya hunti'anu batu manikam malragada'. Batu da'selre' dapenu a'lrungne tumani kasaba' bua'nu Yaspis, lra'pisi' kaduane bua'nu batu Safir, lra'pisi' katu'lru'ne bua'nu batu Mirah, lra'pisi' kapa'ne bua'nu batu Zamrud, ²⁰ lra'pisi' kalri'ma'ne bua'nu batu Unam, lra'pisi' kanu'ngne bua'nu batu Sardis, lra'pisi' kapi'tu'ne bua'nu batu Ratna Campaka, lra'pisi' kawa'lru'ne bua'nu batu Beril, lra'pisi' kasi'oune bua'nu batu Krisolit, lra'pisi' kapu'lro'ne bua'nu batu Krisopras, lra'pisi' kapulro'-sa'ne bua'nu batu Lazuardi, bo lra'pisi' kapulro'-du'ane bua'nu batu Kecubung. ²¹ Hunti'anu mapulro'-du'anu haha'mpede'ne kasaba' kinalri'mu' bua'nu mapulro'-du'anu munti'a, bo hunti'a'nu haha'mpede'-haha'mpede' ene' kasaba' kinalrimu' bua'nu kagagionu munti'a insau. Dalre'nnu Banua Buhu' ene' kasaba' kinalri'mu' bua'nu bulra'on nahaha'sa' (tutu'ne) o'ngkamai kati'lrange sahimin. ²² Su hu'angnu Banua Buhu' ene' iya' ta'yate nakabua Sinagoganu Mabuduata, yoka Mabu, Mabuduata Ingkaka'hamata', bo Ana'nu Domba ene' kasaba' dongka mu'alri' Sinagoganu Mabudua naitotolro'mai su hu'angnu Banua Buhu' ene'. ²³ Banua Buhu' ene' ta'yatemai mapama'ke'nu matanulrou manga'se' bulran kasaba' mapasu'aya'ne yoka tinanumannu Mabuduata dongka mapasu'aya'nu Banua Buhu' ene' bo Ana'nu Domba kasaba' dongka mu'alri' sogane'. ²⁴ Bangsa-bangsa dongka lruma'mpang su hu'angnu su'aya'nu

Banua ene' bo dika-dika su bumi (tana' bo lrange) dongka mani'ngan tinanuman nsi'de su hua'ngnu Banua ene'.²⁵ Haha'mpede'-haha'mpede'nu Banua Buhu' ene' kasaba' ta'yatemai matulrubu' sangkungnu lro'une, yoka su sene' ta'yatemai kasupu'a'nnu hibi'ne.²⁶ Si'de dongka mani'ngan tinanuman bo silri'nu bangsa-bangsa su hu'angnu Banua ene'.²⁷ Tou manen ingene, ta'ya si insaumi bua'nu apamainu masulre'moko' (najis) kasaba' makasu' su hu'angnu Banua ene', naha'mpei su toumata-toumata napakalri'mu'tenu apamai-apamainu haha'ngu'an managa'se' si'de napakalri'mu'tenu gaga'u'an, tou diming su si'de ha'nusu' toumata adenne naibo'he'te su hu'angnu Buknu Kabi'ah'e'nni Tou Ana'nu Domba.

Chapter 22

¹ Pa'lrusu'ne ene', i tou toumatanu kalrutuan ene' napapakiselrei si sia' A'keni Makabi'aha', kasaba' matilrang o'ngkamai Kristal, mihih'i' bua'nu dompakonnu Mabuduata bo Ana'nu Domba² kasaba' naito'tolro' su tolro'ada'nu dalrennu Banua Buhu' ene'. Su dapenu pa'ndihi' dadu'anu A'ke ene', himoso'u mpu-kayu makabi'aha', kasaba' mapalro'angnu mapulro'-du'anu kagagionu bu'ane bo mpu-kayu ene' kasaba' mapalro'angnu bu'ane su hunti'a'nu bulranne. Daung-daungnu mpu-kayu ene' kasaba' dongka pama'ke' mapapi'a'nu si'de bangsa-bangsa.³ Bo dongka lagi ta'yate si bo'boho'ne, yoka dompakonnu Mabuduata bo Ana'nu Domba dongka pa'i su hu'angnu Banua Buhu' ene'. A'i'ngka'-a'i'ngka'Ne dongka masu'ba-su'ba si Sie'.⁴ Si'de dongka makabua duhu'Ne bo adenNe dongka bo'he'an su kide'i nsi'de.⁵ Hibi' ta'yatemai kahu'mpa' kasau palretene' si'de ta'yate makapa'make' su'aya'nu sogamanga'se' matanulrou yoka Mabunu Mabuduata dongka mapasa'hansa'ng si si'de, bo si'de dongka mamerenta madinga'-di'ngan ageNe maida'o su ta'ya si kapa'lrusa'ne. Kaa'ko'n Nao ni Yesus Cristo.⁶ I tou toumatanu kalrutuan ene' nabahi'ga' si sia' kasaba': "Maya babo'ka'en iye' tanga'-tangada' banar bo mu'alri' parcaya'n. Mabui, i Mabuduata bua'nu maindoto' si'de mababa'lro', kasaba' nangi'ngka'tesi tou toumatanu kalrutuan Ne yoka mapakiselrei si si'de a'i'ngka'-a'i'ngka'Ne apanu dongka mu'alri' su kasahudu'anne."⁷ Padadi'ngihi'te, IYa' dongka nai su galre'-galre' i ! Kina'mpeta'nte toumata ha'nusu' tuma'-tu'hu'su babo'ka'en-babo'ka'ennu buk baba'lro' iye'."⁸ Iya', i Yohanes, kasaba' nakadi'ngihi'te bo nakabuata su mayanu apamainu iye'. Du'ngkulru'nu iya' nakadi'ngihi'temai bo nakabuatemai mayanu' apamainu iye', iya' naisumpuhuku' nasu'ba su ti'lro'nu toumatanu kalrutuan ene' yoka i si'e napakiselre'itenu mayane' ene' si sia'.⁹ Tou manen ingene, i sie' nangulri' si sia' kasaba': "Adi'e'i kalri'-kalri'mu'an ene' ! Yoka iya' kasaba' galre' a'i'ngka' o'ngkamai i kau bo sinage-sinage'nu, si'de mababa'lro', yobo o'ngkamai si'de hanusu' nantu'hu'te su babo'ka'en-babo'ka'en su hu'nangnu buk iye', Pasu'bate su Mabuduata !."¹⁰ Pa'lrusu'ne ene', i tou toumatanu kalrutuan ene' nangu'lri' si sia' kasaba': "Adi'ei mapasegelnu babo'ka'en-babo'ka'ennu baba'lro' su hu'angnu buk iye' yoka o'lrasa'ne ta'yate mano'."¹¹ Pabaya'te si tou toumata masibi'nu mangalri'mu' dalra'i yoka si'de dongka tumana'su mangalri'mu' dalrai, yoka hanusu' si'de kasaba' ta'yate makakalri'mu' su apamainu lro'ada', si'de ene' kasaba' ta'yate mahimbalru'i, bo ha'nusu' toumata masibi'nu mangalri'mu' banar, si'de ene' kasaba' ta'yate mahimbalrui, yobo i tou toumata kasaba' lro'ada', i sie' ene' tumana' su mapalro'ada'nu a'o'ne."¹² "Padadi'ngihi'te, IYa' dongka nai su galre'-galre' i ! Bo, IYa' dongka mani'ngan tata'nda'nKu, pamo'sada' su hunti'anu toumata kasaba' mansulrungsu kinakalri'mu' mbatangen."¹³ IYa' kasaba' i Tou Alfa bo i Tou Omega , i Tou su Po'naNe bo i Tou su Samudi'Ne, i Tou Sa'humpunNe bo i Tou Kapa'lrusa'ne.¹⁴ Kinampeta'nmai ha'nusu' si'de kasaba' namokou kaya' malrambing nsi'de palretene' si'de makatagu'an mpu-kayunu makabi'aha' ene' bo sumu' su Banua Buhu' ene' agenu lruma'mpang su haha'mpede'-haha'mpede'ne.¹⁵ Si'de ha'nusu' matulra'u su lro'angnu Banua Buhu' ene' (toumata pinamalre'ngte su lra'odo'nu naraka) kasaba': kapuna-kapuna, si'de toumata mangangalri'mu' sihir (balrikumata), toumata-toumata lro'ngon (mahilri'ong), si'de mamamu'no', si'de masasu'ba su sasuban mangkedo (ba'lrine'), bo toumata-toumata masibi'nu gaga'u'an.¹⁶ IYa', i Yesus, kasaba' nangi'ngka'te si'de toumatanu kalrutuanKu ma'ko mapasa'hidi' si kumu' kagagionu mayane iye' kasaba' su ko'mpolro'nu maya ho'ho'nu gahe'da-gahe'da. IYa'tenu palru'mpu'ng bo bo'lroso'ni Daud , kasaba' i TOU Malrampite'inu Ti'muhu' kahaga'sa'nu mapalra'ngkudu' (mapato'bogo')."¹⁷ Maindoto bo brenegomni tou babi'nei ene' nabo'ka' kasaba': "Bo'tete' ! Intabo toumata nakadi'ngihi'tenu babo'ka'en iye' mangu'lri' kasaba': "Bo'tete' ! Intabo toumata ha'nusu' mado'u kasaba' na'ite; intabo toumata ha'nusu' masibi'nu manga'lra' a'ke makabi'aha' (ta'ya si baba'ehe'ne) kasaba' mana'kede'." Kaku'nsi'ne.¹⁸ Iya' manahi'di' su mayanu toumata kasaba' nakadi'ngihi'te su ba'higa'nu buknu baba'lro' iye' kasaba': "Adabo pa'i singkatau mapadu'hangnu apamai su hua'ngnu babo'ka'en-babo'ka'en iye', Mabuduata dongka mapadu'hang si sie' mayanu a'mpuhu' pinamo'he' su hu'angnu buk iye'.¹⁹ Bo, adabo pa'i singkatau mapangga'nu apamai bua'nu babo'ka'en-babo'ka'en pinamo'he'te su hu'angnu buk baba'lro' iye', Mabuduata donngka manga'lra' ti'aha'ne bua'nu mpu'-kayu makabi'aha' ene', kasaba' naitotolro'te su Banua Lro'ada' ene', bo bua'nu apamai-apamainu pinamo'he'te su hu'angnu buk iye'."²⁰ I tou nakasahi'di' mayanu apamai-apamainu iye' nabo'ka' kasaba': "Ode, IYa' naite su galre'-galre' i." Amin ! Na'ote, oh Mabu Yesus !²¹ Gilridi' nabaya'ni Mabu Yesus dongka mahaha'ge' age' ngkumu' mayane. Amin.